ЗМІСТ

Концепція конференції «Соціальна робота: теорія, історія, інноватика» 9

СЕКЦІЯ №1. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

БЄЛОЛІПЦЕВА О.В. (М. ХАРКІВ)
Технологія оцінки потреб дитини та її сім'ї у процесі роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківських прав 11
ВАСИЛЕЦЬ О.І. (М. КИІВ)
Готовність до змін як предмет соціальної роботи 12
ГАЛУШКА С.В., ПОСТРИГАНЬ А.Ю. (М. КИЇВ)
Актуальні напрямки сучасної соціальної роботи 13
ГУЦОЛ К.В. (Г. КИЕВ)
Социальная реклама как перспективный метод социальной работы в Украине.... 15
ДЕНИСЕНКО Н.В. (М. КИЇВ)
Соціальна робота як інституціалізація справжнього інвестора майбуття ідейно та духовно інтегрованих соціумів 16
ДИМТРОВ В.Ю., ДИМИТРОВА Л.М. (М. КИЇВ)
Інноваційні технології в управлінні соціальною роботою 17
ДУБИЧ К.В. (М. КИЇВ)
Механізми державного управління в недержавному суспільному секторі в системі надання соціальних послуг 19
КЛІЩ В.В. (М. КИЇВ)
Проституція- предмет соціальної девіації українського суспільства 21
КОБЕЦЬ Ю.С. (М. КИЇВ)
Передумови виникнення соціальної реклами в соціальній роботі 22
КОВТОРОВА Д.М. (М. КИЇВ)
Соціально-педагогічна робота фахівців соціальної сфери в центрах матері та дитини..... 23
КУГІЙ А.А. (М. КИЇВ)
Преференції соціальному підприємництва як один з найважливіших напрямків сучасної соціальної роботи 25
КУЗНЕЦЬ Д.О. (М. КИЇВ)
Права людини і питання нормативного забезпечення суспільних виробництв 26
КУЛІКОВА Г.О. (М. КИЇВ)
Благодійні фонди – світова практика допомоги нужденним 27
КУТУЄВ П.В., ГЕРЧАНІВСЬКИЙ Д.Л. (М. КИЇВ)
Чотири шляхи неоліберальних еволюцій та їх наслідки для соціально-політичної сфери..... 29
ЛИТВИН А.О. (М. КИЇВ)
Проблема замкнутості сучасної молоді 31
ЛИХОЛАТ А.О., ТУЛЬЧИНСЬКА С.О. (М. КИЇВ)
Соціологізація економіки в умовах розвитку інноваційних знань на сучасному етапі……32
МЕЛЬНИЧЕНКО А.А. (М. КИЇВ)
Розвиток соціальної роботи як показник зрілості держави 33
МІГАЛУШ А.О. (М. КИЇВ)
Сучасні перспективи розвитку соціальної роботи в Україні 35
ОСТРОЛУЦЬКА Л.І. (М. КИЇВ)

Формування професійної термінології в соціальній роботі і результат впливу її на суспільство 36
ПАВЛОВСЬКИЙ В.В. (М. КИЇВ)
Проблеми застосування соціальних технологій у практиці соціальної роботи 37
ПИГОЛЕНКО Ю.А. (М. КИЇВ)
Біоетичний аспект висвітлення соціальної інформації 39
ПОЛЯРНА В.Л. (М. КИЇВ)
Світовий досвід використання телефонів довіри для допомоги вразливим категоріям населення 41
ПРУХНИЦЬКА О.В. (М. КИЇВ)
До питання соціальних ефектів інновацій 42
РАДЕЙ А.С. (М. КИЇВ)
Національна держава і виклики глобалізації 43
САЛІМЗЯНОВА М.О. (М. ЛУГАНСЬК)
Соціальна робота в школі по формуванню у молоді відповідального ставлення до батьківства 45
СІМПЕРОВИЧ Н.В. (М. КИЇВ)
Державна етнополітика як регулятор міжетнічних відносин 47
СЛУШАЄНКО В.Є. (М. КИЇВ)
Роль телевізійної соціальної реклами у реалізації завдань сучасної соціальної роботи 48
ТАРАНОВА А.О. (М. ЛЬВІВ)
Державна та недержавна система підтримки соціальних ініціатив громадських організацій в Україні 49
ШЕВЧУК Д.О. (М. КИЇВ)
Можливості використання Японського досвіду в українській практиці соціальної роботи 51
ШУЛЯК М.С. (М. КИЇВ)
Волонтерські ініціативи молоді в сільській місцевості 52
ЯКУБІН О.Л. (М. КИЇВ)
«Хронополітика у прийнятті рішень»: результати експеримента Д.Ф. Паслея 53
ЯРЕМЧУК О.В., ФОКІНА В.І. (М. ОДЕСА)
Соціальна політика та соціальна робота з урахуванням соцієтальних складових мультикультуралізму 56

Секція №2. Теоретико-методологічні засади сучасної соціальної роботи

БУЛИГІНА К.А. (М. КИЇВ)
Сучасне значення соціальної роботи в українському суспільстві при зміні парадигми економічного світового розвитку 58
ВІНТЮК Ю.В. (М. ЛЬВІВ)
Впровадження комп’ютерних розвиваючих ігор в процес реабілітації дітей з функціональними обмеженнями 60
ВІТКІВСЬКА Н.М., ПЕТРОЧКО Ж.В. (М. КИЇВ)
Соціально-педагогічне забезпечення прав дитини в сім'ї, яка опинилася в складних життєвих обставинах 61
КЛИМЕНКО М.І. (М. КИЇВ)
Перспективи використання інституціонального підходу для дослідження системи соціальної роботи 63
КОЛОМІЄЦЬ Т.В. (М. КИЇВ)

Комунікативна компетентність як основа професіоналізму соціального працівника……..64
КОЛОТ С.А. (Г. ОДЕССА)
Толерантность в эмоциональной работе 65
КРАВЧЕНКО Т.А. (М. КИЇВ)
Соціально-педагогічна робота з підготовки старшокласників до усвідомленого батьківства 67
ЛІПОВСЬКА С.О. (М. КИЇВ)
Використання мас-медіа для підтримки соціальної роботи..... 68
МОЛОЧКО М.В. (М. КИЇВ)
Турбота про людей як турбота про довкілля: сучасні аспекти соціальної допомоги……69
ОМЕЛЬЯНЕЦЬ В.В. (М. КИЇВ)
Престижність соціальної роботи в Україні 70
РАПТОВА О.М. (М. КИЇВ)
Перспективи залучення соціального працівника до вирішення проблем кредитної заборгованості 72
СЕВЕРИНЮК Т.О. (М. ОДЕСА)
Використання інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх спеціалістів з соціальної роботи 73

Секція №3. Соціальний портрет сучасного клієнта соціальної роботи в умовах трансформаційних процесів

АБРАМОВА К.А. (М. ЧЕРНІВЦІ)
Соціально-психологічні особливості ВІЛ-інфікованих дітей в сучасних українських реаліях..... 75
АВЕР'ЯНОВА Д.К. (М. КИЇВ)
Представники молодіжних субкультур як особливі клієнти соціальної роботи 76
БАЖИНОВА О.А. (М. ХАРКІВ)
Вплив соціальної роботи на стан та тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні..... 78
БЄЛИШЕВА-КІМНАТНА А.М. (М. КИЇВ)
Профілактична програма як засіб превенції інфекцій, що передаються статевим шляхом, серед учнів професійно-технічних навчальних закладів 79
БОРСУК Н.М. (М. КИЇВ)
Геронтологічне насилля як аномалія в сучасному українському суспільстві 80
ГРАБІЛЬНІКОВА К.В. (М. КИЇВ)
Сучасні досягнення біотехнології, як новий аспект соціального захисту населення……...82
ДАВТЯН А.Г. (М. КИЇВ)
Творчість як прояв позитивних девіацій у контексті субкультури КВН..... 83
ДАНІЛОВА В.В. (М. КИЇВ)
Готовність до роботи із новими клієнтськими групами – запорука успішної соціальної роботи в сучасних умовах. 84
ЖУК К.Ю. (М. КИЇВ)
Соціальна робота з наркозалежними клієнтами 85
ЗАГРЕБА С.О. (М. КИЇВ)
Проблеми сімей, які виховують віл-інфікованих дітей в україні, в контексті соціально-педагогічної роботи..... 86
КОЗІНА І.М. (М. КИЇВ)

Анімалотерапія як одна з форм допомоги людям похилого віку 88
КУТОВОЙ М.Г. (Г. КИЕВ)
Социальная работа с людьми пожилого возраста: биотехнологические аспекты помощи 89
ЛАРЧЕНКО М.Л. (М. КИЇВ)
Мігранти та біженці як об'єкти соціальної політики держави особи, що потребують додаткового захисту та державної підтримки 91
ЛЕЩЕНКО А.І. (М. КИЇВ)
Зміст та форми роботи фахівців з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах у ЦСССДМ м. Києва 93
ЛИСЕНКО М.В. (М. КИЇВ)
Молодь у пошуках можливостей трудової самореалізації 94
ЛОБОДА О.О. (М. КИЇВ)
Складові професійного самовдосконалення майбутніх соціальних педагогів 95
ЛУЧИЦЬКА В.В. (М. КИЇВ)
Національні меншини як особлива група клієнтів соціального робітника у сучасному суспільстві 96
НІКІТЧУК Н.С. (М. КИЇВ)
Молоді пари, що перебувають у незареєстрованих шлюбних стосунках, як об'єкт соціальної роботи 98
ПЛИХИНА Е.О. (Г. КИЕВ)
Применение ролевых репертуаров как технология активизации творческого потенциала личности в социальной работе 99
РУСАК К.В. (М. ЛУГАНСЬК)
Специфіка соціально-педагогічної роботи з обдарованими дітьми в середній школі. 100
САМОЙЛЕНКО О.В. (М. КИЇВ)
Соціальний супровід як основа підтримки соціально незахищених верств населення 103
САПІГА С.В. (М. КИЇВ)
Сучасні підходи до сутності особистісного потенціалу підлітків 104
СКОРОХОД Т.О. (М. КИЇВ)
Особливі групи клієнтів соціальної роботи в сучасних українських реаліях 105
СКРЕБЕЦЬ Ю.М. (М. КИЇВ)
Конформізм як позитивне явище девіації 107
СТРУК О.В. (М. ЗАПОРІЖЖЯ)
Діти-аутисти як особлива група клієнтів соціальної роботи 108
ХАЛАМЕНДИК В.Б. (М. КИЇВ)
Дитина з особливостями розвитку (з досвіду роботи центру лікувальної педагогіки «Сонячне подвір'я») 109
ЦЮРКАЛО Т.І. (М. КИЇВ)
Активізація творчого потенціалу особистості у соціальній роботі 110

Секція №4. Соціальне здоров'я як основна проблема в умовах трансформації українського суспільства

АНАЦЬКА Н.В. (М. КИЇВ)
Екологічне здоров'я як засада гуманістичної трансформації українського суспільства 112
БАХАНОВ О.Ю. (М. КИЇВ)

Ціннісні орієнтації волонтерства в умовах трансформації сучасного українського суспільства 113
БЕСЕДІН Б.Ю. (М. КИЇВ)
Волонтерство як механізм надання соціальної допомоги в забезпеченні соціального здоров'я 114
БИЧКО Г.О. (М. КИЇВ)
Молодіжне безробіття: причини та можливі шляхи подолання проблеми 115
БОНДАРЕНКО З.П. (М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК)
Волонтерство як ресурс забезпечення соціального здоров'я молоді 116
ВЕНГЛОВСЬКА А.С. (М. КИЇВ)
Біоетичні проблеми використання ембріональних стовбурових клітин 119
ГИБАЛО А.І. (М. КИЇВ)
Формування ціннісних орієнтацій молоді в умовах сучасних глобалізаційних викликів 121
ГУР В.І. (М. КИЇВ)
Етичні цінності в гуманістичній трансформації українського суспільства 122
ЗЕЗЕНЬКО Л.О.(М. КИЇВ)
Соціально-психологічні технології впливу на електорат 123
ЗИМІВЕЦЬ Н.В. (М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК)
Розвиток людського потенціалу як основа покращення соціального здоров'я країни і основне завдання соціальної педагогіки 125
ІВАНУХА О.М. (М. КИЇВ)
Біотехнологічні методи переробки відходів тваринництва в вирішенні проблеми забезпечення населення продуктами харчування 126
ІЛЬЄНКО М.М. (М. КИЇВ)
Емоційне «вигорання» - соціальне захворювання 127
КАЛИНОВСЬКА Л.Д. (М. КИЇВ)
Громадянські цінності соціальної роботи 128
КОВАЛЬОВ В.І. (М. КИЇВ)
Волонтерський рух як ефективний інструмент соціального здоров'я 130
КОВТИХА В.В. (М. КИЇВ)
Волонтерські ініціативи студентів НТУУ «КПІ» 131
КРАВЧЕНКО Е.С. (Г. КИЕВ)
Глобальные вызовы этическим позициям современных технологий - важнейший аспект социального здоровья населения 132
КУЛАЧКОВЬКА О.Б. (М. КИЇВ)
Соціальна робота з мігрантами в рамках інтеграції їх в український соціум 133
КУПРЄЄВА Ю.О. (М. КИЇВ)
Реакційна та випереджаюча колективна дія: ресурсний потенціал та запорука успіху 135
МЕЛІШКЕВИЧ Г.Г. (М. КИЇВ)
Вплив соціальних медіа в сфері охорони здоров'я 136
МОХНАЧ Ю.С. (М. КИЇВ)
Міждисциплінарні підходи як інноваційність соціальної роботи сучасності: застосування трансгенних рослин і підвищення тривалості життя людей 138
ПИГОЛЕНКО І.В. (М. КИЇВ)
Соціологічний аналіз у сфері громадського здоров'я 139
ПИСАРЕНКО О.Л. (М. КИЇВ)
Інформаційне здоров як необхідна складова соціального здоров'я 140
ПІДАНОВА В.І. (М. КИЇВ)

Особливості ціннісної орієнтації української молоді 142
РАЙЧУК Д.В. (М. КИЇВ)
Молодь України: проблеми і перспективи..... 143
РОМАНОВСЬКА О.В. (М. КИЇВ)
Здоровий образ життя – запорука майбутнього країни..... 144
СЕВЕРИНЧИК О.П. (М. КИЇВ)
Актуальність принципу взаємо відповідальності в умовах обмеження суверитету держави..... 146
СКОРОБОГАТЬКО А.М. (М. КИЇВ)
Врахування потреб людини у мотивації до волонтерської діяльності – суттєвий чинник соціального здоров'я й розвитку суспільства 147
ФЕСЮК О.В. (М. КИЇВ)
Біотероризм як глобальна загроза фізичному і соціальному здоровю людства... 149

Концепція конференції «Соціальна робота: теорія, історія, інноватика»

Рівень розвитку будь-якого суспільства визначається тим наскільки соціально забезпеченими є вразливі категорії населення, а отже тим наскільки розвинутою є система соціальної допомоги. Враховуючи особливості фінансування соціальної роботи на державному, регіональному та локальному рівнях слід відмітити повільність трансформацій даної сфери в Україні та перенесення відповідальності за підтримку вразливого населення на соціальних працівників. А отже соціальний діалог між державою та структурами, що надають допомогу вразливим категоріям населення уповільнений. Форми фінансування соціальних служб визначають специфіку реалізації соціальних програм та акцентуацію на кількісних, а не якісних індикаторах оцінки роботи фахівців, що в дійсності й уповільнює розвиток і впровадження ініціатив в цій сфері. А отже теоретикам і практикам соціальної роботи потрібно об'єднати свої зусилля для відновлення повноцінної комунікації між державою та соціальними структурами та реалізації Закону України «Про розвиток соціального діалогу в Україні».

Розгляд соціальної роботи в контексті теорії, історії та інноватики сприяє власне всебічному розгляду нагальних проблем в цій сфері і може стати основою для розроблення спільної стратегії впливу на соціальну політику. Серед учених, які включені до процесу розбудови теорії соціальної роботи, поширюється переконання про необхідність взаємодії різних дослідницьких програм щодо надання соціальних послуг населенню і обміну досвідом не лише між вітчизняними фахівцями, а й залучення закордонних спеціалістів. Представники держав членів ЄС особливо акцентують увагу на питаннях зайнятості населення, адже це вагомий елемент в розв'язанні більш нагальних соціальних проблем таких як: сирітство, алкоголізм, наркоманія, злочинність. Сучасні теоретики і практики соціальної роботи відмічаю потребу в соціальному супроводі тих групи населення які в будь-який момент можуть поповнити лави андеркласу і набути статусу соціально вразливих, а отже є нагальна необхідність в переміщенні акцентів з потребуючого населення на працездатне. Саме тому на сьогодні зростає роль профілактичних, запобіжних практик в сфері соціальної роботи.

Актуальність конференційної тематики виопукулюється збереженням гегемонії за неоліберальною ідеологією, яка сьогодні фактично зняла гостроту суперечностей між консерватизмом і соціал-демократією, перетворюючи ці рухи зі самостійних світоглядів на дві схожі версії одного світогляду. Суть неолібералізму є у десоціалізації суспільного відтворення за рівночасного надання переваги ринковим імперативам над суспільними. Як вислід, формується більш атомізована та приватизована система, необхідним компонентом якої є перехід від держави загального добробуту (welfare state) до держави загальної праці (workfare state). Відбувається занепад кейнсіанської національної держави загального добробуту, яка заміщується шумпетеріанським постнаціональним режимом праці. Під режимом праці мається на увазі відмова від кейнсіанської політики повної зайнятості на користь підпорядкування соціальної політики вимогам гнучкості ринку робочої сили й системній конкурентоспроможності. Скорочення бюджетних витрат на освіту, охорону здоров'я та соціальне забезпечення легітимується за допомогою нового визначення громадянина, який розглядається не стільки як учасник республіканської публічної сфери, скільки як споживач та / або інвестор, що діє у рамках ринку. Об'єктивними чинниками впливовості ідеології неолібералізму в політичних колах стали посилення конкуренції на світовому рівні та загострення боротьби за інвестиції. Мобільний транснаціональний капітал постійно чинить тиск на національні держави, маючи на меті дерегулювання їхніх економік, зниження податків та надання пільг корпоративним діячам.

У площині неоліберального мислення держава дискредитується та сприймається не як засіб розв'язання проблеми, а як складова проблеми. Відтак, утопічна віра у ринок залишається привабливою основою для оптимістичної політичної риторики. Неоліберальні політичні рецепти зберігають легітимність та харизму, незважаючи на очевидність проблем, які породжуються жорстким дотриманням проринкової ортодоксії.

Отже, основою забезпечення модернізації та сталого розвитку країни власне є соціально, політично та економічно активне населення, а отже потрібно підвищити й мотивацію людей до праці, знизити ефект доходу та «ціновий ефект» від соціальних послуг, за якими у людини складається стереотип «можна нічого не робити і отримувати гроші». За умов формування такої політики виникне потреба в соціальних працівниках в кожній структурі в якій працюють люди, що виведе дану професію на новий рівень і надасть її більшої суспільної цінності.

Не варто забувати й про тих хто дійсно потребує допомоги від держави і не може самостійно долати проблеми: дітей, жінок, людей похилого віку, інвалідів та невиліковно хворих. Як показує світова практика більша частина навіть серед представників даних груп населення може, за побудови правильної системи надання соціальних послуг, реалізовувати свій потенціал на користь суспільства і при цьому забезпечувати себе роботою.

Ідея підвищення соціально-економічної активності вразливих категорій населення є не лише предметом дослідження для сучасних теоретиків і практиків соціальної роботи, а й власне є основою для розгляду великого спектру соціальних проблем та політичних й управлінських шляхів до їх розв'язання. Крім того слід враховувати й те, що соціальна робота базується на основі принципів держави загального добробуту і забезпечення умов соціальної безпеки завдяки встановленню мінімального рівня життя за який ніхто з громадян не має опуститися. Кожен громадянин має свободи і права на самореалізацію та незалежність, а отже таке бачення клієнту соціальних структур на сьогодні має стати домінантним, а отже, фахівцям соціальної сфери потрібно зробити вагомі кроки з подолання медичної моделі, що домінує в надані допомоги потребуючим.

Відтак, конференція має на меті запропонувати простір для дебатів щодо таких фундаментальних питань:

1) Як забезпечити перехід від кількісних показників оцінки соціальних послуг до якісних, а отже яким чином сприяти розвитку соціальної роботи в Україні.

2) Що необхідно для того аби запобігти розростанню андеркласу в державі? Яким чином власне соціальні працівники можуть підтримувати працездатне населення яке може опинитися в складних життєвих обставинах?

3) Які альтернативні, інноваційні форми допомоги можна розробити для тих категорій населення які вважаються соціально вразливими і не здатними самостійно долати проблеми?

4) Яким чином соціальна робота може сприяти формуванню і розвитку соціальної держави?

П.В. Кутуєв
доктор соціологічних наук, професор,
в.о. заваївідувача кафедри соціології НТУУ «КПІ»
А.О. Мігалуш
старший викладач кафедри соціології НТУУ «КПІ»

СЕКЦІЯ №1. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Бєлоліпцева О.В. (м. Харків)
elenspesialist@rambler.ru

Технологія оцінки потреб дитини та її сім'ї у процесі роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківських прав

Значення здійснення оцінки потреб у процесі соціальної роботи наголошується у наказі Міністерства сім'ї молоді спорту України №4569 від 29.12.2009, де вказано про обов’язкове здійснення оцінки у разі взяття особи чи сім’ї під соціальний супровід. У ЗУ «Про соціальну роботу з сім’ями, дітьми та молоддю» оцінка потреб визначена, як процес збору, узагальнення та аналізу соціальними працівниками інформації щодо стану та життєвих обставин об’єкта соціальних послуг з метою визначення видів та обсягів послуг, їх впливу на процес подолання складних життєвих ситуацій.

Дослідниця І. Звєрєва визначає оцінювання, як фундаментальну технологію, орієнтовану на з’ясування потреб клієнтів, системний моніторинг процесу надання послуг і досягнутих результатів, аналіз фінансових витрат і прогнозування економічного ефекту; певний процес визначення базових даних, необхідних для подальшого планування результативної роботи з клієнтом з метою подолання його складних життєвих ситуацій. Науковець Ж. Петрочко, стверджує, що будь-яка оцінка стану людини має враховувати складні синергетичні взаємодії її достоїнств та недоліків, сильних та слабких сторін. Авторка вказує на необхідність врахування сильних сторін під час здійснення соціально-педагогічної роботи з дітьми та їх сім’ями .

Зміст оцінки потреб прийомної дитини, дитини-вихованця визначено з урахуванням компетенції фахівців центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді й відображено в п'яти блоках: адаптація в прийомній сім'ї/дитячому будинку сімейного типу (емоційна реакція дитини та членів сім'ї; взаємовідносини дитини з членами сім'ї, її родичами друзями); *взаємовідносини з дитячим оточенням* (специфіка побудови дитиною стосунків з однолітками; наявність друзів, товаришів; взаємовідносини в дитячих колективах; взаємовідносини з дітьми за місцем проживання; можливості розширення кола спілкування з однолітками – участь у діяльності позашкільних навчальних закладів, громадських організацій); *контакти з біологічними родичами* (контакти з біологічними батьками; контакти з іншими родичами); *самостійність* (наявність сформованих життєвих навичок і вмінь подбати про себе (відповідно віку), самообслуговування, володіння побутовою технікою тощо; наявність навичок вирішення побутових проблем за межами місця проживання (навички придбання товарів у магазинах тощо); досвід використання кишенькових грошей; уміння організовувати свої дозвілля; *підготовка до самостійного життя* (профорієнтація та здобуття професії; вирішення проблеми майбутнього місця проживання).

Оцінка потреб прийомної дитини/дитини-вихованця здійснюється раз на рік. Проте не рідше одного разу на три місяці вона переглядається з метою вчасного реагування на можливі зміни у стані та потребах дитини.

Оскільки діти-сирота та діти, позбавлені батьківського піклування, як правило, мають бідний досвід соціальних взаємодій, завдання соціальних працівників, в результаті визначення потреб, – допомогти дитині формувати власні навички життєвої компетентності, навчити підростаючу особистість вибудовувати стосунки з іншими, в т. ч. за межами середовища прийомної сім'ї/ДБСТ, бути мобільними, оптимістично налаштованими на життя загалом, вміти пристосовуватися до нових умов, брати участь у справах громади, бути небайдужим до рішень, що стосуються особисто дитини, самостійно приймати рішення, здійснювати моральний вибір.

Таким чином, умовою успішності соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавлені батьківського піклування є оцінка потреб дитини та її сім'ї, здійснювана командою фахівців соціальної сфери, що пронизує усі етапи технології «ведення випадку»/ведення справи клієнта спеціалістами центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Василець О.І. (м.Київ)

ovasilec@gmail.com

Готовність до змін як предмет соціальної роботи

Актуальність будь якого реального феномену, як і його теоретико-практичне осмислення, кореспондують щонайтісніше із порухами й трансформаціями самого предметного поля об’єктивної практики, категоризація якої надає можливості змістовного виділення саме тих, головних протиріч, у протистоянні та узгодженні яких ми і маємо розвиток змісту самого явища вже на рівні бачення його сутності.

Кожна з дисциплін дістає свого розгортання та розвитку через заперечення заперечення тих дослідницьких програм, що складають її серцевину. З іншого боку, самі ці програми є наслідком взаємодії емпіричних надбань, запитів, спостережень та їх рефлексивного опрацювання у системах певних концептуалізаційних напрямків. Якщо взяти за опертя діяльнісний та особистісний підходи, а також шумпетерівський тип держави з повсякчасною ангажованістю його громадян системою суспільного виробництва, то логічним буде бачення інноватики як присутнього у всіх галузях суспільного життя виміру, коли навіть її відсутність є чи не найбільш відчутною, та не рахуватися із змінами у їх новій історичній імперативні формі вже не є можливим. Разом із тим, інваріативним як для сутності самої соціальної роботи (тим чи іншим чином упорядкована допомога від суспільства (спільнот) не конкурентноспроможним прошаркам населення чи особам. Незмінним лишається і те, на що спрямована допомога : особа та її оточення у певних обставинах, адаптація до котрих перевищує їх можливості.

У сучасних умовах кожен, хто потерпає у силу вікових, чи психофізіологічних особливостей від швидкоплинності життя, його «гіпертурбулентності», на деструктивних аспектах якої зупинялися і П.Друкер, і З.Баумант, є потенційним або дійсним клієнтом соціально-допомагаючих інституцій. Це не означає, що половині (або й більшій) кількості населення необхідно сплачувати кошти на психологічну підтримку, але забезпечення такою підтримкою, як і введення до

суспільної практики медичної (психологічної) експертизи політичних акцій, це те – над чим варто замислитись.

У традиційних суспільствах до змін закликала молодь, але пам'ятним є вислів ,що його приписують Черчілю (і це вже – доба модерну) про те, що хто не був романтиком у 20 років – не має серця, та той, хто лишився ним у 40 – нема є голови на плечах. Завжди були невдоволені існуючим ладом, чи своїм місцем у ньому, люди. Прагнення до кращого формувало когорту видатних мислителів, реформаторів, та, якщо це були не авантюристи, а притомні політики, то свої дії вони узгоджували із конкретикою контекстів, керуючись стратегією, не забували про тактику, в оптимумі – звіряючись із самопочуттям пересічного індивідуума, для якого цінності безпеки превалюють над екзистенцій ними поштовхами, і тривога якого щодо змін, може вилитися в деструкцію істеричних актів, ауто агресію чи агресію : усе це будуть небезпечні і для особи і для спільноти девіації.

Структура соціуму (модерну,що відбувся) пом'якшувала екстремістські вияви, і суспільною мораллю загалом вони не віталися. Активність мала показати себе в побудові. Та, наразі маємо таку демонстративну й безплідну форму перетворень як заколоти, чи не як єдину. І саме від не розуміння сутності перетворень, від страху (не було б гірше!) отримуємо постать незмінно активно руйнуючого геть усе. У цьому – ілюзія прихистку та стабільності неука, та й просто розгубленого. Бо трансформації конструктивні потребують пильного вивчення і моделювання зв'язків : події – людина - інституції - події. Без особистісної безпеки, компенсаційних систем, що здатні вирівняти невідмінне падіння життєвого рівня, без обґрунтування довіри до суспільних інституцій (пригадаємо, що за Ф.Фукуямою, саме він притаманний розвиненим країнам) ми не отримаємого зацікавленого у перемінах громадянина, а без особистісних зв'язків останнього із інституціями реформування суспільства – соціум, готовий до поступу. Відтак, саме ланка – особа, її зрілість у готовності до змін, її адекватність у страхах опору ним – є вирішальною ланкою соціальної політики і соціальної роботи сьогодення.

Галушка С.В., Постригань А.Ю. (м. Київ)
sehe.halushka@mail.ru

Актуальні напрямки сучасної соціальної роботи

Термін "соціальна інновація " вживається на позначення якогось нового явища в практиці соціальної роботи, що спрямоване на отримання ефективних позитивних перетворень у соціальній сфері. Таке нововведення утворюється на певному етапі розвитку суспільства, відповідно до соціальних умов, що є нестабільними. Вони й забезпечують його змінний характер. Зміни зовнішнього середовища, соціальні проблеми, що виникають і які неможливо вирішити за допомогою звичних традиційних методів, а також зміни потреб суспільства – все це так звані рушії соціальних інновацій. Невирішеність тих або інших соціальних проблем дає поштовх до впровадження нових засобів і норм у соціальній сфері. Наприклад, так з'явилися і стали активно використовуватися "телефони довіри", за допомогою яких надається анонімна психологічна допомога людям у складних стресових ситуаціях.

Соціальні інновації пришвидшують процеси соціальної мобільності, на що не здатні деякі традиційні форми і методи забезпечення соціальних гарантій.

Інноваційний прогрес базується на тривалому процесі: народженні нової ідеї – її експериментальній апробації – використанні – поширенні. На тривалість інноваційного циклу впливає багато різних факторів: 1) гострий дефіцит фінансування нововведення; 2) нестача професіональних кадрів; 3) перспектива скорочення робочих місць; 4) поширення безробіття в міру розвитку конкретного інноваційного процесу. Психологічні фактори гальмування обумовлені наявністю певних психологічних бар'єрів інформаційного або світоглядного плану, коли йдеться про недостатню поінформованість людей щодо суті і цілей конкретної інновації.

Для того, щоб вплинути і послабити дії факторів гальмування за рахунок стимулювання творчості працівників варто використовувати такі механізми:

• створення відповідних умов для підтримання творчої атмосфери в колективі;

• регулярне проведення конкурсів інновацій;

• заохочення інноваційної діяльності молодих кадрів;

• матеріальна та моральна підтримка творчих працівників (заснування державних премій, звань, направлення на стажування за кордон і т.д.).

Нововведення в соціальних службах є предметом наукових досліджень, що здійснюються за різними напрямами. Це дослідження програм, експериментальні соціальні нововведення, дослідження в галузі створення методик і моделей та ін. Повний цикл і послідовність фаз і стадій називаються еволюційним дослідженням (фази аналізу, розроблення, розвитку й оцінки) і утилізацією (фаза поширення і впровадження).

1) *Фаза аналізу* – це визначення проблеми, її ідентифікація й актуалізація, огляд стану методів розв'язання, оцінка можливих методів розвитку, ухвалення рішення про можливість або неможливість (чи доцільність) нововведення.

2) *Фаза розроблення* складається з таких етапів: визначення цілей і спрямованості нововведення, а також потреб у ньому; окреслення проблем, що виникають у ході розроблення; збирання і опрацювання інформації; пошук і добір альтернативних рішень; з'єднання воєдино усіх компонентів; доведення нововведення в реальних умовах; вирішення процедурних питань або описування засобу використання нововведення.

3) *Фаза розвитку* забезпечує процес дослідження інновацій і їх експериментального застосування, перевірка їх адекватності і у разі необхідності, їх доведення і переробку.

4) *Фаза оцінки* є вихідним пунктом для подальшого розвитку нововведення, що дає підгрунтя для його поширення і впровадження. Якщо оцінка привела у цілому до позитивних результатів, це означає, що результатом дослідження є готове до використання нововведення.

5) *Фази поширення і впровадження* полягають у підготовці необхідних матеріалів, поширенні нововведення серед потенційних користувачів і безпосередньому його застосуванні.

Гуцол К.В. (г. Киев)
vlsvtial@gmail.com

Социальная реклама как перспективный метод социальной работы в Украине

Политические и социально-экономические, трансформации происходящие на сегодняшний день в Украине, привели к радикальным переменам в системе функционирования всего общества, к преобразованиям социальной системы в целом и многих устоявшихся социальных связей в частности. Таким образом, формирование и развитие новых общественных связей в данный момент становится актуальной проблемой социальной политики Украины, а, значит, огромное значение приобретают перспективные методы, с помощью которых украинское общество и общественные институты смогут обеспечить как социальное равновесие, так и личностный гомеостаз граждан. С нашей точки зрения, одним из таким методов является социальная реклама, которая как инструмент социальной политики и социальной работы в нашей стране еще не достаточно разработан и, далеко не в полную силу, используется в сложившейся ситуации. Социальная реклама может содействовать решению проблем защиты окружающей среды, духовного и физического здоровья нации, проблем общения, образования, социальных болезней общества и пр.

Подчеркнем, что понятие «социальная реклама», является буквальным переводом с английского «public service advertising» (PSA) и получило широкое распространение на постсоветском пространстве, в то время, как в остальных странах ему соответствуют такие терминологические реалии, как «общественная реклама» и «некоммерческая реклама». Предметом PSA являются идеи, способные обладать высокой социальной ценностью, что и определяет характерные черты социальной рекламы: культурно-специфичный, коммуникативный, темпоральный, некоммерческий характер. К основным функциям социальной рекламы можно отнести следующие: формирование и трансляцию общественных ценностей; формирование новых ментальных и поведенческих установок; социализацию личности; коммуникацию; интеграцию общества; информирование о социальных проблемах и возможных способах их решения.

В Украине социальная реклама составляет примерно 1% от общего объема рынка рекламной продукции, в то время как в западных странах в среднем этот показатель достигает 25%. Актуальными проблемами украинской социальной рекламы являются: отсутствие адекватной законодательной базы; отсутствие единого органа, осуществляющего профессиональную организацию и эффективный контроль социальных рекламных кампаний; неупорядоченность и бессистемность производства, распределения и распространения рекламной продукции; «эксплуатация» социальной рекламы в политических и коммерческих целях. Мы считаем, что всесторонняя разработка этих вопросов в украинской социальной рекламе, очевидным образом, поможет повысить эффективность управления социальными процессами в нашей стране, оздоровить моральное состояние украинского общества.

Таким образом, на сегодняшний день проблема социальной рекламы должна быть включена в предметное поле социальной работы и может рассматриваться как один из перспективных методов работы социальных служб. Так, ресурс социальной

рекламы в работе социальных служб, прежде всего, может быть использован при координации, стимулировании и обучении целевых групп общества в процессе освоения прогрессивных ментальных и поведенческих установок. В заключении еще раз подчеркнем, что на сегодняшний день в украинском гуманитарном знании проблема социальной рекламы является не достаточно освещенной, в следствие чего, перспективными являются научное обоснование и дальнейшая разработка выше обозначенных проблем в теории и практике социальной работы в Украине.

Денисенко Н.В. (м. Київ)
denisenko.natali@gmail.com

Соціальна робота як інституціалізація справжнього інвестора майбуття ідейно та духовно інтегрованих соціумів

В основу виправдання актуальності тематизації, що представлена назвою цього повідомлення, ми покладаємо уявлення про сучасність як про дійсність, взаємодія з якою (соціальних агентів) пов'язана з новими, небезпечними і глобальними, по суті, ризиками. На вирішення проблеми керованості та мінімізації вказаних ризиків спрямовані зусилля економічної еліти людства, національних держав, політичних опонентів влади, соціальних теоретиків, громадських діячів і, як показує досвід сьогоденної української кризи, звичайних людей. Поглиблення цієї кризи, що розпочалася листопадом 2013 року, виявило її глобальний характер як такої, що є відлунням світової економічної кризи від 2008 року – найбільшої з часів Великої депресії.

Україна, на жаль та в поглибленні її соціально-економічної кризи, постає лише об'єктом гри провідних геополітичних суб'єктів. Однак, геополітичне забарвлення – суто національної проблематики збереження національної цілісності України – свідчить про наявність реальної перспективи її об'єкт-суб'єктного переходу від стану об'єкту до статусу провідного суб'єкту геополітики. На користь останнього положення свідчать наступні аспекти розуміння «розвинутої, радикальної, рефлексивної, діалектичної» тощо сучасності.

Чому положення – про Модерн, як «незавершений проект», – проголошене Ю. Габермасом, можна вважати слушним? Тому, що воно кореспондує з доволі поширеною думкою, що вирішення проблем, від яких потерпає сучасне людство, належить до царини подальшої раціоналізації дійсності суспільства та його взаємин з природою. Однак, прагнення вказаної раціоналізації продовжує залишатися суб'єктивно забарвленим. Адже, глобалізація, що виникла, насамперед, завдяки зусиллям економічної еліти людства, призводить зубожіння значної частини населення не лише в депресивних, але й в заможних регіонах планети.

Реалізація названих останнім міркуванням – як і всіх інших –раціоналізацій відбуватиметься, переважним чином, як творення образу майбутнього не тільки людських продуктів, а й умов їх використання. Концептуальні уявлення таких умов і продуктів можуть утворюватися соціальними агентами, але їх об'єктивність, тобто, реальність, що не залежить від свідомості соціальних акторів – це, без сумніву, громадський витвір. Витвір того, що в суспільстві має статус знаного як реальність. Таким чином, повстає слушною феноменологічна концепція соціології знання П. Бергера та Т. Лукмана. Останні – об'єктивацію людської діяльності, що

відбувається у вигляді інституціалізації соціальної взаємодії, – тлумачать як соціальне конструювання реальності.

Лейтмотивом соціального конструювання, певна річ, може слугувати лише впевненість, що фундаментальним, природнім, а головне, справжнім інвестором будь-яких соціальних трансформацій і цивілізаційних виборів постає громадськість. Найпереконливішим свідченням на користь такого припущення слугує факт того, що докорінні технологічні зміни в засобах життєдіяльності суспільства завжди супроводжувалися формуванням та поширенням громадянського суспільства.

На підставі вище викладеного робиться висновок, що справжнім інвестором освоєння досвіду ідейно та духовно інтегрованих соціумів як осередків неперевершеної рентабельності інформаційно-комунікаційних технологій постає консолідована громадськість. За вказаних обставин знання втрачають свій приватний характер, у зв'язку з чим – розширення горизонту їх найбільш ефективного використання – уникає будь-яких обмежень. В соціальному конструюванні окресленої тут реальності майбуття – чинником консолідації громадськості – виступають: взаємодопомога, волонтерство, допомога знедоленим, участь громадськості у здійсненні контролю за владою, в інтенсифікації організації на теренах функціональної диференціації соціальної системи, зміцнення моральних і духовних засад нації тощо. Чинники , про які тут йдеться, власне, і складають зміст соціальної роботи. Інакше кажучи, інституціалізація громадськості в статусі фундаментального інвестора – це завжди соціальна робота, відтак, підвищення якості людського капіталу. Свідченням на користь останнього положення свідчать реалії сучасного українського суспільства, препарованого докорінною соціально-економічною і гуманітарною кризою. Адже, основним джерелом повернення фінансових запозичень, розбудови армії, протидії диверсіям і сепаратистам тощо мусить слугувати громадськість, що має консолідуватись заради збереження територіальної цілісності, суверенітету держави, національної ідентичності тощо.

Димтров В.Ю., Димитрова Л.М. (м. Київ)
vladislav.dimitroff@gmail.com

Інноваційні технології в управлінні соціальною роботою

В умовах інформаційного суспільства інновації набувають змісту соціальних технологій, адже вони – не лише впровадження певних виробів та технологій, інженерних рішень, а й залучення до інноваційного процесу економіки, комунікативістики, культури, освіти, зрештою, соціальної політики, тобто, комплексне формування інформаційного середовища. Відповідно змінюється й ставлення суспільства до інноваційних процесів, коли вони сприймаються як атрибутивна ознака сучасного буття, яка привносить значні соціальні зміни. Інноватика як галузь теоретичного знання і практичної дії базується на таких категоріях, як ефективність, гранична інтенсифікація діяльності, ризик, надійність, достатність, користь тощо. Але вона ставить у межах нового мислення й такі завдання, як досягнення компромісу, консенсусу, тобто принципово позитивного мислення, що особливо актуально в галузі соціальної роботи.

Поява програмних праць американського футуролога О. Тофлера «Шок майбутнього» та «Третя хвиля» здійснила поділ країн на нових методологічних

засадах, де вони трактувалися не традиційно як розвинені, та ті, що розвиваються, а на такі, в основі економіки яких лежать високі технології, мобільне, гнучке виробництво, та інші, де характер економіки переважно аграрний або сировинний, а її організація є вкрай архаїчною та «повільною». Така класифікація стала й критерієм для визначення стану соціальної роботи в різних країнах з огляду на структуру інноваційних процесів. Усталився певний алгоритм, згідно якому інноваційний процес, в тому числі і в соціальній роботі, розвивається поетапно, покроково наступним чином: перший крок – поява нововведення як відповідь на певну суспільну потребу вирішення якоїсь проблеми. Наступним кроком є тиражування та розповсюдження нововведення в соціальній системі. Використання нововведення здійснюється для вдоволення соціальних потреб, що наявно демонструє його переваги перед попередніми засобами. Цій же меті підпорядковується й використання нововведення для більш повного задоволення суспільних потреб. Далі відбувається проникнення і розповсюдження новітніх технологій у все більш широкій галузі, що, у свою чергу, збільшує його відтворення. Це призводить до подальшої кризи, адже з'являються новіші засоби вдоволення суспільної потреби. Це викликає необхідність у модифікації нововведення.

Інноваційність в усіх галузях суспільного буття, в тому числі й в управлінні соціальною роботою, – це та сама цінність, яка має, окрім духовного, і значний практичний сенс, дозволяючи суспільству адаптуватися у нових реаліях. Підхід до управління як до системи, яка має програмно-цільовий характер, у якій здійснюються поточне і перспективне планування та прогнозування, є основою для формування відносно нового напряму в управлінській теорії та практиці – інноваційного менеджменту. Поява його пов'язана з бурхливим розвитком науки, техніки, накопиченням величезного обсягу знань. Необхідність втілювати нові теорії управління в практику соціальної роботи вимагає в суспільстві звернення до регулювання соціальних і психологічних аспектів нововведень.

Нині все частіше піднімають концептуальні питання впровадження інноваційних технологій не лише безпосередньо в економічну та виробничу діяльність суспільства, а й застосування новітніх підходів і методів в управлінській діяльності. Події останніх років ще раз підтверджують, що орієнтування на науково-технологічний потенціал робить свій внесок у процес становлення та розвитку диспропорцій рівня життя у різних країнах, щодалі поглиблюючи стратифікацію країн залежно від залучення до їх суспільної сфери інноваційних технологій. Досвід найбільш економічно розвинених країн довів, що в умовах глобальних викликів і жорсткої конкуренції першість належить тим, хто повернений до майбутнього, відкритий для всього нового. Інноваційна діяльність, в основі якої лежить суто онтологічне прагнення людини до покращення умов свого буття, набуває практичних вимірів у розробці методології цієї діяльності, у якому простежується, з одного боку, розгортання епістемологічного процесу, який базується на фундаментальних поняттях соціальної політики держави, а з іншого – спирання на новітні досягнення науково-технічного процесу.

Дубич К.В. (м. Київ)
kdubych@ukr.net

Механізми державного управління в недержавному суспільному секторі в системі надання соціальних послуг

Однією з основних функцій держави є забезпечення соціальних стандартів і належних умов життя її громадян. Важливим показником спроможності держави виконувати соціальну функцію є надання якісних соціальних послуг особам, що перебувають у складних життєвих обставинах. Як відомо, соціальна сфера є своєрідною та найбільш «чутливою» сферою суспільного життя, оскільки хиби у виконанні державою соціальних функцій, стандартів та обов'язків призводять до соціальної напруженості, мають широкомасштабний і довготривалий негативний резонанс. Зарубіжна практика свідчить, що для вирішення соціальних проблем і надання соціальних послуг у багатьох країнах Європи використовуються партнерство організацій державного та недержавного секторів. Цей механізм передбачає реальне та активне залучення до суспільного діалогу представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, недержавних суб'єктів, що надають соціальні послуги та користувачів таких послуг.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про соціальні послуги» [1] сфера надання соціальних послуг, яка складається з *державного* та *недержавного секторів* та базується на використанні всіх форм власності. До державного сектору відносять суб'єкти, що надають соціальні послуги і знаходяться в державній власності, а управління ними здійснюється центральними органами виконавчої влади. До недержавного сектору відносяться громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи, діяльність яких пов'язана з наданням соціальних послуг. Управління цим сектором здійснюється у визначеному законодавством порядку і відповідно з положеннями та статутами діяльності. Виділяють також і комунальний сектор, який включає установи і заклади комунальної власності, що надають соціальні послуги і знаходяться в підпорядкуванні органів місцевого самоврядування.

Ст. 12 зазначеного закону [1] встановлено, що під час організації надання соціальних послуг центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування співробітничають між собою, а також із суб'єктами, що надають соціальні послуги, іншими юридичними та фізичними особами. До суб'єктів, що надають соціальні послуги віднесено підприємства, установи, організації та заклади незалежно від форми власності та господарювання, фізичні особи (підприємці), які відповідають критеріям діяльності суб'єктів.

Державно-громадське міжсекторальне партнерство щодо надання соціальних послуг (далі – *державно-громадське партнерство*) є невід'ємною компонентою, важливим державно-управлінським механізмом, який на практиці дає змогу реалізовувати закріплені в ст. 3 закону [1] принципи надання соціальних послуг. Зокрема такі, як максимальної ефективності використання коштів суб'єктами, що надають соціальні послуги, соціальної справедливості, адресності та індивідуального підходу, доступності та відкритості. Формат такого партнерства зводиться, як правило, до збирання, узагальнення та аналізу місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування інформації про становище і життєві обставини особи або соціальної групи, оцінки впливу послуг на процес

подолання складних життєвих обставин, визначення потреб у соціальних послугах, їх видів, обсягів та забезпечення умов надання.

В Україні де-юре та де-факто державні інститути недооцінюють наразі можливості неприбуткових організації (далі НПО) та не сприймають їх як рівноправного партнера в організації надання соціальних послуг. А відтак, таке державно-громадське партнерство є певною мірою спотвореним, викривленим і неповноцінним, що в кінцевому результаті не дає змогу надавати більш якісні та ефективні соціальні послуги.

Прикладом порушення рівності в міжсекторальному партнерстві, свідченням диспаритету і дискримінацію НПО в наданні соціальних послуг в Україні є той факт, що в державному і місцевих бюджетах не запроваджено дотепер механізмів фінансування соціальних послуг, які могли б надавати НПО. Так ст. 89 п. 4 (а) Бюджетного кодексу України [2] визначено, що бюджетні видатки на надання соціальних послуг можуть виділятися через державні програми соціального забезпечення тільки для державних установ. Разом з тим, у Бюджетному кодексі не передбачена можливість спрямування цих коштів до позабюджетних установ, зокрема до НПО, які є суб'єктами надання таких послуг.

Іншими словами, чинне вітчизняне бюджетне законодавство базується на засадах, які передбачають надання соціальних послуг апріорі через державні бюджетні установи, що фінансуються за статтями видатків «Соціальний захист та соціальне забезпечення». А відтак бюджетне фінансування спрямовується здебільше на утримання бюджетних установ, а не на адресне надання соціальних послуг особам, що перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. Положенням вказаної вище статті Бюджетного кодексу України [2] порушується принцип рівноправності доступу недержавних суб'єктів, що надають соціальні послуги до отримання фінансування та є серйозною проблемою, що не дає на практиці змогу реалізовувати в повній мірі норми ст. 14 Закону України «Про соціальні послуги» [1].

Дослідженням встановлено, що запровадження в систему надання соціальних послуг механізму партнерства у форматі «держава-недержавні організації» потенційно може мати такі переваги, як : краща поінформованість про потреби отримувачів соціальних послуг та проблеми їх надання; більш швидше, гнучкіше та адекватне задоволення потреб отримувачів в якісних соціальних послугах; зменшення бюрократичних проявів у наданні соціальних послуг; генерувати додаткові ресурси, альтернативні джерела фінансування, здійснювати моніторинг і контроль за використаними коштами; створення можливостей для інновацій та їх впровадження у даній сфері.

Список використаних джерел:

1. Про соціальні послуги: [Закон України від 19 черв. 2003 р. № 966-IV (із змінами, внесен. згідно із 8 Законами в 2004-2012 рр.)]// Офіц. вісн. України. – 2003. – 1 серп. (№ 29). – С. 52. – Ст. 1435.

2. Бюджетний кодекс України: [Кодекс, Закон України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI (із змінами, внесеними згідно із 27 Законами України в 2010-2013 рр.)]// Офіц. вісн. України. – 2010. – 3 серп. (№ 59). – С. 9. – Ст. 2047.

Кліщ В.В. (м. Київ)
Vlada_5@ukr.net

Проституція- предмет соціальної девіації українського суспільства

Зміни в соціальних і економічних процесах в період розвитку суспільства створють нові проблеми та призводять до появи нових врезливих категорій населення. Безробіття, низька заробітня плата, сексизм в робочій сфері, гендерна нерівність, популяризація секс-індустрії та «шикарного дорогого життя» породжує таку соціальну девіацію як проституція. Жінки які долучені до роботи в цій сфері стають новими клієнтами соціальних служб адже нажаль вони є одними з найбільш незахищених груп населення на сьогодні. Проституція стала однією з важливих проблем суспільства адже вона майже не контролюється з боку держави, особливо зважаючи на факт того, що проституція не стільки добровільне явище, як примусове, а отже жінки в більшості є жертвами насилля.

В Україні нажаль й досі немає офіційної статистики про кількість жінок, зайнятих у секс-індустрії. За оцінкою директору Центру «Соціальний моніторинг» Ольги Балакірєвої, секс-бізнесом в Україні тією або іншою мірою займається близько 250 тисяч жінок. У лютому 2003 року українські соціологи обнародували неприємну статистику. З декількох десятків тисяч українських жінок, що займаються проституцією майже половина – у віці від 10 до 20 років [1].

Згідно з всеукраїнським опитуванням повій Київським міжнародним інститутом соціології, станом на 2009 р.: 56% опитаних жінок не працюють і не навчаються; 31% – мають роботу (з них 12% працюють на постійній основі, а в 19% – тимчасові заробітки), 8% опитаних – студентки вузів, 3% – технікумів, 2% – учениці ПТУ, 0,3% – учениці шкіл . Дослідження, проведені українським Державним інститутом проблем сім'ї та молоді, показують, що для багатьох жінок секс-бізнес став єдиним адекватним джерелом доходу: 50% з них утримують своїх дітей і батьків [2].

В дійсності проституція повязана не лише з проблемою насилля над жінками, а й, на жаль, з появою таких явищ як: венеричні захворювання, масове сирітство, безплідність. Державні діячі не замислюються над тим, що потрібно створювати умови для того щоб жінки не зверталися до такої професії в своєму житті.

Можна в дійсності запропонувати такі заходи з протидії зростанню проституції:

1. Державна допомога у зміні умов життя жінок та їх сімей.
2. Підвищення заробітньої плати жінок та викорінення сексизму в робочій сфері.
3. Нові можливості та програми для самореалізації жінок, особливо молодих.
4. Зміна системи виховання підростаючого покоління, особливо дівчаток,з нахилом до християнських цінностей.
5. Соціальні виплати матерям одиночкам та багатодітним сім`ям;
6. Створеня нових робочих місць та рівномірний розподіл посад між чоловіками і жінками.
7. Підвищенна увага до виховання дітей в інтернатах. Забезпечення державою середньої професійної освіти вихованцям.

8. Знищення стереотипу повії як красивої, вільної та заможної дівчини, що насолоджується сексом – завдання кіномистецтва, засобів масової інформації, художньої літератури.

9. Змінити адміністративно-правову направлену на боротьбу з проституцією.

10. Створити кримінально-правову базу для боротьби із секс-бізнесом.

11. Введення віктимологічної профілактики серед усіх категорій та створення центрів захисту для жінок,що постраждали з сексуального рабства.

2006 року заняття проституцією в Україні було декриміналізовано. Завдяки активній позиції неурядових і міжнародних організацій, з Кримінального кодексу України усунули статтю за заняття індивідуальною проституцією, одночасно посиливши відповідальність за торгівлю людьми. Залишається ст. 181-1 Адміністративного кодексу, згідно з якою жінки за надання послуг комерційного сексу можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності з максимальним покаранням – штраф у розмірі до 15 неоподатковуваних мінімумів [2].

Як висновок, необхідно сказати, що проституцію слід оцінювати як злочин. І держава має здійснити рішучі зміни в законодавстві, так як ця діяльність є незаконною та сприяє породженню нових проблем. Тому важливо викорінити проблему простиьтуції щоб надалі не боротись з питаннями збільшення хворих на ВІЛ- інфекції, масового сирітцтва, смертей та морального занепаду жіночої честі.

Список використаних джерел:

1. Кулік О. Проституція в Україні:міфи і реалії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lalak.org.ua/files/Олександр%20Кулік%20-%20Проституція%20в%20Україні.doc

2. Медведєв В.С., Шевченко О.М. «Юридично-психологічна характеристика сучасних проблем української молоді:проблема проституції». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/9287/%C2

Кобець Ю.С. (м. Київ)

ivashchenko1992@mail.ru

Передумови виникнення соціальної реклами в соціальній роботі

Сьогодні в Україні та інших пострадянських державах відбувається соціально-економічна трансформація, яка призвела до корінних змін у житті суспільства. Багато людей перебувають у розгубленості. У суспільстві відбувається різке майнове розшарування. Багато людей приречені на злидарське існування. Соціальна нестабільність викликає в суспільстві тривогу за майбутнє, за життя дітей, породжує психічне неблагополуччя, озлобленість і агресивність. Соціальна політика демонструє певний рівень інертності та неефективності. В контексті цього актуалізується завдання вивчення теми соціальної реклами як засобу підвищення ефективності та раціональності сучасної соціальної політики в незалежній українській державі. Емоційна забарвленість соціальної реклами дозволяє швидко й коректно включати індивіда в систему соціальних відносин і зв’язків.

Зміни середовища проживання в ході господарської діяльності людини, усвідомлювалися суспільством досить давно, і до середини XX ст.. призвели до постійно зростаючого почуття тривоги і стурбованості людей. Негативні наслідки інтенсивного промислового виробництва, незліченні аварії на виробництвах,

випробування зброї поставили на порядок денний проблеми фізичного виживання людства. Внаслідок накопичення макроекономічних змін: зростання народонаселення, скупчене проживання людей в мегаполісах, психологічні стреси людей, збільшення числа інвалідів, безпритульних дітей, як результат воєнних дій, багато осіб почали досягати психологічного комфорту за допомогою алкоголю, наркотиків та ін.. У результаті цього з'явився феномен – соціальна реклама. Зазвичай її визначають як реклама, що присвячена суспільним інтересам. На відміну від комерційної реклами, соціальна – не ставить перед собою завдання спонукати людей щось купувати. Ціллю такої реклами є вплив на громадську думку з приводу соціально важливих питань. Вона розрахована на найбільш масову аудиторію, яку хвилюють загальнолюдські цінності. Основною метою соціальної реклами є зміна ставлення суспільства до певної проблеми, а в довготривалій перспективі – формування нових соціальних сутностей.

Слід зазначити, що вона є доволі молодим напрямом у сфері суспільних комунікацій. Її історія починається на зламі XIX і XX ст. У 1906 році громадська організація «американська цивільна асоціація» створила першу соціальну рекламу, що закликає захистити Ніагарський водоспад від шкоди, що завдається енергетичними компаніями. Особливе значення і призначення соціальної реклами зростає у кризових ситуаціях, у період війн, коли громадян закликають до патріотизму та поповнювати лави армії. Відштовхнувшись від політичних проблем, в Америці почали роботу з проведення соціальних кампанії на тему наркоманії, тверезості за кермом, СНІДу, проституції, злочинності та ін.

Сучасні теоретики і практики соціальної роботи наголошують на потребі в соціальному супроводі тих груп населення, які в будь-який момент можуть стати соціально вразливими і потребувати допомоги. Щоб запобігти цьому необхідно підвищувати якість профілактичних, запобіжних практик в сфері соціальної роботи.

Оскільки соціальна профілактика є одним з напрямків діяльності соціального робітника, соціальна реклама актуальна для попередження аморальної, протиправної, іншої асоціальної поведінки осіб, виявлення будь-якого негативного впливу на їх життя й здоров'я.

Оскільки соціальна реклама має вагомий вплив на формування громадської думки, в Україні для неї є всебічні можливості для розвитку. Вона надає соціальну підтримку населенню, яка так необхідна сьогодні. Допомагає відродити гуманістичні стосунки між людьми. Отже, соціальна реклама формує нові соціальні сутності, на базі яких, можлива побудова нового громадянського суспільства.

Ковторова Д.М. (м. Київ)
kovtorovadaria@gmail.com

Соціально-педагогічна робота фахівців соціальної сфери в центрах матері та дитини

Актуальність дослідження. Рання інституалізація дітей є однією із причин соціального сирітства в Україні. Через складні життєві обставини, відсутності житла та підтримки з боку рідних або чоловіка, відсутності досвіду догляду за

дитиною, жінка вимушена залишити дитину у пологовому будинку. Саме тому в Україні створюються соціальні інститути покликані підтримати жінку в період вагітності та на першому році життя дитини з метою подолання проблем, які перешкоджають матері виконувати свої обов'язки.

У цьому контексті важливу роль мають дослідження, присвячені питанням розвитку соціальних служб з профілактики відмов від немовлят в Україні Г. Постолюк, у працях І. Звєрєвої, І. Братусь, Г. Лактіонової розглядаються різні аспекти соціально-педагогічної роботи щодо попередження відмов матерів від немовлят.

Соціальний центр матері та дитини це заклад, в якому жінки на сьомому-дев'ятому місяці вагітності та матері з дітьми віком від народження до 18 місяців, що опинилися в складних життєвих обставинах, можуть тимчасово проживати та отримувати соціальні послуги спрямовані на подолання кризової ситуації.

У соціальному центрі матері та дитини з жінками працює міждисциплінарна команда, до складу якої входить: соціальний педагог, психолог, лікар.

Соціально-педагогічна робота в соціальних центрах матері та дитини полягає у наданні послуг спрямованих на формування прихильності між матір'ю та дитиною, допомогою в соціалізації та подолання складних життєвих обставинах.

Мета дослідження: проаналізувати форми та методи соціально-педагогічної роботи фахівців соціальної сфери в центрах матері та дитини й визначити найбільш ефективні.

Результати емпіричного дослідження. Нами було проведено анкетування в 12 соціальних центрах матері та дитини, серед соціальних педагогів та директорів центрів. Ми визначили, що система соціальних центрів матері та дитини розвивається та має потребу у відкритті більшої кількості центрів, через успішні результати роботи з клієнтами.

В більшості центрів необхідно розширювати штати фахівців та запроваджувати нові посади. Так, найбільш затребуваними фахівцями, яких не вистачає є юристи та фахівці соціальної сфери.

Соціальні педагоги - це фахівці, які відповідають за ведення випадку, здійснюють оцінку потреб матері та дитини, створюють та контролюють індивідуальний план роботи з клієнтами. та надають соціально-педагогічні, інформаційні, соціально-побутові послуги, а також послуги з допомоги у соціалізації та адаптації матері. В деяких центрах матері та дитини соціальні педагоги також надають психологічні послуги, послуги з працевлаштування та юридичні послуги.

Інструментарій роботи соціального педагога різноманітний: це і бесіди, індивідуальні консультації, творчі завдання та диспути, майстер-класи, заняття з елементами тренінгу, відео лекторії, тематичні дні, проведення свят тощо.

Головним завдання соціально-педагогічної роботи в центрі є попередження відмови матері від дитини, формування у матері усвідомленого батьківства, сприяння у подоланні проблем, що заважають успішній соціалізації матері та дитини.

Висновки: соціально-педагогічна робота допомагає матерям подолати складні життєві обставини та сформувати навички матерів для успішної їх соціалізації разом з дитиною.

Кугій А.А. (м. Київ)
anna12kugii@gmail.com

Преференції соціальному підприємництва як один з найважливіших напрямків сучасної соціальної роботи

У світі завжди будуть люди, що потрапляють до несприятливих життєвих обставин, втратили роботу, захворіли, тощо. В умовах сучасної глобалізації, міжнародного поділу праці, конкуренції за робочі місця, за приналежність до певного корпоративного прошарку – та ба ! – навіть за можливість легального перебування у країні з більш сприятливим для життєдіяльності середовищем, таких людей ставатиме все більше. До цього додаються хвороби, які часто-густо породжуються небажаними наслідками науково-технічного прогресу, старіння населення розвинутих країн, міграційні проблеми, тощо.

Як і сотні років тому, так і наразі, але вже у конкретиці історичних обставин, відповіддю на ці виклики буде одне – праця. Якими же є культурні, економічні, соціальні контексти підприємництва в Україні на сучасному етапові нашого розвитку? Звично вважати, що бізнес – це справа грошей, але також загальновідомим є те, що самі вони – лише засіб, і питань щастя не вирішують.

Соціальне підприємство – це бізнес, який ставить за мету свого існування вирішення соціальних проблем. Прибуток від даної діяльності використовується на потреби громадськості, суспільства та на розвиток бізнесу. Галузі у яких воно застосовується: охорона навколишнього середовища, боротьба з бідністю, освіта, протистояння бідності тощо. Соціальне підприємство розвивається у розвинених країнах світи, вирішуючи питання зайнятості, прав людини, соціального захисту, залучення до громадського життя [1]. Метою соціального підприємництва є здобуття позитивних ефектів, зображених на Рис.1.

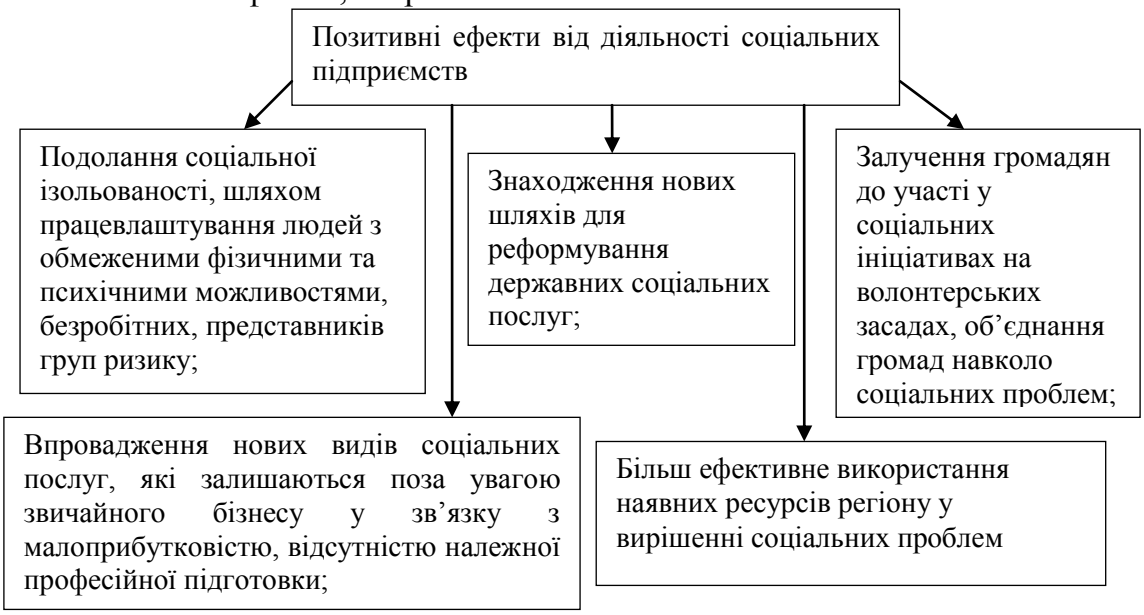

Рис.1 Позитивні ефекти від діяльності соціальних підприємств

Не можна стверджувати, що у нашій країні не приділяється увага підтримці соціального підприємництва загалом. Пропонувалися законопроекти: «Про соціальні підприємства» та «Про внесення зміни до статті 154 Податкового кодексу України щодо підтримки соціальних підприємств»[1]. Та поки що для нас тільки

взірцем (який, звичайно, також потрібно доопрацьовувати відповідно до потреб й особливостей вітчизняної практики) є приклад Барака Обами, економічна політика якого базується на підтримці соціального підприємництва та інновацій. У 2009 році за рішенням Президента США було створено у Білому Домі Департамент Соціальних Інновацій та Громадянського Активізму (The White House Office of Social Innovation and Civic Participation). В даний час SICP сфокусований на зміцненні і підтримці соціального сектору шляхом розробки політики та програм, які можуть прискорити відновлення економіки та створити потужніші громади [2].

Потрібно пам'ятати, що найбільш принциповим результатом підприємницької діяльності є не тільки й не стільки насичення ринку товарами і послугами, скільки задоволення людських потреб у щасті.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт «Соціальне підприємництво в Україні»/ «Чи потрібен Україні закон про соціальне підприємництво?»/Катерина Смаглій, 2013. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/135-chy-potriben-ukraini-zakon-pro-sotsialne-pidpryiemnytstvo

2. Official site of The White House/ The White House Office of Social Innovation and Civic Participation/ About SICP. [Electronic resource]. Access to the resource: http://www.whitehouse.gov/administration/eop/sicp/about

Кузнець Д.О. (м. Київ)

virtual.lucker@gmail.com

Права людини і питання нормативного забезпечення суспільних виробництв

На сьогоднішній день, в умовах високого й стійкого прогресу світового суспільства, а також науки і промисловості, зростає і перелік вимог та стандартів, які змогли б ефективно контролювати невпинний розвиток багатьох галузей виробництва, задля якісного й повнішого задоволення потреб світової спільноти. Принципово важливою удосконалення й впровадження чіткої й строгої законодавчої бази для врегулювання постійно зростаючих суспільних інтересів.

Відповідно до потреб суспільства за так званою пірамідою Маслоу, на першому стоять, насамперед, фізіологічні й екзистенціальні потреби, тож досить не випадково на сучасному етапі розвитку світового соціуму важливу роль у забезпеченні левової частки його потреб відіграє така наука як біотехнологія.

За порівняно свою коротку історію біотехнологія зробила величезний крок у майбутнє і потенціал її тільки зростає. Надзвичайно важливим питанням у розвитку та впровадженні біотехнології є відповідне нормативне забезпечення біотехнологічних виробництв, що дозволяє знівелювати проблеми неякісного виробництва харчових добавок, ліків, генної та трансплантаційної інженерії. Багато країн світової спільноти досить серйозно і детально підійшли до цього питання, розробивши і впровадивши ряд реформ, яких повинні дотримуватись усі без виключення розробники й виробники у біотехнологічній, фармацевтичній та харчовій сфері, якщо вони мають на меті задоволення певних потреб людини на світовому ринку. Так, наприклад, всесвітньо відомою є європейська система норм, правил і вказівок у відношенні до вище перелічених галузей GMP - Good

Manufacturing Practice (укр. - належна виробнича практика), що знайшла своє успішне застосування практично у всьому світі. Контроль за виконанням норм відслідковує також ряд державних органів та їх структур, наприклад федеральне агентство FDA - Food and Drug Administration (управління якістю харчових продуктів і лікарських засобів) у США чи, подібний до американського, японський урядовий підрозділ PMDA - The Pharmaceuticals and Medical Devices Agency, які характеризуються високими показниками ефективності роботи. На даний час, в Україні схожою специфікою займається Держлікслужба та міністерство харчової провислості, які, втім, потребують значного рівня вдосконалення та залучення кваліфікованих спеціалістів, які будуть впроваджувати у біотехнологічних виробництвах директиви з обов`язковими для європейського ринку вимогами до безпеки і якості продукції.

Вивчення основ стандартизації, метрології, сертифікації, валідації й акредитації біотехнологічних виробництв безумовно пов`язано з системами якості. Вивчення цих розділів в багатьох напрямках, зокрема у порівнянні із закордонними дає повніше уявлення про важливість кожного з цих самостійних напрямків діяльності і їх сукупності для становлення високорозвинутої і прийнятної для соціуму нормативно-правової системи, а також системи ринкової економіки в Україні, розвитку діяльності біотехнологічних підприємств усіх форм власності на сучасній цивілізованій основі.

Отже, важливою ланкою соціальної політики є впровадження строгої й досконалої законодавчої бази для задоволення й врегулювання постійно зростаючих соціальних інтересів. Зокрема, частиною успішного соціального реформування є нормативне забезпечення біотехнологічних, фармацевтичних і харчових виробництв, що по суті дозволить вирішити чимало проблем, пов’язаних з харчуванням і здоров’ям населення. Слід відмітити, що особливо жорсткої процедури стандартизації потребує власне біотехнологічний сектор.

Кулікова Г.О. (м. Київ)

kulikova.a.a@yandex.ua

Благодійні фонди – світова практика допомоги нужденним

Благодійна діяльність - це безкорислива, добровільна діяльність громадян або організацій, суттю якої є допомога іншим громадянам та організаціям у вигляді коштів, товарів, послуг або надання іншої підтримки. Фінансування різних видів благодійності за рахунок установ і фірм, а також звичайних громадян тієї чи іншої країни здійснюється за допомогою благодійних фондів.

Залежно від цілей надання допомоги, благодійні фонди можна умовно розділити на соціальні та наукові. Перші займаються наданням моральної та матеріальної підтримки населенню країни, а другі мають на меті фінансування різноспрямованих наукових досліджень, для розвитку освіти, медицини, культури і мистецтва.

На даний момент найбільші благодійні фонди світу жертвують величезні суми на підтримку нужденним: тільки «велика десятка» (найбільші фонди світу) в цілому здійснює пожертвування приблизно на 7-10 мільярдів доларів. Але навіть

таких пожертвувань не достатньо для того, щоб забезпечити допомогу абсолютно всім, хто її потребує.

На даний момент найбільшим і найбільш значущим у світі є «Благодійний Фонд Білла і Мелінди Гейтс» («Bill & Melinda Gates Foundation»), що був заснований у 1994 році міліардером Біллом Гейтсом. Благодійна організація надає допомогу важко хворим і бідним людям, а також жертвує кошти на розвиток охорони здоров'я і освіту. У діяльності фонду бере участь ще один великий бізнесмен Уоррен Баффет.

Наступним найвпливовішим фондом є «Wellcome Trust» - найпопулярніший і найбільший благодійний фонд Великої Британії. Організація була заснована ще в 1936 році у Лондоні, на честь фармацевта Генрі Уелкома. У програму фонду входить розвиток охорони здоров'я та медицини, захист людей та тварин, також проводиться активне фінансування медичних і наукових досліджень.

Третім за значимістю є «Медичний інститут Говарда Х'югса» («Howard Hughes Medical Institute»), заснований у 1953 році магнатом розважальної індустрії Говардом Х'югсом. Протягом усієї своєї діяльності інститут профінансував багато досліджень в області генетики, імунології та молекулярної біології, що мали великий вплив на розвиток світової медицини.

Фонд «Lilly Endowment, Inc.» був заснований у 1937 році Джозіаном К.Ліллі Старшим (Josiah K. Lilly, Sr.), на основі фармацевтичної компанії Eli Lilly. Причому, цей фонд можна назвати вузько направленим, адже він переважно фінансує проекти та дослідження в галузі медицини і охорони здоров'я.

Благодійний фонд Форда (Ford Foundation) був заснований у 1936 році Едзелю Фордом і двома акціонерами компанії «Ford Motor». Основною метою цієї установи є фінансуванні наукових, освітніх і благодійних проектів. Сьогодні фонд всіляко підтримує демократію, поліпшує якість освіти і намагається викорінити бідність.

Усі ці благодійні фонди доводять, що кожна людина може допомогти іншій і суспільству у цілому. Багато відомих особистостей жертвують величезні суми грошей, щоб поліпшити життя суспільства і допомогти нужденним, і вони мають бути прикладом для усієї світової спільноти, адже навіть незначні пожертви від великої кількості людей забезпечать значний фонд допомоги потребуючим. Благодійні фонди з усіх куточків світу надають неймовірну допомогу важкохворим людям і фінансують медичні дослідження, задля викорінення невиліковних хвороб з життя людства. Метою кожної такої організації є поліпшення якості життя людей в усьому світі. Як ми побачили, в розглянутому списку фондів немає вітчизняних благодійних організацій, що говорить про низький рівень розвитку благодійності в нашій країні, проте, головне – щоб в українському суспільстві було бажання та ініціатива людей, адже головний ресурс будь-якої діяльності це, перш за все, самі люди.

Кутуєв П.В., Герчанівський Д.Л. (м. Київ)
gerchanovskiy@gmail.com

Чотири шляхи неоліберальних еволюцій та їх наслідки для соціально-політичної сфери

На сучасній політичній арені ідеологія та політекономічна практика неолібералізму зайняла гегемоністичну позицію, що докорінно змінило і сферу соціальної політики. Не зважаючи на різноманіття політичних сил і ідеологій, що діють на вітчизняних теренах, та їх активну конкуренту боротьбу, de facto всі вони пропонують саме неоліберальну програму економічного розвитку. Така специфіка політичної сцени притаманна не лише Україні, але популярність такої моделі жодним чином не долає її недоліків. В цих умовах дослідження специфіки неоліберального господарювання та оцінка його наслідків є нагальним завданням для вітчизняної соціології [1, С.394-395].

Неолібералізм сьогодні фактично зняв гостроту суперечностей між консерватизмом і соціал-демократією, перетворюючи ці рухи із самостійних світоглядів на дві схожі версії однієї ідеології. Суттю неолібералізму є десоціалізація суспільного відтворення за рівночасного надання переваги ринковим імперативам над суспільними. Як вислід, формується більш атомізована та приватизована система, необхідним компонентом якої є перехід від держави загального добробуту (welfare state) до держави загальної праці (workfare state). Скорочення бюджетних витрат на освіту, охорону здоров'я та соціальне забезпечення легітимується за допомогою нового визначення громадянина, який розглядається не стільки як учасник республіканської публічної сфери, скільки як споживач та / або інвестор, що діє у рамках ринку. У площині неоліберального мислення держава дискредитується та сприймається не як засіб розв'язання проблеми, а як складова проблеми [2].

Реалізація неоліберальних програм за своєю природою є деструктивною для сфери соціальної допомоги, але Маріон Форкад із співавторкою (M. Fourcade-Gourinchas, S. L. Babb) у своїй роботі «The Rebirth of the Liberal Creed: Paths to Neoliberalism in Four Countries» на прикладі аналізу ідеологій та політекономічних практик Мексики, Британії, Чілі та Франції переконливо доводить специфічність неоліберальних практик у різних країнах, і, відповідно, різну міру їх впливу на соціально-політичну сферу [3].

Як зазначає М. Форкад, стартові умови всіх 4-х держав були різними. По-перше, кейнсіанська політика в Мексиці та Франції була більш успішною, ніж в Чилі і Великобританії. Річне зростання ВВП з 1961 по 1974 роки становило 6,7% для Мексики і 5% для Франції, для Великобританії і Чилі ці цифри були набагато скромнішими і становили 2,7% і 2,3% відповідно. Інфляція в Чилі і Великобританії також була сильнішою, у Великобританії в 70-х ціни росли в середньому на 12% на рік, а в Чилі під час хвилі гіперінфляції в 1973 році національна валюта знецінилася на 270%. Показово, що проведення неоліберальних реформ у всіх чотирьох країнах не стало виходом із ситуації, що склалася, а навпаки, супроводжувалося кризою платіжного балансу і деструкцією сфери соціального захисту. Перехід до неоліберальної політики як в Чилі та Великобританії, так і в Мексиці та Франції швидко привів до валютних криз. Іншою відмінністю стало те, що Мексика і Франція набагато ефективніше підтримували соціальний

порядок, багато в чому завдяки слабкості і фрагментарності робочого руху. Різна ефективність попередніх, девелопменталіських урядів у врегулюванні соціальних конфліктів і контролі над інфляцією відбилася не тільки на термінах неоліберальних переходів, але і на їх якісному характері. У Чилі і Великобританії через провальну економічну політику, розгортання соціального конфлікту та інфляцію посилився протест капіталу і робітників проти держави і зміцнилися політичні групи, які пропонували альтернативні економічні сценарії. Коли ці групи отримали контроль над державною владою силовим (Піночет) або демократичним (Тетчер) шляхом, вони стали ініціаторами неоліберальних реформ. Ринкові еволюції у Франції і в Мексиці відбувалися менш революційним шляхом, поступово, і були як спробами вирішити макроекономічні труднощі, так і свідомими поступками транснаціональному капіталу [3].

Аналіз М. Форкад дає можливість виділити два шляхи неоліберальних еволюцій. «Ідеологічний», яким послуговувалися Чилі та Великобританія і «прагматичний», який був характерним для Мексики та Франції. По-перше, інтелектуальна сила, яка надихнула чилійську та британську монетаристські «революції» в 1970-х, була дуже радикальною і підтримувалася меншістю в галузі економіки. На противагу цьому, неоліберальні переходи в Мексиці та Франції були більш спокійними і відображали скоріше консенсус серед економістів. По-друге, становлення вільного ринку в Чилі і Великобританії супроводжувалося месіанською риторикою. Цей вимір в значній мірі відсутній в Мексиці та Франції: ні мексиканські, ні французькі технократи не апелювали до ідеї створення кращого суспільства, яке було б побудоване на етиці ринку. По-третє, на відміну від Великобританії і Чилі, де неоліберальні інтелектуали раніше мали маргінальний статус, а ринкові реформи були реалізовані новою партією або режимом, в Мексиці та Франції еволюції відбувалися в рамках існуючого уряду. Нарешті, екстремальні версії неолібералізму, які були реалізовані у Великобританії і Чилі були згодом визнані непрактичними в кінцевому підсумку значно пом’якшені. Прагматичний мексиканський і французький неолібералізм мали спільні риси. По-перше, він будувалися на основі успішної девелопменталіської держави. І в мексиканському, і у французькому суспільстві були відсутні гострі соціальні конфлікти. Обидва переходи до неоліберальної політики відбувалися еволюційно і на основі політичного консенсусу, в обох випадках криза переконала керівництво, що національна економіка бути врятована тільки за допомогою подальшої інтеграції у світову економічну систему [3].

На прикладі такої візії ми можемо відстежити різну міру деструктивного впливу різних форм неоліберального господарювання на сферу соціальної політики. Якщо «ідеологічний» неоліберальний експеримент у Чілі та Великобританії був катастрофічним для соціальної сфери та призвів до масового невдоволення незаможних частин населення, то «прагматичне» впровадження неоліберальних приписів в Мексиці та Франції мало набагато менш деструктивні наслідки. Це дає матеріал для адекватного осягнення наслідків неоліберального панування і в українському суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм / Павло Кутуєв. — К.: Сталь, 2005. — 500 с.

2. Fourcade-Gourinchas M. The Rebirth of the Liberal Creed: Paths to Neoliberalism in Four Countries / M. Fourcade-Gourinchas, S. L. Babb // The American Journal of Sociology, 2002. — Vol. 108, № 3. — P. 533-579.

3. Fourcade-Gourinchas M. The Rebirth of the Liberal Creed: Paths to Neoliberalism in Four Countries / M. Fourcade-Gourinchas, S. L. Babb // The American Journal of Sociology, 2002. — Vol. 108, № 3. — P. 533-579.

Литвин А.О. (м. Київ)

alinchik_93@ukr.net

Проблема замкнутості сучасної молоді

За вікном двадцять перше століття, економічний, технічний, комунікаційний прогреси стрімко б'ють з неперервного джерела еволюції. Намагаючись безперервно покращити своє життя, людина практично достигла піку досконалості в багатьох галузях. І в погоні за безкінечним «треба більше, треба краще», ми все більше поринаємо в недрі безперервної буденності потреб. Але чим більше ми живемо вимогами, тим більше втрачаємо ту первісну іскру духовності, що дісталась нам від пращурів. Тому у даній статті ми розглянемо проблему формування суспільства в умовах сучасності. Хочу торкнутися саме цієї теми, тому що вважаю її чи не найактуальнішою на сьогодні. Адже наше сьогодення - це наше майбутнє.

Сучасна людина має куди більше амбіцій та прагнень, ніж, скажімо, років 30 тому. Ми, діти двадцятого століття, маємо майже все чого тільки можна побажати. Високорозвинені технології дають можливість, не виходячи з будинку: працювати, навчатись, робити покупки та навіть вести особисте життя. Соціальні мережі повністю взяли під контроль більше ніж дві третини нашого часу. І неосяжний простір інтернету та довжелезні переліки соц. груп просто таки манять і затягують все далі від живої реальності.

На сьогодні мало кого зустрінеш з молоді у кого не було б сторінки в контакті, фейсбуці чи твіттері. Не знайдеться і тих, хто був би проти соціальних мереж та пропагандував живе спілкування в реальному житті. Ми все більше тонемо в тисячах ссилок цікавих сайтів, веселих блогів та палких дискусій. Ми навчилися по-новому виражати почуття в повідомленнях через різноманітні смайлики та картинки. Нам легше спілкуватись по переписці та заводити так нових друзів, нам конфортніше так самовиражатись та висловлювати свою думку. В житті ж ведемо себе зовсім по-іншому, набагато скутіше. Проблема заключається в тому, що сучасна молодь зовсім розкута в соціальних просторах інтернету та дуже закрита в реальному житті.

Достатньо просто пройтись по вулиці і поспостерігати за перехожими, майже сімдесят п'ять відсотків будуть в навушниках. Люди не йдуть, вони біжать, не помічаючи нічого, біжать, слухаючи музику, всі в собі, всі десь у мріях. Ми менше стали спілкуватись між собою. Заговорити зараз з незнайомим перехожим - це геть незвично для нас. Світ став настільки асоціальним, що в погоні за щоденними потребами люди бачать тільки гострі кути крайностей. А так порушується духовний баланс суспільства.

Світ відеоігор взагалі став для великої кількості людей неймовірним захопленням і великою бідою водночас. Адже там кожен маленький хлопчик може

стати героєм та рятувати світи, кожен невпевнений в собі юнак перетворюється в першокласного воїна і долає всіх ворогів. Кожна незграбна дівчинка перероджується в будь-якого персонажа та стає головною героїнею. Діти губляться в світі відеоігор, віддаляючись від реального життя. Вдень ти звичайний перехожий, сіра маса, але сівши за монітор комп'тера, ти вже інший: той, яким хочеш бути, такий, яким бачиш себе в найзаповітніших мріях. Є два життя – реальне і віртуальне. І ти вибираєш другий варіант. Насправді це серйозна проблема сучасності, з якою нам треба починати боротись вже зараз.

У віртуальному світі молодим людям легше заробити будь-який соціальний статус. Молодь стає все більш скованою у власному світі амбіцій. Ми виростаємо більш закритими та відчуженими. І навряд чи це колись зіграє нам на руку. Низка подібних проблем на сьогоднішній момент є дуже важливою. Бо являється прямим еквівалентом побудови прийдешнього людського організму. Таким чином, ми проаналізували теперішню ситуацію в сучасному ритмі життя. Формально ці проблеми є нейтральними, але фактично, спричиняють дисбаланс сьогодення, несучи відчутні наслідки в майбутньому. Всім треба замислитись над цим вже сьогодні, щоб колись це не вилилось у більш масштабну проблему, з якою вже будуть боротись наші нащадки.

Лихолат А.О., Тульчинська С.О. (м. Київ)
alla_olex@ukr.net

Соціологізація економіки в умовах розвитку інноваційних знань на сучасному етапі

Невдачі економічних реформ у країнах СНД в значній мірі зумовлені ігноруванням значення соціальних факторів, оскільки вирішення важливих економічних завдань без урахування нагальних фундаментальних проблем регулювання поведінки людей в усіх сферах суспільного життя неможливе. Урахування сучасних тенденцій розвитку трансформаційних суспільств потребує застосування системної парадигми, яка має розглядати економіку держави у безпосередньому взаємозв'язку з іншими елементами суспільної системи як єдиного цілого [1, с. 77]. Тільки такий методологічний підхід дозволить обґрунтувати комплексну стратегію модернізації макросоціальної системи країни і започаткувати обриси нової соціальної системи. А. Гальчинський [2, с. 11] зауважує, що сьогодні економіка сама по собі стала складовою соціальної сфери, яка не тільки поглинає її результативну основу, а й визначає більшу частину енергетичного потенціалу, її ресурсну базу, межі зростання та розвитку. Фактор соціологізації економіки стає актуальним у зв'язку з необхідністю подолання негативних тенденцій перехідного періоду, коли держава з легкістю звільнялася від своєї конституційної відповідальності щодо становища соціальної сфери та фінансової підтримки її галузей. У суспільстві має відродитися розуміння соціально-відповідального значення високорозвинутої науки, освіти, охорони здоров'я та культури, якість яких хоч і не вимірюється відсотками приросту річного ВВП, але визначає майбутнє країни та її регіонів.

Обґрунтовуючи стратегію інноваційного розвитку країн СНД на першу половину XXI ст., економісти Б. Кузик та Ю. Яковець прогнозують характерні ознаки поки що уявного майбутнього інтегрального соціокультурного ладу, в

якому мають інтегруватися в єдину систему цивілізаційні цінності Заходу і Сходу, наука, етика та естетика. Саме інтегралізм має стати одним із наріжних каменів постіндустріального розвитку. У цьому вони бачать «суть наукової революції початку XXI ст. – однієї із найвизначніших в історії наукового пізнання, необхідної передумови становлення ноосфери» [3, с. 40]. Академік В. Геєць стверджує, «що процес переходу до суспільства і економіки знань є передусім соціальним і водночас технократичним проектом модернізації, реалізація якого дозволить зрештою сформувати суспільство, в якому повинно бути місце не тільки завданню збереження соціальної стабільності, що перетворилася сьогодні на певну самоціль, а й умовам активної життєдіяльності…» [4, с. 312].

Соціогуманістична стратегія, на наш погляд, надає пріоритети освіті та науці як основним гуманітарним напрямам політики, зокрема, зростанню освіченості працівників та їх інтелектуального потенціалу як способу більш ефективного використання ресурсів. Становлення економіки знань – це і є, власне, виробництво і використання нових знань, перетворення їх на повноцінний та перевірений фактор розвитку регіонів та держави.

Отже, становлення економіки знань в кінцевому підсумку сформувати економічну і соціальну системи суспільства знань. Саме соціально-орієнтовані види економічної діяльності передусім визначають розвиток тих сфер, які не тільки формують інтелектуальний потенціал, але також сприяють його нарощенню, одночасно виступаючи одним із стратегічних секторів економіки у сучасному вимірі. Якщо аналізувати ситуацію в Україні, то необхідно врахувати значну розбіжність інтересів суспільства і особистості, інтересів науки та бізнесу. Така невідповідність інтересів викликана відсутністю ефективного механізму взаємодії суспільства, індивіда, науково-освітніх установ та бізнесу, причому вона притаманна й іншим країнам СНД, оскільки їх становище характеризується також низьким рівнем доходів населення – суттєвими перепонами для становлення економіки знань.

Список використаних джерел:

1. Єщенко П.С. Концепція стратегії як функціонування економічної теорії [Текст]/ П.С. Єщенко// Формування ринкової економіки: зб. наук. праць – спец. випуск. Методологічні проблеми економічної науки. – К.: КНЕУ, 2009. – 242 с.
2. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення [Текст]/ А. Гальчинський// Економіка України, 2007. – № 3. – С. 4-13.
3. Кузык Б.Н. Россия 2050: стратегия инновационного прорва [Текст]/ Б.Н. Кузык, Ю.В. Яковец// Изд. 2, доп. – М.: ОАО «И-во «Экономика». – 2005. – 624 с.
4. Україна у вимірі економіки знань [Текст]/ [за ред. акад. НАН України В. М. Гейця]. – К.: Основа, 2006. – 592 с.

Мельниченко А.А. (м. Київ)
melnichenkot@ukr.net

Розвиток соціальної роботи як показник зрілості держави

В нинішніх надзвичайно складних умовах, які склалися в результаті системної кризи, що супроводжується високим рівнем соціальної напруженості в Україні, на поверхню вийшла низка проблем, вирішення яких свідчитиме про зрілість держави в питанні «імплементації» європейських норм та цінностей. Одна з таких проблем

– це забезпечення розвитку соціальної роботи, її модернізація, професіоналізація та популяризація. Варто відзначити, що досвід соціальної роботи як професії в Україні налічує трохи більше двадцяти років і це пов'язано з поширенням в Радянському Союзі стереотипу про відсутність соціальних проблем, а відтак – непотрібність професії соціального працівника.

Сьогодні беззаперечною є актуальність наукового осягнення та практичного вирішення проблем, які виникають у сфері соціальної роботи. Але дискусії, які лунають останнім часом в Україні щодо перспектив розвитку соціальної роботи, рідко переходять в професійну площину, а частіше зводяться до проголошення необґрунтованих популістських гасел та декларацій. Така ситуація часто-густо пов'язана з тим, що не зважаючи на достатню кількість кваліфікованих фахівців з соціальної роботи, у цій сфері працюють далекі від неї люди. Хоча, зважаючи на існуючий низький рівень престижності професії соціального працівника та рівень оплати цієї праці в нашій державі, годі сподіватися, що в царині соціальної роботи з'являтиметься численна армія кваліфікованих фахівців. Ймовірно, причина проблема криється у відсутності в Україні однозначного розуміння місця соціальних працівників в загальній системі професій. Переконаний, що більшість пересічних громадян не відрізнять соціолога від соціального працівника. Крім того, зайнятість у сфері соціальної роботи має певну особливість – тут важко втриматися бодай незначний час, якщо ти прийшов не за покликанням. Звичайно, вітчизняні університети щороку випускають багато магістрів та спеціалістів з соціальної роботи, але значна частина з цих випускників швидко переходять у більш дохідні сфери: маркетинг, рекламу, управління персоналом, соціологічні дослідження тощо. Такий відтік спеціалістів має певне об'єктивне підґрунтя, адже програми підготовки соціальних працівників з вищою освітою включають отримання знань з організації соціологічних досліджень, психології, психодіагностики та психокорекції, організації тренінгів та інші. Адже особливість діяльності соціальних працівників в певному сенсі передбачає автономний характер і включає поряд з іншими функціями ще й планування, організацію, координацію, мотивацію, контроль та самоконтроль, тобто основні функції менеджерської діяльності. Окремі російські дослідники переконані, що знання основ менеджменту і теорії управління соціальними системами, а також суспільної структури і державного будівництва є виправданими в підготовці соціальних працівників і є важливою складовою частиною їх професійного багажу [Колесов В.И., Еременко Н.Н. Социально-экономические проблемы в управлении социальной работой в России / В.И. Колесов, Н.Н. Еременко // Вестник КГУ им. Н.А. Некрасова. – 2008. – Том 14. – С.226.]. Таким чином, є потреба забезпечити формування позитивного іміджу соціального працівника у суспільстві і заповнення сфери соціальної роботи професіоналами.

Інший аспект питання полягає в тому, що держава тривалий час вирішує проблеми соціальної роботи за залишковим принципом. На жаль, донедавна в Україні була відсутня чітка державна стратегія реалізації соціального захисту. Зокрема, це є наслідком того, що такий центральний орган виконавчої влади як Міністерство соціальної політики, що є «куратором» сфери соціальної роботи, більше переймався питанням «розпилу» держбюджету, а не буденними соціальними проблемами населення. Дивно те, що і нинішня так звана «нова

влада» не спромоглася зрозуміти того, що саме соціальна робота у різних своїх формах реалізації: соціальній допомозі, соціальній підтримці і обслуговуванню соціально незахищених прошарків населення, може стати інститутом формування соціального капіталу влади, відновлення довіри населення до влади і перетворень, що здійснюються нею. Натомість, на початку квітня цього року в пресі з'явилися повідомлення, що уряд з метою економії коштів державного бюджету планує скоротити 12 тисяч посад соціальних працівників. Це відбувається незважаючи на те, що Верховна Рада України ратифікувала у 2006 році Європейську соціальну хартію, дотримання якої неможливе без розгалуженої системи соціальних служб і, відповідно, зайнятих в них соціальних працівників.

Саме тому, важливим є те, щоб соціальна робота в нашій державі стала фактором гуманізації суспільних відносин і модернізації українського суспільства.

Мігалуш А.О. (м. Київ)

mignastya@ukr.net

Сучасні перспективи розвитку соціальної роботи в Україні

Рівень забезпеченості вразливих груп населення є показником розвитку держави - це не просто принцип - це доведений факт. Основою підтримки потребуючих завжди була і буде соціальна робота - доброчинна благодійна діяльність, меценатство і волонтерство. Сучасна соціальна робота в Україні знаходиться далеко від ідеального рівня, а особливо викликає турботу державна політика стосовно мотивації до роботи в сфері соціальних послуг та забезпечення поінформованості населення про систему допомоги та мережу соціальних структур для вразливих груп населення. В стадії становлення знаходиться підготовка соціальних працівників до майбутньої професійної діяльності. Кількість вузів, які пропонують навчальні програми для соціальних робітників зменшується та й перспективи майбутньої професії не сприяють виходу соціальної роботи на високий рівень у сфері «людина-людина». Молоді люди, бажаючи швидкого кар'єрного зросту та великих грошей. Перспектива ж витрати свої сил на служіння потребуючим допомоги людям за символічну заробітну плату в соціальних службах їх не влаштовує. І якщо будуть розвиватися означені тенденції, то сучасне українське суспільство стане свідком зростання соціальних паталогій і загибелі соціальної роботи.

Соціальній роботі потрібні зміни. По-перше, необхідно забезпечити гідне фінансування системи соціальної підтримки населення. Наприклад, в Норвегії 1/3 з державних доходів з 1985 року витрачається на підтримку соціальної сфери та сфери охорони здоров'я, і кожен десятий громадянин працює на благо людей. Тому не дивно, що при розповіді про цю країну рідко зазначають про наявність в ній соціальних паталогій, таких як: надмірна бідність, жебрацтво, алкоголізм, наркоманія, проституція і т.п. Та й рівень економічного розвитку Норвегії значно вищий за український. Якщо забезпечити достойне фінансування соціальної роботи, тоді молодь зацікавиться цією роботою, а не буде прагнути стати менеджером, юристом, економістом і т.п. Слід відмітити той факт, що при роботі з клієнтами в соціальних службах застосовують велику кількість різноманітних творчих технологій, які сприяють реалізації потенціалу молодих людей. Наприклад, арт-терапія настільки багатогранна, що може підійти для більшості

клієнтів. І деякі вченні вважають, що не обов'язково бути великим митцем, спеціалістом, щоб працювати з людьми на основі арт-терапії, а інколи навіть більш доцільно працювати на основі принципу «рівний-рівному».

По-друге, потрібно внести корективи в підготовку майбутніх соціальних працівників, адже на сьогодні вони готуються, як представники проміжної ланки між клієнтом і реабілітаційними, адаптаційними закладами. Сучасних студенів навчають як і куди перенаправити клієнта для отримання кваліфікованої допомоги і забувають про те, що сам соціальний працівник має бути різносторонньо розвинутим спеціалістом. Доцільним у цьому плані може стати введення в програму навчання студентів широкого спектру психологічних технік роботи з клієнтами таких як: арт-терапія, позитивна психотерапія, вітотерапія, сказкотерапія, тілесна терапія і т.п. Такі дисципліни в дійсності тільки пожвавять інтерес студенів до соціальної роботи.

По-третє, населення має отримувати широкомасштабну інформацію про весь спектр послуг які надаються в різних соціальних структурах. Бути ознайомленими з тим куди можна звернутися за порадою при виникненні певних проблем. Для цього потрібно розвивати інформаційну пропаганду соціальної роботи і створювати виставки соціальних послуг, тобто наблизити послуги до клієнта. За сучасних умов слід йти до клієнта, а не чекати поки він сам прийде до соціальної служби.

Всі вищезазначені проблеми соціальної роботи потребують значної уваги і вчасного втручання з боку держави, адже від того на який рівень будуть виведені соціальні послуги в країні буде залежати й життя більшості людей.

Остролуцька Л.І. (м. Київ)

larisassm@ukr.net

Формування професійної термінології в соціальній роботі і результат впливу її на суспільство

В України інтенсивно розвивається професійна соціальна робота. Окремим напрямком виокремлюється соціальна робота з дітьми, молоддю з інвалідністю і сім'ями, в яких вони виховуються. Значну роль у створенні благополучних соціальних умов для нормальної життєдіяльності людей з інвалідністю відіграє рівень усвідомлення важливості цієї проблеми в суспільстві.

Певні міфи, соціальні та етичні стереотипи стосовно інвалідності формувалися протягом історичного періоду і мають свої культурні особливості. Чітке розуміння того, на чому будуються ці міфи має важливе значення для осмислення того факту, що часто негативне відношення і стереотипи сформовані підкріпляються самим суспільством, засобами масової інформації і впливають на якість життя людей з інвалідністю і ускладнюють їх інтеграцію.

З розвитком педагогіки, спеціальної педагогіки, психології, філософії, права, медицини, соціології, технологічних галузей наук відбулися концептуальні зміни в підходах і розумінні інвалідності:

- людина з інвалідністю є об'єктом права;
- людина з інвалідністю є компонентом людського різноманіття і частини людства;

● домінування в суспільстві соціальної і політико-правової моделей розуміння інвалідності;

● важливість створення умов для максимального розвитку можливостей конкретної людини з інвалідністю і повноцінної участі її у всіх аспектах життя суспільства.

Міждисциплінарний підхід у вирішенні питань конкретної людини з інвалідністю стає пріоритетним в соціальній роботі. Слід врахувати, що кожна наука має власний понятійний апарат, свою термінологію, які відображають її специфіку як наукової дисципліни. Відомо, що кожна наукова область один і той же об'єкт або явище позначає своїм терміном. Перенесення терміну однієї наукової сфери в термінологічний апарат іншої для позначення одного і того ж об'єкта нерідко призводить до того, що в контексті іншої предметної області даний термін втрачає свій інформаційний, сутнісний зміст стосовно тієї науковій сфері, в яку він перенесений. Наприклад, як визначено Н. Трофімовою в «Основах спеціальної педагогіки і психології», відправною точкою в побудові понятійного апарату спеціальної педагогіки і педагогічних підходів до дітей з інвалідністю стали етіологія і симптоматика.

Якщо кінцевим результатом соціальної роботи є успішна інтеграція дітей та молоді з інвалідністю в суспільство, ведення ними самостійного і незалежного життя, тоді термінологія, яка використовується має відображати саме це завдання. Лексика має бути коректною, не формувати стереотипи, забезпечувати права людини, заохочувати повагу до властивої їм гідності. Сьогодні в науковій літературі з соціальної сфери зустрічаються такі визначення: «діти з вадами фізичного і психічного розвитку», «психофізичні порушення», «особи марковані хворобою», «з функціональними обмеженнями здоров’я», «неповносправна молодь». Чи ця термінологія відображає суть сучасної соціальної роботи?

Мова соціального працівника має протидіяти стереотипам, забобонам, шкідливим звичаям відносно людей з інвалідністю, не розкривати медичних аспектів інвалідності. Використання особистісного підходу, де людина стоїть на першому місці, а його стан – на другому, може і звучить незграбно, але така лексика не ховає людину за її соціальним статусом.

Мовлення соціального працівника формує суспільну думку. Тому важливим завданням сучасної соціальної роботи є розробка і впровадження власних термінів стосовно людей різних соціальних статусів, особливо людей з інвалідністю. Відповідність цих термінів міжнародним стандартам, етиці, досягнень науки, впровадження їх в національне законодавство.

Знати мову своєї професії — означає вільно володіти лексикою свого фаху, доцільно нею користуватися.

Павловський В.В. (м. Київ)

wladi_p@meta.ua

Проблеми застосування соціальних технологій у практиці соціальної роботи

Розробка і впровадження соціальних технологій зумовлена широким спектром соціальної діяльності у різних суспільствах, в тому числі в українському суспільстві. Для кожного із існуючих видів діяльності у країнах цілеспрямовано

створювались і продовжують удосконалюватися специфічні, особливі технології для їх практичного застосування. Кожна з них має відповідати особливій сфері конкретній діяльності, її меті, цілям, завданням, що пов'язано з конкретними умовами реалізації цих технологій, зі станом використання кадрових, матеріальних, фінансових та інших ресурсів.

У науковій літературі є різні підходи до визначення поняття «технологія соціальної роботи». Зокрема стверджується, що це одна із галузей соціальних технологій, що зорієнтована на соціальне обслуговування, допомогу і підтримку усіх людей, і в першу чергу тих, що знаходяться у важкій життєвій ситуації. З точки зору фахівців, сутність цих технологій розглядається як сукупність операцій, процедур та прийомів оптимізації життєдіяльності людей для регулювання соціальних відносин і процесів.

Слід підкреслити, що будь які технології соціальної роботи передбачають розкриття притаманного їм алгоритму дій і пояснення критеріїв оптимального результату у процесі здійснення. Фахівці вказують на важливість комплексного застосування їх на практиці і врахування таких базових властивостей: професійну підготовку фахівців та ефективну організацію їх роботи; координацію цієї роботи; контроль за діяльністю суб'єктів щодо впровадження цих соціальних технологій (аналіз процесу реалізації); організацію інформаційного забезпечення цього процесу; правове їх забезпечення, оцінку результатів надання соціальних послуг.

Фахівці стверджують, що пошуки оптимальних і ефективних варіантів технологій соціальної роботи залежать від об’єктивних умов і властивостей їх практичного застосування: надійність теоретичного і методичного забезпечення; ефективність і гарантованість досягнення соціальної мети; гнучкість застосування процедур і операцій; застосування стандартних алгоритмів соціальної діяльності для вирішення типових завдань з соціальної роботи. [1, с.9]. Застосування нових методів і прийомів діяльності, спрямованих на розробку і застосування нововведень у соціальній роботі в суспільстві передбачає: правильний вибір ключових операцій, процедур і засобів; активність суб’єктів по їх впровадженню; уміння вирішувати повсякденні запити і побажання в роботі з врахуванням потреб людей; поєднання раціонального і ситуаційного підходів до процесу застосування; ефективне використання ресурсів.

У перехідні періоди, коли особливо необхідними є розробка подібних технологій, виникає гостра потреба в їх своєчасному і правильному застосуванні для удосконалення усіх сфер життєдіяльності в українському суспільстві. Для розробки та реалізації нових технологій у соціальній роботі потрібні певні об’єктивні умови (достатні матеріально-технічні і фінансові засоби) та достатньо зрілий суб'єктивний фактор (високий рівень моральної свідомості людей, трудової активності, дисциплінованості, ініціативності, їх переконаності в необхідності змінити життя на краще).

Слід підкреслити, що значення таких прогресивних технологій полягає ще й в тому, що вони роблять людську діяльність більш раціональною, включаючи до неї доцільні засоби і операції, які необхідні для досягнення поставленої мети. Більше того, ці технології мають бути раціонально об єднанні у цілісному технологічному процесі щодо захисту інтересів людей. У ньому має бути чітко визначено алгоритм і механізми діяльності, які засновані на нормативно визначених відносинах

«суб'єкт-суб'єкт», і в яких усі учасники наділені правами, обов'язками та взаємною відповідальністю. Регулювання відносин між ними в сфері надання послуг не можливе без підтримки всіх учасників соціального процесу: індивіда, родини, групи, громади, яким надається професійна соціальна допомога. Тому можна назвати різноманітні моделі соціального захисту і надання послуг різним групам населення - суб'єктно-суб'єктними стосунками, тобто, в цьому процесі регулюється система нормативних взаємозв'язків і взаємовідносин: «клієнт – соціальний працівник – державна установа (організація)».

Слід наголосити, що у цій системі координат можна застосувати різні соціальні технології: адміністративно-управлінські, інформаційні, психологічні, демографічні, педагогічні тощо. При цьому фахівці акцентують увагу на важливості застосування саме соціально - педагогічних технологій, в основі яких закладено «особистісно - орієнтований підхід до людини» щодо її захисту і наданні допомоги [2, с. 18-19]. В сучасних умовах продовжується пошук нових підходів до визначення методів практичного застосування цих технологій. Прикладний аспект їх застосування полягає у здійсненні заходів фахівцями з соціальної роботи з реалізації різноманітних методів, засобів, прийомів і процедур у роботі з людиною чи групою у певних умовах для забезпечення досягнення прогнозованого результату.

Як свідчить зарубіжний досвід, така практична технологія може бути представлена у вигляді програми соціально-педагогічної діяльності, що містить обґрунтування і опис етапів роботи та застосування перевірених методів і засобів, що забезпечують досягнення запланованих результатів по соціальному захисту людей. Важливими показниками застосування педагогічно орієнтованих технологій у країнах є наступні: наявність позитивної мотивації до захисту і допомоги клієнтам у всіх учасників; опора на життєвий і професійний досвід, навички та уміння усіх учасників цієї діяльності; використання ефективних форм, методів і прийомів роботи з клієнтами фахівцями соціальної роботи; реальна можливість клієнтів впливати на якість наданих послуг цими фахівцями; задоволеність результатами співпраці усіх учасників. Застосування таких перевірених часом інноваційних педагогічних технологій (теоретичних, дослідницьких, прикладних) в українських реаліях, як сукупності моделей, методик, програм і планів соціальної діяльності, може значно покращити реальний стан обслуговування людей і якість надання послуг населенню у соціальній роботі.

Список використаних джерел:

1. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: [навч.посіб.]/ В.М. Шахрай. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
2. Стрельніков В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ/ В.Ю. Стрельніков, І.Г Брітченко. –Полтава: ПУЕТ, 2013.

Пиголенко Ю.А. (м. Київ)
JuliaKudria@bigmir.net

Біоетичний аспект висвітлення соціальної інформації

Сучасний український соціум переживає період трансформацій та змін. Це стосується всіх без виключення сфер: економічної, політичної, соціальної тощо.

Українська державність, витримавши найважчий період становлення, наразі переживає черговий етап переоцінки норм та демократичних цінностей. Загальновідомо, що демократія неможлива без плюралізму ідей, поглядів, думок, що виявляється в розвиненій системі громадських організацій, великій кількості політичних партій, розгалуженій та незалежній від влади системі ЗМІ. На думку Н.А. Брусніцина, одна з найважливіших умов користування інформацією: створення системи незалежного, об'єктивного аналізу для прийняття рішень, здатність реалізувати їх. Потік інформації по чисельним каналам повинен бути об'єднаний і адаптований аналітиками, які не намагаються пристосувати висновки до бажаного результату [1].

У зв'язку з цим, виникають питання щодо об'єктивності та справедливості подачі інформації вітчизняними ЗМІ. На сьогоднішній день, з розвитком інформаційних технологій, це злободенне питання стосується не лише України, а й більшості країн світу. В сучасній Україні, майже всі телеканали, газети і журнали мають своїх власників, це, переважно, приватні особи. В свою чергу, у людей, які володіють ЗМІ, є певні цілі та завдання, тому кожен інформаційний ресурс подає інформацію, виходячи зі своїх власних потреб. При цьому, важливу роль при подачі інформації відіграє економічна складова. Відомі вітчизняні телеканали транслюють інформацію однобічно. Звісно, одне й те саме повідомлення, стаття, публікація тощо, можуть нести різний зміст та надавати різним людям, в залежності від їх рівня розвитку, освіти, різну інформацію. Але, при цьому, в кінцевому випадку, ЗМІ досягають певної мети та поставлених цілей. В решті-решт, в суспільстві формується певна громадська думка, вимальовується траєкторія дій та вчинків. «Людська свідомість влаштована так, що вона не тільки сприймає інформацію, але й під її впливом сама трансформується, іноді істотно змінюється. Інформація має фізичний сенс і здатність біологічно впливати на свідомість людини, збагачувати її знання, змінювати їх і вдосконалювати, створюючи абсолютно нові знання, породжуючи нову інформацію» [1].

Щодо соціальної інформації, тут слід зауважити, що це інформація, яка окреслює та відображає суспільні процеси та може бути спрямована на особистість, вузьке коло осіб або на широкі маси людей. «Розвиток і безпека особистих, сімейних, суспільних і міждержавних відносин базується на основах взаємної інформованості і правильності сприйняття та розуміння інформації, що циркулює у відповідній сфері відносин» [1].

На нашу думку, в сучасній соціальній роботі має активно підтримуватись та розвиватись напрямок захисту об'єктивності подачі соціальної інформації. Адже, соціальна робота своєю основною метою має покращення якості життя людей (клієнтів). Споживачами інформації, в тій чи іншій мірі, є всі без виключення категорії населення. Отримана інформація впливає на образ життя, думки, поведінку і вчинки людей. Засоби масової інформації можуть популізувати ту чи іншу подію, явище або, навпаки, залишити його без уваги. Тому, на нашу думку, в ЗМІ мають правдиво, об'єктивно та без перебільшення висвітлюватись всі суспільно-значущі події. При донесенні соціальної інформації, спрямованої на широке коло глядачів, слухачів або читачів, до громадськості, журналісти, окрім професійної етики та етичних цінностей, мають дотримуватись основних принципів і правил біоетичної моделі, запропонованої філософом Т. Бочампом і

теологом Дж. Чайлдрессом. Вона включає наступні універсальні принципи біоетики: автономії, не нашкодь, благодіяння, справедливості. Окрім наведених принципів, невід'ємною складовою об'єктивної подачі інформації також мають бути наступні правила (вимоги) біоетики: правдивості, вірності, інформованої згоди.

Список використаних джерел:

1. Брусницын Н.А. Информационная война и безопасность/ Николай Александрович Брусницын. – М.: Вита-Пресс, 2001. – 280 с.

Полярна В.Л. (м. Київ)

polyarnaya@ukr.net

Світовий досвід використання телефонів довіри для допомоги вразливим категоріям населення

Першим ініціатором створення телефону довіри вважають протестантського священика Гаррі Уоррена. В 1906 р. Глибокої ночі до нього звернувся чоловік за допомогою по телефону але оскільки церква в цей час була закрита, священик відклав розмову до ранку. Наступного дня Святий Отець дізнався, що чоловік, котрий телефонував, покінчив життя самогубством. Тоді приголомшений священик дав термінове оголошення в газеті: «Перед тим, як піти з життя, зателефонуйте мені в будь-який час». Таким чином, 108 років тому з'явився перший у світі телефон довіри.

У Європі психологічна допомога по телефону була створена у 1948 році. Психіатри Х. Хофф і Е. Рінгель організували центр під назвою «Допомога людям, втомленим від життя». Тоді вперше були об'єднані комплексно телефонна служба і очний прийом [1]. Пізніше великим поштовхом у розвитку телефонної допомоги став створений у 1953 році англійським священиком Чадом Вара волонтерський рух, мета якого полягала в надані допомоги тим, хто втратив бажання жити.

Історія створення деяких телефонів довіри свідчить про те, що їх ініціювали після того як людина пішла з життя внаслідок невчасного надання допомоги. Наприклад, «Parentline» - один з найвідоміших ресурсів для батьків - був створений в 1973р. як реакція суспільства на смерть семирічної Марії Колвелл, убитої вітчимом. Не менш знаменита «Childline» була відкрита у Великобританії в 1986 після перегляду програми на каналі «BBC» про сексуальне насильство. Тисячі респондентів сказали, що змогли б звернутися зі своїм болем тільки на конфіденційну телефонну лінію. А «Kek Vonal» - найстаріший і найбільший довіри для молоді в Угорщині - був організований у 1993р. як спосіб підтримки цієї вразливої групи населення в період соціальної та політичної нестабільності. За кордоном найбільш поширені позначення – «helpline, hotline». В українській мові «телефон довіри» прийшло до нас з Чехословаччини та Польщі. У 1964 році психотерапевт Мирослав Плзак створив у Чехословаччині «Лінію довіри». В Англії, напередодні виходу останньої, сьомої за рахунком книги про пригоди Гаррі Поттера, стало відомо, що для прихильників буде створений телефон довіри. Причиною виникнення проекту стала інформація про те, що в заключному романі загинуть кілька ключових персонажів розповіді. На думку британців, багато читачів можуть випробувати стрес і навіть впасти в депресію [2].

Останнім часом виділяють «одно́літкові телефони довіри», коли в якості волонтерів-консультантів виступають підлітки-однолітки, які пройшли спеціальну підготовку. Такі лінії довіри інтенсивно поширення в Південній Кореї, Японії, Тайвані, Малайзії та Новій Зеландії.

В Україні психологічна допомога по телефону стала доступною в 1983 р. у Дніпропетровську на базі психоневрологічного диспансеру. З того часу багато що змінилося, і допомога по телефону з'явилася в кожному місті.

Професійні та волонтерські, телефони довіри є важливим засобом реагування на соціальні процеси і зміни. Філософія практик телефонів довіри відображає розвинену громадянську позицію, почуття колективної відповідальності, визнання цінності життя інших, співчуття, моральну чутливість до страждання іншої людини.

Про необхідність і корисність таких служб переконливо говорить не тільки світовий досвід, а і зростання числа телефонів довіри в Україні. Для українських громадян ця форма психологічної допомоги особливо актуальна. Докорінні зміни в суспільно-політичному та економічному житті країни неминуче супроводжуються серйозними змінами в житті кожної людини і діють негативно на фізичне і психічне здоров'я. З цих та інших причин багато хто відчуває потребу в психологічній підтримці. Істотний внесок у вирішення цих проблеми покликані внести саме телефонні служби екстреної психологічної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Барчина Є., Іонов Ю. Професія - телефонний консультант// Вісник РАТЕПП. - № 1. - 2000;

2. «Фанатам Гаррі Поттера відкриють телефон довіри» - Електронний режим доступу: http://lenta.ru/news/2007/02/02/helpline

Прухницька О.В. (м. Київ)

olgaprukhnytska@gmail.com

До питання соціальних ефектів інновацій

Суспільство, яке перебуває в постійному русі, змінює характер взаємозв’язку. В ході цього процесу проходить трансформація певних елементів: вони або виникають, або зникають. Змінюється все: взаємини між людьми, склад груп, культурні комплекси, що веде до зміни способу життя людей, зміни суспільства.

У побут ввійшло слово «інновація», що містить у собі як відкриття, так і винахід. Фактором, що впливає на швидкість інновацій, є демонстрація їхніх можливостей перед людьми. Інновації швидше сприймаються, якщо може бути продемонстрована її корисність. Недосконалість на початкових стадіях застосування винаходу може затримати його впровадження, але рідко закривають шлях, якщо він корисний і працездатний. Практично всі соціальні зміни впроваджуються в життя шляхом подолання недовіри і супротиву деяких соціальних груп суспільства, але після впровадження у повсякденне життя багато працездатних інновацій здаються вже необхідними. У прийнятті соціальних інновацій важливу роль відіграє їхня сумісність з існуючою культурою. Коли соціальна інновація вступає в конфлікт з існуючою культурою, то:

- інновація просто відкидається суспільством;
- інновація приймається разом з її конфліктними рисами;

- інновація приймається, але конфлікти приховані, важко усвідомлюються, не спрямовані на дану інновацію;

- інновації можуть вносити нові культурні зразки, які не представлені в існуючій культурі;

- інновації, іноді, заміщають й витісняють культурні зразки в існуючій культурі, що значне сповільнює прийняття цих інновацій.

Проблема соціальних ефектів інновацій здобуває особливу актуальність в наш час. Не має значення, чи створена інновація усередині даного суспільства – важливо, що сучасне суспільство зобов'язане реагувати на інновації, приймати й освоювати їх в усіх сферах людської діяльності.

Немає соціальних змін, щоб проходили для існуючої культури без сліду, отже, форми соціальних ефектів інновацій – це дисперсія, або множинні ефекти; наступні, або похідні та конверсія, що означає з'єднання декількох впливів різних винаходів.

Національні політичні інститути підпадають під вплив багатьох тенденцій, серед яких можна виділити:

- пристосування, або прийняття індивідом або групою культурних норм, еталонів, цінностей нового середовища;

- підпорядкування як обов'язкова умова процесу пристосування, як терпимість;

- компроміс, тобто баланс, тимчасова угода;

- асиміляція, що відбувається як процес взаємного культурного проникнення, у якому кожна група має можливість для проникнення своєї культури в інші групи;

- амальгамізація, або біологічне змішування багатьох етнічних груп, після чого вони стають одним народом.

Значення процесів асиміляції й амальгамізації полягає у знищенні формального поділу, у загальній ідентифікації членів групи, створенні систем зв'язків, за допомогою якого всі елементи соціальних систем виглядають як єдина система.

Всі тенденції тісно пов'язані між собою і майже завжди протікають одночасно, створюючи можливості для розвитку постійних змін у суспільстві.

Радей А.С. (м. Київ)

radey2004@mail.ru

Національна держава і виклики глобалізації

Принципи державного суверенітету, рівності прав держав і балансу сил у міжнародних відносинах, пріорітету національного інтересу були закладені Вестфальськими мирними угодами в далекому 1648 році. Саме вони створили об'єктивні умови для виникнення держав–націй і загалом появи націй як нової форми суспільної ідентичності.

Досьогодні в науковій спільноті відсутнє єдине розуміння поняття «нація», алгоритми її виникнення також є предметом суперечок. Розуміння нації як «...вищої форми розвитку етносу за індустріальної доби» - не витримує жодної критики. Примордіалістська й конструктивістська концепції з протилежних позицій пояснюють принципи формування нації. Примордіалізм виходить з принципу первинності, споконвічності етносу, що мешкає на певній території й

об'єднанний не тільки культурними, мовними, а й кровно-родинними зв'язками. Саме такій етнос, отримавши державність, стає основою нації. Конструктивізм же трактує націю, як штучний конструкт, що з'являється в результаті цілеспрямованої діяльності інтелектуальної еліти суспільства.

Виникає питання щодо первинності нації і держави – що є умовою виникнення, а що наслідком? На це питання влучну відповідь дав свого часу перший прем'єр-міністр незалежної Італії Камілло Ді Кавур: «ми створили Італію, тепер потрібно створити італійців». Тобто у мешканців новоствореної держави потрібно сформувати нову ідентичність - національну. Механізми ж формування націй грунтовно досліджені в працях Б. Андерсона та Е. Хобсбаума і цілком відповідають конструктивістській концепції. Андерсон взагалі називає націю «уявною спільнотою», яка формується шляхом уніфікації освіти, поширення єдиної мови, створення єдиної історії.

Отже, можна припустити, що нація створюється державою у власних інтересах як основа власної стабільності і запорука існування. Але чи є сучасна держава достатньо суверенною, незалежною і самостійною, щоб бути повноцінним середовищем для розвитку нації? Відповідь очевидна. В сучасному глобалізованому світі суверенітет держави - повнота влади всередені країни і незалежність у зовнішніх зносинах - поняття примарне. Зовнішні прояви суверенітету обмежуються членством держав в міжнародних організаціях (глобальних світових і локальних), а внутрішні аспекти суверенітету держави детермінуються її борговими, енергетичними, ресурсними залежностями від зовнішніх гравців. Яскравий приклад – втручання Міжнародного валютного фонду у внутрішню соціальну політику України з пакетом жорстких вимог, як необхідних умов для отримання кредитів.

В політичній системі сучасної національної держави існує невідповідність реалій тим завданням, які держава покликана вирішувати. Принцип народного суверенітету, як визнання народу єдиним джерелом влади, є ліше порожньою декларацією. Адже саме поняття демократії нівелюється перетворенням процедури формування представницьких органів влади в величезне шоу з непередбачуваними результатами. При цьому, кінцевий результат цього шоу, виборів, ніяк не впливає ані на державну політику, ані на становище «носія суверенітету».

В політичній системі національної держави з'явились нові сили, що мають власні усвідомлені потреби, суб'єктність, доступи до владних ресурсів, але не вписуються в структуру цієї системи. Це представники глобального бізнесу, що не ототожнюють себе і свої інтереси з інтересами держави походження. Їхня мета – змусити національну державу обслуговувати власні інтереси. Поява нових політичних гравців зумовлена глобалізаційними процесами, виникненням транснаціональних корпорацій і послабленням держав-націй.

Нова об'єктивна дійсність потребує свого осмислення і концептуалізації, яка вже з'являється в роботах сучасних політологів, соціологів, істориків. Французький дослідник Жак Атталі називає представників глобального бізнесу «новими кочівниками», російський історик А. Фурсов визначає їх як «корпоратократію». Відрив національного істеблішменту від власної країни досліджує К. Леш в своїй праці «Повстання еліт і зрада демократії». Багато мислителів сходяться на думці, що існування держави-нації кінцеве, вона приречена на зникнення й

перефроматування у щось інше. Стосовно форматів нових політико-територіальних утворень думки різняться. Від виникнення «Світового уряду», улюбленої теми конспірологів, до створення регіон-економік (Ж. Атталі) або держав-корпорацій. В будь-якому випадку, нація, як уявна спільнота, також зазнає суттєвих трансформацій.

Світ змінюється постійно, але існують періоди найбільш стрімких і докорінних змін. Це благодатний грунт для соціальних наук. Адже їх завдання – не тільки описувати процеси, що відбуваються, а створювати нові смисли, концепції і теорії, що в подальшому визначать обриси нового модерного суспільства.

Салімзянова М.О. (м. Луганськ)
salimzyanova93@rambler.ru

Соціальна робота в школі по формуванню у молоді відповідального ставлення до батьківства

У наш час звичайними явищами стають малодітна родина, втручання традиційного розподілу ролей в сім'ї, збільшення кількості однодітних сімей, ослаблення виховної ролі батьків, зростання бездоглядності. Все це змушує звертати пильну увагу на проблему відповідального батьківства. Практично кожна людина стає батьком або матір`ю і якість виховання, залежить від психологічної готовності до виховання батьківських обов'язків. З появою дитини в родині, чоловік і жінка свідомо або не усвідомлено здобувають нову роль – батьків. Прийняття батьківської ролі відбувається раз і назавжди. Біологічна здатність бути батьком або матір`ю не завжди збігається із психологічною готовністю до батьківства. Готовність до батьківства, усвідомлення себе батьками і способи реалізації батьківства в парі зі своїм чоловіком/ дружиною формуються під впливом різних факторів.

Мета нашого дослідження: проаналізувати формування почуття батьківської відповідальності в період очікування сім`єю дитини та після її народження, що передбачає розв'язання таких завдань: провести дослідження готовності молоді до майбутнього батьківства; з'ясувати структуру батьківства як інтегрального психологічного утворення особистості; розробити рекомендації по формуванню соціально-психологічної готовності молодих людей до майбутнього батьківства засобами активного соціально-психологічного навчання. Проблема дослідження міститься у виявленні й вивченні компонентів, рівнів розвитку батьківства як інтегрального психологічного утворення особистості, особливостей статево-рольової ідентифікації у жінок та чоловіків в період народження дитини; визначенні психологічних факторів формування батьківства для розробки технології усвідомленого батьківства. Дослідна робота здійснювалась на базі Луганської ЗОСШ № 26.У дослідженні прийняли участь 30 старшокласників, учні 11 класів, 16 юнаків та 14 дівчат, 10 подружніх пар, які вже є батьками - першокласників даної школи (10 жінок та 10 чоловіків).

В процесі дослідження встановлено, що зміст уявлень старшокласників про майбутнє батьківство та сім'ю характеризується неповнотою і неоднозначністю, а педагогічна система школи не доопрацьовує в цьому напрямку.

Позитивно те, що всі респонденти, які приймали участь у нашому досліджені хочуть мати дітей. Що стосується передбачуваної кількості дітей, то 60 % опитаних

хочуть мати двоє дітей, 40% – одну дитину. При цьому 80% респондентів вважають для себе можливим народити трьох дітей лише при сприятливих матеріально-побутових умовах. При цьому 40% опитаних, потенційно готові до народження третьої дитини, вказують на те, що навколишні ставляться байдуже до жінок, які мають трьох дітей. 20% з них думають, що такі жінки викликають у навколишніх подив і здивування. Ці результати дозволяють зробити висновок, що матеріально-побутові умови й відношення суспільства до багатодітних сімей є суттєвими факторами, що впливають на психологічну готовність до батьківства.

Рівень соціально-особистісної готовності до батьківства: 60% опитаних вказали, що народження дитини є відповідальним кроком, вказавши, що вирішальну роль при вихованні й розвитку дітей грають батьки. Крім того, 40% респондентів, які не виключають допомогу бабусь та дідусів, вважають, що все-таки головне значення у вихованні дітей грають батьки. Тобто не менше половини респондентів усвідомлюють відповідальність, яка виникає при народженні дитини. 80% респондентів усвідомлюють і труднощів, пов'язані з народженням дитини. При цьому 90% позитивно настроєні на їхнє подолання. 30% серед труднощів вказують тільки «безсонні ночі», «відсутність особистого життя», «матеріальні проблеми». Тобто вся увага цих опитаних спрямована на себе, а не на дитину. 20% респондентів не усвідомлюють, які труднощі виникають із народженням дитини, а, отже, не готові до їхнього подолання.

Отже, можна зробити такі висновки: більша половина випробуваних позитивно ставиться до батьківства в цілому; 80% респондентів усвідомлюють ступінь відповідальності, яку беруть на себе батьки, що вирішили народити дитину; серед проблем, що виникають з народженням маляти, респонденти вказують в основному на фінансові труднощі й відсутність вільного часу, а також на недолік знань про процес виховання й розвиток дітей.

Стосовно соціально-психологічної готовності до батьківської ролі старшокласників, то після проведеного дослідження, можемо узагальнити: 50% юнаків і 60% дівчат здебільше згодні з тим, що сім’я дає можливість жити з коханою людиною, мати дітей (40% на 30%), наповнює життя змістом (40% на 20%) і упорядковує інтимні стосунки (30% на 20%). Також юнаки менш впевнені в тому, що сім’я допомагає вирішувати матеріальні проблеми (40% на 20%), додає людині впевненості у собі (30% на 20%), сприяє кар'єрі (30% на 20%). Кількісний аналіз отриманих результатів дозволив виділити три типи ставлення: нейтральне, позитивне і негативне. Більшість юнаків (90%) і дівчат (90%) відповіли, що до сімейного життя, до вступу в шлюб та народження дитини відносяться позитивно. Частина юнаків (10%) висловила негативне ставлення до майбутнього батьківства та сімейного життя, у той час як у дівчат цієї тенденції не спостерігалося.

Узагальнення та інтерпретація отриманих результатів експерименту дають підстави зробити висновки про те, що уявлення дівчат та юнаків про батьківство, роль у цьому процесі чоловіка та жінки є неповними і мають статеві відмінності, а модель батьківської сім’ї є прикладом для наслідування. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми соціально-психологічних детермінант уявлень старшокласників про майбутнє батьківство. Зокрема, поглибленого вивчення очікують питання впливу різних форм і методів виховання на процес формування уявлень про батьківство та сімейне життя, зв'язок цього процесу з іншими

психічними утвореннями особистості і формування уявлень про майбутнє батьківство в онтогенезі. Пошук відповідей на них є предметом подальшої роботи над проблемою.

Сімперович Н.В. (м. Київ)
natasimper@mail.ru

Державна етнополітика як регулятор міжетнічних відносин

Враховуючи строкатість національно-етнічного складу України, питання ефективності соціальної політики, що здійснюється державою по відношенню до представників інших етносів, є вельми актуальним. Від того, наскільки повно і якісно забезпечена реалізація соціальних потреб та інтересів українського народу та інших етносів, залежать стабільність в державі.

Саме тому найголовнішою метою державної етнополітики є створення таких умов, за яких титульна українська нація та етнічні меншини могли б гармонійно розвиватися в політичній, соціально-економічній, культурній і духовній сферах в умовах поліетнічного суспільства попри всі загрози і виклики.

На сьогоднішній день українське суспільство не відзначається високим ступенем інтегрованості. Для нього є характерним наявність ряду відмінностей регіонального, релігійного, етнолінгвістичного характеру, сформованих в ході історичного розвитку, що здійснюють вагомий вплив на характер міжнаціональних відносин. У цьому руслі показовим є спекулювання з боку деяких політиків ідеєю про два полярні українські етноси – східний і західний, для яких притаманні глибокі політичні, економічні протиріччя, відмінності у мові та культурних надбаннях, що у перспективі може призвести до порушення територіальної цілісності України, створення нових держав на їхній основі або входження до складу сусідніх держав. Одним із завдань, що постають перед сучасною етнополітикою є подолання подібних уявлень, що штучно підсилюються, та розробка і втілення спеціальних економічних й соціально-культурних програм на регіональному рівні, які б дозволили злагодити існуючий рівень диференціації. Особливої уваги заслуговує питання забезпечення кримським татарами їхнього права на справедливий розподіл землі та коштів на облаштування як подолання історичної несправедливості.

Ще одним суттєвим соціальним фактором, що спричинює трансформацію українського поліетнічного суспільства, є міграційні процеси, особливі етнічні, що визначаються в науковій літературі як «сукупність міграційних потоків, в кожному з яких чисельно переважають особи зі спільною етнічною самоідентифікацією, які відчуджуються від суспільства і власне відчужувані ним, відчувають загрозу своєї етнокультурної безпеки і змушені переміщуватися з однієї держави в іншу, щоб уникнути цієї загрози» [1]. Регулювання перебігу даних процесів є прерогативою державної етнополітики. Переміщення індивідів з інших регіонів та їх компактне осідання в певних районах нерідко спричинюють виникнення протистоянь, які можуть перерости у міжетнічні конфлікти. Важливим завданням у такому разі є збереження толерантності у відносинах між представниками різних етнічних меншин.

Характерним для сучасних українських реалій є те, що за всі роки незалежності не спостерігалося масових випадків прояву етнічної нетерпимості,

однак в останні роки піднявся рівень психологічного відособлення та ізоляціонізму по відношенню до представників певних етносів (чеченців, афганців, арабів, ромів) — у першу чергу тих, які асоціюються з виникненням міжнаціональних конфліктів у світі, та демонстрації по відношенню до них “надмірної обережності» [2, 42 – 43].

Тому вельми актуальним наразі стає питання інтеграції міграційних спільнот у нове соціальне середовище, оскільки зростання їхньої кількості набуло глобальних масштабів. У такому разі вони виступають в ролі об'єктів соціальної роботи, коли спеціалісти полегшують протікання їхньої адаптації. Однак даний процес ускладнюється тим, що антиміграційні установки та упередження породжують перепони для включення мігрантів у якісно нове середовище, нівелює їхню роль у перебігу важливих суспільних процесів. Жорстка державна політика по відношенню до мігрантів іноді може бути демонстрацією ксенофобії, однак нерідко знаходить підтримку і виправдання за умов міжетнічної напруги.

Список використаних джерел:

1. Панарин С. Центральная Азия: этническая миграция и политические субъекты воздействия на миграционную ситуацию. — Режим доступа:www.URL:http://www.antropotok.archipelag.ru/text/ad44.htm

2. Панина Н.В. Факторы национальной идентичности, толерантности, ксенофобии и антисемитизма в современной Украине / Н.В.Панина // Социология: теория, методы, маркетинг. — 2005. — №4. — С.26 — 45.

Слушаєнко В.Є. (м. Київ)

tslushaenko@gmail.com

Роль телевізійної соціальної реклами у реалізації завдань сучасної соціальної роботи

За даними дослідників Інституту показників і оцінки здоров’я Вашингтонського університету, в 2012 році щодня палили 967 мільйонів людей, що живуть у 187 країнах. У 1980 році у світі нараховували 721 мільйон курців.

На думку вчених, зростання кількості курців пояснюється збільшенням населення Землі за останні 50 років. Як показують дані дослідження, в декількох великих країнах, серед яких Бангладеш, Китай і Росія, в останні роки палять все більше людей. Одні з найвищих показників поширеності куріння у даний час зафіксовано в країнах, що розвиваються, йдеться в доповіді, дані з якої наводить BBC.

Як встановили вчені, у світі щодня палять троє з 10 чоловіків (31 %) і одна з 20 жінок (6 %). У 1980 році палили четверо з 10 чоловіків (41 %) і одна з 10 жінок (10%).

В силу певних обставин в Україні кількість курців за останні роки зменшилась на 20%. Про це під час прес-конференції у квітні 2014 року розповів завідувач відділу контролю над тютюном УІСД МОЗ К. Красовський. «За останні 5 років кількість курців в Україні зменшилася з 10,1 млн. осіб до 8,1 млн., тобто на 20%», – зазначив посадовець. Він розповів, що ця позитивна тенденція відповідним чином відобразилася і на здоров’ї населення. «Можемо констатувати скорочення числа хворих, зокрема у поліклініках. До того ж на 12 % зменшилася захворюваність на хронічні серцево-судинні недуги серед міського населення і на 3% – серед сільського», – додав К. Красовський. За його словами, така статистика стала

результатом послідовної політики МОЗ щодо популяризації здорового способу життя.

Як свідчить світовий досвід велику роль у пропаганді такого способу життя, профілактиці і подоланні шкідливих звичок відіграє соціальна реклама. Вона має своєю метою поліпшити соціальні настрої у суспільстві, звернути його увагу на важливі питання життя або навпаки – убезпечити людей від певних загроз. Тому соціальна реклама не обов'язково несе позитивний заряд. У багатьох країнах Заходу регулярно з'являється страшна соціальна реклама, що шокує і лякає людей, показуючи смертельні наслідки шкідливих звичок. Така реклама супроводжується і відповідними текстами, на кшталт «Рак – це чудові ліки від куріння». Як свідчить досвід, така реклама є досить ефективною. Наприклад, у штаті Каліфорнія (США) рекламна кампанія по боротьбі з курінням початку 90-х рр. минулого століття змусила відмовитися від сигарет у три рази більше каліфорнійців, ніж у середньому по країні.

На думку більшості фахівців антитютюнові кампанії у ЗМІ спонукають певну кількість людей кинути курити.

Центр з контролю та попередження захворювань США опублікував результати аналізу ефективності недійних антитютюнових кампаній у 17 країнах світу. Дослідження довело: наявність у пресі, радіо, на телебаченні і зовнішніх носіях реклами інформаційно-освітніх матеріалів про шкідливість куріння підвищує мотивацію курців розпрощатися з сигаретами.

Фахівці опиралися на результати останнього Глобального опитування дорослих курців у якому протягом 2008-2011 років взяли участь 264,5 тис. осіб (з них 50 тис. виявилися курцями) з 17 країн світи. Вони відстежили взаємозв'язок між зростанням або зниженням відсотку людей, які виявили бажання кинути курити, наявністю у країні антитютюнових кампаній у цей період, та тим, чи звертали курці на них увагу.

Вивчалося привернення уваги курців до антитютюнової реклами. З'ясувалося, що найбільше привертає увагу реклама на телебаченні. В Україні антитютюнову рекламу по телевізору бачили 44,6% опитаних.

Великим (якщо не найбільшим) носієм соціальної реклами в нашій державі може стати Національна суспільна телерадіокомпанія України, засади діяльності якої визначає Закон «Про суспільне телебачення і радіомовлення України». Верховна Рада ухвалила його у квітні 2014 року.

Таранова А.О. (м. Львів)
taranova@manivci.lviv.ua

Державна та недержавна система підтримки соціальних ініціатив громадських організацій в Україні

Сучасне українське суспільство досі перебуває в стані трансформації, наслідком чого стала глибока криза найбільш важливих суспільних сфер. Так, за даними Науково-дослідного інституту соціально-трудових відносин, в Україні 116 категорій населення (близько 18 мільйонів) мають право на більш як 125 видів пільг. За таких обставин, з державного бюджету підтримуються лише найбільш потребуючі верстви, та й фінансування їх здійснюється на рівні вирішення найбільш нагальних проблем. Недержавну підтримку соціальних ініціатив

здійснюють дві умовні групи: бізнесові структури і приватні особи та закордонні фонди (так звана грантова підтримка).

Окрему увагу слід приділити суб'єктам соціальної роботи. Традиційно прийнято вважати такими державні організації і установи (центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби зайнятості, соціального захисту тощо) та громадські, переважно, благодійні організації і фонди (асоціації інвалідів, ветеранів, фонди милосердя тощо).

Однак, ставимо на меті привернути увагу до таких соціальних утворень як громадські об'єднання, назвемо їх «дозвіллєвого» чи «клубного» типу (спортивні, туристичні, патріотичні, екологічні, мистецькі тощо). Такі об'єднання виникають у відповідь на суспільні запити здебільшого працездатного населення, і як правило, мають на меті забезпечити функцію профілактики соціальних патологій, а не вирішення проблем вже потребуючих груп.

Зважаючи на переконливі факти ефективності роботи таких об'єднань, можна із впевненістю стверджувати, що останні постають повноцінними суб'єктами соціальної роботи в Україні. Детальний опис, дослідження і концептуалізацію і таких структур вважаємо актуальним і необхідним сьогодні.

Спробуємо коротко описати механізми підтримки соціальних ініціатив даної категорії організацій.

Державна підтримка. Здійснюється здебільшого в рамках підтримки певних заходів, відповідно до календарного плану. Характеризується складною процедурою взаємодії з виконавчими органами. Значно ускладнюється шляхом створення бар'єрів у вигляді неприйнятності витрат та обмежень у нормах витрат на особу, що не корегувалися з 1998 року. Здійснюється, здебільшого з фонду залишкових коштів. Зворотній зв'язок реалізовується шляхом створення рад громадського контролю.

Недержавна підтримка. Бізнесові структури та приватні особи. У Франції податки підприємств, які здійснюють благодійну підтримку скорочують на 60 відсотків, у Німеччині – на 10%. Україна ж у 2013 році посіла 150 місце зі 153 країн у «Світовому рейтингу благодійності», який оприлюднила найбільша британська благодійна організація Charities Aid Foundation (CAF). Сприяння розвитку благодійництва на законодавчому рівні – основне і найбільш гостре завдання, що потребує негайного вирішення.

Недержавна підтримка. Міжнародні фонди. Характер підтримки міжнародних фондів має свої специфічні особливості і бачення потребуючих груп. Здебільшого, окрім стипендіальної підтримки молодих науковців (із подальшим працевлаштуванням їх за кордоном), пріоритетними напрямками визначаються розвиток толерантності до національних, культурних, сексуальних меншин, розвиток місцевого самоврядування, громадянського суспільства. Чи не єдиним способом отримати підтримку від міжнародних фондів для організацій «клубного» типу є участь у партнерських проектах під керівництвом більш «відповідних» громадських організацій.

Хоча модель взаємодії «третього сектору» з владою та бізнесом заснована на успадкованих з радянських часів патерналістських засадах, помітно проглядаються зміни у соціальній організації, орієнтовані на європейський досвід, що характеризується мінімальним втручанням влади у соціальну сферу.

З’являються, зокрема, спроби громадських ініціатив, спрямованих на формування середовища взаємодії профільних організацій задля вирішення своїх проблем. Такі тенденції можна вважати перспективними, хоча й такими, що потребують значної корекції та вдосконалення.

Загалом, досвід участі таких структур у вирішенні актуальних соціальних потреб, поки що залишається мало вивченим, що являє собою проблему не лише гносеологічного, але й праксеологічного змісту.

Шевчук Д.О. (м. Київ)
angelikes93@gmail.com

Можливості використання Японського досвіду в українській практиці соціальної роботи

В рамках глобальної модернізації суспільство змушене здійснювати пошук нових методик та технологій розвитку у різних сферах діяльності. Україна безпосередньо відноситься до тих держав, які зазнають кардинальних змін, і потребує реформ.

Через останні події в державі, посилився вплив волонтерства та благодійності, особливо у формі меценацтва. Соціальна робота в Україні вже має мінімальну базу для розвитку, проте вона все ще недосконала, і не відповідає запитам сучасного суспільства. В нас час вже існують країни з потужною системою соціального захисту. Японія є прикладом того, як повинна функціонувати соціальна робота, як саме слід будувати соціальну політику. До процесу демократизації в цій Східній країні соціальний захист був не на належному рівні, проте реформи, які відбувалися з середини 40-вих років XX ст. і до сьогодення сприяли підвищенню рівня життя та почуття захищеності у населення. Це все досягалося сумісними діями держави і приватного підприємництва, звичайно, при координації міністерства охорони здоров'я і соціального забезпечення, як представників уряду.

Після Другої Світової війни були прийняті основні закони: про національну допомогу потребуючим, про соціальний захист дітей, про забезпечення непрацездатних, про профспілки та трудові стандарти, соціальне страхування та грошову допомогу у разі безробіття. Основою реформ послужила концепція «Good Governance», яка була реалізована у таких змінах як уніфікування урядом різних форм страхування здоров'я і пенсійного забезпечення, з метою створення приблизно однакових життєвих умови для різних категорій населення Японії. В цій програмі найбільша увага була приділена людям похилого віку, адже чисельність даної категорії постійно зростає і до 2025 року досягне 5,2 млн. Не є новиною й те, що Японію називають «країною довгожителів». Через зростання тривалості життя і збільшення періоду трудової активності старих людей, а також недостачі молодої робочої сили, вони стали важливим компонентом ринку праці. Для них (тобто пенсіонерів) створили спеціальні центри перепідготовки, а отже навіть виходячи на пенсію людина може продовжувати працювати і приносити користь суспільству.

Також Японія приділяє велику увагу управлінню людськими ресурсами (УЛР), сутність якого полягає в тому, що люди розглядаються як конкурентний капітал фірми, який необхідно розвивати паралельно з іншими ресурсами, щоб досягти стратегічних цілей. При цьому практика управління персоналом тісно пов'язана зі стратегією бізнесу. А система «по життєвого найму» забезпечує зменшення рівня

безробіття. Політика соціального захисту в Японії щодо дитинства та належних умов для підвищення народжуваності, передбачає надання можливості жінкам народити дитину, не втрачаючи робоче місце та отримуючи кошти на її виховання.

Страхування здоров'я в Японії передбачено для: найманих робітників приватного сектору, моряків, працівників державних (чи муніципальних) підприємств і установ, вчителів і інших працівників приватних шкіл, осіб які зайняті індивідуальною працею, а також непрацюючих. Існує наразі і система суспільної допомоги у вигляді (НДО), благодійних установ та меценатів. Важливу роль відіграє підготовка майбутніх соціальних працівників, яка починається ще зі старшої школи. Більш того, Японія одна з не багатьох країн світу, що надає можливість отримати наукову ступінь доктора в цьому напрямку підготовки.

Модель японської системи соціальної роботи поєднує принципи централізації і децентралізації, вона не є досконалою, проте може слугувати прикладом для інших держав, а також для України.

Шуляк М.С. (м. Київ)

bigshu@mail.ru

Волонтерські ініціативи молоді в сільській місцевості

Відомий французький лікар і філософ Альберт Швейцер говорив: «Я не знаю, якою буде ваша доля, але я знаю одне: тільки ті з вас будуть справді щасливі, хто шукає і знаходить способи служити».

Волонтерська діяльність є однією з основ побудови та розвитку громадянського суспільства. Ця діяльність містить у собі найшляхетніші прагнення кожної людини – це прагнення свободи, справедливості та безпеки.

Волонтерський рух в Україні, хоча і не є масовим, але з кожним роком підвищується рівень його визнання; все більше людей, в особливості українська молодь, приєднуються до лав волонтерів. Активістами в соціальній сфері звичайно ж є громадяни, які серцем та розумом відчувають і розуміють труднощі, радощі і печалі інших.

За сучасних умов розвитку найбільш проблемними зонами й досі залишаються дрібні населені пункти, адже як відомо держава виділяє більше ресурсів на міста ніж на села. Саме тому розвиток волонтерських ініціатив молоді тут є дуже вагомим. Прикладом для активної молоді в селах можуть слугувати волонтери Красноріченської ЗОШ І-ІІІ ступенів Кремінського району Луганської області. Більшість з них школярі, які віддають власну енергію, вільний час та зусилля своїм ближнім, працюючи на користь суспільства. Протягом двох років вчителями, школярами та їхніми батьками було реалізовано 2 проекти: «Добро починається з тебе» та «Містечко добрих справ», які допомогли молоді побачити свою унікальність у суспільстві. А також зрозуміти важливість участі у волонтерській діяльності, надати допомогу соціально-незахищеним категоріям людей з їхнього села.

Хочеться також звернути увагу на роботу спеціалізованої служби «Мобільний консультативний пункт соціальної роботи у сільській місцевості», яка створена за наказом директора Роздільнянського районного центру соціальних служб для молоді на Одещині. Значна увага цієї служби приділяється здійсненню

профілактичних заходів ВІЛ/СНІДу, наркоманії, тютюнопаління, алкоголю, а також пропагування здорового способу життя серед сільських юнаків та дівчат.

Вагомим прикладом для наслідування маже стати й волонтерський загін «Юність» Барбівської ЗОШ І-ІІ ступенів, Мукачівського району Закарпатської області. Волонтерами тут являються учні школи, які підтримують та допомагають ветеранам, вдовам покійних ветеранів і самотнім жителям села по господарстві, а також доглядають та охороняють територію, де знаходиться Обеліск Слави.

Не байдужими є і волонтери Менського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Чернігівського району, які стояли зі скриньками в місцях найбільшого скупчення людей та пояснювали їм, що вони збирають кошти аби допомогти дітям із вадами слуху.

Приємно усвідомлювати, що навколо живуть чуйні та небайдужі люди. До акції також долучилися і фахівці із соціальної роботи Менського РЦСССДМ, які проживають у сільській місцевості. Найактивнішу участь взяли фахівці із селища Березна, яким з ентузіазмом допомагали учні Березнянської ЗОШ І-ІІ ступенів.

Ще одним, можна сказати самородком, є "Академія дистанційного навчання Соціальній Роботі волонтерів-організаторів сільських громад України", яка будується власноруч в селі Нагірне Подорожанської сільської ради Світловодського району Кіровоградської області. Академія, є соціальним проектом, полігоном для підготовки соціальних робітників безпосередньо у сільському соціальному середовищі. Це сучасна сільська, навчальна, культурно-просвітницька база підготовки волонтерів-організаторів сільських громад, соціальних робітників, діячів органів місцевого самоврядування, які в майбутньому будуть займатися вирішенням соціальних проблем села власними зусиллями.

Отже, волонтерство – це активне розвиваюче середовище, яке об'єднує однодумців: громадськість селищ, вчителів, батьків, дітей, ветеранів праці тощо. Впроваджувати волонтерський рух потрібно з ентузіазмом та вірою в успіх, адже зараз вирує цікаве освітнє життя і потрібно експериментувати й продукувати свіжі ідеї, добиватися їх втілення, збагачувати власний світ, переосмислювати та удосконалювати свій досвід, щоб іти в ногу з часом.

Якубін О.Л. (м. Київ)

jacubin@gmail.com

«Хронополітика у прийнятті рішень»: результати експеримента Д.Ф. Паслея

Канадський дослідник *Д. Ф. Паслей* [Pasley J. F. The Chronopolitics of Decision-Making / J F. Pasley // Innovations: A Journal of Politics. - Volume 2. – 1999. - P. 5-24] (1999), називає своє до слідження процесу прийняття рішень соціально-політичними акторами *"хронополітикою у прийнятті рішень"* (The Chronopolitics of Decision-Making). В його основі лежить ідея про використання знання про циркадний ритм життєдіяльності людини для пояснення його впливу на прийняття рішень соціально- політичними акторами, їх діяльність з особливою увагою до добового рівня їх ініціативності (агресії). Циркадний ритм стосується добового ритму усіх живих організмів у зв'язку з чергуванням дня та ночі. Наприклад, людей можна розглядати, як "денних" істот, тобто вони активні вдень та сплять

вночі. На відміну від людей є й “нічні” істоти, які активні вночі, але сплять впродовж дня.

До роботи Д. Ф. Паслея дослідження саме *циркадних ритмів* ніколи ще не потрапляло в сферу зацікавлення політичної науки. Можливо це пов’язано з тим, що: (1) концепт циркадних ритмів розглядається переважно, якщо не виключно, біологічною наукою, сучасні досягнення якої більшість політологів скоріш за все не знають; (2) предметною областю досліджень в політиці, до якої циркадні ритми можуть бути застосовані, є сфера прийняття рішень, яку досить складно аналізувати саму по собі.

Більшість передніх досліджень циркадного ритму фокусувалися на їх впливі на життєдіяльність людини. Вони включали знаходження оптимального часу спортсменам для змагання; впливу на настрій; вплив порушення добового ритму й часу доби на загальну діяльність. Окрема частина психологічної науки зосередилася на використанні знання про циркадні ритми для вивчення пам’яті та імпульсивності. Результати засвідчили, що “психологічний процес забування пов'язаний з фазами циркадного ритму”, діяльність пам’яті має безпосередній зв'язок з циркадними ритмами; й психічна функція емоційної реактивності пов’язана з циркадним процесом [Idib, p. 6-7].

Важливість “хронополітики у прийнятті рішень” для вивчення процесу прийняття рішень політичним класом, на думку Д. Ф. Паслея, може бути ще доведено таким аргументом: “якщо спортсмени світового рівня використовують знання про циркадний ритм, що допомагає їм досягати відмінних фізичних результатів, то ті, хто приймає політичні рішення, мають чинити схоже, використовувати циркадні ритми для досягнення власної оптимальної розумової форми, а отже – досконаліших рішень” [Idib, p. 8].

Основним питанням, яке вирішується за допомогою розуміння механізмів впливу циркадних ритмів на прийняття рішень на індивідуальному рівні, є таким: Чи впливає година дня на рівень *ініціативності (агресивності) акторів* при прийнятті рішень? Воно є важливим з огляду на те, що державні лідери часто інформують громадськість про власні неочікувані рішення впродовж різних годин доби.

Результати дослідження Д. Ф. Паслея свідчать, що така залежність є, і її можна виразити за допомогою таких основних показників, які були отримані (квазі)експериментальним способом, тобто з використанням тестування моделей імітації реальних політичних ситуацій на поведінці групи (студентів-політологів з Університету Луїзіани) з 139 учасників (із них - 52 учасниці) експерименту, паралельно із застосуванням методу опитування, та статистичної обробки результатів [Idib, p. 8-15].

Перше, існують *“люди-жайворонки”* (morning-people), це ті, хто демонструє на кількісному рівні більш високі результати вранці, будучи тоді більш рішучими у прийнятті та відстоюванні рішень, на противагу “людям-совам” (evening-people).

Друге, є *“люди-сови”,* це ті, хто демонструє кількісно більш високі результати увечері, будучи тоді більш рішучими у прийнятті та відстоюванні рішень, на противагу “людям-жайворонкам”. “Жайворонки” та “сови” досягають власного максимуму у різний час доби, тобто мають різні періоди активності.

Третє, існує й інша, *менша за розміром група* людей, яка не демонструє чіткої більшої чи меншої переваги у тенденції до рішучішого ухвалення рішень у продовж доби. Ці три показники підтверджуються й хронобіологічними даними, які доводять, що такі фактори, як пам'ять, персональна активність знаходиться під впливом часу доби.

Четверте, в цілому усі індивіди мають властивість збільшувати рівень своєї *ініціативності (агресії) увечері*, а не зранку. Це має еволюційне пояснення, бо ті особи, які мають "вечірні характеристики" (evening traits), розвивали їх для певного типу нічної активності, яка була пов'язана із вміннями ховатися, нападати на інших людей, тобто діяти у більш агресивний спосіб, ніж зазвичай. Тому, "сови" загалом більш агресивні та ініціативні, аніж "жайворонки" та інші.

П'яте, існує чіткий зв'язок між *рівнем імпульсивності та прийняттям рішень* . Як правило, дуже імпульсивні суб'єкти менш збуджувані, аніж менш імпульсивні , впродовж ранку, але все змінюється у зворотному порядку ввечері.

На рівень ініціативності (агресивності) при прийнятті політичних рішень впливають також, стать та політична приналежність. Чоловіки мають тенденцію до більшої агресивності при прийнятті політичних рішень. Так само, як і люди з більш консервативними переконаннями є більш агресивними, аніж ліберали та центристи [Idib, p. 8-15].

В цілому, експериментальний характер "хронополітики у прийнятті рішень" як методології має ряд безперечних переваг, які можуть забезпечити їй і подібним дослідженням роль важливого інструмента для використання в політичних дослідженнях [Сэндлер Т. Экономические концепции для общественных наук/ Сэндлер Т. М.: Издательство "Весь Мир", 2006. – 376 с. - (Тема), с. 204-205] . *По-перше*, дослідники мають можливість вивчати гіпотетичні ситуації в контрольованих умовах, де виключені будь-які стронні впливи. *По-друге*, результати таких експериментів можна отримати за досить короткі строки, тоді як реальних політичних подій довелося б чекати роками або десятиліттями. *По-третє*, експериментальна інформація може бути порівнювана, оскільки її обробка може бути здійснена однією командою дослідників, на відміну від емпіричної інформації, отримання якої розтягнуто у часі. *По-четверте*, в ході експерименту вчений може змінювати за власним бажанням ключові аспекти проблеми, яка вивчається. Дослідник може змінювати розмір груп, впливати на ключові фактори і змінні експерименту: посилювати або послаблювати їх. *По-п'яте*, результати експериментальної "хронополітики у прийнятті рішень" і аналогічних досліджень можуть лежати в основі політичних рішень. Можна продовжити цей експеримент, розширивши його в напрямі дослідження впливу темпоральних змінних на альтернативні інституційні механізми в рамках колективної дії. Отримані таким чином результати можуть бути використані урядом для розробки таких інституційних структур, як договори і міжнародні організації. *По-шосте*, дані таких експериментів можуть дати вченим-теоретикам політики матеріал для нових досліджень впливу часу на політичну поведінку людей, виділяючи непомічені раніше змінні або питання. Окрім того, такі експерименти можуть бути корисними при навчанні студентів. Лекції і семінари з вивчення політичної динаміки можна урізноманітнити, пропонуючи студентам участь в таких експериментах.

Таким чином, методологічний потенціал застосування цього дослідження є досить значним – це і сфера аналізу конфліктів, прийняття політи чних рішень, вивчення поведінки акторів у часі. До слабких сторін застосування цієї методики слід віднести її дещо детерміністичний характер (що не завжди виправданий) та нехтування контекстом мотиваційних орієнтацій особистості, що часто генерує ту чи іншу її політичну поведінку.

Яремчук О.В., Фокіна В.І. (м. Одеса)
yar.oxana@gmail.com

Соціальна політика та соціальна робота з урахуванням соцієтальних складових мультикультуралізму

Етнічний «ренесанс» пов'язується дослідниками з ускладненням когнітивної, інформаційної структури сучасного світу, що зумовлює домінування етнічності на основі своєрідного «інформаційного фільтра», який дозволяє впоратися з інформаційним навантаженням (Сухарєв О.В., 1999, Яремчук О.В., 2013). У зв'язку з цим актуальною виявляється соціальна політика та соціальна робота з урахуванням соцієтальних складових мультикультуралізму (Донченко О.А., 2001).

Становлення української політичної ментальності не в останню чергу грунтується на соцієтальній психіці українців, як поліетнічної нації. Соцієтальна психіка, за визначенням О. А. Донченко – це продукт історико-культурного шляху певного соціуму, який утілює, зокрема, кліматичні, географічні, ландшафтні умови життя народів, що проживали на даній території, а також традиційні умови і форми задоволення їхніх основних потреб, взірці діяльності та поведінки в цих умовах, установки на ті чи інші реакції, певні мисленнєві та духовні спрямування. Дійсно, соцієтальна психіка – це своєрідний каркас, на якому вибудовуються суспільні психологія, свідомість, культура і який є ґрунтом для прийняття чи неприйняття тієї чи іншої соціальної політики зокрема. Політична практика мультикультуралізму безпосередньо відбивається у практиці соціальної роботи (Веретевская А.В., 2012).

У найзагальнішому вигляді «мультикультуралізм» зводиться до визнання правомірності та цінності культурного плюралізму, і з цієї причини передбачається, що всі сучасні держави зобов'язані надавати своїм культурним, етнічним і релігійним групам рівний соціальний статус. Несхожість і відмінність розглядаються не як другосортне і чуже, вони оцінюються просто як "інше"; в цій ситуації етнічні меншини стають об'єктом особливої уваги (Ч. Тейлор, 2004, W. Kymlicka, 2001).

«Мультикультуралізм» розглядається нами як політична практика, що реалізується в соціальній роботі щодо неконфліктного співіснування в одному життєвому просторі різнорідних культурних груп. Соціальна фасилітація такого типу стверджує повагу до відмінностей, але при цьому не відмовляється від пошуку універсальності. Тобто взаємодія культур відбувається через координацію, а не субординацію. Яскравим прикладом цього є свято як спосіб регіональної консолідації в мультикультурному місті.

Метою нашого дослідження було вивчення можливостей самоорганізації мультикультурної спільноти на прикладі загальноміського свята (на прикладі одеської Гуморини). На основі цього дослідження уможливлюється розробка

заходів соціальної політики та соціальної роботи в мультикультурних містах. Вивчення досвіду одеської Гуморини підтвердило значущість консолідації мультикультурної спільноти на основі етнокультурного міфотворчості (Яремчук О.В., Фокіна В.І., 2014). При чому виявилася тенденція до індивідуального мультикультуралізму як основи культурного вибору, свободи і авторства, реалізованих в одеській Гуморині. Індивідуальний мультикультуралізм – це здатність суб'єкта в процесі свого існування створювати нові цінності і смисли на перетині різних культур та історичних епох. Вивчаючи міфологію й символіку одеського свята Гуморина, ми дійшли висновку стосовно того, що сформувати цілісну систему ціннісних орієнтацій українського суспільства можливо спираючись на регіональну міфологію, концептуальним ядром якої має бути національна ідея. Головний принцип формування цієї системи ціннісних орієнтацій полягає в урахуванні інтересів всіх верств населення, всіх етнічних спільнот, що населяють Україну, а отже – передбачає охоплення економічної, інтелектуальної та духовної сфер їх життя. По суті, мова йде про заходи соціальної роботи, за допомогою яких можна було б формувати нові структури свідомості, нову ментальність нації в її національно-культурній єдності та духовній суверенності.

СЕКЦІЯ №2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Булигіна К.А. (м. Київ)
punck1@bigmir.net

Сучасне значення соціальної роботи в українському суспільстві при зміні парадигми економічного світового розвитку

Україна у важких випробуваннях виборює право долучитися до реалізації ліберальних цінностей щодо прав людини на щастя, свободу, вільний саморозвиток, тощо. Ще французькі матеріалісти XVIII століття (Гольбах, Ламетрі, та ін.) вказували на спорідненість наявності власності у людини з її позивним соціальним самопочуттям.

Кожен із нас виступає водночас членом кількох соціальних груп та інституцій, вступаючи протягом свого життя у різноманітні соціально-економічні, культурні відносини. Не втратити майно і отримувати прибуток, підвищувати рівень задоволення потреб, котрі, як підкреслював ще Ленін В.І. підлягають закону постійного зростання, бути впевненим у майбутті дітей – притаманно кожному індивідууму та прошаркам, до яких він належить водночас.

В умовах перманентно кризових ситуацій глобального масштабу питання безробіття, збереження рівня життя (що передбачає, насправді,- його підвищення) – є актуальною проблемою не тільки економічних вимірів державного розвитку, але й соціальної ситуації у ньому. Саме тому, успіхи на теренах соціальної підтримки населення України корелюють із допомогою (правничою, стратегічною, науковою) розвитку бізнесу. Навіть олігархічні капітали мусять позбутися безперспективного та поза логічного наразі егоїзму, сприяючи розгортанню підприємств середнього рівня. Адже саме середній клас є джерелом підтримки вразливих верств населення, здійснює філантропічні програми щодо тих, хто потрапив у несприятливі життєві обставини; сам же, водночас, ґрунтується у своїй життєдіяльності на капітали й можливості спільноти та родини. Необхідно враховувати також той факт, що на задоволення інтересів національної групи може вплинути не тільки політика уряду своєї країни, але й урядів залежних і впливових країн. На сьогоднішній день економіка глобальна, грошові, фінансові, торговельні потоки не знають державних кордонів і серйозного державного впливу, але в теж час у світі існують окремі держави, окремі блоки країн, окремі військові союзи й тому, якою б міжнародною не була економіка, рішення, які впливають на економічне життя, залишаються національними, прийнятими урядами окремих країн, або багатонаціональними інститутами [1, с. 207].

У сучасних умовах змін стратегій розвитку в економіці постіндустріального штибу ми, як і раніше, мусимо рахуватися з прагненням людини до ризику та стабільності водночас. На рівні держав та міжнародних корпорацій це втілюється у постійні процеси перемов, де вирішуються питання, як поєднати стабільність та інноваційний підхід до ведення ефективних виробничих процесів.

З одного боку для збереження профіцитного бюджету країна має використовувати цільові програми стимулювання конкурентоспроможних

фундацій і, відповідних прошарків населення, при цьому повсякчас вилучаючи у них кошти для підтримки соціальних програм, користуючись методами фіскальної антициклічної політики. У такому контексті ми маємо істотне зростання державних витрат і, які б преференції як гасло, не надавалися фірмам, що практикують інноваційні підходи ведення господарства, ризикиїх капіталовкладень будуть переважати, відносно стабільного існування тих фірм, що надають робочі місця безпосередньо, забезпечують збільшення попиту, співпрацюючи з державним сектором економіки. Тобто, як слушно завважує наразі зустрічаємося з неокейсіантським підходом у економічному житті, що як раз у класиці свого існування і не знайшов виправдання як соціальна програма розвитку. Спроби звернутися до старої політики фіскальної стабілізації приводили у перспективі розгортання суспільної практики до загального зменшення ВВП, мотивація до збільшення продуктивності праці та активного застосування й розвитку власних здібностей зменшувалася, відтак споживацькі настрої зростали, а можливостей соціальної допомоги реально потребуючим її верствам населення ставало все менше. Тобто такі соціальні устремління державної політики перетворювали соціальну роботу, насправді, у малоефективне заняття. Будь-яка система має здатність до саморегулювання, але її можливості у цьому напрямку є конкретно-історичними і, як пишуть Ковальов В.В., Федорчук О.М., не виключає необхідність втручання держави [2].

Коли ж, держава скорочує свої витрати відповідно падінню доходів, керує ринком праці опосередковано, повсякчас відслідковує та перетерміновує короткострокові та середньострокові завдання при збереженні загальної стратегії розвитку, де економічні цілі є укоріненими у всю систему соціальних зв’язків та відносин, то з'являються можливості для використання такого економічного потенціалу суспільства для соціальної роботи із проблемними верствами населення. Останні ж не фіксуються у персоналіях як довічно хворі чи залежні, а матимуть статус того, хто потребує допомоги як економічно пасивний громадянин через конкретну соціальну, економічну, культурну ситуацію, до якої він потрапив не з власної вини.

Отже, можемо зробити висновок, що Сучасне значення соціальної роботи в українському суспільстві тісним чином пов’язане із активізацєю економічної діяльності у промисловості, сільському господарстві та інших галузях економіки, прискореному розвитку підприємництства, яке , у свою чергупризведе до збільшенню заробітної плати населення. Для цього ми повинні використовувати унікальне географічне й природне положення України, вибирати цивілізовані форм європейського співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 94. Частина ІІ (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин, 2010. – 292 с.

2. Ковальов В.В., Федорчук О.М. Теоретичні основи інституційно-інвестиційної політика держави в економіці транзитивного типу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zavantag.com/tw_files2/urls_3/1097/d-1096635/7z-docs/4.pdf

Вінтюк Ю.В. (м. Львів)
yurvin@ukr.net

Впровадження комп'ютерних розвиваючих ігор в процес реабілітації дітей з функціональними обмеженнями

Для фізичної, психологічної і соціальної реабілітації осіб з функціональними обмеженнями в наш час використовується широкий арсенал засобів, проте характерним для сучасного етапу суспільного розвитку є широке впровадження комп'ютерних технологій, у всіх сферах діяльності, що робить актуальним висвітлення можливостей їхнього використання у даній сфері.

Оскільки реабілітація зводиться до розвитку функцій, які дозволяють людині адекватно адаптуватися до вимог оточення (фізичного і соціального), за основу було взято освоєння особами, що проходять реабілітацію, різних видів діяльності в ході яких відбувається розвиток: фізичний, психічних і особистісний; одним з них є гра. Розвиток і адаптація – різні поняття, проте адаптацією є такий розвиток, що відбувається в певному заданому напрямку. Одна з можливостей використання комп'ютнрних технологій у процесі реабілітації – це створення розвиваючого ігрового середовища.

Розвиваючі ігри дають можливість розвивати пізнавальні здібності, мислення, просторову уяву, фантазію, пам'ять, увагу дітей, допомагають оволодіти вмінням аналізувати, порівнювати, узагальнювати, проявляти кмітливість і винахідливість. Тобто вони створюють умови для кращого пізнання дітьми себе і людей, взаємодії людини з навколишнім світом, усвідомлення зв'язків з природою, сім'єю, родичами, з самим собою, визначення поведінки в життєвих ситуаціях [1].

Правильно підібрані і добре організовані ігри, логічні задачі, вправи для розвитку уяви, пам'яті, уваги сприяють всесторонньому, гармонійному розвитку школярів, допомагають виробити необхідні в житті і навчанні корисні навички та якості. З допомогою гри можна навчити не тільки читати, писати, але й мислити, винаходити. Гра повинна захоплювати і бути доступною, щоб у ній був елемент змагання, якщо не з кимось, то з самим собою [1].

Широкі можливості для реалізації найрізноманітніших ігр дають сучасні комп'ютери; в даній роботі було передбачено використовувати наступні.

Розвиваючі ігри – дозволяють освоювати в ігровій формі різні компоненти процесу діяльності, чим сприяють розвитку різноманітних психічних функцій, операцій та особистісних якостей. Ігор є дуже велика кількість, вони найрізноманітніші, ставлять різні вимоги до учасників і надають різні можливості. Проте для реабілітації можна з успіхом використовувати найпростіші і найпопулярніші.

Ігрове конструювання – реалізується з застосуванням анімаційних технологій, що дозволяють оживляти створені образи. Дозволяє в ігровій формі освоювати прийоми конструювання, що формує певні навички та сприяє розвитку творчого потенціалу особистості. Вони є тематики і різної складності – як для осіб різних уподобань, так і різного віку чи рівня розвитку.

Інтерактивні комп'ютерні ігри – здійснюють взаємодію гравця з віртуальним світом. Ряд з них базуються на ототожненні гравця з персонажем гри (*рольові ігри*). При цьому часто застосовується *віртуальна ігрова реальність* – надає можливість переживання переміщення у різні середовища і будь-які перевтілення, створення

фантастичних ефектів, що використовується для розвитку, а також лікування і корекції різних психічних розладів.

Розпочинається робота з підбору ігр, необхідних для розвитку певних психічних функцій; далі організовується відповідна ігрова діяльність, її показники постійно фіксуються і записуються в бази даних для подальшої статистичної обробки, з її результатів можна дізнатися про перебіг процесу.

Висновок: проведене дослідження дає підстави стверджувати, що використання комп'ютерних розвиваючих ігор у процесі реабілітації створює нові можливості для вирішення завдань, що стоять перед фахівцями у даній сфері, і відповідає сучасному рівню розвитку науки і практики.

Список використаних джерел:

1. Вінтюк Ю.В. Впровадження комп'ютерних технологій у реабілітаційну діяльність// Соціальні і гуманітарні проблеми людини. – 2013. – № 7. – С. 121-132.

Вітківська Н.М., Петрочко Ж.В. (м. Київ)
tusik.gamaika@gmail.com

Соціально-педагогічне забезпечення прав дитини в сім'ї, яка опинилася в складних життєвих обставинах

За нинішніх соціально-економічних умов інститут сім'ї переживає чи не найбільше потрясінь, що проявляються в необхідності швидкого реагування на зміни, які відбуваються, пристосування до нових обставин життя, формування і перегляду цінностей та ідеалів тощо. Це приводить до того, що багато сімей, які мають слабкі адаптивні можливості, втрачають ціннісні орієнтири, не виконують свої функції по відношенню до дітей. Як наслідок збільшується кількість дітей, позбавлених батьківського піклування, вилучених із сімейного оточення.

За даними Київського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, станом на 01.07.2012 р. на обліку центру знаходиться 2955 сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, в них виховується 4613 дітей. Серед причин: малозабезпеченість, низький виховний батьківський потенціал, ризик передачі дитини до інтернатного закладу, намір відмови від новонародженої дитини, вимушена трудова міграція.

Завдяки вагомим теоретичним надбанням соціально-педагогічна практика щодо забезпечення прав дітей нині зазнає якісних змін. Водночас більшої уваги потребують діти, які опинилися у складних життєвих обставинах, оскільки їхні права, як правило, порушуються найчастіше.

Складні життєві обставини – це «обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті» *[ЗУ «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»]*.

Права дитини *– гарантовані державної можливості задоволення потреб дитини, що забезпечують її гармонійний розвиток.*

Соціально-педагогічне забезпечення прав дітей – це різновид соціально-педагогічної діяльності, спрямованої на реалізацію, охорону й захист прав дітей,

що здійснюється командою фахівців соціальної сфери на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії з дитиною та її сім'єю.

Метою констатувального експерименту в рамках магістерського дослідження на тему «Соціально-педагогічне забезпечення прав дитини в сім'ї, яка опинилася в складних життєвих обставинах» стало: провести оцінку потреб дитини та її сім'ї, яка опинилася у складних життєвих обставинах, що перебуває на обліку в Центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (ЦССДМ).

Відповідно до моделі оцінки потреб дитини та її сім'ї *критеріями* соціально-педагогічного забезпечення прав дитини визначено: задоволеність її потреб; рівень батьківського потенціалу (здатності батьків піклуватися про дитину, виховувати і розвивати її); стан факторів сім'ї та середовища, їх сприятливість задоволенню потреб дитини.

Під час проведення констатувального експерименту використано такі *методи* дослідження: бесіда з дитиною, її батьками, працівниками соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, іншими фахівцями соціальної сфери; спостереження; аналіз документів; тестування; анкетування; складання геномами, карти соціальних зв'язків; визначення сильних сторін клієнта тощо.

Ключовим став метод визначення сильних сторін, який базується на наснаженні, спонукає спеціаліста та клієнта працювати у партнерстві, підвищувати життєву компетентність дитини та її сім'ї, щоб у подальшому самостійно долати життєві проблеми.

Базовим діагностичним *інструментом* констатувального експерименту були форми проведення початкової і комплексної оцінки потреб дитини та її сім'ї, рекомендовані Міністерством соціальної політики України для використання у роботі спеціалістами/фахівцями із соціальної роботи, які працюють з дітьми та сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах.

За час експерименту здійснено початкову оцінку потреб двох сімей, щодо яких надійшло звернення/направлення, та комплексну оцінку інших двох сімей, взятих під соціальний супровід ЦССДМ.

Враховуючи результати дослідження, запропоновано комплекс діагностичного інструментарію для роботи з сім'єю та розроблено методичні рекомендації щодо ефективного проведення оцінки потреб дитини та її сім'ї як інструменту соціально-педагогічного забезпечення прав дітей.

Висновки. Результати наукового пошуку дали підстави для висновків, що застосування оцінки потреб у роботі з сім'ями дає змогу: допомогти сім'ї усвідомити свої сильні та слабкі сторони; навчити батьків розуміти потреби дитини та реагувати на них; спільно із сім'єю знаходити шляхи для подолання життєвих негараздів; мотивувати сім'ю самостійно вирішити проблеми та підвищувати потенціал для забезпечення прав дитини; спеціалісту ЦССДМ чітко зрозуміти проблеми клієнтів, налагодити партнерські взаємостосунки з дитиною та її сім'єю, забезпечити якість надання соціальних послуг, скласти оптимальний план соціального супроводу сім'ї для подолання складних життєвих обставин.

Клименко М.І. (м. Київ)
klymenkomy@list.ru

Перспективи використання інституціонального підходу для дослідження системи соціальної роботи

Проблема соціальних інститутів має парадигмальний характер в соціології. Хоча витоки дослідження соціальних інститутів сягають часів зародження соціологічної науки, досі не вироблено однозначного трактування поняття «соціальний інститут» і, відповідно, не сформовано єдиного бачення щодо інституціонального підходу як інструменту дослідження. Нашим завданням постає окреслити основні бачення цього підходу в соціології та «зробити замальовки» щодо перспектив його використання для аналізу системи соціальної роботи або її частин.

Досліджуючи історію розвитку соціологічної думки, в сучасній літературі виокремлюють два основні підходи щодо специфіки трактування соціальних інститутів: старий інституціоналізм та неоінституціоналізм.

Перший із зазначених підходів розробляється в науковому доробку таких вчених як Т. Веблен, Дж.К. Гелбрейт тощо. Старий інституціоналізм використовував метод індукції, досліджували індивідуальну поведінку через тенденції розвитку колективів (держави, трудового колективу, профсоюзу тощо), активно використовували методи інших наук економіки, політології.

Неоінституціоналізм має міждисциплінарнй характер та жорстко не персоніфікований, проте можна назвати наступних його адептів: Д. Норт, В. Ні., Дж. Ходжсона, Т. Петрушину тощо. Автори цього підходу акцентують увагу на дослідженні реальної людської поведінки, яку вони експлікують на кшталт М. Вебера, а також включають до системи пояснення культурні норми, менталітет. На думку сучасної української дослідниці Т. Петрушиної, неоінституціональна традиція є синтезом діяльнісного, ціннісно-нормативного та структурно-функціонального підходів.

Екстраполюючи зазначені історичні типи інституціонального аналізу на сучасні реалії дослідження соціальних інституті Т. Петрушина пропонує виокремити два їх різновиди: 1) загальносоціологічний або макроструктурний підхід, та 2) інституціональний або нормативно-діяльнісний (нормативно-поведінковий). Так перший розглядає соціальний інститут як структуру. В його межах характерною дефініцією, на нашу думку, є визначення польського соціолога Яна Щепанського, в якому соціальний інститут – це системи установ, в яких обрані власними групами люди, набувають повноважень для виконання соціальних та безособових функцій заради задоволення індивідуальних та суспільних потреб й задля регулювання поведінки інших членів групи. В межах другого підходу соціальний інститут розглянуто як сукупність правил і норм соціальної поведінки, які задля власного збереження та підтримки формують соціальні структури.

Застосовуючи інституціональний підхід до вивчення системи соціальної роботи соціолог, звертаючись до власних дослідницьких завдань, може використати макросоціологічну традицію, якщо акцент потрібно зробити на структурі системи, організаціях, що входять до неї, а також розглянути її як сукупність організованих груп людей, що переслідують визначені цілі. Якщо ж акцент в дослідженні потрібно зробити на нормах і правилах поведінки,

застосовуємо інституціональний (нормативно-діяльнісний) підхід. До означено комплексу проблем, на думку харківського соціолога Ю. Чернецького також включено аналіз меж соціального інституту, комплексу соціальних статусів та ролей соціального працівника та клієнта, дослідження інституційного осередку, представленого сукупністю організаційних форм, співвідношення та взаємозв'язок особистісних та організаційних мереж в системі надання соціальних послуг.

Коломієць Т.В. (м. Київ)

tana_kol @ ukr.net

Комунікативна компетентність як основа професіоналізму соціального працівника

Професія соціального працівника, пов'язана з соціальною комунікацією у її широкому сенсі – як соціальною взаємодією та породженими нею смислами – потребує знання основних принципів і прийомів ефективної співпраці, вміння вибудовувати власний комунікативний стиль, що характеризується терміном «комунікативна компетентність».

Комунікативна компетентність як система ефективної взаємодії між соціальним працівником і клієнтом має враховувати основні закономірності розгортання міжособистісної комунікації, досліджених американським психологом Полом Вацлавиком з командою співавторів. Саме їм належить заслуга опису деяких властивостей комунікації – «аксіом комунікації» - що мають велике прикладне значення в контексті дослідження міжособистісної взаємодії. Спробуємо в лапідарній формі визначити основні аксіоми комунікації:

Неможливість відсутності комунікації. Якщо визнати, що будь-яка поведінка в ситуації взаємодії має інформаційну цінність, тобто є комунікацією, стає очевидним, що як би людина не намагалася, вона не може не вступати в комунікацію. Активність або пасивність, слова, мовчання — все це передає інформацію: впливає на інших, які, у свою чергу не можуть не відповісти на цю комунікацію й, отже, самі в неї вступають.

Будь-яка комунікація має рівень змісту й рівень відносин. У процесі комунікації не тільки передається інформація, але й одночасно детермінується характер відносин між комунікаторами. Рівень змісту — це та інформація, котра передається в повідомленні. На рівні відносин передається те, як це повідомлення повинне бути сприйняте.

Пунктуація послідовності подій. Люди організують свою взаємодію, спираючись на власні уявлення про важливе і неважливе, причини і наслідки вчинків, на інтерпретацію змісту того, що відбувається. Ці смислові домінанти організують поведінкові події, роблячи суттєвий вплив на взаємодію, що відбувається. Учасникам взаємодії властиво «впорядкування послідовності подій», що уможливлює виявлення існуючих паттернів взаємообмінів. Неузгодженість щодо пунктуації послідовності подій лежить в основі виникнення нескінченних проблем у взаєминах.

Симетрична й комплементарна взаємодія. Відносини між людьми базуються або на рівності, або на відмінності. У першому випадку партнери намагаються скопіювати поведінку один одного, тому їхні відносини можна назвати симетричними. Слабкість або сила, моральність або аморальність не мають тут

ніякого значення, оскільки рівність може підтримуватися в кожній із цих областей. У другому випадку поведінка одного партнера доповнює поведінку іншого, такий тип взаємодії називаються комплементарним. Симетричні відносини, таким чином, характеризуються рівністю й мінімізацією розходжень, у той час як особливістю комплементарної взаємодії є доведення розходжень до максимуму. Симетричність і комплементарность самі по собі не є «гарними» або «поганими», «нормальними» або «ненормальними». Обидва види взаємин виконують важливі функції. У здорових симетричних взаєминах партнери здатні шанобливо ставитися одне до одного, що призводить до появи довіри й поваги з боку іншого. Але симетричні відносини можуть розвиватися патологічно, оскільки постійно присутня небезпека змагальності, ескалації нерівності симетричної взаємодії, коли відбувається так званий збій, що призводить до конфліктів між індивідами.

Комунікація може бути як навмисною, так і ненавмисною, ефективною й неефективною. Не можна сказати, що комунікація має місце тільки тоді, коли вона довільна, усвідомлена й успішна, тобто коли досягається взаєморозуміння. Звичайно, люди обмірковують свою поведінку (мовлення, манери), особливо в ситуаціях непобутових. Однак, часто ми діємо нерозважно, про що можемо згодом шкодувати, ми можемо не подумати про те, як буде сприйнята наша репліка.

Комунікація незворотна. Іноді й хотілося б повернути час, виправити слова або вчинки, але це неможливо. Наступні зустрічі з партнером можуть щось виправити, вибачення можуть пом'якшити образу, однак, створене враження змінити дуже складно.

Отже, знання основних аксіом міжособистісної комунікації значно полегшує процес формування комунікативної компетентності як необхідного інструменту оптимізації міжособистісних відносин, особливо важливому в процесі взаємодії та взаємовпливу соціального працівника і клієнта.

Колот С.А. (г. Одесса)

skolot27@yandex.ru

Толерантность в эмоциональной работе

Рассмотрение социальной работы как деятельности, в которой существенную роль играют эмоции, позволяет расширить возможности исследования особенностей ее проявления. В то же время, возникает проблема регламентации эмоций, которые являются своеобразным рабочим инструментом эмоциональной работы. В связи с этим целесообразным становится вопрос о толерантности эмоциональной работы, проявлении той ее сущности, которая определяет профессионально-этическую позицию социальной работы.

Многоплановость специфики проблемы толерантности неоднократно подчеркивалась разными авторами. В самом обобщенном восприятии толерантности существенным является понимание ее как отрицание нетерпимости. Основными отправными точками ее актуализации в плане эмоциональной работы являются: антагонизм в межличностном взаимодействии в виде противоречия на когнитивном, эмоциональном и поведенческом уровнях; негативные эмоции (в открытом или подавленном виде) в виде переживания неодобрения, отвращения, непринятия другого человека; негативные явления и оценивание поведения,

привычек и облика людей, - при потенциально двойственных результатах восприятия явлений и оценок.

Личностное измерение толерантности позволяет рассматривать ее как системообразующий фактор, который предопределяет и интегрирует действие всех иных «периферийных» психологических составляющих толерантности.

Подобное восприятие толерантности органично соответствует особенностям процесса эмоциональной регуляции эмоциональной работы и может выступать сущностным принципом его формирования. Учитывая, что двухуровневая структура толерантности в самом общем виде отражает эмоционально-когнитивную обусловленность процесса эмоциональной регуляции, представляется целесообразным ее рассмотрение на основе особенностей эмоциональной работы.

Углубленный анализ функциональных состояний, возникающих в результате причин психологического и социально-психологического характера, акцентирует тематику эмоциональной работы на таких особенностях их проявления на психологическом уровне, как перестройка в мотивационной структуре личности, роль эмоциональных регуляторов поведения, устойчивость различных когнитивных функций, обеспечивающих эффективность переработки информации, индивидуальные приемы совладающего поведения, или копинга.

Кроме содержательной сущности функциональных состояний индивида в процессе эмоциональной работы, представляют также интерес критерии их соответствия индивиду и выполняемой им работе. Толерантность, которая, по мнению Г.С. Кожухаря (2006), может быть представлена «как неотъемлемая характеристика профессионализма и зрелости личности, сферой деятельности которой является взаимодействие в рамках «человек – человек», и как конструируемый в процессе обучения образ (идеальная модель), выполняющий системообразующую функцию», выступает в роли одного из таких критериев.

При осуществлении эмоциональной работы толерантность выполняет функцию оптимизации межличностного общения, расширения опыта личности на основе признания равенства или уважения другого, отказ от доминирования или насилия. На основе толерантности происходит принятие и осознание чувств – собственных и партнера по общению – во всей их сложности и разнообразии, что способствует формированию умения адекватно реагировать и принимать решения в процессе выполнения эмоциональной работы и, в частности, с точки зрения активизации функциональных состояний. Все это является отражением новых подходов к исследованию происходящих объективных изменений в сфере организационной деятельности и может стать одним из объяснительных принципов целесообразности рассмотрения эмоциональной работы на основе анализа состояний индивида.

Кравченко Т.А. (м. Київ)
Tetyanka21.89@gmail.com

Соціально-педагогічна робота з підготовки старшокласників до усвідомленого батьківства

Актуальність дослідження, теоретико-методологічне обґрунтування проблеми.

Враховуючи ситуацію в Україні, яка на сьогоднішній день характеризується підвищенням рівня народжуваності, нестабільністю в соціально-економічному плані, зміною моральних норм та цінностей, всі ці чинники, призвели до втрати інтересу молоді на усвідомлене батьківство. Усвідомлене батьківство є формою батьківства, яка базується на відповідальному ставленні батьків чи осіб, які їх замінюють, до створення умов для повноцінного розвитку дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей. (за Г.М. Лактіоновою, О.В. Безпалько).

Підготовки молоді до виконання ролей батька/матері, чоловіка/дружини розглядаються науковцями різних сфер. Молода сім‘я та особливості її функціонування і розвитку розглядалися психологами: Т. Андрієєвою, О. Бодальовим, О. Бондарчук та ін; соціальними педагогами (Т. Алєксєєнко, А. Капська, В. Кравець, В. Кузь та ін). Формування педагогічної культури батьків розглядали Н. Гусак, Т. Кравченко, С. Толстоухова. Підготовка до материнства та формування культури приділили увагу в своїх працях науковці: І. Братусь, В. Брутманта ін.; також підготовку до усвідомленого батьківства у своїх дослідженнях розглядали: Л. Буніна, Т. Веретенко, Р. Овчарова, Н. Шевченко та ін.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати зміст, форми і методи підготовки старшокласників до усвідомленого батьківства та експериментально їх перевірити.

Результати емпіричного дослідження. В рамках дослідження було проведене анкетування, метою якого є вивчення уявлень учнівської молоді щодо усвідомленого батьківства. Анкета включала запитання та відповіді, що забезпечили можливість з'ясувати: розуміння учнями понять "батьківство", уявлення про сімейні ролі батька та матері, розподіл батьківських обов'язків; основні цінності у системі взаємин між дитиною та батьками; оцінку своєї відповідності виконанню соціальних ролей батька та матері.

Після проведеного анкетування, можна зробити висновки, що загалом старшокласники усвідомлюють, що батьківство – це не лише факт походження дитини від певного батька, але ще й відповідальність за її виховання та створення умов для повноцінного розвитку дитини. Дані анкетування демонструють, що учні мають не досить розгорнуте уявлення про ролі батька та матері. Програма підготовки учнів до усвідомленого батьківства включала: бесіду, в ході якої були обговорені такі питання: коли потрібно вступати в шлюб; важливість отримання освіти, як шлях до самореалізації та забезпечення сім‘ї. Тренінг мета якого: визначення понять:батьки, сім’я, усвідомлене батьківство, визначення ролі батька та матері в родині, інформування учасників про права та обов'язки батьків; виховання моральних якостей, необхідних сучасним матері та батькові; розширення знань про особливості сучасної молодої сім’ї. Результати контрольного анкетування показали, що проведена нами робота сприяла

позитивним змінам у набутті знань учнями щодо уявлень про виконання ролей батька та матері в родині; понять усвідомлене батьківство, компоненти усвідомленого батьківства; відповідальності батьків за недотримання своїх батьківських обов‘язків.

Висновки. Оскільки біологічна готовність до батьківства/материнства не завжди співпадає з психологічною готовністю, тому підготовку до батьківства, прийняття ролі батька/матері, усвідомлення себе родителем і способи реалізації батьківства в парі зі своїм чоловіком/ дружиною потрібно формувати якомога раніше.

Ліповська С.О. (м. Київ)
svitlanaolegiwna@yandex.ua

Використання мас-медіа для підтримки соціальної роботи

На сьогоднішній день реклама є одним із найрозповсюдженіших засобів донесення інформації в суспільстві. ЗМІ безпосередньо впливають на людську свідомість, бажання та світогляд, в деякому сенсі, ЗМІ програмують майбутню соціальну поведінку громадянина. Інформація є необхідною умовою для розвитку тих чи інших процесів, які відбуваються у соціальній, політичній, економічній та духовній сфері життя людини, і власне саме тому дуже важлива форма донесення цієї інформації. У світовому інформаційному просторі вагому нішу займають радіомовлення, телебачення та газети. Ці джерела розповсюджують інформацію по всіх галузях, становлять інтерес для широкої аудиторії та певних груп. За останні десятки років реклама у різних її видах, стрімко увійшла в життя людини і виконує безліч функцій. Але саме сьогодні, як ніколи раніше, є необхідність у залученні великої кількості ЗМІ для піднесення рівня поінформованості суспільства про роботу соціальної сфери. І рішення цьому є соціальна реклама, яка повинна бути спрямована на популяризацію соціальної роботи для підтримки різних категорій населення.

Соціальна реклама з’явилась на початку XX століття і була покликана звернути увагу громадян тих чи інших країн на значущі проблеми соціуму. Колись це були давні римські анонси боїв гладіаторів, а сьогодні заклики берегти воду, НЕ палити, НЕ забруднювати. Протягом всієї історії соціальна реклама набирала великої популярності в часи міжнародних конфліктів або глобальних змін у житті країн. В Україні явище соціальної реклами є молодим, воно з’явилось приблизно 10 років тому і поступово набирає обертів. Зараз соціальна реклама все ж таки має комерційний характер, тому, що багато гасел навіюють певні стандарти та стереотипи у купівлі тих чи інших товарів. Саме тому перед сучасними ЗМІ постає основне завдання чітко диференціювати соціальну рекламу від інших її видів та підвидів.

Найчастішими замовниками соціальної реклами в Україні є державні органи та громадські організації. Найпопулярнішими темами є застереження наркоманії, пияцтва, тютюнопаління, насильства в сім’ях, застереження про наявність та розповсюдження інфекцій різного роду. Питання ж самотності літніх людей та взаємин між дітьми та батьками в сучасних ЗМІ розташовані на останніх сходинках.

У 2013 році в Запоріжжі проводили соціологічне дослідження щодо ставлення населення до соціальної реклами. Виявилось, що явище соціальної реклами відоме більшості (75%). Основними каналами розповсюдження інформації є рекламні ролики по телебаченню та білборди. Але знову ж таки респонденти більше були знайомі, за допомогою реклами, з соціальними паталогіями, а не з структурами, які забезпечують надання допомоги вразливим групам населення. Наприклад, інформація про такі структури як «Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді», «Київський міський центр соціально-психологічної допомоги», «Український фонд «Благополуччя дітей», який проводить різноманітні кампанії по захисту дітей, фактично не відома для більшості пересічних громадян. А це ще не весь список тих організацій, які існують в місті Києві та й в Україні в цілому. Знають про ці структури лише люди, які працюють в соціальній сфері, які власне займаються соціальною роботою. Але ж робота центрів направлена на все населення і виявляється, що це ніби якась підпільна діяльність. Тому варто популяризувати інформацію в ЗМІ про соціальні заклади. Звичайно, такий вид реклами не повинен виділяти одну організацію, а пропагандувати соціальну підтримку, як таку, яка існує в Україні, яка, можливо, знаходиться на вулиці, десь у кварталі від нас. Суспільство повинно знати, що є заклади, в яких кожного дня відбувається процес надання допомоги та підтримки вразливим групам на високому рівні, і надають цю допомогу спеціалісти. А отже, в Україні варто виробити власну модель розвитку соціальної реклами, направлену на підтримку соціальної роботи, задля прогресуючого майбутнього країни.

Молочко М.В. (м. Київ)
molochko.maryna@gmail.com

Турбота про людей як турбота про довкілля: сучасні аспекти соціальної допомоги

Для того, аби спрогнозувати розвиток соціальної роботи у суспільстві, необхідним є моделювання умов життя людини у ньому. Ми – це у багато чому є наше довкілля, наші стосунки із тими, хто живе поруч. Коли соціальні служби опікуються оточенням особистості, вони опосередковано й дбають про неї. У той же час, соціальні функції притаманні практично усім структурам та інституціям, що співпрацюють у суспільстві. Особливо актуальним це стає у наші часи, коли культурні наслідки будь-якої діяльності підсилені її технологічною міццю.

Люди і тварини у місті : їх співіснування є проблемним за визначенням, бо тільки у природних умовах відбувається корекція розподілу ролей та функцій. Саме тому соціальні виміри праці ветеринарних організацій важко переоцінити. Звідси і розширення мережі ветеринарних клінік, і сподівання людей, особливо одиноких, чи представників похилого віку (хоча і дітей також), на фінансову доступність і фахову компетентність, на співчуття тих, хто там працює.

Враховуючи помітні тенденції до збільшення кількості захворюваності серед тварин, а також підвищення кількості хворих бродячих тварин, що становить велику загрозу для життя міського населення у наш час, на даний момент з метою підвищення ефективності ветеринарного обслуговування тваринництва, поліпшення соціально-побутових і виробничих умов працівників державної ветеринарної мережі в порядку експерименту в окремих районах і містах на базі

закладів держветмережі та всіх ветеринарних служб створюються підприємства, що діють на принципах господарського розрахунку. Оптимізація даних підприємств та забезпечення їх економічно вигідними та не менш ефективними препаратами для лікування тварин є дуже важливим.

Використання антибіотиків у ветеринарії почалося відразу ж після їх відкриття. Це пояснюється цілим рядом переваг, якими володіють антибіотики в порівнянні з іншими хіміотерапевтичними речовинами: антимікробна дія в дуже малих дозах; широкий спектр протимікробної дії, що особливо важливо при використанні антибіотиків у боротьбі з інфекціями, викликаними декількома збудниками; порівняно мала токсичність.Антибіотичні речовини виявляються найбільш ефективними засобами при лікуванні багатьох важких бактеріальних, грибкових і деяких паразитарних захворювань великої та дрібної рогатої худоби, домашніх птахів та інших тварин. Крім того використання антибіотичних речовин як компоненту препарату є досить економічним в порівнянні з іншими можливими варіантами їх складу. **[1]**

Аналіз сучасних розробок медичних та ветеринарних протимікробних засобів дозволяє виявити тенденцію щодо створення комбінованих препаратів, що містять декілька антибіотиків різного спектру або включають літичні ферменти або інші сполуки.[2]

Антибіотики мікробного походження мають широкий спектр антимікробної дії та ефективно борються з багатьма захворюваннями тварин і птахів. Це зумовлює їх поширення в ветеринарії як основи або компонентів багатьох лікувальних препаратів.

Отже, для зниження захворюваності людей, що контактують з бродячими тваринами, покращення ефективності лікування за рахунок високоефективних та економічних препаратів для боротьби з захворюваннями свійських та домашніх тварин доцільно створювати та розширювати мережу соціальних ветеринарних клінік, основною метою яких я раціональне використання державних коштів, за рахунок підбору препаратів, що володіють оптимальним показником – «ціна-якість». Такими в першу чергу є комбіновані антибіотичні препарати,що володіють широким спектром дії, високою ефективністю та економічністю.

Список використаних джерел:

1. Тахтаджян А.Л. Жизнь растений / Под редакцией А. Л. Тахтаджяна. — М.: Просвещение, 1974.
2. *Пат. 0306139 США*. МПКА 15 N 211/00. Antibiotic compounds / A. Basilio, O. Genilloud, T. Hernandez, J. Wang (США);Заявл. 14.06. 2007. Опубл. 11.12.2008. – 30с.

Омельянець В.В. (м. Київ)
vikaomlnts@gmail.com

Престижність соціальної роботи в Україні

На сьогоднішній день в Україні є дуже багато проблем, що напряму пов’язані з недостатнім матеріальним забезпеченням населення. Це, у свою чергу, створює низку проблем соціального характеру, що потребують розв’язання. Зрозуміло, що абихто такі проблеми вирішити не в змозі. Саме цим і обумовлена потреба у наявності спеціалістів – соціальних робітників.

Соціальними робітниками, в широкому сенсі, можна вважати всіх, хто займається вирішенням соціальних проблем. У вузькому розумінні, соціальний робітник – це людина із спеціальною освітою, чия діяльність спрямована на дослідження, вивчення, вирішення соціальних проблем, створення прогнозів на майбутнє у суспільній сфері, а також надання рекомендацій владним установам стосовно управління суспільними групами, верствами, інститутами. Діяльність таких людей є дуже важливою для усієї держави, і саме тому потрібно розвивати цю сферу в будь-якій країні.

Зрозуміло, що для того, аби проводити дослідження соціальних проблем або їх вирішувати потрібні доволі немалі кошти. Відповідно, і соціальні робітники теж мають отримувати гідну зарплатню. Як правило, роботою, пов'язаною із наданням допомоги незаможним, зубожілим частинам населення посередництвом соціальних робітників, займається держава. І чим більше коштів у своєму розпорядженні має держава, ти більше вона може виділити на дослідження соціальної сфери. І чим більше коштів виділяється, тим суспільні проблеми краще і швидше вирішуються, і, як наслідок, їх стає все менше і менше.

В Україні, як соціальній державі, дослідженню соціальних проблем присвячується відповідна увага. В кожній адміністративній одиниці є відділ соціального забезпечення, де займаються підвищенням рівня соціального благополуччя населення. Тобто, в цілому в державі, є достатня кількість соціальних працівників, які працюють над вирішенням нагальних потреб і допомагають людям, що цієї допомоги потребують. Але не зважаючи на державно підтримку і забезпечення соціальна робота в Україні й досі залишається непрестижною. Пов'язано це із наступними факторами:

По-перше, це доволі низькооплачувана робота. Середня заробітна плата соціального працівника в Україні – 2200-2400 грн. Беручи до уваги темпи зростання цін на продовольчі товари, зростання тарифів ЖКГ, такої заробітної плати недостатньо для нормального існування. По-друге, ефект «психологічного вигорання». Цей ефект властивий для людей, чиї професії передбачають часте спілкування із незнайомими чи малознайомими людьми. Соціальний працівник під час виконання своїх функціональних обов'язків має доволі тісний контакт із людьми різних вікових груп, різного матеріального забезпечення, інтелектуального розвитку, що мають абсолютно несхожі світоглядні позиції. Досліджуючи проблеми людини, соціальний працівник часто починає сприймати їх як особисті, що призводить до частої зміни настрою, психологічної нестійкості, відсутності оптимізму тощо. По-третє, відсутність кар'єрного зростання. Якщо на посаді, наприклад, помічника менеджера, людина може швидко піднятись по кар'єрній драбині вверх, то соціальний працівник, на жаль, не має такої перспективи. Це пов'язано з погано розвиненою організаційною структурою.

Це все не говорить, що професія соціального працівника є поганою. Навпаки, вона цікава, оригінальна і дає можливості для творчих підходів людей, що нею займаються. Але, попри це, соціальна робота в Україні не є престижною.

Проблеми в суспільній сфері були і будуть, тому потрібно з боку держави їх досліджувати і вирішувати. Це неможливо без соціальної роботи. Для того, щоб зацікавити, мотивувати молодих людей працювати в цій сфері, потрібно прийняти і здійснити ряд кроків по підвищенню престижності даної професії. Наприклад,

широкої піар-кампанії, або, ще краще, забезпечення хорошим соціальним пакетом всіх соціальних робітників. Як би там не було, а надалі потреба в хороших фахівцях соціальної роботи лише зростатиме. І, відповідно, професія соціальних працівників набуватиме все більшої значущості та престижності.

Раптова О.М. (м. Київ)
oksana.raptova@ukr.net

Перспективи залучення соціального працівника до вирішення проблем кредитної заборгованості

Сьогодні проблема неповернень кредитів є актуальною в соціально-економічному житті суспільства, що зумовлена не тільки наслідками фінансово-економічної кризи 2008 року, а й економічною та політичною нестабільною ситуацією в країні. Збільшується кількість проблемних ситуацій неповернення кредиту позичальником в силу різних причин. В банківській сфері такі ситуації називають «проблемний кредит» та «проблемна кредитна заборгованість». Така заборгованість негативно впливає на діяльність банку і на самого позичальника також. Для подолання проблемних кредитних заборгованостей та мінімізації їх виникнення банки використовують різні напрями та методи роботи з позичальником. Зокрема, метод реструктуризації та створення ситуаційних центрів для вирішення проблемної кредитної заборгованості.

Дослідженням проблем кредитної заборгованості займались В.Л.Кльоба, О.І. Лаврушин, В.М. М'якота, А.М.Мороз та ін. Кльоба В.Л. зазначає, що проблемною кредитною заборгованістю слід вважати: « заборгованість, за якою банк вбачає небезпеку своєчасного і повного її погашення внаслідок дії різноманітних чинників (економічних, юридичних, соціальних, тощо) »[1, с. 241]. Л.Г. Кльоба, В.Л.Кльоба, Р.Л.Кльоба, А.А.Засядько, С.С.Королюк вважають, що ефективним напрямом подолання проблеми проблемної кредитної заборгованості є створення ситуаційних центрів. В.Л.Кльоба розуміє під ситуаційним центром: «система ситуаційного управління, яка поєднує людський інтелект інформаційні технології, сучасні програмно-технічні засоби і засоби моделювання в процесі прийняття рішень стосовно врегулювання проблемної заборгованості» Так, ситуаційний центр виконує такі напрямки роботи, як аналіз проблеми, організація роботи з проблемною заборгованістю, пошук можливих шляхів виходу з проблемної ситуації та ін.. [1, с.241-242].

Проблемна кредитна заборгованість має міждисциплінарний характер. Потрібно враховувати не тільки негативні наслідки проблемної заборгованості, що відображається на діяльності банку, а й акцентувати увагу на проблемах самого позичальника. Тому, необхідно залучити соціального працівника, як професіонала в сфері соціального захисту населення. Який зможе запропонувати ряд послуг в ході своєї компетенції. Адже, соціальний працівник керуючись етичними принципами та нормами етичної поведінки надасть кваліфіковану допомогу позичальнику. Буде здійснювати різного роду консультування та ін.

Отже, для ефективного вирішення проблемної кредитної заборгованості та мінімізації негативних наслідків, необхідно підходити з двох сторін. Тобто, з однієї сторони банк використовуватиме всі засоби для подолання заборгованості, а з іншої соціальний працівник.

Список використаних джерел:

1. Кльоба В.Л. Ситуаційний центр банку як ефективний напрям удосконалення управління врегулювання проблемної заборгованості / В.Л. Кльоба // Науковий вісник НЛТУ України. –2009. –Вип. 19.8. –С. 240-247.
2. Кльоба Л.Г. Ситуаційний центр управління проблемною кредитною заборгованістю / Л.Г. Кльоба, В.Л.Кльоба, Р.Л.Кльоба// Автоматика/ Automatiks. – 2011. –С.287-288.
3. Морозов А.А . Ситуационные центры – основа стратегического управления / А.А. Морозов, В.А. Ященко // Математичні машини і системи. – 2003. – № 1. – С. 3-14.
4. Финансово-кредитный энциклопедический словарь. Под общ. ред. А. Грязновой [Электронный ресурс]. – 2004 Режим доступа: http://vocable.ru/dictionary/1049/word/kredit.

Северинюк Т.О. (м. Одеса)

severinyuk@rambler.ru

Використання інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх спеціалістів з соціальної роботи

В умовах перебудови соціальної системи освіта виступає системоутворюючим чинником суспільного розвитку. Організаційні і змістовні компоненти вищої школи в теперішній час повинні бути націлені на рішення важливої задачі соціалізації молоді, що охоплює такі процеси як оволодіння студентами професійними вміннями та навичками, формування та розвиток якостей, які необхідні для надбання та застосування соціального досвіду. Ідеалом ліберальної моделі вищої освіти, що формується, є така система, яка дозволила б кожному студентові якнайповніше реалізувати індивідуальний потенціал своїх здібностей, зайнявши гідне положення в суспільній системі.

В рамках учбового процесу підготовка випускників вищих учбових закладів до професійної діяльності можлива за умов конструювання і використання ефективних інноваційних методів навчання. Аналіз публікацій спеціалістів в галузі педагогіки, психологічної педагогіки та соціології освіти свідчить, що не існує єдиної точки зору на змістовність категорії «інноваційні технології навчання». Більшість авторів розуміють їх як новітні активні чи інтерактивні методи (прийоми, форми) навчання, деякі звужують змістовність до інформаційних телекомунікаційних технологій.

У 2011 році Одеським національним політехнічним університетом була розроблена та прийнята до реалізації концепція впровадження інноваваційних технологій у навчальний процес. Згідно її основних положень кафедрою соціальної роботи та кадрового менеджменту розроблена програма, спрямована на оновлення змісту та форм організації навчального процесу. Програма базується на трех складових – системі підвищення професіоналізму викладачів, застосуванні в учбовому процессі технологій активізації творчого потенціалу студентів та використанні нових інформаційних телекомунікаційних технологій. Науковий потенціал кафедри дозволяє використовувати різноманітні активні та інтерактивні форми проведення практичних та лабораторних занять: тренінги, круглі столи, мозгові штурми, імітаційні та ділові ігри та інше.

Сучасні соціально-економічні та політичні процеси, що мають місце в Україні вимагають від спеціалістів з соціальної роботи вмінь аналізувати та вирішувати ситуації, що носять проблемний характер, тому доцільним є застосування під час проведення практичних занять методу кейс-стаді та методу проектів. Ці методи можуть бути орієнтовані як на самостійну діяльність студентів, так і на парну, групову. Групова робота стимулює ужгоджену взаємодію між студентами, відношення взаємної відповідальності та співробітництва. Застосування цих методів передбачають оволодіння викладачем новою роллю – ініціатора творчих пошуків студентів. Аналіз конкретного випадку потребує визначення студентами проблемної ситуації, та, на основі інтеграції різноманітних знань, які вони одержують під час навчання, розробити корекційну програму, що спрамована на вирішення конкретної проблеми певного клієнта чи групи клієнтів соціальної роботи. Слід зазначити, що при запровадження в навчальний процесс методу кейс-стаді, викладачами кафедри використовуються такі його види як: ситуація-проблема, ситуація-оцінка, ситуація-упередження, ситуація-ілюстрація. Проектна технологія застосовується викладачами кафедри як при проведенні практичних занять, так і при підготовці студентами курсового та дипломного проекту. Результатом проектної дії завжди є певний продукт, це може бути програма, яка спрямована на поліпшення умов надання послуг конкретною організацією певній категорії клієнтів.

Таким чином, впровадження інноваційних технологій в професійну підготовку майбутніх фахівців з соціальної роботи є необхідним елементом формування основ його професіоналізму, розвитку творчих і комунікативних здібностей, формування особистісного підходу до виникаючих соціальних проблем.

СЕКЦІЯ №3. СОЦІАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО КЛІЄНТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Абрамова К.А. (м. Чернівці)
katya1603@ukr.net

Соціально-психологічні особливості ВІЛ-інфікованих дітей в сучасних українських реаліях

Особливістю ВІЛ-інфекції є багатовекторність її впливу на медичні, демографічні та соціально-економічні аспекти суспільства. Із суто медичної проблеми охорони здоров'я населення ВІЛ-інфекція перетворилася на проблему соціального розвитку.

Відповідно до даних Чернівецького обласного центру з профілактики та боротьби зі СНІДом, станом на 01.04.14 року під медичним наглядом перебуває 129 дітей, народжених ВІЛ-інфікованими жінками: у 92 дітей ВІЛ-інфекція підтверджена та у 37 дітей ВІЛ-інфекція в стадії підтвердження.

Зазначена проблема стала предметом дослідження цілого ряду вітчизняних науковців: Р. Вайноле, І. Дубініної, І. Звєрєвої, А. Капської, Л. Котової, М. Лукашевич, Т. Лях, В. Полтавця, Л. Портер, В. Оржеховської, С. Страшко тощо.

Здійснюючи аналіз наукових джерел, що розкривають питання ВІЛ-інфекції дітей, перед нами постають *основні завдання статті:* визначити соціально-психологічні особливості перебігу ВІЛ-інфекції у дітей та описати основні проблеми та потреби даної категорією клієнтів соціальної роботи.

Діти, народжені ВІЛ-інфікованими матерями, мають потребу у соціально-психологічній підтримці, особливому вихованні та нагляді зі сторони фахівців медичного, психологічного та соціального спрямування.

Дітей, що народженні ВІЛ-інфікованими жінками, можна розділити на три групи, кожна з яких має різні підходи роботи: діти з неуточненим ВІЛ-статусом; діти з підтвердженою інфекцією; неінфіковані діти [1 , с. 4].

Діти з ВІЛ-інфекцією при своєчасному й правильному лікуванні можуть жити довго й повноцінно, як здорові люди. Але перед дорослими постає питання як правильно доглядати за хворими дітьми, якої допомоги від фахівців вони потребують та які соціально-психологічні особливості перебігу ВІЛ-інфекції у дітей повинні враховуватися під час добору форм та методів роботи з ВІЛ-інфікованими дітьми.

Люди, які мають будь-яке серйозне захворювання, у тому числі й хронічне, сприймають хворобу як одну з самих травматичних подій у своєму житті. Як наслідок, такі переживання позначаються на фізичному та психічному стані хворого. Передусім виникають негативні емоції: страх, тривога, біль, страждання, гнів, почуття провини, які по-різному виявляються на різних стадіях перебігу захворювання та його лікування. Доросла людина не завжди спроможна подолати такі переживання, ще складніше, коли йдеться про дітей [2, с.3]. У разі ВІЛ-інфікування дитини ситуація ускладнюється ще й тим, що переважна більшість батьків приховують від неї справжній діагноз, вигадуючи натомість інші хвороби,

які, на відміну від ВІЛ-інфекції, не пов'язані зі стигмою та дискримінацією у суспільстві.

Дитина, яка має описані вище поведінкові реакції, потребує підтримки з боку близького оточення. У свою чергу, дорослі, які виховують ВІЛ-інфіковану дитину, нерідко й самі потребують консультацій фахівців. Соціальний педагог може допомогти дорослим зрозуміти причини змін у поведінці дитини, сприяти зміцненню емоційних зв'язків між батьками та дитиною, пояснити батькам, як важливо, аби дитина знала про особливості стану власного здоров'я, та порадити, у якій формі це краще зробити.

Список використаних джерел:

1. Догляд і підтримка дітей з ВІЛ-інфекцією: навчальний посібник для персоналу дитячих установ, батьків, опікунів, соціальних працівник та інших осіб, що доглядають за інфікованими дітьми / Авт.: Аряєв М.Л., Котова Н.В., Старець О.О., Карпенко О.І., Рябова М.В., Пєша І.В. Пурік О.П., Леончук Н.В. – К.: Кобза, 2003. -186 с.

2. Соціально-психологічна робота з ВІЛ-позитивними дітьми та їх сім'ями: процес розкриття ВІЛ-статусу дитині: Методичний посібник / Заг. ред. канд. пед. наук Н.Ф. Романової. – К.:Інжиніринг, 2009. – 148 с.

Авер'янова Д.К. (м. Київ)

Dashaver123@gmail.com

Представники молодіжних субкультур як особливі клієнти соціальної роботи

Суть соціальної роботи полягає у забезпеченні таких необхідних умов для оптимальної соціалізації особистості. Основне її завдання – контроль у процесах соціальної адаптації, профілактики, реабілітації, ресоціалізації та соціальної допомоги різним віковим і соціальним групам населення. Об'єкти соціальної роботи – певні особи чи соціальні групи, які потребують допомоги та підтримки в процесі їх соціалізації, а також ті, хто має проблеми психологічного та емоційного стану як наслідки життєвих криз різного віку або умов соціального становища [1]. Молодь, як соціально-демографічна група, є однією з найбільш незахищених, мінливих і підлягають впливу факторів зовнішнього середовища та умов життя,як позитивних, так, все частіше негативних. У період юності підлітки особливо шукають способи власного самовираження, відокремлення від групи однолітків, вирізнення на фоні інших, бути «не як усі». Таким своєрідним видом самовираження є молодіжна субкультура - це своєрідна культура, яку молоді люди самі створюють для себе; це - окрема культурна підсистема усередині базової культури суспільства, яка визначає спосіб життя, систему цінностей і менталітет її носіїв.

Приєднання молодої людини до певної молодіжної субкультури характеризується сприйманням і прийняттям її цінностей, норм, світогляду, певних правил, стилю і способу життя, а також специфічних зовнішніх атрибутів приналежності до даної субкультури (стиль зачіски, одяг, аксесуари, жаргон). Таким чином, молода людина частково або радикально змінює систему ціннісного світогляду, яка є загальноприйнятою для молоді. Проте, нерідко ідеї та певні правила існування субкультури виходять далеко за рамки прийнятної усталеної

поведінки в суспільстві. Певна вседозволеність і потяг за всеохопної вільної любові (наприклад, у хіпі) призводять до надмірного зловживання алкоголю та наркотичних речовин, а також безпорядних сексуальних зв'язків, що в свою чергу призводить до поширення серйозних венеричних захворювань.

Дефіцит структури особистості, суспільна незастосовність її духовного, емоційного та фізичного потенціалів позначилися на можливостях соціального розвитку, установках, мотивах, потребах, звичках, відчуттях повноти життя, здатності до навчання тощо. Деструктивна динаміка соціалізації певної частини молоді виявляється у наявності в неї стресових ситуацій, станів напруження, які ведуть до появи помилок у мисленні, соціальних діях, професійній діяльності.

Деякі субкультурні угрупування (скінхеди, сатаністи, растамани, панки) своєю ідеологією проголошують ті поняття та моделі поведінки, які не просто не збігаються, а прямо протилежні загальносуспільним моделям. Бійки, крадіжки, кримінал, злодійництво, алкоголізм, наркоманія, зневага і ненависть до інших представників субкультур них угрупувань (особливо, мирного і позитивного характеру) – такі наслідки, на жаль, все частіше витікають із неформальних молодіжних субкультур них угрупувань. Відповідно, таким чином формується база клієнтів для соціального працівника: девіанти (особи девіантної поведінки - такої, що не узгоджується з нормами, не відповідає сподіванням соціальної групи або всього товариства), деприванти (Жертвами депривації є ті, хто до визначеного набору благ при відомій особистій самостійності одержує доступ значно меншою мірою, чим більшість населення), антисоціальні особистості (люди, які не відповідають стандартам поведінки, що схвалюється суспільством), навіть маргінали (індивіди, які втратили ознаки приналежності до певного прошарку, групи і знаходяться в «на межі» між ними) [2].

Загалом, якщо аналізувати становище молоді в Україні, то можна стверджувати, що воно є досить складним і виступає гальмуючим фактором у соціальному становленні і розвитку молодого покоління. За даними соціологічного дослідження, проведеного Українським інститутом соціальних досліджень, стан здоров'я молоді досить хворобливий [3]. На мою думку, це пояснюється кількома причинами: досить низький стан вітчизняної медицини, значна частина платного медичного обслуговування, низьке матеріальне становище молоді, що не дозволяє їй забезпечити достатній якісний рівень життя, з відповідним відпочинком, харчуванням, умовами проживання тощо.

Таким чином, поширення асоціальних проявів у поведінці, масовість правопорушень, злочинної поведінки серед дітей та молоді, які є представниками субкультурних молодіжних угрупувань, в більшій мірі залежить від соціально-економічної ситуації в країні. Вона є досить складною, особливо сьогодні, в часи всеукраїнської кризи. Безумовно, цей факт погіршує загальну криміногенну ситуацію в країні.

За останні роки поширюються такі негативні явища серед молодого населення як бродяжництво, крадіжки, алкоголізм, бійки та хуліганство, набувають масовості проституція і торгівля жінками, економічні злочини. Всі ці негативні явища є свідченням того, що підґрунтям для них є соціально-економічна нестабільність суспільства, недоліки освіти та виховання в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, неправильне виховання в сім'ї або байдужість до цього, відсутність

повноцінного лікування неповнолітніх наркоманів та алкоголіків. Тобто, проблема зниження рівня правопорушень та інших асоціальних проявів поведінки серед молоді прямо пропорційно залежить від загального добробуту і стабільності суспільства, а також від соціальної політики, завданням якої повинно бути зменшення впливу негативних суспільних явищ на найбільш вразливі і незахищені верстви населення.

Список використаних джерел:

1. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю/ А.Й. Капська. – К., 2001. – 134 с.
2. Словарь-справочник по социальной работе/ Под ред. Е.И.Холостовой. - М.: Юрист, 2000. – 424 с.
3. Український соціальний інститут ім.О.Яременкаhttp[електронний ресурс] – режим доступу://www.uisr.org.ua/

Бажинова О.А. (м. Харків)

bazhinov62@mail.ru

Вплив соціальної роботи на стан та тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні

Сьогодні в сучасному суспільстві важлива роль відводиться соціальному інституту сім'ї. Сім'я – це важливий соціальний феномен, який завжди цікавить не тільки громадськість в цілому, але й соціальних працівників, які мусять допомагати людям. Через сім'ю змінюються покоління людей, у ній народжується людина, тобто нове життя, відбувається соціалізація та виховання особистості, а також через сім'ю реалізується обов'язок турбуватися про старих і непрацездатних членів суспільства [1].

Кінець XX - поч. XXI ст. привнесли у розвиток сім'ї радикальні зміни, які відбуваються у всьому світі:

- зменшення кількості розширених сімей;
- загальна тенденція вільно обирати собі дружину або чоловіка;
- збільшення кількості неповних сімей або народження дітей поза шлюбом;
- збільшення кількості самотніх людей, які не одружуються;
- зростання економічної незалежності жінок, активне залучення їх до трудової діяльності;
- збільшення кількості розлучень;
- зменшення середньої тривалості шлюбу, основна причина – це відкладання часу вступу у шлюб [2].

Сучасна соціальна робота повинна охоплювати широкий спектр питань: взаємозв'язок сім'ї і суспільства, інтеграція та дезінтеграція сім'ї, мотивація шлюбів та розлучень серед громадян України, історичні типи та форми шлюбно-сімейних відносин, тенденції та перспективи їх розвитку, етапи життєвого циклу сім'ї тощо.

Не меншої уваги заслуговують такі сучасні аспекти, як : все більшого поширення в українському соціумі, особливо серед молоді, набуває феномен співжиття – двоє людей живуть разом, маючи між собою сексуальні стосунки, але

не одружуються; проблема розлучень. Сьогодні соціальні працівники називають низку чинників, через які розлучення стали звичайним повсякденним явищем. Серед актуальних є наступні:

- девіантна поведінка одного члена з сім'ї;
- подружня зрада, в сім'ї порушується етичність шлюбу;
- безвідповідальне ставлення партнерів до своїх сімейних обов'язків;
- неможливість мати дітей, наявність хвороби;
- втручання родичів у сімейне життя.

Слід пам'ятати кожному громадянину українського суспільства, що сім'я була і залишається найбільш сталим і гнучким соціальним інститутом, її монополія на регулювання інтимних відносин, дітонародження і догляд за дітьми збережеться назавжди.

Статус соціальної роботи та вплив соціальних працівників на суспільство щодо сімейних проблем та негараздів досягли деяких вершин. Адже, не залишаються без уваги та подальших змін на краще сфера сімейного життя та шлюбно-сімейні відносини. Сім'я – це запорука щастя кожного індивіда, тому треба прикласти зусилля, щоб це щастя не втратити.

Список використаних джерел:

1. Павліченко П.П., Литвиненко Д.А. Соціологія: [навч. посіб. для студ. не соціолог. Спеціальностей]/ Ред. В.В. Півень. – 2-е вид. – К.: Лібра, 2002. –254с.

2. Якуба О.О. Соціологія// О.О. Якуба. – Харків: Константа, 1996.

Бєлишева-Кімнатна А.М. (м. Київ)

belka-n@ukr.net

Профілактична програма як засіб превенції інфекцій, що передаються статевим шляхом, серед учнів професійно-технічних навчальних закладів

В умовах сьогодення інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ) є однією з національних проблем охорони здоров'я в Україні. За даними МОЗ в державі щорічно реєструється близько 400 тисяч нових випадків захворювання на сифіліс, хламідіоз, герпес, трихоманоз тощо. Офіційна статистка відображає, за різними оцінками, від 30% до 40% реальної кількості випадків ІПСШ. Це пов'язано зі збільшенням прихованих форм і тим, що окремі групи населення не отримують належної дерматовенерологічної допомоги.

За даними Українського центру контролю за соціально небезпечними хворобами Міністерства охорони здоров'я України за період липень 2012 року - січень 2013 року розпочато 6361 курс лікування ІПСШ. Кумулятивно за період липень 2012 року - січень 2013 року розпочато 6361 курс лікування ІПСШ, завершено – 6253 курси. Така несприятлива ситуація зі станом здоров'я молоді в Україні пов'язана з низьким рівнем сексуальної культури та браком знань щодо відповідальної репродуктивної поведінки, з недосконалістю системи відповідної інформації.

Теоретико-методичні та науково-практичні засади здійснення профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі, формування здорового способу життя підлітків та молоді , відповідальної поведінки щодо власного здоров'я висвітлено у роботах О.М. Балакірєвої, Н.В. Журавель, Н.В. Зимівець, Г.Д. Золотової, С.О. Омельченко, В.М. Оржеховської. Проблеми статевого

виховання та ІПСШ висвітлено у роботах Л.В. Потапової, Б.М. Ворник, О.А. Голоцван, О.П. Голубова, В.П. Коломієць.

Мета дослідження: перевірка ефективності програми соціально-педагогічної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом, серед учнів професійно-технічних навчальних закладів.

Результати емпіричного дослідження.

У 2014 році нами було проведено анкетування 10 фахівців та 60 учнів ПТНЗ м. Києва, що засвідчило вкрай низький рівень обізнаності учнів щодо інфекцій, що передаються статевим шляхом та досить низький рівень проведення профілактичної роботи щодо їх превенції.

Анкетування складалось з 5 блоків, кожен з яких дав нам змогу побачити рівень обізнаності учнів ПТНЗ щодо ІПСШ.

Відповіді на питання І блоку цього блоку засвідчили, що майже 94% вважають, небезпечним користуватися станком для гоління, що належить іншій людині», у окремих респондентів виникли труднощі з відповіддю на твердження «Для здоров'я цілком безпечно користуватися рушником, що належить іншій людині». Що ж до відповідей на тему «Небезпека інфікування ІПСШ, гепатитами», то тут більшість респондентів обирали варіант «не знаю»,що свідчить про нерозуміння можливих небезпек.

Відповіді на твердження з другого блоку запитань підтверджують, що підлітки мають переконання щодо необхідності власної позиції.

Висновки. Отримані результати свідчать що у процесі профілактичної роботи можна робити доцільно акцентувати увагу на формуванні таких життєвих навичок, як: емоційно-вольових; інтелектуальних; соціальних.

У нашій профілактичній програмі передбачені заходи, вторинної профілактики: відеолекторій, тренінгове заняття, зустріч з фахівцем Клініки дружньої до молоді, екскурсія у Клініку дружню до молоді, конкурс плакатів та брейн-ринг «Що я знаю про ІПСШ».

Саме завдяки комплексному поєднанню різних форм роботи, ми прогнозуємо підвищити обізнаність учнів ПТНЗ щодо ризиків з питань інфекцій, що передаються статевим шляхом та обирати правильну стратегію поведінки.

Борсук Н.М. (м. Київ)

nata_borsuk@meta.ua

Геронтологічне насилля як аномалія в сучасному українському суспільстві

За останні роки проблема геронтологічного (від грец. γέροντος — стара людина і λόγος — слово, знання)[1] насилля щодо людей похилого віку почала набувати катастрофічного характеру в Україні. Це пов'язано з різними соціальними, політичними, економічними чинниками, що відбуваються в державі. В першу чергу це пов'язано з ставленням людей до осіб похилого віку та піклуванням про них державою. Держава повинна створити механізми соціального захисту та соціальних гарантій; підвищити статусу осіб похилого віку; створити організації та соціальні структури, які допомагали б задовольнити їм хоча б первинні фізіологічні потреби і не на довго могли взяти їх на утримання; закріпити морально-етичні

цінності по відношенню до даної категорії населення. Та це лише верхівка цього айсбергу. За цим стоїть ще більша низка проблем.

Взагалі досліджень з даної тематики в Україні не має тому довелося аналізувати цю проблему саме через справи з кримінальної хроніки. «Геронтологічне насилля – це жорстоке поводження з особами похилого віку пов'язане з нанесенням психологічної, фізичної, економічної шкоди, образ і дій поганого поводження»[2]. І це не залежить від освітнього рівня чи матеріального забезпечення бо та людина, що вчинила цей злочин може бути як всебічно розвинутою, високоосвіченою так і девіантом. Проаналізувавши кримінальні справи можна простежити таку тенденцію, що дуже рідко люди похилого віку не звертаються до правоохоронних органів чи соціальних служб за допомогою. Це характеризується тим, що більшість таких людей зазнають насилля в сім'ях і вони не хочуть заявляти на своїх рідних.

Причинами є геронтологічна не значимість, відсутність поваги до старших, конфлікт між людьми похилого віку та їхніми дітьми чи онуками та ще багато інших чинників. Ці люди стикаються з цією проблемою в основному після виходу на пенсію, коли їхній світ кардинально починає змінюватися. Багато родичів навішують на них ярлик «пенсіонера» та починають зневажати через це. Зважаючи на теперішній мінімальний рівень пенсійного забезпечення в Україні ці «старенькі» не в змозі інколи забезпечити себе, а родину тим більше.

Розглянемо коротку типізацію геронтологічного насилля, яка існує на теренах України. Перший тип – фізичне насилля, яке характеризується нанесенням тілесних пошкоджень людині похилого віку, внаслідок чого часто спостерігаються явні психічні відхилення. Другий тип – сексуально – геронтологічне насилля, яке може проявлятися у різних формах. Третій тип – економічне насилля. Характеризується тим, що літні люди вимушені боротися з дітьми за квартиру та ховати пенсію бо якщо в сім'ї є люди з деліквентною поведінкою то цього не уникнути. Четвертий тип – зневага до людей похилого віку тобто за їх доглядом. Не надання стареньким нормальних умов проживання, харчування, одягу, медичного забезпечення. П'ятий тип – психологічне та емоційне насилля. Коли люди котрі дбають про пенсіонера вдаються до вербального насилля тобто вживанням образливих слів, що є зневагою особистості. Шостий тип – шахрайство. Коли стареньких обдурюють і залишають без копійки. Тут в мене є яскравий приклад, коли в моєму рідному містечку дідуся обдурили цигани на двадцять тисяч гривень, а через п'ять років знову і він опинився в важкій ситуації. Отже, з причинами, що призводять до насилля вже визначилися, але треба ще знайти як їх вирішити. Найкраще буде взяти у закордонних країн їх методику боротьби з геронтологічним насиллям. Одним з яких є метод «сусідського контролю», коли літній людині встановлюється в домі кнопка тривоги і якщо щось сталося він її натискає, а реагує на неї сусідні будинки ще до того як приїде міліція. Таким чином, запорукою достойної старості людей похилого віку є повага та піклування про свої літніх родичів.

Список використаних джерел:

1) http://en.wikipedia.org/wiki/Gerontology
2) http://www.sociologygood.ru/sogos-911-2.html

Грабільнікова К.В. (м. Київ)
g.c.v@mail.ru

Сучасні досягнення біотехнології, як новий аспект соціального захисту населення.

За Конституцією України, що є її головним законом, Україна позиціонується як соціальна держава: Стаття 1. Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Стаття 3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

На жаль, донині пріоритетність надається головним чином економіці, в той час як формуванні дієздатної системи соціального захисту громадян не приділялось належної уваги. Проте, враховуючи сучасну політичну ситуацію, що склалась нашій країні, у нас є реальний шанс не лише перейняти досвід найбільш розвинутих у соціальному плані держав, але й розробити нові підходів і методи для поліпшення життя громадян, що допоможуть вийти нам на якісно новий рівень забезпечення соціального захисту населення. Одним з найперспективнішим і актуальним, на мою думку, напрямків є використання досягнень сучасної біотехнології.

Україна на даному етапі свого розвитку стикається з багатьма проблемами сучасності, яким підлягають не лише країни, що розвиваються, але й розвинуті країни. Однією з таких проблем є висока ціна на якісні продукти харчування, а іноді і обмежена їх кількість, що особливо гостро стає для різних незахищених верств населення: пенсіонерів, інвалідів, матерів-одиначок та інших неконкурентоспроможних верств населення. Хоча ця проблема постала перед людством вже давно, вирішити її ще не вдалося. Натомість, сьогодні біотехнологія може запропонувати навіть декілька життєздатних методів подолання цієї проблеми.

Однією з них є використання генетично модифікованих організмів (ГМО), проте доцільність їх використання, враховуючи можливу здатність завдавати шкоди організму, не доведена. Тому в цій статті ми розглянемо більш традиційний і абсолютно безпечний метод збільшення виробництва продуктів харчування, що, нажаль, недостатньо розвинений в нашій країні — використання незамінних амінокислот, зокрема лізину, що був отриманий промисловим синтезом, в якості кормової добавки.

Лізин — аліфатична незамінна амінокислота з вираженими основними властивостями. Ця амінокислота бере безпосередню участь у синтезі пептидів, необхідних для формування скелетних тканин, гормонів і ферментів, покращує асиміляцію кальцію, що позитивно впливає на ріст кісток, сприяє формуванню імунітету до вірусних інфекцій, регулює споживання кормів.

Лізин одна з незамінних амінокислот, яка застосовується в якості кормової добавки у тваринництві. Було доведено, що лізин виконує ряд важливих біохімічних функцій — є попередником карнітину і оксилізину, сприяє транспорту кальцію і стронція в клітини та ін. Використання лізину в кількості лише 0,1-0,4%

від загальної маси корму, дозволяє збільшити приріст ваги тварин і птиці на 10-30%, підвищити надої молока на 12 %, збільшити несучість курей на 10%.

На сьогоднішній день, монополістами на ринку виробництва лізину є американська компанія Archer Daniels & Midlands і японська Ajinomoto Co, причому ці компанії не вважають виробництво лізину своїм пріоритетним бізнесом. Отже, ця економічна ніша є надзвичайно привабливою не лише для українських бізнесменів, адже вони мають можливість отримати прибуток, завдяки відсутності високої конкуренції на європейських ринках, але й для держави, так як дасть можливість забезпечити робочими місцями як низько так висококваліфікованих спеціалістів, та в майбутньому дозволить покращити якість та здешевити продукти харчування, що особливо важливо для незахищених верств населення.

Давтян А.Г. (м. Київ)

asya.davtian@yandex.ua

Творчість як прояв позитивних девіацій у контексті субкультури КВН

У взаємозв'язку з характерними для сучасного українського соціокультурного простору трансформаціями систем цінностей, доцільною постає проблема вивчення відхилень у поведінкових практиках – соціальних девіацій. Основним критерієм оцінки таких відхилень є існуючи у рамках домінантної культури соціальні норми, що визначають інтервал допустимості поведінки індивідів для конкретного історично сформованого суспільства.

З огляду на те, що соціальні норми формуються як результат суб'єктивного відображення у свідомості людей об'єктивних закономірностей функціонування суспільства, соціальні девіації можуть мати як позитивний, так і негативний по відношенню до суспільства характер. Негативні поведінкові відхилення, соціальні патології, носять деструктивний характер та призводять до дезорганізації системи. Натомість позитивні девіації сприяють подоланню застарілих стандартів поведінки та служать засобом прогресивного розвитку суспільства через процес соціальної творчості [1, с. 74] – відтворення або комбінації даних нашої свідомості у (відносно) новій формі в області абстрактної думки, художньої та практичної діяльності. Як форма соціальної активності, такий тип відхилень безпосередньо пов'язаний з поняттям соціокультурного «схвалення». Проте така постановка питання є досить дискусійною через відносність поняття девіації. З цього приводу В. І. Поклад слушно зазначає, що категорії «девіація» та «схвалення» є полярними по відношенню одна до одної, адже норма, від якої відхиляється індивід визначається саме ступенем соціальної схвальності [2].

Серед характерних якостей та способів поведінки, що сприяють формуванню позитивних девіацій необхідно зазначити: особисті якості індивіда, що визначаються громадською думкою як такі, що сприяють піднесенню наділеної ними особи у певній сфері діяльності; нейротизм – підвищену чутливість; прагнення до інтелектуальної незалежності; творчу сміливість; надмотивацію; вплив зовнішніх факторів; креативність у поєднанні з особливою життєвою позицією особистості, її відношення до навколишнього світу у контексті здійснюваної діяльності [3].

Творчість, як самостійний вид діяльності, являє собою складну багаторівневу систему, функціонування якої направлене на пошук нового, можливо раніше

невідомого, оптимального рішення будь-якої задачі. Основною особливістю творчої особистості, у зазначеному контексті, є креативність – новаторська діяльність. Як інтегративна якість психіки людини, що забезпечує продуктивні перетворення в діяльності особистості, креативність, без сумніву, притаманна представникам субкультури КВН, для яких характерними є: здатність сприймати явища навколишнього світу систематично та відображення найважливіших з них у сатиричному руслі; чуттєвість до незвичайного, унікального, одиничного (яскраво простежується у виборі більшістю команд свого унікального, відмінного від інших сценічного стилю); розвиненість уяви та фантазії (члени команд є авторами унікальних текстів, мініатюр, жартів); вмотивованість, адже за відсутності нового актуального матеріалу, що у повній мірі відображає соціально-політичні, культурні, побутові проблеми суспільства, існування кожної команди зокрема, та самої субкультури КВН втрачає свій сенс як творча діяльність.

Творчість, як один з основних видів діяльності притаманних субкультурі КВН, виступає як механізм подолання регресивних ліній розвитку суспільства та сприяє формуванню стійких поведінкових практик позитивного спрямування серед представників зазначеної субкультури.

Список використаних джерел:

1. Гилинский Я. И. Социология девиантного поведения как социальная социологическая теория / Социолог. исследования. – 1991. – №4. – С. 72–78.
2. Поклад В. И. Позитивные социальные девиации: проблема критериев / В. І. Поклад // Матеріали ІІ Конгресу соціологічної асоціації України «Соціологія та суспільство: взаємодія в умовах кризи». – Х., 17-19 жовтня 2013 р. – С. 238-241
3. Снимщикова Э. В. Творчество как вариант проявления позитивных девиаций поведения / Общество: политика, экономика, право. – 2009. – №1-2. – С. 113-119

Данілова В.В. (м. Київ)
vikadanylova@ukr.net

Готовність до роботи із новими клієнтськими групами – запорука успішної соціальної роботи в сучасних умовах.

У квітні 2014 року виповнилось 28 років Чорнобильської катастрофи. Вогонь Чорнобиля опалив землю і душі мільйонів українців. Аварія на ЧАЕС увійшла в історію, як найбільша техногенна катастрофа, що привела до негативних екологічних, медичних, соціально-економічних наслідків. Серед постраждалих є як ті, що безпосередньо брали участь в ліквідації катастрофи, так і ті, що лише з часом відчули згубний вплив підвищеного радіоактивного фону. Окрім цього, серед дитячого населення, з кожним роком спостерігається збільшення хвороб, зумовлені Чорнобильською катастрофою. Серед найбільш поширених є: хвороби системи кровообігу, органів дихання, травної системи, онкологічних захворювань, хвороб ендокринної системи тощо. Навесні 2011 року трагедія Фукусіми нагадала нам знов про небезпеки використання ядерного палива, але людство поки не в змозі відмовитися від нього. Тому з року в рік продовжуються пошуки засобів, що дадуть змогу убезпечити, як працівників ядерно-паливного комплексу, так і населення держави, від цих негативних впливів.

Сучасна держава, що сприяє розвитку не може нехтувати посиленням конкуренції, проблемою інвестицій, не може не рахуватися із споживацькими

амбіціями населення. Якими б негативними не були наслідки науково-технічного прогресу – зупину йому не передбачається. Більше того, у нових технологіях варто шукати і ліків від проблем, спричинених сучасним виробництвом. Необхідно звернути увагу не тільки на ті прошарки населення, що внаслідок способу життя пасивно (розміщення садиб, помешкань, транзит, тощо), але і активним чином причетні до того, аби опинитися у групі ризику. Йдеться про людей небезпечних професій, а останніх – стає усе більше. Наразі, ми бачимо як до їх лав потрапляють усі, хто пов'язані з бурхливим розвитком сучасних технологій, паливних, наприклад. Усі вони, як і члени їх родин, потребують соціальної допомоги.

Соціальні працівники навмисне чи мимоволі, у безпосередньому спілкуванні, чи опосередковано, через низку комунікацій, завжди виступають більшою чи меншою мірою у ролі порадників, посередників між тими, хто потребує допомоги і тими, хто її надає. Тому вони мають бути не просто хорошими фахівцями, але і інформаційно обізнаними, відкритими до спілкування із представниками інших професій, аби гідно проводити профілактичну роботу, надавати медіаторські послуги, тощо.

Так, для вирішення серйозних проблем у сфері екологічної безпеки середовища, до якого підприємства ядерно-паливного циклу, викидають велику кількість радіонуклідів необхідно використовувати такий сорбент, як є меланін. Меланіни - це високомолекулярні полімери нерегулярної структури та індольної природи. Перспективним відновлюючим джерелом для отримання меланінів є трутові гриби. Вони широко розповсюдженні в лісах середньої полоси. Меланін із трутовика справжнього отримували з плодових тіл гриба Fomes Fomentarius.

Аніліз результатів показує, ступінь осадження залежить від вмісту меланіну. Цей показник зрастає при збільшенні вмісту меланіну в розчині. Також було досліджено зміну характера ІЧ-спектрів металовміщуючих зразків. За данними проведеного досліду була підтверджена доцільність використання меланіну для зв'язування іонів уранілу, европію та стронцію. Отже, використання меланіну з трутовика справжнього (Fomes Fomentarius) для видалення радіонуклідів з розчинів є доцільним. Використання препарату на основі даного продукту дасть змогу знизити ризик онкологічних захворювань і покращити загальний рівень здоров'я нації. Така інформація, своєчасно надана соціальними працівниками, дозволить не тільки допомогти недужим, але і знизити тривожність економічно активних прошарків населення, заохочуючи їх до роботи у паливно-енергетичній сфері та зоні сучасного технологічного ризику.

Жук К.Ю. (м. Київ)

katya.zhuk@ukr.net

Соціальна робота з наркозалежними клієнтами

Якщо брати загальний стан проблеми з наркозалежними клієнтами, то слід зауважити, що при роботі з хворими на наркоманію застосовується системний підхід, який включає в себе роботу нарколога, психолога, соціального працівника. Робота з такими особами проводиться всіма спеціалістами одночасно і потребує індивідуального підходу до кожного хворого.

Слід зауважити, що соціальна робота з наркозалежними клієнтами складається з декількох етапів: оцінки, відбору засобів втручання, роботи з клієнтом обраним методом працівника соціальної служби [1].

Виявити ступінь залежності у клієнта дозволяє діагностика. Саме діагностика є провідною складовою роботи з особами, що хворі на наркозалежність. Вона дозволяє виявити емоційний стан особи, що потребує допомоги, його фізичний та духовний розвиток, допомагає поглибитись в першочергову причину початку хвороби та її наслідки, а також визначитись з правильним напрямком на шляху подолання наркотичної залежності.

Законодавством закріплено визначення, яке допомагає визначити коло осіб, які належать до групи клієнтів (наркозалежних), відповідно до якого ми можемо визначити осіб, які підпадають під потребу соціальної допомоги, - «Особа, хвора на наркоманію, – особа, яка страждає на психічний розлад, що характеризується психічною та (або) фізичною залежністю від наркотичного засобу чи психотропної речовини, і якій за результатами медичного обстеження встановлено діагноз «наркоманія» [2].

Під зловживанням психотропними речовинами або наркотичними засобами розуміється «умисне систематичне незаконне вживання наркотичних засобів або психотропних речовин» [2].

Необхідно також зазначити, що до особи, яку визнано хворою можуть бути застосовані як диспозитивні(пропозиція пройти добровільне лікування за рахунок держави), так і імперативні(у разі небезпечної поведінки такої особи – примусове направлення на лікування, за рішенням суду) методи впливу з боку держави.

На сучасному етапі проблема наркотичної залежності постає досить гостро, оскільки зростає кількість осіб, яким ставиться діагноз «наркоманія». У кожного хворого на наркоманію є різні життєві умови, ситуації та можливості подолання даної проблеми. Задача соціальних працівників – підібрати індивідуальний підхід до кожного окремого клієнта, який потребує професійної допомоги. Під час роботи з даними особами слід визначати не тільки їх фізичний, моральний стан, а й особливо важливим є співпраця хворого з працівниками соціальної сфери, його бажання та готовність до «боротьби» з захворюванням, що руйнує життя.

Список використаних джерел:

1. Історія соціальної роботи: Навчальний посібник для вузів/ М.В. Фірсов, Є.Г. Студьонова. - 3-е видання. - М.: Академічний Проект, 2007
2. Закон України № 62/959ВР від 15 лютого 1995р. «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори».

Загреба С.О. (м. Київ)
Stas.Zagreba@gmail.com

Проблеми сімей, які виховують віл-інфікованих дітей в україні, в контексті соціально-педагогічної роботи

Україна є країною із високим рівнем поширеності ВІЛ-інфекції серед населення, про це свідчить офіційна статистика. Так згідно статистики МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», станом на січень 2014 року, в

Україні офіційно зареєстровано 266 792 випадків виявлення ВІЛ-інфекції, з них, 44 684 – це діти [1].

Життя сімей, в яких є ВІЛ-інфіковані, хворі на СНІД, ускладнюється тим, що частіше за все родина не в змозі забезпечити належний догляд за хворим, або немовлям. Це, як правило, пояснюється не тільки важкістю стану хворого або новонародженої дитини, але і постійно зростаючими фінансовими витратами на лікування, харчування та гігієнічні засоби по догляду за хворим або за немовлям. Отже, з погляду необхідності оптимізації внутрішньо-сімейного середовища, фізичного стану та здоров'я дитини із ВІЛ-інфекцією, а також потенціалу сім'ї до виховання та догляду за дитиною із ВІЛ, сім'я може потребувати комплексної допомоги, зокрема, допомоги соціального педагога.

Для надання ефективної комплексної допомоги сім'ї, яка виховує ВІЛ-інфіковану дитину, необхідне розуміння та знання усього спектру проблем із якими може стикнутися сім'я.

Наразі, прийнято відносити проблему ВІЛ-інфекції до проблем медико-соціальних, тобто захворювань, які мають не лише наслідки для здоров'я людини (як фізичного так і психологічного), а також, і можливо в першу чергу, соціальні наслідки для людини.

Фізичні прояви захворювання Клінічні прояви ВІЛ-інфекції у дітей включають ураження органів і систем, пов'язані з прогресуванням ВІЛ-інфекції і розвитком опортуністичних інфекцій.

При внутрішньоутробній ВІЛ-інфекції діти часто народжуються недоношеними і (або) із затримкою внутрішньоутробного розвитку, тобто, з низькою масою тіла [2].

Покращення стану ВІЛ-інфікованої людини, і зокрема дитини, є призначення, та прийняття нею антиретровірусної терапія (АРТ), спеціальних препаратів, які пригнічують ВІЛ, який відноситься до родини ретровірусів, і відповідно, протікання захворювання значно сповільнюється, і людина почуває себе здоровою.

Але, зважаючи на те що ВІЛ-інфекція – це, насамперед, хвороба, яка має соціальний характер, ВІЛ-позитивні люди і їх сім'ї повсякденно живуть з багатьма труднощами, викликаними їх психологічним та фізичним станом.

Суттєвий вплив на сім'ю яка виховує ВІЛ-інфіковану дитину мають можливі стигматизація і дискримінація.

Передусім, нетолерантність, стигматизація та дискримінація призводить до порушення прав людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом. Так, в Україні відомі випадки, коли людям, які живуть з ВІЛ/СНІДом, відмовляли в доступі до медичних послуг, не приймали на роботу та позбавляли права на освіту, свободу пересування і т. д.

Нетолерантне ставлення, стигматизація та дискримінація людини з боку суспільства, порушення її прав призводить до самостигматизації, тобто, коли дії людини направлені проти самої себе, що стосується чого-небудь негативного та соромного, аніж в даному випадку виявляється власний ВІЛ-статус [3].

Отже, проблеми сім'ї, яка виховує дитину із ВІЛ-інфекцією та СНІДом можна представити у вигляді схеми.

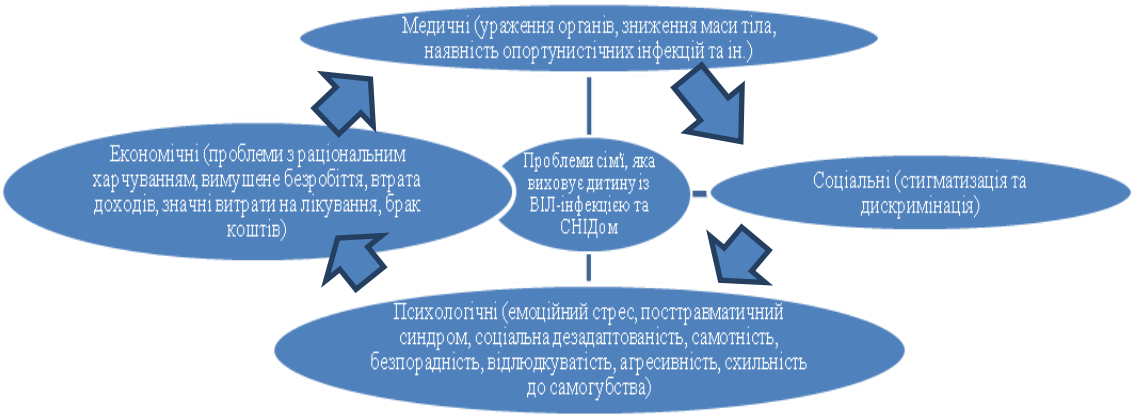

Список використаних джерел:

1. Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні: статистика [електронний ресурс] – режим доступу: http://www.aidsalliance.org.ua/cgi-bin/index.cgi?url=/ua/library/statistics/index.htm
2. ВІЛ-інфекція. Учебно-информационный медицинський сайт [електронний ресурс] – режим доступу : http://studentdoctorprofessor.com.ua/en/node/419
3. Брусенко О.Л. Особливості прояву не толерантного ставлення до людей, які живуть з ВІЛ/СНІД [електронний ресурс] – режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/2302/1/O_Brusenko_konf_IPSP.pdf

Козіна І.М. (м. Київ)
irene.kozina@mail.ru

Анімалотерапія як одна з форм допомоги людям похилого віку

На даний момент існує безліч видів терапії, і серед цього різномаїття можна виділити ті з них, в яких мистецтво і природа виступають як терапевтичний фактор, в тому числі натуртерапію - використання природи як самостійного терапевтичного методу. Однак деякі психологи та психотерапевти визначають самостійною і таку частину натуртерапії як анімалотерапію, за якої використовуються тварин і їх образи для надання психотерапевтичної допомоги. Більш того, вона отримала досить широке застосування за кордоном і почала застосовуватися в Україні.

Тварини (або їх образи) часто з'являються в мистецтві: коміксах, листівках, казках, фольклорі, музиці, фотографії, кіно. Так, вже в середньовічній трагічній історії вмираючого від туги в розлуці з Ізольдою лицаря Трістана повертає до життя собака Пті-Крю. Значення тварин для самопочуття людей стає все більш очевидним. Це особливо помітно, якщо усвідомити, що ще ніколи раніше така кількість людей не була позбавлена здорових взаємовідносин з оточуючими. Існує тенденція, за якою все більше людей похилого віку живуть на самоті. Як правило, це призводить до появи депресій та захворювань. В таких випадках, як вважають психологи та психотерапевти, старим людям допомагає спілкування з тваринами та заснована на цьому терапія.

За проведеними дослідженнями 88% людей впевнені, що тварини відчувають, коли їх власник хворий чи засмучений. Британські вчені провели опитування серед людей похилого віку. Ті з опитаних, у кого були собаки або кішки, менше

страждали від самотності і депресій, рідше скаржилися на погане самопочуття. Та й об'єктивні фізіологічні параметри були в них набагато кращими, ніж у людей, які не мали домашніх тварин.

Почесне місце серед тварин-цілителів посідають, звісно, кішки. Загальновідома здатність кішок ефективно знижувати кров'яний тиск. Доведено: якщо 10-15 хвилин щоранку гладити кота, ризик інфарктів та інсультів знижується вдвічі, зменшується ймовірність появи депресій.

Для визначення програм анімалотерапії існують два терміни – «терапія з використанням тварин» та «діяльність за участю тварин». Для прикладу першого можна зазначити безконтактне споглядання за тваринами у вольєрах чи за плаваючими в басейні дельфінами. При активній діяльності за участю тварин люди граються з ними чи доглядають їх. Цей тип призначений для тих, хто за допомогою тварин може поліпшити свою якість життя, насамперед, полегшуючи страждання, викликані самотністю, а особливо, люди похилого віку.

В Україні існують декілька благодійних рухів, які сприяють розвитку анімалотерапії та залучають велику кількість молодих людей-волонтерів. Серед них: лікувально-анімалоційна ферма «Ковчег» в Івано-Франківській області, директором якої являється Сергій Трифняк; Екопарк у Харкові – масштабний благодійний проект «Фонд Олександра Фельдмана». «Львівське товариство захисту тварин» разом зі студентами-волонтерами віддають в добрі руки чудових котів; також зараз проводиться збір коштів для відкриття центру анімалотерапії в м. Запоріжжя. Також існують притулки для бездомних тварин, в яких молодь піклується про них. Існують і випадки коли тварин приводить до госпіталів, в будинки престарілих, в центри денного лікування з метою залучення людей похилого віку в процес спілкування з ними.

Анімалотерапія дуже ефективний метод психологічної допомоги, який не потребує великих матеріальних витрат та легкий у застосуванні. В наш час цей метод терапії набуває все більшої популярності, зокрема і в Україні. Але потрібно зазначити, що на сьогоднішній день анімалоційних організацій в Україні налічується небагато, адже даний вид терапії є порівняно молодим. І саме завдяки нашій активно налаштованій молоді можна добитися його розвитку та поширення.

Кутовой М.Г. (г. Киев)

MishaKutovoy@ukr.net

Социальная работа с людьми пожилого возраста: биотехнологические аспекты помощи

Актуальность социальной работы с людьми пожилого возраста сложно поставить под сомнение с учетом демографических реалий нашего времени. Касается это и Украины. Поднять уровень жизни наших сограждан – это значит, в том числе, и помочь формированию у них уверенности в завтрашнем дне. Может ли быть эффективен молодой специалист, если он не только переживает о судьбе, здоровье родителей и бабушек, дедушек (а сейчас – и чем серьезнее успехи медицины, тем более: прабабушек и прадедушек), но и сам опасается будущего бессилия, болезней, с которыми у нас и ассоциируется старость. Кроме того, в обществах многочисленных модернов «в тренде» вечная молодость, и, к

физическим проблемам у стареющего человека часто добавляет психологический дискомфорт.

Все это усложняет и извращает социальную жизнь человека, поэтому оптимизация социальной помощи не возможна без опоры на достижения современного научно-технического прогресса.

Биотехнология — одна из самых быстроразвивающихся областей высоких технологий. Особенность биотехнологии, помимо высокого экономического потенциала — её мощное влияние на качество жизни населения посредством новых лекарственных препаратов, медицинских бионанотехнологий и пищевых продуктов. Биотехнология приобретает качества и свойства особой социальной деятельности, направленной на практическое преобразование человеком самого себя и окружающего мира посредством использования биологических процессов и агентов.

Следует заметить, что около 90% всех приложений биотехнологии относится к медицине и здравоохранению. Стремительно развиваются новые методы диагностики труднодиагностируемых заболеваний и устойчивых к воздействию антибиотиков микроорганизмов. [1, С.3]

Для успеха социальной работы со стареющим населением крайне важны исследования новых методов лечения, так называемых «возрастных» заболеваний (инфаркты, инсульты, проблемы с опорно-двигательным аппаратом) на основе генной и клеточной терапии. Особенно важно это в контексте неуклонного «омоложения» данных заболеваний. Поскольку они связаны с урбанизацией и являются естественными последствиями современного образа жизни, то и надежды на изменение ситуации логично возлагать на инновационные подходы. Их успешность особенно очевидно продемонстрирована, например, проектами генной терапии.

Стабильное и качественное лекарственное обеспечение крайне необходимо для нормальной работы системы здравоохранения. Необходимо следить за социально-демографическими изменениями населения и не упускать тот факт, что людей пожилого возраста становиться все больше. А это значит, что на уход за ними будет уходить масса ресурсов, как финансовых, так и социальных.

Как пример, в геронтологическом центре Эппендорф, г. Гамбург лечение пожилых людей проходит с учетом последних научных достижений геронтологии. Основные направление лечения это диагностика и реабилитация. Тщательный подход к вопросам продления активного образа жизни пожилых людей. Все это возможно благодаря квалифицированным сотрудникам и индивидуальному подходу к каждому из пациентов.

Благодаря внедрению инновационных продуктов и в ближайшие 10–20 лет можно ожидать преодоление социально значимых заболеваний: диабета, инфаркта, нейрокогнитивных расстройств. Однако всегда актуальным будет психологическое консультирование, социальное сопровождение и своевременное медицинское вмешательство для людей старшего возраста. Вот почему так актуальна предложенная Киевским институтом геронтологии [2, С.2] программа «электронный браслет» когда показатели психофизиологического состояния человека снимаются по соответствующим точкам запястий и щиколоток (мобильные устройства) передаются на индивидуальный компьютер, а затем в

электронную сеть института. Некоторые ассоциации со службой «911» не случайны. Социально оправданным было бы создание для каждой проблемной группы населения электронного мониторинга. И здесь серьезное поле работы для социальных работников, которые призваны не только воплощать в жизнь механизмы предотвращения феноменов деструкции, но и творчески участвовать в их разработке. В это смысле группы людей стареющих – благодатная и благодарная прослойка населения, тем более - она имеет постоянную тенденцию к увеличению.

Список використаних джерел:

1. Евгеньевна П.Т. Биотехнологии в медицине и современный социум: биоэтический аспект// Инженерный вестник Дона. – 2012. – №3. – С.3

2. Поворознюк В., Алякна В. Заболевания костно-мышечной системы и возраст журнал // Здоровье Украины. – 2008. – №7. – С.2

Ларченко М.Л. (м. Київ)

MarinaLion77@gmail.com

Мігранти та біженці як об'єкти соціальної політики держави особи, що потребують додаткового захисту та державної підтримки

Сучасне суспільство через вплив глобальних трансформаційних процесів, що охоплюють всі сфери буття людини, фактично, ставить її у зовсім нові соціальні умови та змушує до інших моделей поведінки. Руйнуються старі та утворюються нові форми соціальних зв'язків, стираються усі наявні кордони, поширюється плюралізм культур, який розповсюджується на традиції, цінності, ідеології та форми життя.

На такий відкритий характер суспільства вказує, зокрема, провідний теоретик соціології постмодерну З. Бауман. Науковець зазначає, що постмодерний соціум дає своїм членам нові, небачені раніше перспективи для життєдіяльності. Але поряд з очевидними благами відкрите суспільство несе в собі й нові ризики, бо вбирає в себе «чужі» небезпеки з інших соціумів. Нормою чи, у крайньому разі, звичною справою стає експансія найрізноманітніших субкультур і контркультур. До них автор відносить і різке збільшення неконтрольованої еміграції та імміграції, що проявилось в появі нових форм девіантної та кримінальної поведінки. Має місце процес «масового виробництва біженців», за якого невідворотно виникають все нові соціальні групи ризику. Повністю уникнути невизначеності, загроз, що породжуються відкритістю соціуму, просто неможливо. Їх не можна подолати в принципі, бо міксофілія (прагнення до відкритості та багатоманітності) та міксофобія (прагнення до однаковості) є атрибутом відкритості [1].

Користуючись цією відкритістю, людина добровільно чи під тиском зовнішніх умов (війни, збройні конфлікти, природні катаклізми) може змінювати місце свого попереднього проживання. Причин для міграції може бути безліч, зокрема, нестабільна економічна або політична ситуація в країні, низький рівень заробітної плати чи можливості працевлаштування. Донорами зазвичай виступають країни Азії, Близького Сходу, Північної Африки, Східної Європи та Латинської Америки.

Геополітичне становище України сприяє надзвичайній інтенсивності міграційних потоків, що проходять через її територію. Традиційні шляхи нелегальної міграції в напряму Західної Європи також проходять через українську

територію. Специфіка ситуації полягає в тому, що наша держава виступає одночасно і країною-донором, що «продукує» мігрантів, і країною-реципієнтом, що вимушена їх приймати. За даними представництва ООН в Україні, кожен п'ятий українець є потенційним мігрантом. Українська територія сприймається як транзитна на шляху до розвинутих країн Заходу. На Заході прийняте більш коректне позначення цього явища – неврегульована міграція, бо нелегальна в масовій свідомості пов'язується з криміналітетом, що апріорі є образою гідності людини й роздмухуванням расової та етнічної ворожнечі. Проблема регулювання міграційних потоків, політико-правового та соціального (гарантій) статусу мігрантів та біженців стає одним з визначальних пріоритетів соціальної політики держави.

У 2000 р. Генеральна Асамблея ООН проголосила 18 грудня Міжнародним днем мігранта, враховуючи постійно зростаючу їх кількість у світі. На сьогоднішній день близько 191 млн. людей проживають за межами країн свого походження і є непоодинокі випадки експлуатації та дискримінації мігрантів в світі. Отже, мігранти та біженці, кількість яких невпинно зростає, мають стати об'єктами соціальної політики держави, що передбачає необхідність здійснення заходів щодо сприяння їх адаптації в соціум. Це, зокрема, забезпечення інформаційної підтримки біженців щодо реалізації їхніх прав відповідно до законодавства, вирішення проблеми працевлаштування та тимчасового житла тощо.

Як зазначають експерти Коаліції з протидії дискримінації в Україні, біженцям доводиться зіштовхуватись з такими проблемами, як недосконалість міграційного законодавства, корумпованість органів влади, неможливістю легально працювати та мати тимчасове житло. Існує питання й з утримання осіб, що затримані за незаконне перебування на території України або очікують відповіді держави щодо надання статусу біженця. За дев'ять місяців поточного року затримано 1317 незаконних мігрантів.

Щодо законодавства про біженців в Україні, то воно представлене Конституцією України, міжнародними договорами України та Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», які визначають правові та соціальні гарантії біженцям та шукачам притулку [2]. Розпорядженням Кабміну України від 22.08.12 р. також затверджено «План заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство до 2020 року», яким передбачено й розбудову мережі пунктів тимчасового розміщення біженців (ПТРБ) у регіонах їх найбільшої концентрації. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» і перебувають у складних життєвих умовах. Формування кризових центрів для тимчасового забезпечення житлом, працевлаштування. Пункти тимчасового розміщення біженців є у Закарпатті (м. Мукачево, м. Перечин), м. Яготин Київської області, м. Одесі.

В ситуації, що склалась, (невизначеність зі статусом Криму, дестабілізація політичної ситуації на сході) проблема біженців є актуальною, вони потребують правових та соціальних гарантій захисту.

Табори мігрантів включають до себе також пункти тимчасового перебування іноземців (ПТПІ). Вони існують у Волинській та Чернігівській областях. Там

утримують іноземних громадян, яких затримали за порушення правил перебування на території України чи порушення правил перетину державного кордону. Здійснюється підготовка до видворення таких осіб з території України.

Список використаних джерел:

1. Бауман З. Индивидуализированное общество/ Пер. с англ. под ред. В.Л.Иноземцева. – М.: Логос, 2002. – 324 с.

2. Електронний режим доступу: http://zakon 2.rada.gov.ua / laws/

Лещенко А.І. (м. Київ)

nothing_more@ukr.net

Зміст та форми роботи фахівців з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах у ЦССДМ м. Києва

Актуальність дослідження, теоретико-методологічне обґрунтування проблеми. В зв'язку з динамічними процесами, що відбуваються в суспільстві, в умовах сьогодення сім'я зазнає істотних змін, які супроводжуються політичними, економічними та соціальними проблемами, що головним чином відображаються на функціонуванні та життєдіяльності, і в подальшому розвитку інституту сім'ї.

Виходячи із основних тенденцій, актуальними проблемами сучасної української сім'ї є такі як: зміна традиційних ролей в сім'ї, зростання розлучень, послаблення системи сімейного виховання, конфліктність, зростання насилля в сім'ї тощо. Всі вище перераховані проблеми та багато інших призводять, в свою чергу, до обставин, які не можливо самостійно подолати в сімейному середовищі, які мають назву «сім'ї, які опинилися в складних життєвих обставинах».

У наукових дослідженнях із проблем соціальної педагогіки висвітлено підходи до соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей (Т. Алєксеєнко, І. Звєрєвої, А. Капської, С. Пальчевського); технології соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей (Л. Міщик, Н. Сейко, С. Харченко); соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю (Н. Максимова, Ж. Петрочко, І. Трубавіна, В. Целуйко) ; зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю (В. Кравець, Т. Кравченко).

Соціально-педагогічну роботу з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах, здійснюють фахівці із соціальної роботи, на базі центрів для сім'ї, дітей та молоді.

Основний зміст соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які опинилися в СЖО полягає в забезпеченні сім'ї різних видів соціального обслуговування (надання соціальної допомоги та соціальних послуг), соціального інспектування, соціальної профілактики, соціальної реабілітації, та соціального супроводу сім'ї.

Мета дослідження: проаналізувати зміст та форми соціально - педагогічної роботи з сім'ями в мережі ЦССДМ м. Києва

Результати емпіричного дослідження. В рамках нашого дослідження нами було проведено анкетування 30 фахівців із соціальної роботи в 10 районних ЦССДМ м. Києва. Аналізуючи отримані нами результати щодо змісту та форм роботи, що застосовуються в практику, було виявлено що вони дещо різняться в залежності від району, і дало змогу зробити висновки про залежність від таких чинників: центральність або віддаленість районів міста, населеність та благоустрій району та індивідуальність випадків з якими працюють, безпосередньо фахівці із

соціальної роботи та індивідуальних вподобань. Також в ході дослідження було виявлено, що в роботі з сім'ями з СЖО переважають індивідуальні форми роботи, а саме: індивідуальні бесіди та індивідуальні консультації, і групові (групи взаємодопомоги, тренінгові форми роботи та інші).

Висновки. Отримані результати дослідження свідчать, що варто проводити роботу щодо поповнення знань фахівців стосовно різновидів форм та змістового наповнення роботи з сім'ями, які перебувають у СЖО; здійснювати стимулювання фахівців до саморозвитку, профілактику професійного вигорання.

В рамках нашої теми передбачено розробку рекомендацій по роботі з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах, що допоможуть фахівцям із соціальної роботи зосередитися в здійсненні соціально-педагогічної діяльності.

Лисенко М.В. (м. Київ)

lysenko_k@bigmir.net

Молодь у пошуках можливостей трудової самореалізації

Подальший розвиток нашої країни неможливий без інноваційного стрибка у техніко-економічному розвитку. Техніко-економічний розвиток країни у значній мірі визначається технологічним укладом економіки. Якщо більшість розвинутих країн світу характеризуються 5 і 6 укладом, то Україна поки що знаходиться на 3-4. Для переходу на вищій рівень необхідні якісні зміни, поетапна системна реконструкція суспільства. Важливе місце у цьому процесі належить молоді, що має високий рівень освіти, є носієм нового євроінтеграційного мислення, бажанням реалізуватись у професійній діяльності. Це бажання постійно зіштовхується з проблемами працевлаштування, адже кризовий стан економіки вносить свої корективи. За даними Державної служби статистики на початку 2014 року рівень безробіття досягав 1,8% і у Державній службі зайнятості зареєстровано 423,8 тисяч безробітних. Одним з шляхів виходу з такого стану може стати розвиток молодіжного підприємництва. Можемо констатувати, що дуже невелика частина молоді працює не за наймом, а є організатором власної справи. Слід підкреслити, що у суспільній свідомості відбулись якісні зміни: зменшилась кількість прибічників патерналізму, збільшилась кількість тих, хто усвідомлює необхідність брати на себе відповідальність за своє майбутнє, за свою сім'ю. Але на шляху створення власного бізнесу стоїть багато перешкод. Деякі з них можна подолати за допомогою соціальних служб для молоді (ССМ). Складність молодіжного підприємництва в тому, що молодь має багато цікавих ідей, бажання працювати і наснагу, але погано орієнтується в українському законодавстві.

Статистика свідчить, що лише один з десяти молодих підприємців втримується на ринку протягом року після початку бізнесу. Це пов'язано не лише зі складністю, але й з неготовністю до ведення бізнесу. Ті знання, які молоді люди отримують у ВНЗ, не завжди адаптовані до вимог практики.

У таких умовах робота ССМ має бути зосереджена на таких напрямках:

- організація консультацій з правових питань для молодих організаторів бізнесу;
- юридичний супровід молодих підприємців;
- організація допомоги при створенні бізнес-плану;
- психологічна підтримка молоді, яка не може знайти або втратила роботу;

● здійснення постійного моніторингу ринку праці і виявлення тенденцій його розвитку;

● організація профорієнтаційної роботи серед випускників шкіл та інше.

Відсутність якісних змін в економічній сфері не дали можливість змінити структуру ринку праці, підвищити якість робочих місць, змінити структуру промисловості, сільського господарства, підвищити вартість робочої сили. В країні сформувалась модель дешевої робочої сили, яка привела до викривлення диференціації заробітної плати, перш за все, кваліфікованої та некваліфікованої праці. Особливістю сучасної ситуації є випереджаюче зростання споживацьких потреб і вимог до заробітної плати. Незважаючи на постійні розмови про інноваційний розвиток, держава і роботодавці продовжують діяти в межах моделі дешевої робочої сили, що веде до консервації застарілої структури економіки, відсталої матеріально-технічної бази виробництва і низької продуктивності праці. Молодь, що має можливості подорожувати і порівнювати рівень добробуту в нашій країні з рівнем життя у розвинутих країнах, дуже критично ставиться до стандартів оплати праці і мало вмотивована до роботи в рідній країні. Це стало причиною поширення такого нового для нашої країни явища, як фрілансерство. Активна, динамічна, мобільна молодь не бажає бути прив'язаною до роботи в офісі, а знаходиться у «вільному плаванні» у пошуках роботи і зорієнтована на, в першу чергу, на роботу у закордонних фірмах. А оскільки така робота пов'язана, як правило, з високими технологіями, то ми з тривогою можемо констатувати, що країна постійно втрачає найбільш кваліфікованих спеціалістів, які свій розумовий потенціал витрачають на користь іншої держави. При цьому слід зазначити, що на підготовку такого спеціаліста витратила немалі кошти. Відтік мізків за кордон – трагедія нашої держави, адже в результаті Україна може залишитись на узбіччі цивілізації.

Лобода О.О. (м. Київ)

labada_alja@ukr.net

Складові професійного самовдосконалення майбутніх соціальних педагогів

Професійне самовдосконалення особистості наразі стає провідним засобом і пріоритетною метою освіти. Упродовж професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах освіти, в період професійного становлення та під час професійної діяльності у будь-якій галузі важливу роль відіграє саме професійне самовдосконалення фахівця.

Проблему професійного самовдосконалення розглядали такі вчені як Л. Сущенко, О. Борденюк, І. Чемерілова, Т. Вайніленко, М. Ксьонзенко.

Професійне самовдосконалення – свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетенції і розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності і власної програми розвитку.

Професійне самовдосконалення – це процес підвищення рівня своєї професійної компетентності і розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності особистої програми розвитку.

Ми визначаємо, що *професійне самовдосконалення майбутніх соціальних педагогів – це створення необхідних умов щодо інформаційно-консультативного супроводу, цілеспрямований процес взаємодії та співпраці з викладачами вищих навчальних закладів та представниками різних соціальних агенції, під час якого студент реалізує потребу розвитку у себе професійно-важливих якостей, відповідних знань та вмінь, що сприятимуть успіху у майбутній професійній діяльності.*

Варто розглянути складові професійного самовдосконалення майбутніх соціальних педагогів: самовиховання і самоосвіту. Основним змістом самоосвіти є вдосконалення наявних у студента знань, умінь і навичок з метою досягнення бажаного рівня професійної компетенції. Самовиховання виступає як активна, цілеспрямована діяльність студента із систематичного формування і розвитку в собі позитивних якостей та усунення негативних.

Самовиховання – це свідоме й кероване особистістю самовдосконалення, в якому відповідно до вимог суспільства, цілей й інтересів самої людини формуються запроектовані нею сили і здібності.

Самовиховання як складова професійного самовдосконалення майбутнього соціального педагога – це процес безперервного визначення основних завдань на перспективу і на певні етапи життя і діяльності студента, розроблення плану особистого розвитку, визначення власних правил поведінки, форм, засобів, методів і прийомів вирішенні завдань у роботі над собою під час навчання у вищому навчальному закладі.

Самоосвіта - це цілеспрямована, певним чином здійснювану пізнавальна діяльність фахівця по оволодінню загальнолюдським досвідом, методологічними й спеціальними знаннями, професійними вміннями й навичками, необхідними для вдосконалювання педагогічного процесу.

Самоосвіта як складова професійного самовдосконалення майбутнього соціального педагога – це постійна діяльність студента яка спрямована на розкриття та поглиблення знань підвищення рівня фахової компетентності та професійного розвитку.

Професія соціального педагога – це одна з тих професій, що не терпить застою в знаннях. Це зумовлено небувалим науково-технічним і соціальним прогресом, духовним розвитком нашого суспільства, інтенсивним ростом запитів і потреб вихованців у різних галузях знань, різноманіттям інтересів. Але найголовніше – те, що сучасна практика ставить таке розмаїття питань та ситуацій, розв’язати які може людина не просто освічена, а та, яка мислить. Усе це зобов’язує соціального педагога систематично вдосконалювати свою професійну майстерність, займаючись самоосвітою та самовихованням.

Лучицька В.В. (м. Київ)

late22@yandex.ru

Національні меншини як особлива група клієнтів соціального робітника у сучасному суспільстві

Національні меншини – це народ, який проживає за межами своєї історичної території. І за часту це поняття визначається саме за територіальною ознакою,

оскільки за кількісною меншини можуть становити більшу частину населення, порівняно з корінними народом.

Починаючи з 90-х років питання, щодо національних меншин та роботи з ними у соціальний сфері стала привертати все більшу і більшу увагу вчених. Адже проголошення незалежності у 1991 році створило в України ряд умов для її трансформації. У ході перетворень, які зачепили усі сфери життя суспільства, головними обов'язками соціального працівника стали: захист прав і свобод громадян, які представляють собою національні меншини; інтеграцію в міжнародну систему захисту прав людини іноземних громадян які проживають на території України; забезпечення вільної реалізації інтересів та національних прав; збереження України як поліетнічної країни та визнання цього факту за цінність. Тобто, на сьогоднішній день соціальний працівник має надати національним меншинам допомогу, яка допоможе їм вийти на загальний рівень проживання корінних громадян країни.

На прикладі, такої національної меншини як кримські татари, які становлять 0,5% від усього населення України розглянемо основні завдання, які має виконувати соціальний працівник на сьогоднішній день для подальшого повноцінного функціонування цих членів суспільства у загальному житті країни. У зв'язку з окупаційним режимом на території Криму, де в основному проживають кримські татари, люди потребують особливої допомоги соціального робітника, яка буде направлена на підтримку морального духу національної меншини в цілому та захисту людських прав її представників.

До основних проблем цієї національної меншини на даний момент можна віднести перш за все економічну проблему, адже у зв'язку з російським громадянством, кримських татар, які відмовляються від російського громадянства звільняють з робочих місць, також їм погрожують конфіскацією майна. Ця ситуація нагнітає страх та невпевненість у майбутньому. Тому основним завданням соціального робітника стає проведення різноманітних соціально-психологічних тренінгів, які направлені на подолання страху та підвищення рівня упевненості у собі та своєму майбутньому.

Також одним із найактуальніших напрямків роботи стає сприяння розселенню, забезпечення житлом, навчання та працевлаштування кримських татар, які покинули територію Автономної Республіки Крим. Основним способом реалізації цих цілей стає створення нових центрів для підтримки біженців з Криму та заселення вже існуючих пунктів тимчасового розміщення.

На плечі соціального робітника у такому разі лягає ряд обов'язків, які включають у себе влаштування переселенців на тимчасове проживання, надання допомоги у разі втрати документів та їх відновлення, упровадження заходів щодо виплати державно допомоги та компенсацій, вирішення питань соціальних виплат, допомога у працевлаштуванні на новому місці та влаштування дітей у дитячі садки та навчальні заклади, також у разі необхідності встановлення соціального супроводу сім'ї.

Соціальний супровід сім'ї національних меншин, що покинули території АР Крим надається у різних напрямках. Перш за все це інформаційна та психологічна підтримка, яка забезпечує повноцінне інформування щодо ситуації на попередній території проживання; задоволення базових потреб сімей, тобто надання

гуманітарної допомоги у вигляді одягу, взуття, засобів гігієни і т.п.. Також відбувається супровід у медичній сфері, тобто соціальні робітники забезпечують гідне та повноцінне надання медичних послуг.

На даний момент практикується ще один вид соціальної допомоги національним меншинам – це гарячі лінії. Таким чином можна звернутись до урядової гарячої лінії довіри та за телефонами обласних державних адміністрацій.

Отже, як ми бачимо соціальна робота відіграє дуже важливе роль для національних меншин, соціальні робітники стають опорою для кожного потребуючого та допомагають успішно пройти процес адаптації до нових змін у суспільстві.

Нікітчук Н.С. (м. Київ)
tasyanikitchuk@gmail.com

Молоді пари, що перебувають у незареєстрованих шлюбних стосунках, як об'єкт соціальної роботи

На сьогодні, вся система соціальної роботи з сім'ями базується на ключовому визначенні, що сім'я - це засноване на шлюбі та кровній спорідненості об'єднання людей, пов'язаних спільним побутом та взаємною відповідальністю [2, с. 394], і тому клієнтами виступають пари, що перебувають у зареєстрованому шлюбі. Хоча згідно з ст. 3 п. 2 Сімейного Кодексу України - сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки [1].

Перебираючи досвід західних сусідів в Україні все частіше зустрічаються альтернативні форми шлюбних стосунків. Так гостьовий, відкритий шлюб, чи сім'я з позначкою «чайлдфрі» у нас не досить поширені, хоча конкретних статистичних даних нажаль немає, і дана ситуація ще не досить вивчена. В Україні не проводилось ґрунтовних досліджень з приводу поширеності альтернативних шлюбів, причин їхнього формування та особливостей функціонування у нашому соціокультурному просторі, з усіма позитивними та негативними проявами. Держава заохочує створення традиційної сім'ї з подальшим виконанням нею репродуктивних функцій, але сучасні реалії демонструють, що співжиття у незареєстрованому шлюбі, як форма альтернативних шлюбно-сімейних стосунків, набуває все більшого поширення, зокрема серед молоді.

Шлюбне партнерство без реєстрації шлюбу (cohabitation) характерне для населення всіх країн Європи, де переважна більшість шлюбів починається з сумісного проживання. Вчені розрізняють кілька типів цих союзів; наприклад, П. Хьювелін и Дж. Тімберлейк виділяють шість типів: маргінальний союз; стадія перед взяттям шлюбу; етап у шлюбі; альтернатива самотності; альтернатива зареєстрованому шлюбу; різновид традиційного шлюбу [3, с.115].

Зміна форм шлюбно-сімейних відносин має вести за собою зміни в правовому полі їхнього визнання та регулювання, та в системі соціальної роботи з даним типом сімей.

Молода сім'я, яка свідомо не реєструє шлюб, крім звичайних для цієї категорії клієнтів труднощів, стикається з різноманітними «специфічними» особливостями, починаючи від громадського осуду старших поколінь, закінчуючи правовою незахищеністю дітей та кожного з подружжя.

Якщо ж взяти до уваги співмешкання, як стадію перед взяттям шлюбу або як перевірку «на сумісність», то тут величезну роль має зіграти система заходів соціальної роботи з такими парами, головною метою яких має стати формування світоглядних позицій спрямованих на побудову традиційної, здорової та міцної сім'ї.

Проведення консультацій та тренінгів для таких молодих пар, які мають бути спрямовані на усвідомлене сімейне життя, набуття навичок комунікації, партнерства, подолання конфліктів та криз, гендерних стереотипів, правове виховання з питань прав та обов'язків кожного з подружжя, психологічна допомога у подоланні можливих блоків та страхів перед вступом у зареєстрований шлюб, мають стати новим спектром послуг соціальної служби задля збереження цінності інституту сім'ї та заохочення молодих сімей до реєстрації шлюбно-сімейних відносин.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України: за станом на 04.08.2013// Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22

2. Социологическая энциклопедия; [В 2 т.]. Национальный общественно-научный фонд /[рук. Г. Ю. Семигин; Глав. Ред.. В. Н. Иванов.] – М.: Мысль, 2003. Т. 2. – 2003. – 863 с.

3. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. – К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009. – 248 с.

Плихина Е.О. (г. Киев)

plikhina@mail.ru

Применение ролевых репертуаров как технология активизации творческого потенциала личности в социальной работе

Профессия «социальный работник» - это специализированная профессиональная деятельность, направлення на оказание социальной помощи людям, которые оказались в сложной жизненной ситуации через информирование, организацию разных форм поддержки, обслуживание больных, одиноких, находящихся в нужде и неспособных самостоятельно решить свои проблемы людей. Основной задачей социального работника является помощь клиенту вернуть свои способности действовать самостоятельно в конкретных жизненных социальных условиях. Потому профессия социального работника требует широкого спектра знаний в разных сферах: теории управления, экономики, психологии, социологии, педагогики, медицины и т.д.

Но кроме профессиональных навыков социальный работник должен стремиться развивать свои личностные характеристики: творческий потенциал, эмпатию, коммуникабельность, справедливость, открытость, интеллектуальную, психодуховную целостность личности. Для развития своих способностей социальный работник должен искать новые подходы и технологии развития и активации своего потенциала. Развитие же творческого потенциала возможно только тогда, когда человек пробует себя в различных направлениях профессиональной деятельности и приносит разнообразие в свою работу. Поэтому для успешной профессиональной деятельности, всестороннего развития и

укрепления своей личности, социальный работник должен опробовать на себе все ролевые репертуары.

Ролевые репертуары социальных работников можно объединить в пять групп:

1. Группа практичных ролей:

- учитель социальных ролей (социальный работник принимает доминирующую роль учителя в работе с клиентами);
- консультант (либеральная позиция помощника в отношении с клиентом);
- аниматор (принятие социальным работником роли недостающей личности клиенту);
- консультант по вопросам социальных изменений (помощь клиенту в адаптации к новым социальным реалиям).

2. Группа посреднических ролей:

- брокер социальных услуг (посредник между клиентом и социальной сферой);
- руководитель делами клиента (максимальное вмешательство в дела клиента для его адаптации);
- защитник прав клиента (юридический аспект деятельности социального работника в интересах клиента).

3. Группа руководящих ролей:

- руководитель рабочей нагрузки (социальный работник контролирует профессиональную сферу жизни клиента);
- лидер команды (наставление коллег в групповой работе);
- администратор (регулирование профессиональной детальности коллег).

4. Группа исследовательских ролей:

- эксперт (уверенная осведомленная позиция социального работника);
- аналитик (анализ необходимого аспекта с клиентом);
- исследователь (исследование необходимого аспекта с привлечением интереса клиента).

5. Группа сервисных ролей:

- учитель (объяснение, поддержка, контроль коллег);
- руководитель полевой практики (контроль практической деятельности новых сотрудников);
- супервизор (консультирование в практической деятельности коллег).

В действительности примерять все эти роли на себя человек должен еще до того как станет работать с клиентами в социальных службах. Поэтому очень важно обеспечить нормальную апробацию функций еще в процессе обучения будущего поколения специалистов. Такие нововведения в образовании социальных работников будут способствовать выведению данной профессии на новый уровень в государстве, что является одним из актуальных аспектов в современных условиях развития социума.

Русак К.В. (м. Луганськ)

evgeniy_karina_lavrik@mail.ru

Специфіка соціально-педагогічної роботи з обдарованими дітьми в середній школі.

Суспільство зацікавлене в вихованні і розвитку молодого покоління, адже молодь – майбутнє людства. Сучасне суспільство потребує виховання творчої,

рішучої, активної молоді, здатної приймати нестандартні рішення, сприятливої до нових пропозицій. Не викликає сумніву, що розвиток обдарованої особистості набуває особливої актуальності в XXI сторіччі, коли пріоритетними стають нові інформаційні технології, високий професіоналізм.

Виходячи з цього, головна задача держави - забезпечити розвиток людини як творчої особистості і адаптація її в суспільстві[1].

Соціальне і біологічне в людині - не два рівнобіжні, незалежні одна від одної складові. У кожній особистості вони настільки тісно переплетені і взаємообумовлені, а природні і внутрішньо індивідуальні розходження такі різноманітні, що дослідники в основі розвитку людини виділяють два найважливіших фактори - спадковість і середовище, що являються і джерелами, і умовами розвитку. У процесі розвитку особистості вони вступають у складні взаємини і взаємодії. Перетворення біологічного індивіда в соціального суб'єкта відбувається в процесі соціалізації людини, його інтеграції в суспільство, у різні типи соціальних груп і структур за допомогою засвоєння цінностей, установок, соціальних норм, зразків поведінки, на основі яких формуються соціально значимі якості особистості.

Основою соціальної роботи по соціальному виховання людини є захист її прав на життя та розвиток. Особливо це стосується дитини як найменш пристосованої категорії людства до життя в соціумі. Розвиток дитини - не тільки складний, але й суперечливий процес - означає перетворення її як біологічного індивіда в соціальну істоту - особистість. Розвиток обдарованої, творчої особистості найбільш ефективно проходить саме в дитинстві. Дитяча обдарованість - це найважливіша світова, комплексна, психолого-педагогічна і соціально-суспільна проблема у всіх розвинутих країнах [2] .

Мета нашої науково-дослідницької роботи є дослідження та перевірка на практиці соціально-педагогічних умов, які сприяють розвитку творчих здібностей дитини. Предмет дослідження**:** створення соціально-педагогічних умов для розвитку здібностей учнів у загальноосвітньому закладі. В центрі уваги науково-дослідної роботи – діти середнього шкільного віку однієї із загальноосвітніх шкіл м.Луганська.

Науковий аналіз проблеми, практика роботи освітнього закладу показує, що розвиваюча робота не має ефективного результату, якщо вона не базується на попередньому і поточному вивченні рівня розвитку тих чи інших здібностей дитини. У дослідницькій роботі стало вивчення рівня розвиненості творчих здібностей учнів 5-10 класів ЗОШ № 30 м.Луганська.

Результати цього дослідження можуть стати відправним пунктом у роботі з обдарованими дітьми, дають можливість глибше зрозуміти мотивацію і причини певної поведінки цих дітей, допомагають обрати більш ефективні методи роботи з ними. Дослідження вчених доводять, що в основі багатьох «провалів» в області розвитку творчих здібностей дитини лежить низький рівень розвитку культури особистості [3]. Ми припустили, що найбільший ефект у розвитку творчих здібностей може дати застосування щоденно у навчальному процесі творчих вправ і завдань, залучення учнів у творчу взаємодію прикладного характеру з однолітками й дорослими за рахунок підключення не тільки вчителів, а й сімей учнів, реалізацію факультативних занять і гурткової роботи за спеціально

розробленими програмами. Наочне практичне застосування колективної творчої діяльності не тільки заохочує дітей до творчості, а й дає можливість більш ефективно розвинути і на практиці самореалізувати свої здібності. Все це дозволяє конкретизувати і поступово вирішувати задачу розвитку творчих здібностей школярів через систему творчих завдань. На нашу думку, саме інтегровані курси допомагають вирішенню задач розвитку уяви і мислення, фантазії і здібностей до аналізу, виявленню взаємозв'язків різних об'єктів, усвідомленню принципів організації і створення нового. Усяку діяльність, у тому числі і творчу, можна надати у вигляді виконання певних завдань. Система творчих завдань має цільовий, змістовний, діяльнісний і результативний компоненти. У процесі розвитку креативних здібностей особлива увага приділяється творчій діяльності самого учня. Під змістом творчої діяльності розуміють дві її форми – зовнішню і внутрішню. Зовнішній зміст освіти характеризується навчальним середовищем, внутрішній – є досягненням самої особистості, створюється на основі особистого досвіду учня у результаті його діяльності [4]. Таким чином, організація творчої діяльності з урахуванням обраної стратегії передбачає внесення змін у навчальний процес: залучення учнів у систематичну спільну творчу діяльність на основі особистісно-діяльнісної взаємодії, яка зорієнтована на пізнання, створення, перевтілення, використання у новій якості об'єктів матеріальної, духовної культури, обов'язковим результатом якої повинно бути отримання творчого продукту; системне використання методів творчості, що забезпечують просування учнів у розвитку креативних здібностей шляхом накопичування досвіду творчої діяльності під час виконання творчих завдань, які поступово ускладнюються, у рамках додаткової навчальної програми; періодичне діагностування креативних здібностей учнів. Результати наших спостережень, анкетування учнів та їх батьків свідчать про те, що творчі здібності дитини розвиваються у всіх значущих для неї видах діяльності при наявності наступних умов: наявність сформованого у дітей інтересу до виконання творчих завдань; реалізація творчих завдань як важливий компонент не тільки урочної, а й позаурочної діяльності школяра; поєднання спільним тематичним і проблемним завданням навчальних і позашкільних форм роботи, на яких діти навчаються розмірковувати над проблемами творчості і втілювати ці ідеї у практичній діяльності; творча робота повинна розвертатися у взаємодії дітей один з одним і з дорослими, проживатися ними у залежності від конкретних умов у цікавих ігрових ситуаціях; стимулювати батьків учнів до створення домашніх умов для розвитку творчих здібностей дитини, залучати батьків до творчої діяльності школи.

Список використаних джерел:

1. Державна національна програма «Освіта». Україна XXI століття / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Райдуга. – 1994.

2. Перспективні освітні технології / за загальною ред. Г.С. Сазоненко. – К. : Гопак, 2000. – С. 22-29.

3. Соціальна робота з сім'єю, дітьми та молоддю: [Навчальні матеріали]. – К. : Науковий світ, 1999. – С. 14

4.Савченко С.В. Науково-теоретичні засади соціалізації молоді в позанавчальній діяльністі в умовах регіонального освітнього простору/ Савченко С.В. – Луганськ, 2004. – 455 с.

Самойленко О.В. (м. Київ)
olia_samoylenko@mail.ru

Соціальний супровід як основа підтримки соціально незахищених верств населення

Серед незахищених верств населення однією з вагомих категорій є бездомні громадяни. Проблема бездомних громадян в Україні деформує соціальне середовище та створює соціальну напругу, руйнує фізичне, психічне та духовне здоров'я цих людей, знижує їхню життєву, громадську та творчу активність, погіршує моральний стан. Більшість громадян, схильних до бродяжництва, ведуть протиправний, здебільшого злочинний, аморальний спосіб життя. Серед них є ті, які були раніше засуджені, хворі на різні інфекційні захворювання, ті хто зловживає наркотичними засобами та спиртними напоями. Власне внаслідок цього до даної категорії населення люди ставляться з засторогою і намагаються уникнути будь-яких контактів з ними.

Соціальні працівники відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 № 966 – IV (із змінами), мають забезпечити надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги не залежно від того чи мають вони постійне житло чи є бродягами. Але в дійсності в Україні більшість послуг надається за добровільним зверненням клієнта до соціального закладу, а враховуючи те, що люди без постійного проживання не мають доступу до інформації щодо таких закладів то надання їм допомоги дещо ускладнюється. В тих закладах, які орієнтовані на дану категорію клієнтів наприклад надають такі послуги: допомагають отримати посвідчення, пройти реєстрацію за місцем знаходження, відновити паспорт та влаштуватися до будинків нічного перебування, центрів реінтеграції або соціальних готелів. Наприклад, розміщення та проживання бездомних громадян у соціальному готелі є платними. Оплата за проживання може здійснюватися безпосередньо бездомним громадянином або іншою фізичною чи юридичною особою. Також люди без постійного проживання можуть звернутися до спеціалізованих підрозділів по обліку бездомних громадян – підрозділи, в яких вони можуть отримати: необхідну юридичну, інформаційну, консультативну, соціальну допомогу.

У кожній країні світу існує проблема безпритульності, проте не кожен уряд здатен втілити у життя ефективні проекти і створити організації для надання кваліфікованої допомоги особам без постійного місця проживання. Наприклад в Німеччині успішно реалізована система заходів для підтримки цієї категорії населення. **«Теплий Отто»** - це так звана «тепла кімната», що призначена для безпритульних. Ця організація була заснована за ініціативи протестантського пастора, для того щоб допомагати людям вижити на вулиці. У «Теплому Отто» надається харчування, постачання одягом, ковдрами, а також загальні консультації. Діяльність організації фінансується в основному за рахунок державних коштів. Такі послуги надаються у багатьох районах Берліна і майже у кожному німецькому місті.

«Берлінський стіл» - це пункт роздачі продуктів харчування. Засновниця даного проекту Сабіна Верт привезла цю ідею з Нью-Йорка. Основним принципом

даного заходу є те, що залишки їжі не повинні викидатись, а перероблюватись для того, щоб накормити безпритульних. Тобто, добровольці збирають продукти, термін придатності яких скоро закінчиться, у супермаркетах, ресторанах, «вчорашню» випічку, другосортні овочі та фрукти з ринкових прилавків, а також залишки їжі після фуршетів і вечірок. Все це відвозиться до соціальних установ і піддається подальшій обробці. Крім того, одним з напрямків роботи цієї організації є продаж потребуючим за символічну плату кошику з овочами та фруктами.

Центр здоров'я для безпритульних, заснований жінкою-лікарем Дженні де Латоре, яка організувала у даному центрі медичне обслуговування для людей без постійного місця проживання. Від берлінського районного комітету у житлових справах вона безкоштовно отримала приміщення, а за рахунок благодійних внесків небайдужих громадян та підприємців встановила спеціальне обладнання та закупила медикаменти і надає медичні послуги, залучаючи студентів-медиків чи звичайних добровольців.

Отже, проблема бездомності існувала й існує в усіх, навіть високо розвинутих суспільствах з високим рівнем соціальної захищеності громадян. Люди порпаються у сміттєвих баках, збирають пляшки й макулатуру, жебракують. Одяг їхній брудний, обличчя, як правило, пропиті, одутлі. Безхатчинки мало в кого викликають співчуття. Позиція, необхідна для вирішення проблеми бездомності - не консервативна і не ліберальна. Це усвідомлення, що якими б огидними не були бездомні, їхня присутність на вулицях є наслідком матеріальних та дискурсивних структур нашого суспільства. Але також і розуміння, що самі ці структури можна змінити: «Все, що цей світ створив, він може, озброєний цим знанням, скасувати. В будь-якому випадку, не існує нічого менш невинного, ніж невтручання». Прикладом ж надання допомоги нужденним, не лише з боку держави, а й простих громадян, може слугувати закордонний досвід, які варто спробувати впровадити і в Україні.

Сапіга С.В. (м. Київ)

Сучасні підходи до сутності особистісного потенціалу підлітків

Поняття «потенціал» дуже широке і зустрічається в багатьох наукових сферах, зокрема, в психології, педагогіці, економіці, фізиці, хімії та інших. За Оксфордським словником, термін «потенціал» визначається як можливість того, що щось буде розвиненим або використаним; риси, що вже існують та можуть бути розвиненими.

Дуже багато дослідників розглядають потенціал як можливості, резерви людини, які використовуються для досягнення мети, як спрямованість, яка надає життєдіяльності особистості вищого сенсу та цінності. Потенціал пов'язується з актуалізацією особистості [1].

Науковці розглядають такі властивості потенціалу особистості: потенціал розглядається як інтегративна системна характеристика, що включає в себе набір індивідуальних властивостей, кількість яких може залежати від виду потенціалу; потенціал впливає на успішну соціальну адаптацію особистості та проявляється в процесі подолання несприятливих умов її розвитку; визначити потенціал можна через успішність самореалізації в тій чи іншій діяльності (професійній, навчальній, тощо); потенціал пов'язаний з віково-психологічними особливостями особистості;

розрізняють два якісних стани, які забезпечуються ресурсами особистості: актуалізований та потенціальний. Актуалізований - забезпечується актуальними особистісними ресурсами (реалізовані здібності, знання, уміння навички), які людина надбала і реалізує в ході життєдіяльності [1].

Потенційний стан - включає нереалізовані здібності (задатки), цінності, внутрішні стани, настанови, які людина використовує для досягнення певної мети.

Отже, до структури особистісного потенціалу можна віднести задатки, наполегливість, цілеспрямованість, інтереси, прагнення до створення нового, прояв загального інтелекту, рішучість, схильності,працьовитість, стратегічне планування. Синтез цих компонентів дає гармонійний розвиток особистості, вдосконалює її потенційні можливості [2].

В підлітковому віці відбувається розкриття своїх можливостей, внутрішнього «ядра» і стрижня, які закладені в людині від народження.

Саме підлітковий вік є періодом реалізації свого особистісного потенціалу, який поряд з прагненням до реалізації своїх можливостей розкривається за умови виникнення бажання зрозуміти сенс свого життя. [3]

У підлітковому віці формується індивідуальність особистості через взаємодію різних аспектів діяльності особистості (фізичної, розумової, емоційної, суспільної та духовної) та через взаємодію та спілкування із зовнішнім світом. Саме в спілкуванні відбуваються процеси самозміни і самопізнання.

В підлітковому віці особистість вчиться керувати власною поведінкою, що надалі переходить в самоврядування особистісним розвитком. Звідси, основні критерії особистісного потенціалу, такі як здатність до особистісної (у тому числі емоційної) саморегуляції і комунікативна компетентність.

Тому так важливий розвиток та стимулювання особистісного потенціалу в підлітковому віці, оскільки розвивати цілісну індивідуальність як унікальну особистість можна лише враховуючи її власний ритм зі спалахами росту в одних аспектах та періодами низької активності в інших.

Особистісний потенціал розглядається як динамічне інтегративне утворення, яке забезпечує успішність процесів адаптації, індивідуалізації, соціалізації та професіоналізації особистості підлітків [1].

Список використаних джерел:

1. http://elibrary.kubg.edu.ua/1671/1/V_Miliaeva_N_Lebid_Y_Breus_PSP_20_IPSP.pdf
2. http://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/2010_7/st18.pdf
3. irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe

Скороход Т.О. (м. Київ)

tetianaskorokhod@i.ua

Особливі групи клієнтів соціальної роботи в сучасних українських реаліях

Соціальний захист – один із напрямів соціальної політики кожної держави, що передбачає здійснення соціальної роботи. Це не просто професійна діяльність, спрямована на підтримання і надання кваліфікованої допомоги будь-якій людині, групі людей, громаді, що розширює або відновлює їхню здатність до соціального функціонування, сприяє реалізації громадянських прав, запобігає соціальному виключенню, сьогодні соціальна робота є суспільним явищем, активним,

невід'ємним елементом соціально-орієнтованого суспільства, сферою гуманітарної діяльності людини. Тому, соціальна робота – це взаємопов'язана і взаємозалежна система цінностей, що складається із таких понять, як місія (процес надання людям допомоги), потенціал (можливість якомога повніше саморозкриватися), соціальна справедливість (підтримка найменш захищених верств суспільства, поліпшення умов життя окремої особистості, підвищення добробуту народу).

Існування клієнтів соціальної роботи диктується актуальними сучасними умовами життя, рівнем розвитку і держави загалом, і усіх сфер її функціонування – економіки, культури, медицини тощо.

Окрім цієї групи клієнтів, існує ще група молодого покоління, що «покинута» наодинці із самим собою, внаслідок чого виникають залежності (наркоманія, ігроманія, надмірне перебування у віртуальній реальності, діти вулиці) і відповідні групи клієнтів із такими проблемами.

Окрема група соціальних клієнтів пов'язана із такими процесами як старість, обмеженість фізичних можливостей.

У соціальній роботі невизначеною є типологія клієнтів – тобто виокремлення особливих груп, з якими працюють соціальні служби та установи. Такі групи є нестійкими, динамічними, адже їх виникнення зумовлене соціально-економічними та психологічними факторами.

Інша класифікація здійснюється працівниками сфери соціального захисту на такі групи клієнтів залежно їх ознак емоційного реагування: агресори, ввічливі, німі.

Чи не найбільше відмінностей у класифікації клієнтів залежно статі, віку та соціального статусу. Розрізняють і клієнтів, приведених рідними, за власною ініціативою та направлених відповідними службами.

Дослідник А. Бойко виділяє такі конкретні групи клієнтів: люди похилого віку, діти без батьківського піклування, люди із психічними розладами, люди із інтелектуальною недостатністю, бездомні люди, люди, що зазнали насильства, люди із залежністю від психоактивних речовин [1].

Узагальнюючи існуючі класифікації груп клієнтів соціальної роботи, об'єднуючи і взаємовиключаючи наведені групи клієнтів, виділяємо такі три особливі групи клієнтів соціальної роботи: «сім'я», «представники проблемних груп ризику», «клієнти різних вікових груп».

Клієнти «групи ризику»: інваліди, діти-сироти, діти з відхиленою поведінкою, літні люди, розумово відсталі, біженці, ті, що зазнали насильства, бездомні, наркомани, жертви катастроф, СНІД - хворі, мігранти, люди із суїцидальною поведінкою.

За віковою типологією розрізняють роботу з такими клієнтами: робота з дітьми, молоддю, людьми зрілого віку, літнього віку.

Отже, саме сучасні українські реалії визначають клієнтів соціальної роботи. Портрет таких клієнтів зумовлений тією чи іншою складною життєвою ситуацією, вихід з якої і покликані віднайти соціальні служби. Проваджена соціальна робота орієнтується на існуючі класифікації особливих груп клієнтів, враховує специфіку роботи з ними, і тому, здійснюється ефективно, адже враховує особливості та індивідуальність кожного клієнта соціальної роботи.

Список використаних джерел:

1. Соціальна робота з конкретними групами клієнтів/ Бойко А.М., Бондаренко Н.Б. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 166 с.

Скребець Ю.М. (м. Київ)
cjom@mail.ru

Конформізм як позитивне явище девіації

Конформізм в науковій літературі визначається як повне засвоєння особистістю загальноприйнятих шаблонів і стереотипів поведінки, в результаті чого людина стає «як усі», зникає різниця між власним Я і навколишнім світом. Одночасно завдяки конформізму відходить страх перед самотністю і безсиллям, з'являється почуття «причетності» [1].

Конформізм або тотальне підпорядкування передбачає згоду з цілями суспільства і законними засобами їх досягнення. Молодий хлопець або дівчина, які отримують хорошу освіту, знаходять престижну роботу і успішно просуваються вгору по службі, є уособленням цієї моделі поведінки: вони ставлять перед собою мету, пов'язану з досягненням фінансового успіху, і досягають її законними засобами [2].

Конформність розуміється як відповідність якомусь визнаному або необхідному стандарту. Конформність (конформні реакції) як засвоєння певних групових норм, звичок і цінностей є необхідним аспектом соціалізації особистості.

Як у будь-якого явища, у конформізму є позитивні і негативні риси. Позитивними рисами є наступні: формування єдності в кризових ситуаціях, що дозволяє організації вижити в складних умовах; людина не роздумує з приводу того, як потрібно себе вести в стандартних ситуаціях, а значить спрощується організація спільної діяльності; для того, щоб адаптуватися до колективу, конформісти необхідно зовсім небагато часу; група набуває єдине обличчя [1].

Хоча поняття «конформізм» часто сприймається в негативному руслі, цей механізм дозволяє слідувати правилам, забезпечує соціальну стабільність і дозволяє знизити рівень злочинності.

Владу в групі утримувати легше , якщо сама група робить на своїх членів постійний тиск, спрямований на те, щоб їх дії, думки і цінності збігалися із загально груповими.

Небезпека конформізму для молоді полягає в страху бути не прийнятим групою. Часто цей страх штовхає молодих людей на вчинки чи поведінку, які вони не бажають. З цього витікають алкоголізм, наркоманія, злочинна діяльність і т.д.

Конформістів більшість. Поширення такої форми поведінки в суспільстві пов'язано з тим, що швидше за все люди просто бояться змінювати життя, прагнути до нового, забувати старе. Їм можна рекомендувати тренувати волю, намагаючись висловлювати і виражати в поведінці свою внутрішню позицію, відстоювати її, розвиваючи твердість характеру [1].

Завданням суспільства та держави являється на макрорівні стабілізація економіки, виведення населення зі стану бідності, популяризація правосвідомості серед громадян. На мікрорівні – забезпечення підтримки молоді через соціальні центи, різнобічних способів дозвілля та можливостей для початку дорослого життя.

Список використаних джерел:

1. Ижик Н.В. Конформизм: понятие, сущность, признаки. Материалы IX межвузовской научной конференции студентов, магистрантов и аспирантов: правовая система Республики Беларусь: состояние, проблемы и перспективы развития// Н.В. Ижик. – Гродно, 2009. – 111 с.
2. Андрєєва Т.О. Конформізм, соціальна аномія та морально-правовий конформізм, спроби їх модифікації та сутність/ Т.О. Андрєєва, П.Г. Давидов. // Наука. Релігія. Суспільство: Темат. зб. наук. пр. із соц.-філос. проблем. – Донецьк, 2004. – №4. – С.165-172.

Струк О.В. (м. Запоріжжя)
elena_struk2011@ukr.net

Діти-аутисти як особлива група клієнтів соціальної роботи

Серед численних форм порушень розвитку особистості проблема аутизму є однією з найгостріших. Тому неабиякої *актуальності* набуває питання віднесення дітей-аутистів до особливої групи клієнтів соціальної роботи. З медичної точки зору аутизм є невиліковною хворобою, то у випадку соціальної роботи докладаються всі можливі зусилля для успішної соціалізації та інтеграції дітей-аутистів.

Метою нашого дослідження є розгляд специфічних проявів аутичних дітей, що дозволяє їх виділити в окрему категорію клієнтів соціальної роботи.

У медичній літературі аутичних дітей розглядають як осіб, що «відходять» від дійсності з фіксацією на внутрішньому світі переживань [1, с. 14]. Що стосується соціальної роботи, то дітей з аутизмом прийнято розглядати як особливу групу клієнтів, що потребує допомоги та підтримки.

Отже, аутичні діти – це соціальна верства, яка має психічний розлад, що виникає внаслідок порушення розвитку мозку і характеризується відхиленнями в соціальній взаємодії та спілкуванні, а також обмеженою, повторюваною, стереотипною поведінкою.

Психологічна картина аутистичних розладів може набувати різноманітних форм – від дитини з низьким рівнем інтелекту, яка не розмовляє і є дезадаптованою, до вибірково обдарованої зі специфічними інтересами і «дорослим» мовленням. Аутизм передбачає зміни у всіх психічних сферах – перцептивній, когнітивній, емотивній [2, с. 17].

Часто за аутизм можна прийняти деякі інші порушення, які трапляються у дітей. Майже у кожної аутичної дитини спочатку підозрюють глухоту чи сліпоту. Ці підозри зумовлені тим, що вона, зазвичай, не озивається на своє ім’я, не виконує вказівки дорослих, не реагує на соціальні стимули. Також не слід плутати аутизм з розумовою відсталістю, порушеннями мовленнєвого розвитку та спілкування (т.з. госпіталізм), шизофренією.

Діти з аутизмом якісно інакше сприймають навколишнє середовище, зазнають неймовірних труднощів при необхідності взаємодії з іншими людьми. Вони живуть в особливому світі, який характеризується незмінністю та закритістю від інших. Все, що за межами цього світу, викликає у них непереборний страх. Будь-яка спроба проникнення в світ дитини-аутиста викликає опір [2, с. 18].

Для них властиві специфічні форми зорового, слухового і тактильного сприймання. Одним з кардинальних проявів дитячого аутизму є розлади розвитку мовлення, що спричинені нерівномірністю дозрівання мовленнєвої та інших сфер діяльності. Для аутичних дітей характерні труднощі невербальної комунікації, що проявляється у невмінні використовувати потрібним чином жести та міміку. Соціальна взаємодія викликає у дітей-аутистів роздратування і бажання ізолюватися. А такі прояви як труднощі зі сном, самоскалічення, агресія, стереотипна та деструктивна поведінка несуть чимало негативних наслідків.

Таким чином, знаючи специфічні прояви дітей-аутистів, можна надати їм якісну соціальну підтримку, яка опиратиметься не лише на мінімізацію негативних проявів, але й на пошук особистісного потенціалу. Тому соціальний працівник, працюючи з такою категорією клієнтів, за допомогою відповідних методик зможе налагодити співпрацю з аутичними дітьми і сприятиме їх соціалізації та інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Богдашина О. Аутизм: определение и діагностика/ О. Богдашина. – Донецк: «Лебедь», 1999. – 112 с.
2. Детский аутизм: диагностика и коррекция. Учебное пособие для студентов высших и средних педагогических, психологических и медицинских учебных заведений/ Е.С. Иванов, Л.Н. Демьянчук, Р.В. Демьянчук. – СПб.: Изд-во «Дидактика Плюс», 2004. – 80 с.

Халамендик В.Б. (м. Київ)
vkhalamey@ukr.net

Дитина з особливостями розвитку (з досвіду роботи центру лікувальної педагогіки «Сонячне подвір'я»)

Зцілює лише одне – коли в дзеркалі душі людини
формується вся спільнота, а в спільноті живе сила душі кожної людини.
Рудольф Штайнер.

Сучасний світ активно піклується про розвиток людського інтелекту з одного боку, з другого – витрачає багато зусиль на привабливу зовнішність, не залишаючи часу на догляд за духовним життям. Небезпека полягає в тому, що коли піклування про душевний розвиток не є цінністю, людина втрачає свою людяність. Все, що зміцнює, підтримує душевний розвиток звичайних дітей, в більш насиченому, індивідуальному вигляді пропонує дітям з порушенням розвитку центр лікувальної педагогіки «Сонячне подвір'я» (м. Київ).

Дітям з особливими потребами дошкільного віку спеціалісти центру допомагають отримати різнобічний досвід переживання свого тіла в просторі через тактильні відчуття, запахи, звуки, кольори, а далі – через інтерес, бажання рухатись, самостійно діяти, спілкуватись і пізнавати навколишній світ. Казкові образи й фантазія, «живі» враження та дитяча гра – це мова, якою говорять з дитиною. Особлива увага приділяється процесу взаємодії дитини з іншою людиною. Навчити дитину контактувати з дорослими та ровесниками, якщо слова і речення не доступні їй, бути господарем своїх почуттів і розуміти їх – все це головні завдання індивідуальної та групової роботи з дітьми, які мають порушення розвитку.

Шкільні роки для дітей з особливостями розвитку – це час, який просвітлює їх свідомість і робить світ зрозумілішим. Для того, щоб навчальний матеріал був сприйнятий, пережитий такими людьми, він насичується яскравими образами. Для цього на заняттях активно використовують рух і мову, музику і спів, малювання і живопис, ремесло і театр. Здійснюється вплив не лише на інтелект дитини, а й на всю її природу в цілому. Процес пізнання нового проходить шлях від фізичного переживання до душевного і лише потім – до усвідомлення і розуміння.

Закінчення школи і доросле життя для дитини з особливостями розвитку – це важливий момент. Підліток є частиною нашого суспільства, він живе серед нас, одночасно живучи в своєму особливому світі, інколи незрозумілому для оточення. Зазвичай такі люди мають особливу якість любові до людей, здатність радіти кожному новому дню, незважаючи на труднощі. Їхня щирість, відсутність критики, дають іншим можливість проявити поряд з ними кращі якості. В центрі «Сонячне подвір'я» вони працюють поряд зі звичайними людьми.

Фахівці центру використовують в роботі терапевтичні природні методи компенсації та вирівнювання хворобливих однобічностей, що дозволяє отримати стійку позитивну динаміку розвитку як дитини з особливостями, так і дитини, у якої є труднощі у контактах з навколишнім світом. Серед методів – терапія музикою, евритмія (терапія рухом), терапія живописом, мовна терапія, іппотерапія, сенсорна інтеграція. У дітей порушення сенсорної інтеграції спостерігається доволі часто, що стає причиною поганої поведінки, труднощів з навчанням, не дивлячись на гідне виховання і чудову атмосферу в родині. Мета терапії – працюючи з тактильними переживаннями, з почуттями рівноваги і власного руху, – відновити правильну взаємодію органів чуття, налагодити здорову роботу базових систем сприйняття дитини.

Отже, враховуючи сказане вище, зауважимо, що метою центру лікувальної педагогіки «Сонячне подвір'я» є створення простору, оптимальних умов для терапевтичної роботи з дітьми та дорослими, що потребують особливого душевного догляду. Саме тут люди з порушенням розвитку різного віку знаходять місце для своєї людської реалізації, спілкування з ровесниками, а головне – беруть активну участь у формуванні власного життєвого шляху. Перед сучасною освітою в галузі педагогіки та соціальної роботи постає провідна вимога часу – душевний і духовний розвиток самого фахівця, його глибоке знання природи людини, шляхів здорового розвитку та зцілення.

Цюркало Т.І. (м. Київ)

tanyadiv@mail.ua

Активізація творчого потенціалу особистості у соціальній роботі

Сьогодні світові процеси глобалізації, інтеграції та інформатизації вплинули на найважливіші сфери суспільного життя, особливого значення набуває проблема удосконалення сучасного інституту соціальної роботи. Перед нами постають нові проблеми глобального характеру, які можуть бути вирішені за допомогою лише ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців різних сфер, зокрема соціальної. Тому ця суспільна проблема є важливим предметом соціогуманітарного дискурсу та потребує розробки теоретико-методологічних засад.

В сучасному інформаційному суспільстві перебудова інституту соціальної роботи, пов'язана із запровадженням нових соціальних технологій та формуванням нової системи цінностей. Сучасний інститут соціальної роботи потребує всебічного аналізу, інноваційного розвитку та формування креативного потенціалу особистості для підвищення ефективності у соціальній сфері. Визнання людини, як найвищої цінності, забезпечує високу якість у соціальній роботі. Сучасне соціальна робота передбачає інвестиції, перш за все, в людський капітал й потребує висококваліфікованих фахівців, адекватних новим вимогам соціальної практики. Тому сьогодні освітня ситуація в Україні характеризується розумінням необхідності зміни педагогічної парадигми, тенденцією переходу від традиційного до інноваційного, працювати не за шаблонною системою, а за креативною моделлю. Також нова парадигма характеризується формуванням нових норм, цінностей та стандартів, які відповідають сучасним умовам. В наш час професіоналізм, креативність, індивідуальні якості працівника займають важливе місце в будь-якій діяльності.

Слід зазначити, що формування професіоналізму має відбуватися в умовах максимальної залученості студента у процес професійної освіти. Особистісна зацікавленість його та активна включеність у процес професійної підготовки. Зацікавленість студента може забезпечити особистісний підхід до навчання. Викладач у сучасних умовах організації процесу навчання виступає в ролі координатора, помічника, що організовує самостійну роботу студентів, спрямовану на розкриття їх евристичного потенціалу, а також формування необхідності реалізації теорії в практичній діяльності. Зацікавленість у навчанні виявляється в активності студентів на семінарських заняттях, участі у різних науково-практичних конференціях, студентських Днях науки, майстер-класах,тренінгах тощо. Лише у процесі діяльності особистість може реалізувати себе повною мірою, виявити свої творчі можливості у вирішенні суспільних завдань. Сьогодні діяльність особистості в основному залежить від її інформованості та здатності ефективно використовувати будь-яку інформацію. Вища школа виконує свою особливу та важливу функцію у формуванні креативного потенціалу особистості та прагненні студентів до самопізнання та самовдосконалення. Ці процеси стимулюють розвиток активного творчого самоствердження у суспільстві. Студент постає як об'єкт навчального процесу і водночас є його суб'єктом. Сучасна освіта сприяє становленню цілісної особистості, здатної до індивідуальної творчості та самореалізації.

СЕКЦІЯ №4. СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЯК ОСНОВНА ПРОБЛЕМА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Анацька Н.В. (м. Київ)
Anat_ska@ukr.net

Екологічне здоров'я як засада гуманістичної трансформації українського суспільства

В умовах глобальної екологічної кризи сучасного світу перед людством постала проблема: бути чи не бути. Ставши на шлях демократизації державного ладу і гуманізації суспільного життя, Україна повинна приділити особливу увагу питанню екологічного здоров'я нації та кожної людини. Без не тільки теоретичної уваги, але й практичних засобів екологічного оздоровлення буття українців, а відтак і всього людства здійснення планів трансформації українського суспільства і зайняття Україною передових рубежів у цьому світі фактично є неможливим.

Соціальна робота як гуманістично зорієнтована не може не базуватись на екологічних засадах. Кожний соціальний план, соціальний рух в сучасних умовах глобальної екологічної кризи повинен враховувати і вирішувати екологічну проблематику як супер актуальну. Отже, можна зауважити, що екологічна діяльність є інтегруючим фактором соціальної роботи, середньої і вищої освіти, духовної культури та політичної свідомості.

Як писав Сухомлинський, серцевиною розумової вихованості є світоглядна спрямованість переконань побудованих на знаннях. Отже, слід звернути увагу на те, що екологічне виховання соціального працівника має ряд завдань. При допомозі виховних заходів необхідно трансформувати природний світ в його ціннісні орієнтації, тому що він є важливим компонентом структури особистості, котрий визначає ставлення людини до оточуючого світу, її діяльність, її поведінку. Актуальною наразі буде думка О. Солженіцина: «Екологічне виховання лише тоді буде благотворним, коли воно буде сприяти відродженню і втіленню марального закону, духовного начала життя на противагу «науково-технічній освітянщині», тому що спілкування з природою виховує кращі моральні якості соціального працівника. У процесі екологічної освіти і виховання у свідомість надходять і засвоюються екологічні знання, у такий спосіб відбувається процес їх нагромадження. Ці знання фіксуються в духовній формі, тобто екологічні знання, які нагромаджуються у свідомості людини, разом з її духовним змістом фіксуються матеріально, перш за все – за допомогою слова. Таким чином, екологічні знання фіксуються мовою і, будучи матеріально зафіксованими, екологічні знання можуть передаватися від соціального працівника іншим людям за допомогою екологічної освіти. Екологічна свідомість проявляє себе тільки на духовному рівні – на рівні слів, мовлення, мислення. Для екологічного виховання, яке закладає основи екологічного ідеалу, важливим фактором є час і національні особливості суспільства, яке виробляє свої цінності та ідеали. Засвоюючи екологічні знання, соціальний працівник формує свій власний екологічний світогляд. Якщо ці знання в процесі освіти і виховання переконують його і стають доказовими, то вони перетворюються в елементи власного

світогляду, тому що без екологічного знання немає і цілісного екологічного світогляду. Відтак, екологічні знання входять до складу світогляду і стають переконаннями тоді, коли вони ввійшли в відчуття людини і залишилися в них і стали її світовідчуттями. В процесі формування екологічного світогляду особистість завжди має право вибору, коли воно поєднане з вихованням. Тому освіта має бути зорієнтована на принцип: «не мати, а бути», оскільки зорієнтована на ціннісно-гуманістичне ціле покладання, діяльне відношення до природи, зорієнтоване на моральні принципи повинного, а тому і сприяє смисложиттєвому само затвердженню соціального працівника як особистості.

Протидією руйнівним процесам, які відбуваються нині в природі є екологічна освіченість і вихованість соціальних працівників, здатних самостійно осмислювати стан речей в сучасному природному середовищі. Екологічне виховання має на меті сформувати екологічно правильну діяльність соціального працівника, що є активним началом соціальної діяльності, а це в свою чергу стає засадою екологічного здоров'я українського суспільства.

Баханов О.Ю. (м. Київ)

bakhanov@ukr.net

Ціннісні орієнтації волонтерства в умовах трансформації сучасного українського суспільства

Не претендуючи на істину в останній інстанції, необхідно відмітити, що волонтерський рух в Україні нині перебуває у новому стані. Зміни у суспільстві, що відбуваються в нашій країні, ведуть і до змін у волонтерському середовищі, незалежно від його політичного, соціального чи релігійного забарвлення.

Волонтерська діяльність під час української революції створила новий інформаційний волонтерський простір у соціальних мережах із готовністю суспільства надавати допомогу потребуючим в стислі терміни, іноді навіть через 15 хвилин, після отримання запиту через соціальні мережі.

Хотілось би зрозуміти, що було поштовхом, і які нові завдання ставить перед собою волонтерський рух в Україні?

Мабуть найголовнішою цінністю в подоланні корупційної та соціальної несправедливості став пошук та дотримання правової справедливості, як одної з найвищих цінностей, та дотримання прав людини на вільне, справедливе та щасливе життя. Все це можливо подати під старим лозунгом «Мир! Рівність! Братерство!» або назвати бажанням соціальної справедливості.

Соціальна та правова справедливість в інформаційну епоху, завдяки підтримці інтернет-ресурсів, дає можливість створювати та підтримувати постійно діючи соціальні проекти, що направленні на надання допомоги різноманітним соціальним групам: учасники політичних та соціальних акцій, хворі діти та дорослі, діти сироти та діти-інваліди, діти та молодь, що потребують соціального патронажу або навіть мінімальної підтримки для розвитку своїх навичок та вмінь, соціальної, матеріальної або технічної підтримки та інші.

Солідарність, стала душею новонародженого соціального суспільства. Хоча і разом з цими позитивними процесами і бажанням допомагати один одному ми отримали стійки процеси політичної та соціальної не рівноваги. Суспільство штовхають до конфронтації та мобілізації власних сил в усіх напрямках.

Мотивація соціальної діяльності та соціальними потреби молоді отримали новий сплеск і надію на соціальну справедливість. Потужний волонтерський потенціал показує нам, що рушійні сили нашої душі дуже великі, тільки необхідно мати напрямок руху та вірити в керівників вашої соціальної справи.

Територіальні громади стають новими напрямками волонтерського руху. Люди обирають соціальні програми для свого району проживання, виходять на взаємодію із владними структурами, створюють власні сили розвитку та підтримки правопорядку. Представники молодіжних організацій намагаються стати активними учасниками з правом голосу у громадських радах при міністерствах України, Українському молодіжному форумі та інших структурах.

Суспільство активно підтримує церкву (70% підтримки) і церква активно підтримує соціальні миротворчі проекти в наш нелегкий час. Навіть відчувається єдність церков у бажанні миру та тісній взаємодії в рамках Всеукраїнської Ради церков.

Створюючи відповідні соціальні, політичні, душевні та ресурсні умови для волонтерської діяльності необхідно сформулювати нові засади волонтерського руху в сучасній Україні. Направляючи його на збереження людської гідності, цінності життя попри всі політичні амбіції та пристрасті. Закріпити набуті здобутки, сформувати інформаційні інтернет-ресурси, які б могли вирішувати комплексні соціальні задачі у взаємодії із владою, бізнесом та молоддю, протидіючи корупції та небажанню організовувати благодійність та підтримку потреб молоді та суспільства. Необхідно створити можливості для стійкого розвитку та волонтерської братерської допомоги, щоб це вплинуло на розвиток суспільства і України загалом.

Беседін Б.Ю. (м. Київ)

bobogdann@mail.ru

Волонтерство як механізм надання соціальної допомоги в забезпеченні соціального здоров'я

В даному матеріалі ми поговоримо про «Волонтерство», і як воно діє. Для України, як і для всього світу, волонтерство є важливим і актуальним. В наш час, є дуже багато різних організацій для домопоги людям, у різних сферах суспільного життя, в області охорони здоров'я, соціального захисту населення тощо. І хочу зазначити, що всі вони діють. Волонтерська робота молодих груп спрямована, як правило, на найболючіші проблеми, що існують в українському суспільстві.

Робота волонтерів допомагає досягти людям більшого впливу на власне життя. Як доброчинна діяльність, волонтерська робота не є спонтанною, а спрямовується на досягнення певних цілей і результатів, які зумовлені метою конкретної діяльності. Зокрема, участь у волонтерській діяльності людей, які самі потребують допомоги (люди з особливими потребами, інвалідність, самотні пенсіонери, малозабезпечені, люди з наркотичною та алкогольною залежністю в минулому тощо), зарекомендувала себе як шлях, що допомагає їм змінити своє життя на краще. Якщо взяти щось з переваг у волонтерстві, то це: поліпшення статусу організації; збільшення фінансової підтримки, економія бюджетних коштів; збільшення обсягу послуг, які надаються. Кожного дня, ми все більше чуємо слова «волонтерство» або «волонтер». Нині під волонтерством розуміють як діяльність

на основі доброї волі, без примусу, і різною віковою категорією (як учні старших класів, студенти, батьки проблемних дітей так і волонтери фахівці).

Люди, які активно займаються добровільністю, отримують навички та вміння організаційних заходів та акцій, спілкування з різним населенням, що надалі роблять їх більш конкурентоспроможними на ринку праці. Заняття студентів волонтерською діяльністю дозволяє зберігати і зміцнювати людські цінності; сприяє особистому зростанню і розвитку соціальних зв'язків. Це люди, що не обмежені оплачуваною роботою та виконанням звичайних життєвих обов’язків, витрачають сили та час на справи, які не дають їм особисто матеріальної вигоди, їх діяльність робить краще іншим, а також задовольняє їх особисто. У цих людей є такі якості як,співчуття, моральна підтримка, допомога, піклування, що сприяє формуванню важливої для суспільства атмосфери - взаємопідтримки.

Наприклад, коли відбувалися війни на Майдані Незалежності та не далеко від нього, волонтерська діяльність дуже допомагала в плані: їжі, медикаментів та самими волонтерами. Люди присилали та приносили гроші на їхні банківські рахунки, для допомоги «Майданівцям». Волонтери закуповували все необхідне і привозили. Під час битв на Майдані, хоробрі медики-волонтери бігали до поранених та надавали першу допомогу, завдяки їм стало на ноги багато «Майданівців», а на перерву, волонтери-кухарі, готували смачну їжу щоб надати сили та бадьорості. Після припинення війн, волонтерські організації надавали кошти на раабілітацію постраждалим, це засвідчує, що люди не байдужі до того що відбулося. Все це, завдяки нашому народу, та спільним зусиллям.

Взагалі, можна багато чого писати, головне щоб те про що я написав діяло, і приносило тільки приємне.

Бичко Г.О. (м. Київ)

bychko.anya@yandex.ua

Молодіжне безробіття: причини та можливі шляхи подолання проблеми

Не секрет, що молодь є найбільш сприйнятливою до соціальних, економічних та технологічних змін групою населення. Вона є саме тією рушійною силою, що змушує суспільство розвиватися, осягати нові технології та долучатися до світового прогресу. Тому саме молодь має розглядатися, як основний фактор при виборі моделі розвитку майбутнього українського суспільства. Попри те, що держава нібито усвідомлює цю істину і досить активно береться за розробку різноманітних програм із захисту та допомоги молоді, насправді все це має скоріше декларативний, ніж по-справжньому дієвий характер.

Суспільні процеси та зміни, що відбуваються сьогодні в Україні докорінно змінили соціальне, матеріальне та політичне становище молоді. Сучасна молода людина стикається з великою кількістю надзвичайно гострих проблем, які, подекуди, вона не в силах вирішити. Це і низький рівень життя, і матеріальна незабезпеченість, і поганий стан здоров’я, і багато іншого. Однак одну проблему можна виділити з поміж інших, тому що її вирішення багато в чому може посприяти розв’язанню і інших питань. Це проблема молодіжного безробіття.

Український уряд розробив досить широку законодавчу базу, що має захищати молоду людину на ринку праці. Зокрема, були розроблені закони України «Про зайнятість населення», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку

молоді в Україні», Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики» та ін. Однак, незважаючи на суттєву розробленість даного питання на законодавчому рівні, молоді в Україні все ж доводиться досить часто стикатися з неможливістю отримання гідного робочого місця.

З метою поліпшення та спрощення процедури отримання роботи і зменшення рівня безробіття, була створена спеціальна організація – Державна служба зайнятості. Метою її діяльності є захист населення від безробіття, сприяння працевлаштуванню громадян, підбір підходящої роботи, надання соціальних послуг, професійної орієнтації і т.д. Вона забезпечує прямий діалог між людиною, що шукає роботу та роботодавцем. Безсумнівним є її значення і для подолання молодіжного безробіття. Адже Державна служба зайнятості через свої Центри, координує пошуки роботи молодою людиною. Вони за допомогою спеціальних методик та технік допомагають реалізуватися кожній людині і знайти відповідне її вмінням та можливостям робоче місце. До основних форм та методик роботи Центрів зайнятості можна віднести: профорієнтацію, бронювання місць на підприємствах, професійне навчання, організацію різноманітних семінарів з оволодіння техніками пошуку роботи і т.д.

Однак для того, аби справді вирішити питання молодіжного безробіття, потрібно ліквідувати причини його виникнення. Таких причин можна виділити багато але основними серед них є: невідповідність освіти, що надається навчальними закладами реальним вимогам потенційних роботодавців, диспропорція між попитом та пропозицією робочої сили, а також відсутність взаємодії між навчальними закладами, що готують молодих спеціалістів, потенційними роботодавцями та державою. Сукупність цих чинників створюють умови, коли молода людина, закінчивши навчальний заклад немає реальної перспективи знайти робоче місце, яке буде відповідати її освіті, вмінням та прагненням.

Така ситуація має негативні наслідки як для суспільства вцілому, так і для кожної молодої людини, що не в змозі реалізуватии свій потенціал. Тому надзвичайно важливо сьогодні створитии необхідні умови для подолання явища молодіжного безробіття. В першу чергу це стосується розробки дієвої молодіжної політики. Однак і сама молодь має прикласти зусиль для того, аби відповідати реаліям сучасного ринку праці. Тільки скоординована робота держави, молоді та роботобавців може зрештою вирішити проблему, яка сьогодні надзвичайно гостро постала перед українським суспільством – проблему молодіжного безробіття.

Бондаренко З.П. (м. Дніпропетровськ)
bondarenko_zoya@mail.ru

Волонтерство як ресурс забезпечення соціального здоров'я молоді

Великої ваги набувають питання організації волонтерської роботи як вияву милосердя і людинолюбства, як форми надання соціальної допомоги певним категоріям людей, як засобу професійної підготовки студентів. Нині активно стимулюється благодійна і волонтерська діяльність, які визнані на державному рівні, та знайшли своє підтвердження у законодавчих документах і у практичній діяльності. Так, у соціальній сфері активно працюють волонтери з числа учнівської і студентської молоді, які надають послуги тим, хто цього потребує. Питанню

розвитку волонтерської роботи відведено значне місце в дослідженнях О. Безпалько, З. Бондаренко, Н. Заверико, І. Звєрєвої, А. Капської, А. Конончук, Т. Лях, В. Петровича та ін., але ще недостатньо досліджене питання впливу волонтерства на особистість студента щодо забезпечення соціального здоров'я.

Метою цієї публікації є дослідження питання розвитку волонтерства як ресурсу забезпечення соціального здоров'я студентської молоді. Емпіричні дослідження процесу розвитку особистісного потенціалу студентів в умовах вищої школи, їх активної соціалізації, показують, що оптимальним в рамках цієї пошукової моделі є використання *методів самовиховання,* які сприяють формуванню професійно-особистісних компетентностей. До їх застосування спонукають зовнішні (соціальні, особистісні) і внутрішні (матеріальні, духовні потреби) фактори. Ми спирались на думку А. Марушкевич [2, с. 47–53] щодо використання найоптимальніших методів самовиховання студентської молоді: орієнтація на приклад із життя, участь у доброчинній діяльності, гартування волі, аналіз ідеальних явищ, усвідомлена жертовність тощо. Проаналізуємо деякі з них. Такий метод як *участь у доброчинній діяльності* додає людині впевненості у собі і своїх вчинках, організовує і вдосконалює особистість. *Усвідомлена жертовність* є проявом поступливості, сили волі, без якої неможливо перебороти у собі бажання триматись на певному рівні і не ризикувати задля добра когось.

Отже, використання методів самовиховання на практиці, й особливо методу участі у доброчинній (волонтерській) діяльності, є одним із важливих завдань самореалізації студентів і організації діяльності педагогічного колективу. Так, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара має такий досвід організації оптимальної моделі волонтерської роботи в умовах ВНЗ, де було створено Центр соціальних ініціатив і волонтерства – структуроване громадське об'єднання зі своїм положенням, програмою та напрямами діяльності. Реалізації мети і завдань діяльності громадського об'єднання сприяло співробітництво: між координаційною радою волонтерського центру і громадською радою соціальних партнерів: управління у справах дітей міської ради, ЦССДМ, дитячі будинки, ДБСТ, центр соціально-психологічної реабілітації дітей тощо [3, с. 227–238, с. 276–285].

Звернімося до трактування дефініції здоров'я згідно із концептуальними положеннями. Виділення у структурі здоров'я різних складових характерно для комплексного підходу до трактування поняття здоров'я (В. Ананьєв, І. Брехман, О. Васильєва, Н. Зимівець, Г. Нікіфоров, В. Петрович, Б. Райн, Ф. Філатов). Білл Райн, професор школи соціальної роботи Мак-Гілл університету (Канада), виділяє такі складові здоров'я: *духовна, інтелектуальна, емоційна, фізична, професійна, екологічна, психологічна* та *соціальна.* Остання ж визначається здатністю людини встановлювати та підтримувати позитивні стосунки з іншими людьми, рівнем комфортності її самопочуття серед інших, кількістю близьких людей, на допомогу яких вона може розраховувати в складних ситуаціях, прагненням формувати відчуття належності до всього людства. Н. Зимівець трактує здоров'я як *позитивну концепцію*, що висуває на перший план соціальні й особистісні можливості. Позитивна концепція здоров'я (А. Антоновські, О. Васильєва, Л. Куликов, Г. Нікіфоров, М. Селігман, В. Пахальян) базується на положенні: кожна людина має величезну кількість здібностей і великий потенціал, які потрібно розвивати,

підтримувати та зміцнювати. Нездоров'я розглядається як стійка форма життєдіяльності людини, що є результатом її нездатності до позитивного саморозвитку в конкретних життєвих обставинах (Ю. Науменко). Особлива увага в позитивній концепції приділяється пошуку чинників, які сприяли б благополучному існуванню й розквіту індивідів і співтовариств. Дослідниця виділяє три основні групи *факторів, що сприяють* здоров'ю, а саме: *суб'єктивне почуття щастя* (позитивні емоції, конструктивні думки про себе і своє майбутнє: оптимізм, упевненість у собі, задоволення життям); *вищі індивідуально-психологічні людські якості* (мудрість, духовність, чесність, сміливість, доброта, творчість, пошуки сенсу життя, прощення і співчуття, гумор, щедрість, емпатія); *позитивні соціальні інститути* (демократія, здорова сім'я, вільні засоби масової інформації, здорове середовище на робочому місці, здорові соціальні співтовариства) [1, с. 48–51]. Цих поглядів дотримуємося у навчанні студентів як у позанавчальний час, так і під час вивчення окремих тем у навчальному курсі «Соціально-педагогічні засади волонтерської роботи».

На нашу думку, залучення студентів до освоєння своєї майбутньої професійної діяльності засобами волонтерської роботи може, з одного боку, зміцнювати професійну мотивацію, а з іншого – слугувати зразком для побудови власної життєвої стратегії, заснованої на психології позитивного мислення та забезпечення соціального здоров'я особистості. У цьому зв'язку надзвичайно важливо, щоб студенти активно залучались до доброчинної (волонтерської) роботи саме під час навчання у вищому навчальному закладі.

З огляду на розглянуте, доречним є звертання до дослідження Е. Носенко, І. Аршави [4, с. 224–227], які у контексті сучасних напрямів позитивної психології запропонували модель повного *психічного здоров'я*, що включає три виміри благополуччя: *суб'єктивного, соціального й психологічного*. Високий рівень *соціального благополуччя* передбачає відчуття себе комфортно в оточенні інших людей, впевненість у власних можливостях самоактуалізації у цьому оточенні; сприйняття соціального оточення, в якому людина перебуває, як упорядкованого і відчуття себе частиною цього соціального оточення, яке дає можливість зробити певний соціальний внесок, що може бути й у вигляді волонтерських дій. Модель *суб'єктивного благополуччя* базується на: 1) оцінці домінування у життєдіяльності людини досвіду позитивних емоцій і помірній представленості негативних емоцій; 2) оцінці задоволення життям. Основний постулат її полягає в тому, що сам суб'єкт є ідеальним суддею у з'ясуванні того, чи є він щасливим. Вимірювання суб'єктивного благополуччя здійснюється за допомогою самозвітів про досвід переживання емоцій різної модальності і задоволення життям. За допомогою відомої шкали PANAS обчислюється частота переживання запропонованих десяти позитивних і десяти негативних емоцій, що, як установлено, на 50 % зумовлені біологічно.

Модель *психологічного благополуччя* дає більш цілісну характеристику благополуччя, ніж модель суб'єктивного благополуччя. Вона є розширенням арістотелівської філософської традиції, згідно з якою як кінцеву мету життя людини ідентифіковано її прагнення виявити власний „diamon″ – особистісний потенціал.

Отже, подані концепції, моделі психічного здоров'я тісно взаємопов'язані між собою й можуть бути представлені у процесі волонтерської роботи, яка виступає певним ресурсом у розвитку милосердя й доброчесності, наданні соціальних послуг, забезпеченні соціального здоров'я молоді . Волонтерство сприяє набуттю не лише практичного досвіду, але і формуванню професійно-особистісних якостей, професійних компетентностей, конструктивних взаємовідносин, потрібних для майбутньої соціально-педагогічної роботи.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери/ За заг. ред. проф. І.Д. Звєрєвої. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. – 536 с.
2. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи: теорія виховання (Цикл лекцій): навч. посіб./ А.А. Марушкевич. – К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка, 2005. – 108 с.
3. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник/ За ред. Т.Л. Лях; авт.- кол. З.П. Бондаренко, Т.В. Журавель, Т.Л. Лях та ін. – К.: Версо-04, 2012. – 288 с.
4. Носенко Е.Л. Сучасні напрями зарубіжної психології: психологія особистості: підручник/ Е.Л. Носенко, І.Ф. Аршава. – Д.: Вид-во ДНУ. – 2010. – 264 с.

Венгловська А.С. (м. Київ)

anya.venglovska.94@mail.ru

Біоетичні проблеми використання ембріональних стовбурових клітин

Науково-технічний прогрес XX ст. змінив уявлення про природу людини, особливості її існування. Активно почалося дослідження таких закономірностей як життя, смерть, репродукція людини. Це стало ключовою проблемою дослідження не лише медицини, біотехнології, а також психології і соціології, оскільки відображає морально-етичний аспект вирішення даних питань.

На сучасному етапі розвитку суспільства стало можливим створення спеціальних ліків від багатьох хвороб, підібраних відповідно до індивідуальних особливостей пацієнта, створення штучних органів, можливість впровадження штучного запліднення, розробка різних методів пересадження тканин, виведення нових порід тварин і рослин, клонування та багато іншого. Це, з однієї сторони, є велетенським кроком людини у майбутнє, можливість лікувати хвороби, які раніше вважалися невиліковними, перспективи використання стовбурових клітин та ембріональних тканин, а з іншої, - це викликало чимало біотичних проблем у суспільстві[1].

Стовбурові клітини - це первинні недиференційовані клітини, що мають здатність самовідновлення і можуть перетворюватися в різні спеціалізовані типи клітин, такі як клітини крові, м'язів, нервові клітини. Вони мають властивість самовідтворення і можуть точно відтворювати самих себе протягом довгого періоду часу.

Є два види стовбурових клітин: ембріональні, що походять від бластоцисти і можуть диференціюватися в усі спеціалізовані ембріональні тканини, та стовбурові клітини дорослого організму, що знаходяться в зрілих тканинах і діють як репараційна система для тіла [2].

Переваги ембріональних стовбурових клітин є очевидними, оскільки вони плюрипотентні, що має велике значення для медицини і заміщення тканин після поранень і хвороб. Але в багатьох країнах, в тому числі і в Україні накладено обмеження на використання ембріональних стовбурових клітин. Основними етичними проблемами є отримання, культивування і трансплантація ЕСК. Оскільки це супроводжується такими наслідками, як руйнування запліднeної яйцеклітини чи ембріону, штучне переривання вагітності, тобто іншими словами – смерть ненародженої дитини.

Для багатьох людей, особливо віруючих, такі речі взагалі є аморально неприпустимими. Тобто виділення ембріональних стовбурових клітин прирівнюється до вбивства, оскільки для більшості ембріон – це потенційно жива людська істота. Є також низка законів і актів, які забороняють використання ембріональних стовбурових клітин. Так, в «Американській конвекції з прав людини», 1969 у п.4 вказано: «Кожна людина має право на повагу свого життя. Це право має бути захищене законом протягом усього життя від моменту зародження».

Але з іншої сторони стовбурові клітини мають дуже велике значення. Щорічно помирає мільйони людей від захворювань головного мозку, нирок, серця тощо. З ембріональних стовбурових клітин, на відміну від стовбурових клітин дорослого організму, які називаються «соматичними стовбуровими клітинами», в лабораторних умовах можна одержати практично будь-які із сотень типів людських клітин. Тобто, можна відновити тканини пошкоджених органів і тим самим врятувати життя багатьом хворим людям. Отже, використання стовбурових клітин є життєво важливим.

Альтернативою отримання стовбурових клітин є використання пуповинної крові. Цю кров легко збирати і вона не несе донору ніякої шкоди. Завдяки стовбуровим клітинам пуповинної крові лікують багато захворювань: цукровий діабет, синдром Паркінсона, синдром Альцґеймера та ін.Також стовбурові клітини можна брати з інших органів дорослої люди – спинного мозку, тощо. Але пуповинна кров має найбільшу цінність щодо якості та перспективи майбутнього застосування.Стовбурові клітини пуповинної крові успішно борються з широким рядом захворювань серцево-судинної і нервової систем, хвороб суглобів, вадами зору [3].

Однак кожна клініка, в якій лікують людей завдяки стовбуровим клітинам повинна мати офіційний дозвіл на проведення таких досліджень і при цьому можна тільки запропонувати пацієнту взяти участь в таких медичних дослідженнях, пацієнти повинні бути обов’язково поінформовані.

Отже, використання стовбурових клітин викликає значні дискусії у суспільстві щодо їх корисності і шкідливості . Навіть до сьогоднішнього часу вони недостатньо вивчені, що становить значну небезпеку у лікуванні хворих. Також на перший план постає морально-етична проблема добування ембріональних стовбурових клітин, тому що це приносить шкоду ембріону. Оскільки правовий статус ембріону (чи може він вважатися людською істотою з притаманними їй якостями і правами) є одним із суперечливих етичних питань. Із-за неприпустимого використання ембріональних стовбурових клітин розроблені альтернативні методи добування інших стовбурових клітин, які також є

ефективними. Узгодження єдиних засад здійснення біомедичних досліджень, в тому числі і дослідження стовбурових клітин, обов'язково повинно відбуватись в рамках принципів міжнародного права і прав людини, з урахуванням співвідношення професійного і морального компонентів у діях фахівців.

Список використаних джерел:

1. Галкін О.Ю. Біоетика в Україні: від теорії до практики. Нормативно-правові та навчально-наукові аспекти/ О.Ю. Галкін, А.А. Григоренко// Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2011. – №3. – С. 12-13.
2. Гусєв С.А. Здоров'я. Стовбурові клітини: медичні і етичні проблеми/ С.А. Гусєв, Ю.М. Лопухін // Журнал «Ремедиум». – 2005. - №9. – С. 25-29.
3. ІгнатьєвВ.М. Этико-правовое регулювання медико-біологічних експериментів/ Ігнатьєв В.М.//Біоетика: принципи, правила, проблеми/ [під ред.д.филос.н., проф.Б.Г.Юдина]. - М.:ЭдиториалУРСС, 1998. – С.254.

Гибало А.І. (м. Київ)

gedzik07@gmail.com

Формування ціннісних орієнтацій молоді в умовах сучасних глобалізаційних викликів

Глобалізація є головним фактором становлення модерного постіндустріального суспільства. Вона невпинна та незворотна і постійно диктує свої правила, впливаючи на державу, суспільство та соціальні інститути.

В сучасних перехідних умовах трансформаційні процеси підпорядковані всепоглинаючій глобалізації. Тому суспільний розвиток неможливо уявити без динамічних метаморфоз. У свою чергу, новостворені соціально-економічні умови зобов'язують переорієнтуватися сучасну молодь, а це тягне за собою проблеми, які пов'язані з її подальшою соціалізацією, зміною колективних та індивідуальних цінностей. Адже цінності визначають мотиваційну поведінку молоді, що в майбутньому матиме вираження в усіх сферах діяльності. Ціннісні орієнтації надзвичайно популярний напрямок дослідження. На думку сучасних соціологів, філософів, психологів проблема зміни цінностей в наш час все більше актуалізується.

Система цінностей – це сукупність життєвих потреб та прагнень, як матеріальних, так і культурних. Вона динамічна тому, що середовище, в якому перебуває молодь постійно модернізується. Кожен історичний період характеризується зміною цієї системи, і, як наслідок, ціннісних орієнтацій молодого покоління в першу чергу. Адже молодь – дзеркало суспільних трансформацій, тобто саме вона є відображенням провідних тенденцій розвитку сучасного суспільства.

Оскільки молодь є достатньо специфічною соціально-демографічною групою, підходити до вивчення її ціннісних орієнтацій потрібно особливо скурпульозно.

Дослідивши думку провідних дослідників, варто звернути увагу на те, що цінності молодого покоління, починаючи з 60-х років, надзвичайно різняться з тими, що маємо на даний час. Дослідження тих років показують, що цінності молоді були пов'язані з задоволенням потреб духовного зростання, міцної моральної колективної свідомості, орієнтація на сім'ю, освіту, здоров'я та трудову діяльність. Але внаслідок стрімкої глобалізації прослідковуються зміни життєвих

пріоритетів, моральних основ та принципів, що супроводжуються кризою моральних цінностей. На нашу думку, незважаючи на позитивний характер глобалізації, вона нещадна до комплексу базових духовних цінностей.

Глобалізація має дуалістичний характер. З одного боку, вона призводить до орієнтації молоді на матеріальні потреби, владу і престиж, відчуженості та байдужості щодо різноманітних суспільних проблем, низького рівня самостійного мислення; та з іншого – прискорює інтеграцію, дозволяє обмінюватися культурним досвідом та духовними надбаннями, тобто взаємодоповнюється. Як наслідок виникає нова система цінностей, яка характеризується невизначеністю, співіснуванням протилежних ціннісних настанов, заміною критеріїв. В кінцевому рахунку невизначеність спричиняє апатію молодого покоління, невпевненість у власних силах, моральну деградацію.

В добу глобалізаційних викликів для молодого покоління постає завдання: прикласти максимум зусиль задля збереження традиційної системи цінностей, доповнюючи її лише якомога якіснішими показниками. Задля цього варто не залишатися осторонь суспільних діянь, активізувати свій потенціал, визначити свої ідеали та вміти критично оцінювати ситуацію. Саме це допоможе розв'язати подальші життєві проблеми, адже молодь навчиться діяти згідно життєвих цінностей задля свого майбутнього.

Гур В.І. (м. Київ)

Anat_ska@ukr.net

Етичні цінності в гуманістичній трансформації українського суспільства

Етичні цінності являють собою доленосні орієнтири для усіх галузей суспільного буття, в тому числі і для соціальної роботи. Вони також визнають напрямки гуманістичних сфер суспільства. Базовою цінністю є абсолютна за своєю значимістю цінність гідності людської особистості. Сам прояв людської гідності і діяльне ставлення до неї відіграють важливу роль в соціальній роботі і в її культурі. Наочним прикладом цього є Майданівський рух в Україні кінця 2013 початку 2014 років, який пройшов під гаслом «Революції гідності».

Визначними орієнтирами для соціальної роботи як і для інших сторін суспільного буття є етичні цінності: свобода, відповідальність, справедливість, солідарність тощо. Специфікою «етичної революції» є здатність етичного вчення об'єднувати на засадах толерантності і довіри різноманітні доробки світоглядницької, релігійно-теологічної, економічно-прагматичної, художньо-естетичної думки в ту єдину «картину людини», яка спроможна перетворити сьогодення і на гуманістичних засадах виробляти такі морально виправдані вимоги до майбутнього, які вбирають в себе розмаїття різних думок, почуттів, бачень. Наприклад, ставши на шлях уточнення загальновизнаних в XX ст. світовою суспільною думкою основних цінностей, сучасна етика спирається на доробки християнства, гуманістичної філософії, марксизму, філософської антропології і нового типу раціоналізму. Методологічні досягнення конструктивного раціоналізму, отже, дають їй можливість теоретичні настанови вище означених напрямків етичної думки зорієнтувати на поєднання аксіологічного і гносеологічного моментів в єдине сукупне достовірне знання про засоби віднайдення реалістичних шляхів перетворення дійсності на гуманістичних

засадах. Зберігаючи смисложиттєві настанови через трансформування основних цінностей в морально-нормативну змістовність вирішення конкретних соціальних проблем, конструктивний раціоналізм етики дає можливість віднайдення сукупного аксіолого-гносео-логічного знання, що набуває форми конкретної наукової теорії реформування суспільної діяльності з усією складністю системи її детермінантних чинників — природних, соціальних, економічних, політичних, естетичних, моральних, релігійних тощо. Засадничений взаємокритичним співвідношенням ціннісно зорієнтованих різноманітних позицій, конструктивний раціоналізм дає можливість через співвідношення конкретних утопій, що набувають змістовних характеристик конкретних гіпотез, включати в процес конструювання науково-теоретичного знання вирішення проблем (децизіоністського знання) різнорівневі характеристики цього знання — від безпосередньо чуттєвого бачення до соціальних концепцій, що кладуть в свою основу філософсько-метафізичні побудови. Підсумком стає достовірне ціннісно змістовне поєднання гуманістичної моральної норми і аналізу соціальної дійсності. Це дає змогу виробляти соціальну перспективу, що відповідає людській гідності. Звідси намагання громадської думки реалістично з'ясувати проблеми сучасної молоді в кінцевому підсумку набувають характеристик нової етики відповідальності, на якій найбільш глибоко, всебічно і конкретно усвідомлюється ця проблематика. Науково-теоретичною засадою гуманізації сучасного суспільного життя, з його цивілізаційними розломами і подальшою глобалізацією світу, відтак, виступає метод конструктивного раціоналізму, який достовірно вирішує актуальні проблеми сьогодення. Він є джерелом для осмислення і вирішення конкретних соціальних проблем в умовах XXI століття. Спираючись на гіпотетико-індуктивний підхід до суспільних явищ, в тому числі і соціальних, метод конструктивного раціоналізму відповідає демократичним засадам сучасного державного устрою України і сприяє врахуванню різноманітних думок, інтересів, ціле покладань, якщо вони зорієнтовані на посилення гуманістичних засад нашого суспільного буття. Будь-який прояв егоцентризму, соціальної зверхності, намагання за рахунок інтересів інших людей та груп (корупція) надати своїм інтересам надмірність за допомогою методу конструктивного раціоналізму викривається наочно.

Зезенько Л.О.(м. Київ)

zezenko12@gmail.com

Соціально-психологічні технології впливу на електорат

Проблематика психологічного впливу продовжує залишатися, мабуть, найпопулярнішою сферою дослідницьких та практичних інтересів психології, соціології, та соціальної роботи. Така ситуація пов'язана насамперед з тим, що дана предметна галузь прямо виходить на розкриття механізмів, способів і методів управління психічними й соціально – психологічними явищами в суспільстві.

Соціально-психологічний вплив має свою техніку застосування. Взагалі психотехніка, як науковий напрямок, має давню історію. Перша з відомих книг Аристотеля «Риторика» спеціально була присвячена «мистецтву» психологічного впливу на інших людей; вона була написана приблизно в 350 році до н.е. і містила деякі основні принципи впливу й переконання. З погляду Аристотеля, успіх

переконуючого впливу залежить від того, хто говорить, що говорить і кому говорить. До речі, дана формула стала класичною формулою переконуючого впливу, але пройшла систематичну і всебічну експериментальну апробацію й перевірку лише в середині минулого XX століття завдяки знаменитій серії так званих Ієльських досліджень, організованих під керівництвом Карла Ховланда і його учнів. Однак емпіричні спостереження й окремі дослідження в галузі психології переконуючого впливу і соціального впливу, природно, зафіксовані набагато раніше.

Вибір – це завжди діяльність, яка потребує певних знань, певної сформованої позиції і особистої волі. А якщо говорити про вибір, який виконується в соціальному просторі та відбувається як прояв громадянської позиції, завжди направлений на особистість. Але потрібно зауважити, що вибір людини як соціальної істоти, як людини, що являється частиною натовпу, може виконуватись незалежно від її свідомої волі.

В нашому сьогоденні найактуальніший вибір, який здійснює кожен з нас як поважаючий себе соціальний елемент – це політичний вибір. Інструментарій виборчих компаній від виборів до виборів збагачується. А методики заохочення електорату все частіше стають схожими на психологічні операції. Одним з найбільш ефективнішими та найпоширенішими технологіями стали технології маніпулювання масовою свідомістю.

Якщо проаналізувати поведінку електорату на передодні виборів в Україні, то можемо спостерігати, що вище названі технології ще не набули значного застосування. Хоча, кожен кандидат намагається донести до електорату ті ідеї та переконання, які вигідні йому. Насправді, це важко зробити, бо як правило, під час виборчих кампаній в Україні, інформаційний простір настільки перевантажений різною за характером та змістом інформацією, що на свідомому рівні вона вже сприймається не з тим відсотком впливу, як це планувалося.

Основна мета передвиборчої діяльності – вплинути на психіку людей так, щоб це дало прихильне ставлення до певних політичних осіб чи до партій. Методи та технології психологічного впливу використовуються саме для того, щоб рівень критичного мислення населення впав на максимальний рівень, а то і взагалі став відсутнім

На сьогоднішній день існує безліч технологій впливу на свідомість населення, та все ж під час передвиборчої кампанії виділяють найбільш ефективну методику – нейролінгвістичне програмування (НЛП). Дана комунікаційна технологія все частіше використовується поряд з традиційними стратегіями агітацій електорату. Засновниками НЛП являються американські вчені Р. Бендлер та Д. Гріндер. Технологія нейролінгвістичного програмування офіційно з’явилась в 1970-х роках, хоча основа методики використовувалась і раніше. [1, 67 - 68]

НЛП завжди мало негативний імідж, та і до сьогоднішнього дня ці технології мають свій вплив лише в негативному напрямку. В основі технологій НЛП лежить соціально – психологічне «зомбування», завдяки чому електорат стає на підсвідомому рівні керованим, і діє в потрібному напрямку для конкретних політичних сил. В результаті, замість свідомо обирати та керуватись критичним мисленням, громадяни піддаються маніпуляціям.

В українському суспільстві більш актуальною методикою впливу на електоральну поведінку все ж є дезорієнтування те дезінформація в засобах масової інформації. Метою такої технології є знешкодження суперника та послаблення його маральних сил. Технологія дезорієнтування прийнято вважати аморальною та не етичною, особливо в демократичному суспільстві. Потрібно зауважити, що дана технологія змушує вдаватись необ'єктивної поінформованості електорату, завдяки чому змінюється сформований погляд аудиторії на того чи іншого кандидата. Нажаль, в українській конституції ще не прописано норми, які б забороняли використовувати різноманітні технології дезінформованості суспільства [2, 39].

Список використаних джерел:

1. Балашова А. Н. Технология избирательной кампании в западной политической науке// Вестн. Моск. ун-та. Сер. 12: Полит. Науки. – 2000. – № 2. – С. 67 –68.

2. Биденко А. НЛП от управления к манипулированию// BUSINESS communication. — 2003. — № 11—12. — С. 39.

3. Войтович Н. Інформаційні війни та політична реклама в ЗМІ// Укр. періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. сьомої Всеукр. науково-теор. конф. / За ред. М. М. Романюка. — Л., 2002. — С. 459.

Зимівець Н.В. (м. Дніпропетровськ)

n_zimovets@ukr.net

Розвиток людського потенціалу як основа покращення соціального здоров'я країни і основне завдання соціальної педагогіки

В сучасному світі людський потенціал виступає як основа і найголовніший фактор розвитку як окремої країни, так і міжнародної спільноти в цілому. *Людський потенціал* – сукупність можливостей окремих осіб, суспільства, країни, які можуть бути приведені в дію та використані для вирішення певних завдань і досягнення поставлених індивідуальних і суспільних цілей – як інструментальних, пов'язаних із забезпеченням необхідних умов життєдіяльності, так і екзистенціальних, що включають розширення самих потенцій людини і можливостей її самореалізації [1 с.3].

Для оцінки людського потенціалу було розроблено (в рамках досліджень, що проводяться ПРООН), так званий *Індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП),* який представляє собою систему з трьох кількісно вимірюваних показників розвитку людини: довголіття; отримання освіти підтримання гідного рівня життя. Досягнення в кожній з цих трьох областей спочатку оцінюються у відсотках від ідеальної, в жодній країні ще не досягнутої, ситуації: а) очікуваної тривалості життя, що дорівнює 85 рокам; б) грамотності й охоплення населення освітою всіх трьох ступенів на рівні 100%; в) реального ВВП на душу населення на рівні 40000 дол. / рік. Потім обраховується просте середнє з цих трьох індексів. Індекс розвитку людського потенціалу, таким чином, відображає середній рівень забезпечення країною базового людського потенціалу і свідчить про те, скільки ще належить зробити країні в цьому напрямку. Це дозволяє, з одного боку, оцінювати ефективність зусиль соціальної політики держави, а з іншого корегувати цю політику. В залежності від значення ІРЛП країни прийнято класифікувати за рівнем його розвитку: високий (0,8-1), середній (0,5-0,8) і низький (0-0,5) рівень[1, с.3]. .

Розвиток людського потенціалу - це і основна мета, і необхідна умова прогресу сучасного суспільства. Вперше концепція розвитку людського потенціалу (human development), представлена у всесвітній Доповіді Програми розвитку ООН (ПРООН) про людський розвиток за 1990 рік [1]. Концептуальна схема розвитку людського потенціалу побудована на основних принципах ен: продуктивність праці, рівність можливостей, стійкість розвитку, розширення можливостей, суспільне благополуччя. Слід зазначити, що людський потенціал залежить від двох груп чинників: суспільних та особистісних. Першу групу чинників умовно можна назвати зовнішніми, вони характеризують умови, які створюються в суспільстві для розвитку, збереження і використання людського потенціалу. Друга група – це, умовно кажучи, внутрішні чинники, які характеризують ціннісно-мотиваційне підґрунтя людського потенціалу. У першу чергу, від людини (її цінностей, потреб, бажань і прагнень) залежить, чи використає вона повною мірою свою якісну освіту, оптимальне здоров'я та фінансові можливості на користь суспільству. Найбільш значущими орієнтирами розвитку особистості стає активна життєва позиція, самостійність, прагнення до самореалізації, здатність до «самостворення» .

Динамізму століття повинна відповідати його соціальна наука. Соціальна педагогіка — дисципліна, котра сприяє формуванню людини в оточуючому її соціальному середовищі. Її мета – розвиток, становлення і виховання соціально активної особистості для розкриття і реалізації в повні мірі особистісного і людського потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Доклад о развитии человека 2010. Реальное богатство народов: пути к развитию человека/ Пер. с англ.; ПРООН. – М., Издательство «Весь Мир», 2010. – 244 с.

Івануха О.М. (м. Київ)

lena_ivanuha@mail.ru

Біотехнологічні методи переробки відходів тваринництва в вирішенні проблеми забезпечення населення продуктами харчування

Наш час виопуклює у якості найважливіших здавалось би проблеми, давно подолані досягненнями науково-технічного розвитку людства і, ми пересвідчуємося, що саме соціальна складова суспільної практики перетворює просто зміни на поступ. Змінюються і функції соціальних працівників. Особливо це цікаво досліджувати при сучасних реаліях роботи із давно відомими труднощами й негараздами, голод серед яких – чи не на чільному місці.

Повільне підвищення темпів виробництва сільськогосподарської продукції, зростання цін і збільшення народонаселення, потреби якого в продуктах харчування не забезпечуються повною мірою, вичерпання ресурсів колись знаменитих чорноземів нашої Батьківщини, наводять на думку розглядати питання переробки рослинної і тваринної сировини в продукти харчування. Це питання лунає для обмеженої особистості як дикість, але просвітницька активність фахівців з соціальної роботи, усіх небайдужих до якості життя, здатна показати нам можливості біотехнологій сучасності. І тоді стає зрозумілим, що системи замкнутого циклу використовуються не лише у космосі. На них постало економічне диво Сингапуру, технічна вода у якому стає придатною для

споживання, що і продемонстрували на останній міжнародній виставці його високопосадовці. Нашим же, як на мене, варто замислитися над такою прозаїчною річчю, як гній. Утилізація і переробка відходів – це не лише економічна сфера гангстерського «дерибану», як відомо нам з класичних кінострічок, а передова сучасної біотехнології. Пояснити це населенню, навчити його екологічній культурі – одне з важливих завдань соціальної роботи. До того ж, до цієї діяльності (що вже розпочата меріями деяких міст) можна і потрібно залучати тимчасово не працюючих громадян. Можлива співпраця також із представниками пеніцітарних закладів. Необхідно регулярно проводити соціологічні дослідження щодо кількості людей, їх навичок, характеристик і потреб (як самих осіб, так і в них – конкретніше) які можуть бути задіяні у екологічно раціональну діяльність. Суттєвим моментом є розробка відповідної, кваліфікованої та відповідальної соціальної реклами. Це, у свою чергу, призведе до плідної співпраці фахівців з соціальної роботи та біотехнологів.

На даний момент лише обмежена частина сільськогосподарських напіввідходів раціонально використовується, утилізуючись в виробництві продуктів харчування. Кількість відходів часто перевищує об’єм продукції, що випускається. Забруднення неутилізованими відходами навколишнього середовища загрожує стану природних екологічних систем та здоров’ю людини. Утилізація гною, пташиного посліду та інших відходів тваринництва повинна бути способом отримання цільового продукту з подальшим використанням його в виробництві органічних добрив, кормових добавок, бактеріальних препаратів стимулюючої і захисної дії, біоблокаторів шкідників захворювань, оздоровчих грунтів для теплиць, мікробних добрив.

Українське фермерство, як один із тих потенційно економічно активних та ефективних у відношенні формування середнього класу прошарків населення, вкрай зацікавлено у оволодінні тими можливостями, що їх надає, наприклад застосування біоконверсії відходів. Адже воно пов'язане не тільки зі створенням стійкого безвідходного тваринництва, але й дозволяє вирішувати найважливішу задачу перетворення енергії, закладеної в мікроорганізмах і переробляти сировину, в продукти, що несуть додаткову енергію.

Соціально вмотивовувати сучасну особистість – значить попереджати можливі негативні відхилення її поведінки. Саме новий тип держави – держави загальної праці і потребує нових підходів для вирішення старих (вічних) проблем.

Ільєнко М.М. (м. Київ)

sotstex@ukr.net

Емоційне «вигорання» - соціальне захворювання

Синдром емоційне «вигорання» в міжнародному переліку хвороб зареєстровано як «Стрес, який заважає вести нормальний спосіб життя». Описав його Фрейденберг (1974) як: «хвороба здорової людини». Трудність у визначенні явища «вигорання» у тому, що ще не існує одиниці виміру стресу (силу звуку вимірюють, наприклад, в децибелах, яскравість світла в люксах і т.д.) Застосовують сто бальні тести, де вказано на найбільш важливі причини: смерть близької людини, вихід на пенсію і т.п. Вербальні, а саме вони в найбільшій мірі викликають «вигорання», там відсутні та і вряд чи можна їх з чимось порівнювати.

Г. Сельє писав, що не так важливий стресор як людина, на яку він подіяв. Імовірність виникнення стресу залежить від статі, віку, темпераменту, стану нервової системи людини на даний момент і, навіть, від зовнішньої температури (агресивність, наприклад, зростає у жаркі дні). Як відомо: винна як завжди і в усьому – система. В даному разі це система - «людина-людина» в яку включений постраждалий і тому лише вихід із даної системи і перехід в іншу («людина-природа» чи «людина-машина») може гарантувати призупинку процесу. У більшості «вигораючих» практично відсутні соматичні зміни. Слід нагадати, що сильний, короткотривалий, неочікуваний подразник – це стрес. Менш сильні але довготривалі – «вигорання» (як правило це порушення гомеостазу, функціональні зміни), такі ж але ще поєднані, очевидно, з певними інфекціями – СХВ. Будь-які подразники, до яких людина адаптована в процесі еволюції, які нею очікувані, можна вважати корисними ба, навіть ,необхідними, бо без них життя неможливе. Без вербальних подразників людина як соціальна істота існувати не може.

Відсутність їх призводить до деградації особини (як приклади, дожиттєве засудження, будинки престарілих, концтабори, соціально збіднені середовища - космічний корабель, підводний човен, антарктична станція тощо). Симптомів «вигорання» дуже багато: хворіють частіше жінки, альтруїсти, песимісти, інтроверти, медичні працівники, педагоги, диспетчери, працівники пенітенціарних та психіатричних закладів, та інші, тобто усі ті, хто входить до системи «людина-людина». Прояви даного синдрому дуже різноманітні але головне - це відсутність соматичних змін: скарги на проблеми із серцево-судинною системою не підтверджуються об’єктивними методами діагностики, скарги на розлади системи органів травлення при «вигоранні» не вказують на наявність певних змін, показники також будуть в межах норми і т.д. Разом з тим людина не здатна не тільки нормально працювати а іноді і жити.

Отже, найбільш важливий подразник при «вигоранні» – вербальний. Хворіють частіше люди, що включені в систему «людина-людина». Хворі як правило виявляють в собі цю хворобу досить пізно, бо мікростреси накопичуються частіше всього роками. Трудність полягає ще і в тому, що не існує одиниці виміру стресів, тому постраждалий не в змозі вчасно запобігти хворобу... На сьогодні основними методами і профілактики, і корекції гомеостазу при виникненні ознак синдрому – релаксація та медитація, хоча не виключені і усі інші засоби, що підвищують імунну систему, загальний стан здоров’я людини. Кардинальне спасіння – вихід із системи «людина-людина» і перехід в систему, в якій вербальні подразники менш вірогідні.

Калиновська Л.Д. (м. Київ)

Громадянські цінності соціальної роботи

При аналізі такого складного явища, суспільного життя і наукового терміну, який вживається з початку XX століття «Соціальна робота» важливо наголосити на його характеристиках:

По-перше, соціальна робота – це один із інститутів громадянського суспільства західно-европейських країн, що з’являється на початку XX століття і стає реальним феноменом не тільки доброчинності, соціальної допомоги тим верствам населення,

які її потребують в перш чергу, а й демонструє можливість змін в житті нужденних, повернення їх до активного соціального життя;

По-друге, соціальна робота – це професійна діяльність соціальних працівників, які володіють комплексом соціальних, гуманітарних знань і навичок, поглиблених загальною і спеціальною підготовкою;

По-третє, це є покликанням соціального працівника – людини – громадянина творити доброчинність і перейматися якістю соціальної підтримки тих, хто її потребує аби відновити їх спроможність стати повноцінними учасниками свого життя і розвитку громадянами своєї держави.

В такому сенсі, головними суб'єктами соціальної політики, соціального захисту, які управляють та регулюють всі соціальні процеси є: держава, суспільство, особистість, які мають взаємодіяти задля успішної реалізації соціальних програм і напрямів суспільного розвитку країни.

Ні суспільство, ні держава окремо не можуть гарантувати повну ефективність розвитку країни, соціальну безпеку її громадян, відчуття ними дійсно високої якості життя, яка відповідає сподіванням більшості людей.

Якість як показник способу соціальної життєдіяльності – поняття, що вживається в науковій літературі впродовж другої половини XX століття. Воно включає і стандарти матеріальної забезпеченості («well-fair stale») і соціальні права, які гарантує держава кожному громадянину, і відчуття соціальної безпеки, захищеності, відповідає реалізації базової потреби людини (екзистенціальної).

Безумовно, що в такому разі має бути посередник між державою і суспільством, а саме соціальний працівник, який несе відповідальність за розвиток справ у спільноті, громаді, в допомозі і підтримці кожного, хто потребує сприяння його особистісній програмі розвитку.

Саме в такому сенсі соціальна робота, соціальна допомога, сприяння, захист належить до громадської компетенції, а захисні бар'єри та гарантії щодо реалізації їх прав і свобод – це компетенція держави, таким чином, компетенції, повсякденна турбота і піклування про людей поєднують зусилля державних, громадських організацій і волонтерів та їх установ у соціальній роботі.

Соціальна робота як універсальна соціальна технологія – це не тільки професія, це – покликання людей, хто налаштовується на оволодіння її азами.

Соціальна робота – це професія з великим людинознавчим, людино творчим потенціалом, якої потребують більшість тих, хто відчуває невпевненість у завтрашньому дні, у своїй майбутній програмі реалізації, в той же час більшість людей її потребують як свого самовизначення і самореалізації у суспільній практиці майбутнього.

Такі люди потребують спеціальної підготовки наукових знань, практичних вмінь і навичок, що зараз в Україні успішно реалізується в рамках компетенції Міністерства освіти і науки. Додамо до цього, що будь-який ВНЗ, який запрошує на навчання майбутніх спеціалістів з соціальної роботи має здійснювати відбір серед абітурієнтів саме тих, хто йде оволодівати цією професією за покликанням.

Ковальов В.І. (м. Київ)
slavikkovalyov1@gmail.com

Волонтерський рух як ефективний інструмент соціального здоров'я

Незважаючи на постійну трансформацію загальнолюдських цінностей протягом різноманітних історичних періодів, існує незвичайний феномен, який є надзвичайно важливим задля забезпечення міцного соціального здоров'я. Цим феноменом є волонтерство. У соціальній роботі волонтерство стало основою для подальшого успішного функціонування суспільства.

На мою думку, задля чіткого розуміння та розкриття теми, варто дати визначення волонтерству. «Волонтерство – це добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги» [1]. Зауважимо, що надзвичайно цінним у волонтерській діяльності є саме добровільність та неприбутковість. Адже волонтери – це люди з високими моральними цінностями, які готові протистояти труднощам в час важких випробувань.

Широкий спектр волонтерської діяльності забезпечує збереження, підтримку та профілактику соціального здоров'я населення, що розуміється як взаємодія особистості із соціумом. Волонтерство постає як інструмент соціального та культурного розвитку. Адже волонтери, в силу своїх амбіцій та ініціативності, прагнуть не тільки надати допомогу тим, хто її потребує, а й бути учасниками суспільних перетворень. Вони з власної волі приносять користь всьому суспільству загалом.

Волонтерський рух є актуальним для всього соціуму. Адже волонтери, застосовуючи свої знання, уміння і навички, не відступаючи від основних принципів та механізмів соціальної роботи, вирішують проблеми різноманітних соціальних груп, які потрапили в складну життєву ситуацію, цим самим забезпечуючи стабільність та позитивне соціальне самопочуття.

Волонтери характеризуються своєю креативністю, тому застосовують інноваційні технології, які максимізують позитивний результат їх діяльності. Вони створюють та реалізують соціальні проекти, які модернізують і підтримують як духовні, так і матеріальні цінності. Адже в часи глобалізаційних викликів, коли руйнується традиційний устрій, це є надзвичайно важливим.

Волонтерство – один з механізмів побудови організованого громадянського суспільства, що в подальшому має зробити внесок у вигляді соціального захисту незахищених верств населення. Цей соціокультурний феномен з кожним роком популяризується все більше і більше.

Волонтери покращують соціальне самопочуття населення. Адже якщо індивіду не вдається налагодити дієвий зв'язок з оточуючим світом, він починає втрачати належність до соціуму, тобто відбувається відторгнення набутих соціальних статусів та ролей. Тому в цьому випадку варто покластися на волонтера, який допоможе адаптуватися і здійснить неабияку подальшу підтримку.

Розглядаючи теперішнє постіндустріальне суспільство, населення починає розуміти, що через наявний людський егоїзм та заглибленість дуже важко взаємодіяти один з одним. Тому кожного дня чисельність учасників волонтерського руху збільшується. Приходить розуміння того, що волонтерство –

це спосіб здорового існування та спосіб задоволення духовних та моральних потреб. Якщо люди будуть об'єднуватися, працювати разом, при цьому маючи спільну мету та рівні можливості, вони цим самим долатимуть свої проблеми, а разом з тим і соціальну ізольованість та відчуження.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про волонтерську діяльність» із змінами, внесеними згідно із Законом N5073-VI (5073-17) від 05.07.2012, ВВР, 2013, N 25, ст.252

Ковтиха В.В. (м. Київ)

kovtyshka@gmail.com

Волонтерські ініціативи студентів НТУУ «КПІ»

Чудеса – там, де в них вірять, і чим більше вірять,
тим частіше вони трапляються.
Дені Дідро

На жаль, у світі завжди існувало і продовжує існувати безліч людей, які не здатні самостійно справитися зі своїми проблемами. Дуже часто це відбувається через матеріальні труднощі, які в дійсності значно зменшують рівень людських можливостей, а й іноді взагалі унеможливлюють нормальне функціонування у соціумі. Саме тому незабезпечені категорії населення понад усе потребують допомоги з боку доброчинців, меценатів, волонтерів та й суспільства в цілому.

Проте у наш час люди здебільшого діють із індивідуальних розрахунків, тому кількість тих, хто бажає надати безкорисливу допомогу, є мізерно малою. Звертаючись до нинішньої ситуації в Україні, коли впевненість населення у завтрашньому дні є підірваною, величезну увагу необхідно звернути саме на духовне оздоровлення суспільства, пробудження в ньому добра та милосердя, а отже й меценатства. Велику роль у вище зазначених ініціативах може відіграти студентство, і НТУУ «КПІ» не є винятком.

У НТУУ «КПІ» є ряд проектів з надання допомоги малозабезпеченому та потребуючому населенню. Загально відомою практикою, наприклад, є зібрання коштів Профкомом для важкохворих студентів, яке відбувається через готівкові внески небайдужої молоді чи безготівкові, коли кожен бажаючий може скинути будь-яку суму на номер тієї чи іншої платіжної картки.

19 лютого 2014 року Профком студентів КПІ організував пункт прийому допомоги потерпілим внаслідок сутичок на Майдані Незалежності, де усі бажаючі могли пожертвувати одяг, медичні засоби, їжу, надати фінансову допомогу, а також стати донорами крові для постраждалих.

Студенти допомагають також і дітям. До дня Святого Миколая (19 грудня) регулярно проводяться благодійні акції для дітей-сиріт та дітей з вадами розвитку, коли у гуртожитках та на благодійних вечірках іде збір іграшок, книжок, солодощів та будь-яких інших речей, якими студенти згодні поділитися зі знедоленими дітьми.

Часто в НТУУ «КПІ» відбуваються й аукціони побачень, на яких можуть збиратися кошти на будь-які потреби: для ветеранів, важкохворих, у інтернати тощо. Студенти-хлопці та студентки-дівчата розміщують у соціальних мережах свої фото, під якими будь-хто бажаючий може зробити ставку на певну грошову суму, а виграє лот саме той, хто зробив найбільшу ставку.

Відомою ініціативою також є створення благодійних концертів за участі команд КВН, студії «Мамахохотала» та різних новостворених музичних гуртів, членами яких є саме студенти НТУУ «КПІ».

Підводячи підсумок, можна сказати, що такі напрямки як благодійність та волонтерство в Україні існують. І не тільки на загальнодержавному рівні, а й на рівні менших інституцій, зокрема вищого навчального закладу. Досить активними у даній сфері діяльності є студенти НТУУ «КПІ», які своїми силами та за власним бажанням намагаються всіляко допомогти хоча б незначній кількості потребуючих.

Відомий поет Едуард Асадов писав: «Подход к проблеме все-таки один: желанье — это множество возможностей, а нежеланье — множество причин». Можливо, саме ось це «небажання» і є причиною більшості суспільних і особистісних проблем. Але ж ми здатні усе змінити. Варто лише пробудити у серцях людей трішечки милосердя та зробити так, щоб чудеса, на які чекають потребуючі, стали реальністю. Адже благодійність – це свого роду інвестиція у майбутнє. Допомагаючи конкретній людині, ми покращуємо потенціал усієї держави. Власне тому ініціативність студентів має підтримуватися і набувати подальшого розвитку.

Кравченко Е.С. (г. Киев)
bloodybride@bigmir.net

Глобальные вызовы этическим позициям современных технологий - важнейший аспект социального здоровья населения

Необходимость в социальной помощи населению сохранится и в нашем «постчеловеческом» (Ф.Фукуяма) будущем, так как всегда социальное здоровье тесно связано с экономической, социальной и культурной ситуацией человека, в то же время, определяя как его психологические, физические, так и гражданские перспективы. Эти алгоритмы работают в обществе, технологические основания производства в котором не могут не иметь сложных взаимосвязей с этикой этого производства. Особенно остро это видно на примере такой «модной» и вечной (вспомним Франкенштейна) отрасли общественной жизнедеятельности, как биотехнология.

В классическом смысле биотехнология является областью науки о производстве, которая использует определенные живые организмы, а также их структуры для получения различных полезных, главным образом человеку, продуктов. Спектр направлений использования биотехнологии, как науки, весьма обширен: химическое производство, нефтепереработка, медицина, фармацевтика, энергетика, металлохимическое производство, косметология, а также экология и молекулярная биология. И данная область науки - биотехнология - совершенно не ограничивается лишь этими направлениями, ведь корни ее тянутся еще с незапамятных времен и тесно связаны с такими процессами, как выпекание хлеба, приготовление пищи, пива и вина. Но на сегодняшний день методы сферы биотехнологии развиваются стремительными темпами, и имеют достаточно большой потенциал для их реализации, что не может не вызывать вопросы относительно ее ценностно-нормативных аспектов. Поэтому для оптимальной эффективности данных методов и их полноценного осуществления необходимо обратить внимание на этическую грань данного вопроса.

Степень изученности философских, этических и ценностных проблем бионаук в целом и биотехнологии в частности в отечественной литературе остается недостаточной. Например, недостаточно разработаны вопросы поиска компромиссов между тем, что требует общество и тем, что необходимо каждому индивиду. Ведь любое новшество и нововведение является прямым вторжением в область ценностей и норм непосредственно каждого человека. Это означает, что соблюдение и разработка этических нормативов в данной науке, главным образом, должно быть ориентировано на защиту каждого человека в отдельности.

Прежде всего, привлекают внимания те направления современной биотехнологии, которые непосредственно связаны с большим риском нарушений прав человека и вызывают острые споры касательно их использования. Ведь, по сути, сама технология, как таковая, является этически инертной, но применение данной технологии может быть достаточно сомнительным и провокационным с точки зрения этики. Обратимся к тем исследованиям, которые вызывают наибольшую дискуссию: клонирование, выращивание органов и их пересадка, создание препаратов для моделирования поведения человека и его эмоционального восприятия, поиск путей для продления жизни человека. Данные технологии имеют колоссальные возможности вмешательства в жизнедеятельность тех или иных живых организмов и, следовательно, ставят перед нами вопрос: где провести допустимую грань в отношении вторжения в естественные процессы? Ведь согласно кодексу профессиональной этики, один из ее принципов ориентирован на уважение прав человека, его достоинства и индивидуальности.

Также данные новшества и технологии могут вызывать страх и непонимание у общества. Например, страх перед клонированным человеком, который вполне может превзойти в физическом и интеллектуальном плане остальных людей. В подтверждение этому российский врач-психиатр Виктор Яровой полагает, что данный страх имеет основы психического расстройства и также присваивает ему название «бионализм». Хотя на данный момент это страх того, что еще не произошло. Или то же непринятие концепции вечной жизни. Часть людей может быть настроена на долгую и счастливую жизнь или питает надежды на то, что за добавленное им терапевтическими методами время наука найдет способ полностью побороть процессы старения. Но остальные же видят в этом облик человека-нахлебника и паразита общества. Опасность может состоять и в угрозе перенаселения планеты.

Данный вопрос требует особого внимания, так как биотехнология развивается стремительными темпами и открывает все новые возможности. Но на сегодняшний день данная проблематика остается открытой, так как нет четкой позиции ни у общества, ни у государства, ни у науки в целом, касательно этого вопроса. И данный аспект научной деятельности нуждается в дальнейшей его разработке.

Кулачковька О.Б. (м. Київ)
OKulachkovskaya@meta.ua

Соціальна робота з мігрантами в рамках інтеграції їх в український соціум

Складна геополітична ситуація в світі зумовлює те, що дуже велика кількість людей, що проживають на територіях охоплених війнами, голодом, природними

катаклізмами, що страждають від політичних переслідувань і репресій, намагаються врятувати себе і своїх близьких, в будь-який спосіб покинувши свої країни. На сьогоднішній день більше ніж 191 млн. людей проживають в країнах, які не є для них рідними і їх кількість з року-в-рік зростає. Багато з них мають статус біженців, ще більше є нелегальним мігрантами. Крім того, не зважаючи на законодавче врегулювання і на те, що ми живемо в цивілізованому світі, досі поширені такі види міграції як примусова міграція і торгівля людьми.

Україна є привабливою для мігрантів через своє географічне розташування та недостатню захищеність кордонів. Статистика показує, що найбільше їдуть в Україну з Росії, республік Середньої Азії. та держав-мільярдників. За даними звіту Державної прикордонної служби, за перший квартал 2014 року за нелегальне перетинання кордону затримано 971 особу, відмовлено в пропуску через державний кодон як потенційним нелегальним мігрантам 3626 особі. Щодо осіб, які перебувають в Україні нелегально, офіційної статистики немає. Протягом 2013 року за отриманням статусу біженця в Україні звернулися 1310 осіб, з яких, в дійсності, статус біженця було надано лише 75 особам. Така ситуація зумовлена складністю процесу надання статусу біженця (мігрантам дуже важко зібрати для цього необхідні документи, при тому, що якщо особа перетнула кордо нелегально, звернутися до відповідної територіальної служби потрібно протягом 5 днів). На період, коли мігранти чекають на одержання статусу біженця, вони отримують довідку, котра посвідчує, особу, проте ця довідка одразу вилучаються, при відмові в запиті на будь якому етапі. Таким чином мігранти, по-суті, залишаються поза законодавством.

Біженці, особи, що потребують особливого захисту та особи, яким було відмовлено в наданні статусу біженця потребують активної соціальної підтримки та захисту. Проблеми, з якими стикаються ці люди – очевидні: відсутність місця постійного проживання, джерел доходу, документів, мовний бар’єр, не інтегрованість в українське суспільство, корупція бюрократичного апарату, не адаптованість законодавчої бази України до їх потреб та не ознайомленість їх з цією базою. Єдиним органом, що займається роботою з вищезгаданими категоріями населення в Україні є Державна міграційна служба (ДСМ). До її юрисдикції відноситься реєстрація заяв та подання документів про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; ознайомлення мігрантів з їх правами та обов’язками, роз'яснення порядку звернення про надання безоплатної правової допомоги та ряд інших.

В Україні на законодавчому рівні не прописано порядок надання притулку біженцям, проте, вона зобов’язана це робити. Для даної цілі при ДСМ створено 2 види пунктів для тимчасового перебування іноземців:

- Пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні (ПТПІ). Їх на даний момент існує лише 2 і розраховані вони на проживання 372 осіб.

- Пункти тимчасового розміщення біженців (ПТРБ). За даними ДСМ іх на Україні існує і вміщують вони 570 осіб, проте, реалії абсолютно не такі. Діючим станом на 2012 рік був лише 1 ПТПБ в місті Мукачево, розрахований на 70 осіб.

Ці пункти не можуть задовольнити навіть найскромніших потреб України.

Крім ДСМ існують також недержавні організації, служби, фонди, які надають допомогу біженцям. Однією з найбільш активних з них є Місія «Єзуїтська релігійна служба». В рамках своєї діяльності вона створила ряд хостелів для біженців і забезпечує їх харчами.

Очевидно, що крім послуг, які надає ДСМ та різноманітні недержавні організації, які, в свою чергу, не можуть охопити своєю діяльністю всіх потребуючих, біженці, особи, які потребують додаткового захисту та особи, що не отримали статусу біженця повинні отримувати ще ряд соціальних послуг таких як: психологічна допомога в рамках інтеграції в українські реалії, медична допомога, соціальна реабілітація, допомога у вивченні мови та здобутті освіти, правові консультації, допомога у працевлаштуванні та ряд інших. Це питання могли б вирішити спеціалізовані відділи соціальних служб та територіальних центрів, в яких би працювали психологи, соціальні працівники та волонтери. Проте, таких відділів в нашій країні не існує.

За останні роки Україна зробила значний крок вперед у сфері політики щодо біженців та осіб, які потребують додаткового захисту. Було прийнято ряд змін до законодавства та утверджено регіонального плану заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство на період до 2020 року. В рамках цього було визначено надання безоплатної допомоги біженцям, їх право на зайнятість, залучення дітей біженців до загальноосвітнього процесу. Також ведеться діяльність щодо створення для осіб даної категорії умов для вивчення української мови і надання їм соціального житла. Проте всіх нагальних проблем ще не вирішено.

Купрєєва Ю.О. (м. Київ)

iulia_kupreeva@mail.ru

Реакційна та випереджаюча колективна дія: ресурсний потенціал та запорука успіху

У 1976 році Чарльз Тіллі, лише починаючи розробляти свою концепцію репертуарів протестів, пропонує до критичного аналізу читачів типологію колективних дій, залежно від основних цілей їх організаторів.

Він демонструє еволюцію трьох основних типів колективних дій: конкурентної, реакційної та випереджаючої. *Конкурентна* колективна дія має за основну ціль здобуття ресурсів, які є пріоритетними і для інших акторів. *Реакційна* колективна дія полягає в груповій спробі відстояти свої вимоги/права в ситуації, коли хтось інший намагається їх знищити або порушити. А *випереджаюча* колективна дія захищає групові вимоги, які раніше не були реалізовані [1].

З розвитком країн Західної Європи змінювався і домінуючий тип колективної дії: в 15-16 ст. домінував конкурентний тип, з 17 до початку 19 ст. – реакційний тип, а вже з 19 ст. і до 1975р. в Європі переважає випереджаючий тип. Втім, це не означає, що інші два скінчили своє існування. Тому що будь-яка форма колективної дії (як публічний антивоєнний мітинг, так і робітничий страйк) може відповідати будь-якому з представлених трьох типів, оскільки ця класифікація залежить лише від висунених вимог, а не від форми їх реалізації.

Втім, в даних тезах я спробую висунути гіпотезу про те, що розповсюдження випереджаючого типу колективної дії насправді сприяло значному збільшенню

ресурсів, необхідних для її успіху. І, відповідно, переходу «виграшного розкладу» до рук більш вагомих гравців на політичній арені. Паралельно з цим, я припускаю, що реакційна колективна дія, навпаки, залишається традиційною для нижнього та середнього класу завдяки своїй «простоті» та ефективності, що підтверджується частіше за все реакційним характером найбільш масових та резонансних протестів. Конкурентну колективну дію (через її специфічність для кожного окремого випадку) я надалі оминатиму.

Оскільки реакційна колективна дія ґрунтується на порушенні прав певної спільноти, вона апріорі отримує певний обсяг ресурсів для протидії. Мається на увазі як людський ресурс (і чим більше людей відчувають свою причетність, тим більша база підтримки опору), медіа-ресурс (актуальність висвітлення проблемної сфери значно вища за умови погіршення її становища), так і висока ступінь інтегрованості учасників, їх бажання участі у безпосередніх діях, підтримка «сторонніх спостерігачів» тощо.

Навпаки, випереджаюча дія завдяки обов’язково інноваційній своїй забарвленості володіє значно меншим початковим людським ресурсом (через конформність або консервативні настрої людей), тому вимагає виключного організаційного ресурсу у вигляді впливової профспілки чи політичної партії, які забезпечать не обов’язково успіх, але значну поінформованість про колективну дію. Так само розробка структурованих вимог, прийнятних для всіх потенційних її учасників, та робота з бюрократичними перепонами на шляху до втілення в життя розробленого проекту, вимагають інтелектуальних ресурсів.

Тобто в умовах сучасного суспільства випереджаюча дія часто стає не стільки на захисті «слабкої більшості», а скоріше перетворюється на один з механізмів відтворення неолібералізму. Тому що успішність колективної дії напряму залежить від організацій, які володіють достатнім об’ємом ресурсів і «вміло грають за правилами ринку» та є «конкурентоспроможними».

Хоча, звичайно, не можна, спираючись на ці припущення, висловлювати ціннісні судження про той або інший з типів колективної дії. Оскільки саме випереджаюча дія, в силу своїх властивостей, може призвести до покращення людського існування, а не лише протистояти його погіршенню. Так само зазвичай досить важко конкретний акт протесту віднести лише до одного з виділених типів. Тому подальший аналіз вимагає не лише теоретичного конструкту, але й його операціоналізації та активної роботи з емпіричними даними.

Список використаних джерел:

1. Tilly C. Major Forms of Collective Action in Western Europe 1500-1975// Theory and Society. – 1976. – Vol. 3. - № 3. – P. 365-375.

Мелішкевич Г.Г. (м. Київ)

melishkevich-gala@uk.net

Вплив соціальних медіа в сфері охорони здоров'я

В останні роки спостерігається тенденція переходу соціальних медіа з рівня поширення свого приватного життя (фото, повідомлення) на рівень вище – це вільне обговорення політичних , економічних та інших важливих соціальних питань. Зростаюча потрібність «зробити все правильно з першого разу» і мінімізувати втрати залишає неспокій у галузі охорони здоров'я. Таким чином,

відгуки клієнтів стали дуже важливими для ведення бізнесу. Отже, соціальні медіа створюють взаємодію між постачальником послуг та користувачем. Такий шлях є набагато простішим, ніж, наприклад, хворій людині стояти в кілометрових чергах просто для довідки. Цікаво, що багато постачальників такого типу послуг вже ведуть свої блоги, мають сторінки у Twitter, Facebook, Linkedin та на YouTube.

Дискусії навколо особистого здоров'я вже не є приватним питанням. Громадяни сьогодні бажають ділитись відповідною інформацією між своїми однолітками. Також впровадження відповідних технологій могло б скоротити витрати держави на сферу медицини. Наприклад, зробивши зручну систему онлайн реєстрацій можна було б забути про всім відомі «реєстратури», тим самим скоротивши штат. До України високі технології ще не зовсім дійшли, тому державна медицина поки що керується принципами минулого століття. Проаналізувавши приватний ринок, можна побачити зовсім небагато клінік, які пропонують онлайн довідки або «чат з лікарем». Це зовсім новий рівень, який буде вигідний як клієнту, так і провайдеру.

Щоб показати, наскільки люди у всьому світі зацікавлені у даних кроках, приведемо деяку статистику в США:

- 60 млн американців обмінялись своїм медичним досвідом у 2010 р.
- 72% пацієнтів шукали інформацію перед або пілся відвідування лікаря
- 890 лікарень використовують соц. медіа для зв'язку із своїми пацієнтами
- Близько 17000 додатків для здоров'я можна знайти у магазинах додатків, 57% яких спрямовано не на медичних працівників

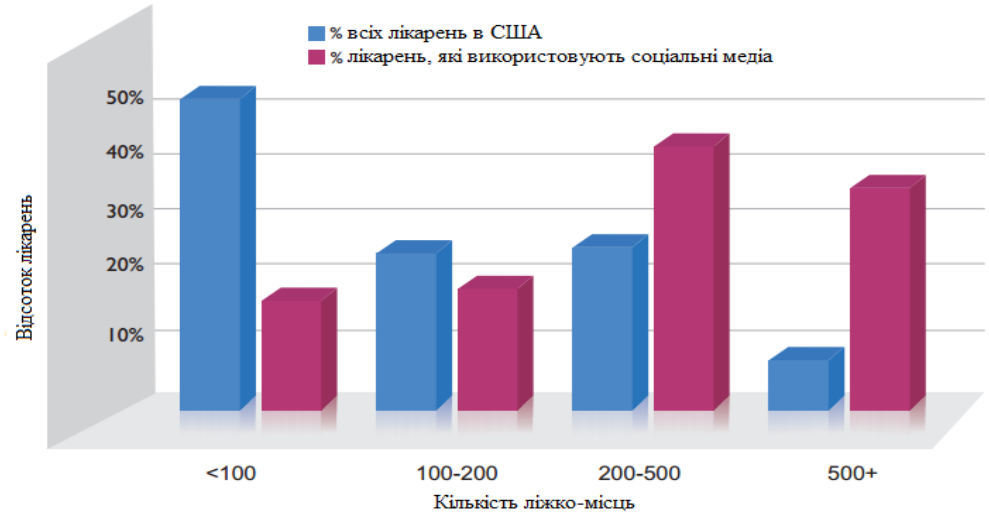

Рис. Відсоткова картина лікарень у США

Як можна побачити з діаграми: чим більший госпіталь – тим більше він використовує соц. медіа. Ключовим фактором має бути надійність та достовірність інформації, що надається. Таким чином, розробка політики соціальних медіа сьогодні не просто можливість – це необхідність. Медичні організації, які не прикладуть зусиль у даному напрямку, ризикують зазнати втрат і стати неконкурентноспроможними на ринку.

Список використаних джерел:

1. «Transforming Healthcare through Social Media»; wipro.com

Мохнач Ю.С. (м. Київ)
julia_mokh@mail.ru

Міждисциплінарні підходи як інноваційність соціальної роботи сучасності: застосування трансгенних рослин і підвищення тривалості життя людей

Інноваційність сучасної соціальної роботи кореспондує як з її теоретичними, так і практичними аспектами, і, звичайно, зазнає впливу актуалізованих сучасними реаліями процесів інтеграції України до Європейського Союзу, бо є спрямованою на дотримання норм Європейської соціальної хартії, Європейського кодексу соціального забезпечення, загальної декларації прав людини.

Базовою потребою людини є здоров'я і тривалість повноцінного життя. У той час, як тривалість життя [1, с. 57] в розвинених європейських країнах становить приблизно 74 – 77 років для чоловіків та 80 – 83 роки для жінок, в Україні цей показник значно нижче і становить в середньому 61,5 і 72,6 року відповідно.

З біологічної точки зору тривалість життя значною мірою обумовлена рослинами, адже, окрім того, що саме вони формують довкілля, рослини є основою їжі, медикаментів, косметичних засобів, джерелом відновлювальних енергетичних ресурсів. Для забезпечення більш ефективного виконання даних функцій в сучасній технології і з'явилося поняття трансгенних рослин.

Трансгенні рослини – це організми, які містять у своєму геномі рекомбінантний ген, або гени. Генетична інженерія дає змогу виділяти ділянки ДНК, які містять потрібні гени, та вводити їх у геном рослин. У такий спосіб одержують рослини, стійкі проти негативних впливів навколишнього середовища, з підвищеною загальною продуктивністю, з покращеною якістю.

Доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України В.А. Кунах в своїй статті [3, с. 34] виділяє наступні напрямки генетичної інженерії рослин: ізолювання та клонування нових генів; створення різноманітних генетичних конструкцій; застосування антисмислових конструкцій нуклеїнових кислот.

Спостерігаємо тенденцію, що саме біотехнологія вже допомагає лікувати різноманітні хвороби, зокрема, атеросклероз, гепатит, гемофілію, розвиваючи і поліпшуючи методи лікування. Вже нині створюються біотехнологічні продукти харчування, які зроблять доступними для бідних верств населення України необхідні вітаміни та біологічно активні речовини. Збільшуючи поживну цінність продуктів харчування, біотехнологія водночас дає змогу поліпшити якість харчування.

Необхідно додати, що з самого початку робіт у напрямку розробки та використання трансгенних рослин деякі ЗМІ охарактеризували їх як небезпечні для людства. Особливо це питання загострила російська дослідниця І.В. Єрмакова, яка в своїх роботах [2, с. 20] наголошувала на тому, що трансгенні рослини призводять до розвитку безпліддя, спалаху онкологічних захворювань, появі генетичних потвор, алергічних реакцій, збільшення рівня смертності, різкого скорочення біорізноманіття та погіршення стану довкілля. Така думка набула широкого розголосу та стала предметом тривалого дискурсу в друкованих виданнях та Інтернеті.

Людина завжди сприймає все нове з обережністю. Окрім того, чим нижчим є рівень біологічних знань (і знань взагалі, як культурного підґрунтя) у людини, тим

більший страх вона відчуває щодо застосування усього нового. Тому так потрібні широко обізнані фахівці для роботи з населенням, аби інформувати й забезпечувати допомогою відповідних спеціалістів.

Біотехнологічні продукти, що їх створено та вже зареєстровано відповідними органами в багатьох розвинених країнах світу, є безпечними. Існують національні органи, які володіють певною методикою для визначення і оцінки тих чи інших ризиків, пов'язаних з використанням трансгенних рослин. При цьому не слід ігнорувати слушні побоювання стосовно можливого впливу трансгенних рослин на довкілля. У цій ситуації всі зацікавлені верстви суспільства мають бути відкриті для діалогу.

Список використаних джерел:

1. Поліщук М.Є. Зміни середньої очікуваної тривалості життя в Україні за останні 50 років як показник ефективності охорони громадського здоров'я / М.Є. Поліщук, К.С. Красковський, Т. І. Андреєва// Україна. Здоров'я нації. – 2009. – 3(11). – С. 54-62.

2. Кунах В.А. Біотехнологія рослин для поліпшення умов життя людини/ В.А. Кунах // Біотехнологія. – 2008. – Т.1, №1. – С. 28-39.

3. Ермакова И.В. Влияние сои с геном EPSPS CP4 на физиологическое состояние и репродуктивные функции крыс в первых двух поколениях/ И.В. Ермакова // Современные проблемы науки и образования. – 2009. – №5. – С. 15-21.

Пиголенко І.В. (м. Київ)

pigolenko@gmail.com

Соціологічний аналіз у сфері громадського здоров'я

Сьогодні доволі активно розширюються горизонти об'єкту дослідження як теоретичної соціології, так і емпіричної (прикладної) соціології. Також, поступово відбувається посилення розвитку галузевих соціологій. Міждисциплінарна матриця соціології охоплює дослідження різних аспектів існування сучасного соціуму.

Так, на перетині соціології та медицини знаходиться вивчення проблем здоров'я, хвороб, охорони здоров'я. У сучасній соціологічній літературі є кілька понять, пов'язаних з медициною, а саме: «соціологія медицини», «медична соціологія», «соціологія в медицині», «соціологія здоров'я».

Об'єктом дослідження соціології медицини виступає як здоров'я та захворювання людини в соціальному аспекті, так і медицина як соціальний інститут.

Сьогодні набувають поширення соціально-небезпечні хвороби, поширення яких напряму залежить від поведінкових практик людини. Соціологи в своїх дослідженнях акцентують свою уваги на різних типах поведінки, які мають вплив на здоров'я населення. На сьогоднішній день більшість соціальних програм спрямована саме на профілактичні програми та заходи. Медичні ж працівники зосереджують увагу на роботі вже з існуючою хворобою людини.

Концентрація уваги дослідників тільки на типах поведінки, які мають значущі наслідки для здоров'я, без осмислення соціальних процесів, що визначають поведінкові практики, не дозволяє розкрити соціальний механізм формування здоров'я населення. З іншої ж сторони, тільки клінічні дослідження теж мають свої

обмеження, які не виходять зі сфери медицини і охорони здоров'я, не аналізуючи роль інших суб'єктів, що мають відношення до здоров'я і хвороб. Здоровий індивід, не потрапляючи в фокус уваги соціології медицини, цікавий лише як об'єкт впливу з боку охорони здоров'я.

В свою чергу, саме соціологія медицини орієнтована на дослідження соціологічних аспектів профілактики, лікування та соціально-трудової реабілітації хворих. Вона з соціологічної точки зору вивчає особливості взаємин хворого з лікарями, досліджує вплив соціальних чинників на здоров'я кожної окремої людини.

З іншої ж сторони, сьогодні медицина стає «соцієтальною», яка впливає на інші сфери суспільного буття. Охорона здоров'я бере на себе функції соціального контролю, відбувається, так звана, медикалізація повсякденного життя. Сьогодні медичні працівники надають рекомендації щодо дотримання режиму харчування, способу боротьби зі стресом, занять тим чи іншим видом спорту, ведення активного способу життя.

Для вирішення проблеми врахування всіх факторів, які впливають на поширення соціально-небезпечних хвороб, набувають активного впровадження та реалізації біоповедінкові дослідження. Саме ці дослідження передбачають як дослідження біологічних, так і соціальних аспектів поширення соціально-небезпечних хвороб, дають можливість пояснити характер процесів через соціальні та клінічні аспекти.

Соціологія медицини повинна вивчати соціальні чинники та фактори, що призводять до захворювання, визначати характер впливу соціального середовища на індивіда.

Таким чином, поєднання зусиль соціологів, медичних фахівців, статистів при дослідженні здоров'я населення повинно бути зосереджено саме на факторах навколишнього середовища, рівні економічного розвитку соціуму та соціально-культурних механізмах функціонування соціуму.

Писаренко О.Л. (м. Київ)

tytyty35@mail.ru

Інформаційне здоров як необхідна складова соціального здоров’я

В умовах сучасного суспільства прояви тенденцій глобалізації та інформатизації не просто є частиною суспільного життя, а й чинять істотний вплив на його стан та розвиток.

Таким чином, і соціальне здоров’я, як здатність людини адекватно взаємодіяти з суспільством та бути включеним у суспільні відносини, з необхідністю, також формується в умовах впливу вище означених тенденцій.

Іншим аспектом прояву тенденцій глобалізації та інформатизації є те, що вони змінюють сам характер та спосіб реалізації суспільних відносин, привносячи нові способи комунікації, та все зростаючі об’єми та швидкості обігу інформації.

Причому необхідно зазначити стосовно сучасних комунікацій, що багато з них є опосередкованими технічними засобами та носять, певною мірою, невизначений соціальний характер, оскільки є не безпосередньою соціальною комунікацією, а опосередкованою, що дає можливості як анонімності так і зумисних викривлень

соціальних характеристик, що спричиняє певні складності та особливості порівняно з традиційними способами спілкування.

Щодо самої інформації, що циркулює у контурі суспільства, необхідно відзначити її великі об'єми, значні швидкості зміни в інформаційному середовищі, значну кількість інформаційного шуму (застарілої, неактуальної інформації, беззмістовних повідомлень, спаму, etc); наявність інформатизації, що зумисно або випадково не відповідає дійсності, є викривленою чи неперевіреною; клаптиковість самого інформаційного середовища, фрагментарність інформації та складність виокремлення з хаотичного об'єму необхідних частини та проблемність складення з них цілісної картини певної ситуації чи стану суспільства.

Крім того, сучасне інформаційне середовище не є пасивним середовищем циркулювання інформації. На сьогоднішній день воно використовується в якості активного елементу впливу і управління як на окремих індивідів, так і на цілі соціальні групи.

В крайніх випадках, мова може йти вже про так звані «інформаційні війни», в ході яких шляхом агресивних інформаційних впливів може цілеспрямовано істотно змінюватися поведінка людей, а їх дії скеровуватися в певних напрямках і, таким чином, може здійснюватися вплив на характер соціальних відносин та актуальний стан суспільства.

Оскільки, соціальне здоров'я, має забезпечувати здатність індивіда до адекватної взаємодії у суспільстві, то у сучасному суспільстві воно має включати здатність до інформаційної взаємодії, в тому числі опосередкованої технічними засобами, а отже, детермінованої їх специфікою, а також протистоянні вище означеним інформаційним загрозам.

Таким чином, ми можемо говорити про необхідність формування принципової складової соціального здоров'я, спрямованої на забезпечення стійкості до шкідливих інформаційних впливів та здатності протистояти їм, адаптації до швидкозмінного інформаційного середовища суспільства, а також здатності до адекватної інформаційної взаємодії та критичного сприйняття отриманої інформації. Вище означену інформаційно-детерміновану складову соціального здоров'я можна визначити як інформаційне здоров'я індивіда (або соціальної групи).

Таким чином, інформаційне здоров'я – це такий стан індивіда (або соціальної групи), який визначає здатність до адекватної інформаційної взаємодії.

Під інформаційною взаємодією тут розуміється процес отримання індивідом інформації, як шляхом міжособистісної комунікації, так і шляхом особистого спостереження, суб'єктивація отриманої інформації свідомістю індивіда і подальша об'єктивація вже переосмисленої або нової (з урахуванням впливу отриманої) інформації або шляхом подальшої її передачі в комунікаційному процесі, або опредметнення в матеріальну форму, або втілення у певні дії чи діяльність самого суб'єкта.

Піданова В.І. (м. Київ)
v.pidanova@i.ua

Особливості ціннісної орієнтації української молоді

Сьогодні суспільні явища та суспільство постійно знаходяться у процесі трансформацій. Динамічні зміни, притаманні сучасному суспільству, вимагають від людей вироблення власних думок, та позицій, які базуються на індивідуальних ціннісних орієнтаціях, сформованих, як правило у молодості.

Ціннісні орієнтації особистості, як і будь-яке інше багатозначне міждисциплінарне наукове поняття, по-різному інтерпретуються в творах різних авторів. У наукових роботах поняття «ціннісні орієнтації особистості» найчастіше можна ототожнити з термінами, що характеризують мотиваційну або смислову сферу. У соціології ж цінності розглядаються як особлива система поглядів, завдяки якій інтереси та потреби людини переносяться у матеріальний світ. Особлива увага при дослідженні змін ціннісних орієнтацій надається молоді, адже вона є частиною населення, яке знаходиться у центрі соціокультурних змін.

За останні десятиріччя як в нашій країні так і за кордоном дослідження даного питання набуло особливої актуальності. Адже саме зараз ми спостерігаємо процеси перетворень, які носять загальний характер, і можуть розглядатися як глибока трансформація суспільства. Так трансформація цінностей водночас супроводжує та детермінує зміни у суспільстві.

Система поглядів починає зароджуватись ще у дитинстві, та найбільш важливий період формування ціннісних орієнтацій відбувається у молоді роки. Молодь, як соціально-демографічна група населення вирізняється своєю вразливістю, має особливі вікові, соціально-психологічні характеристики, які визначаються суспільним ладом, культурою, закономірностями соціалізації, вихованням суспільства. Молодь особливо цікава категорія дослідження, адже вона, будучи компонентом соціальної структури суспільства, в значній частині володіє тим рівнем мобільності, інтелектуальної активності і здоров'я, який вигідно відрізняє її від інших груп населення.

Як зазначає українська дослідниця Л.Г. Сокурянська розвиток молоді в Україні та процес формування у даної групи ціннісних орієнтацій підпадає під вплив сучасної соціокультурної ситуації на пострадянському просторі. Так висока швидкість політичних, економічних та соціальних змін має неоднозначний вплив на молодь в Україні [1, с.172]. Не слід забувати про перехідний етап українського суспільства, за якого зміна ціннісних пріоритетів, їхня спрямованість і темп залежать від приналежності людини до тих чи інших соціальних угрупувань суспільства, про що пише А. Ручка. На процес становлення ціннісних орієнтацій особистості впливають політичні чинники, такі як держава, політичні рухи, партії; та неполітичні чинники, які включають у себе сім'ю, навчальні заклади, церкву, засоби масової інформації. Такі чинники включають молоду людину в систему суспільно-політичних відносин, і сприяють виробленню власної позиції та ціннісної свідомості.

У роботах українських науковців Л. Сокурянської, та А. Ручки, В. Бакірова, зазначається, що традиційно для української молоді головною цінністю є здоров'я, друге місце посідає матеріальне благополуччя, і заключає трійку цінностей сімейне благополуччя; наступними у списку цінностей посідають цікава робота, гарні

стосунки з оточуючими, відпочинок та розваги, особиста свобода, гармонійне статеве життя, особистісний спокій, реалізація здібностей, цінності духовної культури та високе положення у суспільстві.

Отже, молода людина, формуючи свої погляди, в процесі засвоєння певного соціального досвіду, та будучи під впливом різних суперечливих факторів, може проявляти ціннісні орієнтації у своїх переконаннях та інтересах. Необхідно зазначити що в українському суспільстві все ж існує тенденція ослаблення усталених норм поведінки а також системи загальноприйнятих цінностей, але суттєві зміни у ціннісних пріоритетах, зокрема, цінностях самореалізації практично відсутні. «Домінантними» або «базовими» цінностями є сім'я, здоров'я, робота, матеріальний добробут, які попри суттєві суспільні трансформації, залишаються стабільними.

Список використаних джерел:

1. Сокурянская Л.Г. Студенчество на пути к другому обществу: ценностній дискурс перехода/ Сокурянская Л.Г. – Харьков: Харьковский национальный університет имени В. Н.Каразина, 2006. – 576 с.

Райчук Д.В. (м. Київ)

rdv_@ukr.net

Молодь України: проблеми і перспективи

Сучасний період модернізації українського суспільства загострює проблему змін у системі ціннісних орієнтацій теперішньої молоді. Перехідний період, в якому все ще перебуває Україна, загальмовує процес формування та закріплення ефективно діючої системи ціннісно-моральних орієнтацій, на базі яких має виховуватись молоде покоління.

Надійні духовні регулятори соціального та психологічного життя – гуманістичні норми і цінності завжди сприяли соціалізації особистості, і в першу чергу стабільному духовно-психічному стану молодих людей, що сприяє стабільній соціальній поведінці і активності. А в наш час, зважаючи на ситуацію, що склалась в наший країні - молодь виявляється носієм нових тенденцій, інновацій щодо цілей і змісту життя, не схожих на досвід минулого. Ця частина суспільства потенційно здатна за новими мірками переробити і перевлаштувати світ у відповідності із своїм світоглядом і світосприйняттям. В будь якому випадку саме молодь можна вважати особливим ресурсом майбутньої модернізації країни. Багато науковців наголошує на тому, що сьогодні процес соціалізації української молоді пов'язан не тільки із сприйняттям чи відхиленням незбалансованої системи цінностей, молоде покоління має чимало проблем у своєму самовизначенні і сумнівів щодо умов самореалізації. Зокрема,це стосується ціннісних орієнтацій найбільш освіченої і активно налаштованої на ідеї модернізації країни студентської молоді. Якщо орієнтуватись лише на прагматичні показники рівня матеріального благоустрою на майбутнє, це автоматично не означає забезпечення рівних можливостей соціального росту і соціального престижу молодих людей в українському суспільстві. Однак підвищення рівня освіченості і професійної підготовки призводить одночасно і до підвищення вимог самої молоді до якісних характеристик суспільства, держави, демократичних інституцій. Реальні

можливості осмислення і пошуку гідного місця в українському суспільстві і висновки щодо цього, частину молоді задовольняють, а іншу виводять на майдани з метою вираження своєї громадянської позиції щодо дій влади та ситуації в країні в цілому.

У найближчі роки, і перспективи майбутньої України знаходяться в стадії залежності від вибору молоді, і без прийняття рішення, активних дій молодих українців, які свідомо беруть на себе відповідальність за долю країни, модернізація країни може ніколи не перетворитись в життя в повному, всеохоплюючому вигляді. Розуміння того, що головним чинником розбудови громадянського суспільства є повноправний, вільний і відповідальний громадянин, а не державні інституції, може базуватись лише на капіталі духовному - вікових досягненнях культури, повазі до гуманістичних традицій як соціальної взаємодії людей.

Відходять в минуле класичні рецепти традиційної освіти щодо отримання «готових знань» і навичок, безоглядної довіри до «вічних» істин, безсумнівного слідування за ідеологічними догмами та стереотипами поведінки. XXI століття базуватиметься на трьох капіталах: духовному, соціальному і людському. Сприяти і стимулювати розвиток індивідуальних життєвих планів, інноваційних спроб створити «власний світ», «особливу реальність», в якій саме Людина-особистість відіграє вирішальну роль, обирає дії та модель поведінки для досягнення успішного результату.

Романовська О.В. (м. Київ)
lysenko_k@bigmir.net

Здоровий образ життя – запорука майбутнього країни

Аналіз показників якості життя українців свідчить, що країна не лише не зробила прориву у цьому напрямку, а навпаки,демонструє те, що відбувається деградація саме тих сфер, які її визначають. Падіння економіки, скорочення доступу до якісного медичного обслуговування, руйнування системи профілактики захворювань породило головну проблему країни: українці багато хворіють і часто помирають. Як відомо, за роки незалежності кількість населення України зменшилась на 7 мільйонів. Процес депопуляції відбувається також і в європейських країнах, але в нашій країні він характеризується масштабністю та прискореними темпами, тобто населення у нас таке ж старе, як у розвинутих країнах, але при цьому ще менш здорове. Слід відзначити те, що в охорону здоров’я вкладається все більше і більше коштів. Тобто реалії життя говорять нам про те, що проблема лежить не у площині фінансування. Як відомо, на межі тисячоліть зароджується нова концепція здоров’я і хвороби – біопсихосоціальна модель згідно з якою здоров’я людини, початок хвороби, її розвиток та прогноз визначається сутністю біологічних, психічних та соціальних факторів. Існує безліч доказів того, що емоційний та психологічний стан людини, мотивація поведінки та інші фактори суттєво впливають на ризик захворювання, течію хвороби та можливості її подолання.

Сьогодні країна знаходиться у стані стресу. Апатія змінилася підвищеною імпульсивністю та навіть агресією, безнадія – підвищеними сподіваннями, бажанням швидких і кардинальних змін. Після більш ніж 20 років у напівсонному стані в Україні відбулися тектонічні зрушення, що призвели до появи проблем про

які раніше ніхто навіть не замислювався. Такий стан суспільства підвищує ризики для психічного та фізичного здоров'я людини. У психічному стані людини починає домінувати конфлікт невизначеності, що призводить до психічного вигорання, зривів та неврозів. Намагаючись вижити в умовах кризи і маючи невеликий вибір шляхів виходу, людина, як правило, намагається відійти від реальності за допомогою засобів, що змінюють свідомість. Існування тривалий час у кризовому соціальному стані має кумулятивний ефект і призводить до послаблення, в першу чергу, імунітету, що збільшує кількість хронічних захворювань, а також тих, що називають соціальними. Серед хронічних захворювань, які є причиною смерті в нашій країні, перші місця займають серцево-судинні захворювання та рак. Поширюваність цих захворювань постійно прогресує і 80-85% вони є причиною смерті. Україна займає перше місце в Європі за темпами поширення раку і кількість хворих налічує 1 мільйон осіб. Як відомо, ракові клітини є в організмі будь-якої людини і можуть знаходитись у «сплячому» стані до часу «ч». Поведінка їх контролюється імунною системою стан якої залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів. Серед хвороб, які вважають соціальними, називають туберкульоз. Якщо раніше було пошир енне твердження про те, що це хвороба бідних або так званих груп ризику, то сьогодні ми можемо констатувати, що контингент пацієнтів суттєво змінився. Зараз у цю категорію попадають підприємці і працівники, пенсіонери і студенти, лікарі і викладачі.

Все це свідчить про те, що у країні має бути змінена стратегія організації охорони здоров'я. Незважаючи на те, що медицина не стоїть на місці, постійно змінюються методики лікування, удосконалюються ліки, головним залишається профілактика. Профілактика – золотий стандарт медицини. Головне у профілактиці лежить у площині популяризації здорового способу життя. Це те, що не вимагає великих фінансових витрат, а лише передбачає раціональне використання коштів та переорієнтація їх на створення умов для попередження та подолання причин, які призводять до послаблення імунної системи. Розпочати це необхідно з попередження фізичної деградації населення, що починається зі зниження рухової активності – гіподинамії до якої додається зловживання алкоголем та тютюном. За даними медичних обстежень вже сьогодні 9 студентів з 10 мають відхилення у стані здоров'я і їх біологічний вік на 5-10 років більше ніж календарний. Тобто спостерігається процес прискореного старіння.

Орієнтація на здоровий спосіб життя має починатись з дитинства, ЗМІ мають популяризувати заняття спортом, зробити їх престижними. Необхідно відродити роботу у школах безкоштовних спортивних секцій, будівництво дворових спортивних майданчиків, які зараз майже знищені хаотичною забудовою нових будинків та так званими МАФами, виділення доріжок для велосипедистів, збільшення кількості годин, які виділяються у школах та ВНЗ для занять спортом та інш.

Слід зрозуміти, що депопуляція населення починається там і тоді, коли забувають, що саме профілактичні заходи, контроль за здоров'ям населення, здоровий спосіб життя забезпечують розвиток суспільства, його динаміку та потенціал.

Северинчик О.П. (м. Київ)
o.severinchik@kpi.ua

Актуальність принципу взаємо відповідальності в умовах обмеження суверитету держави

Глобалізаційні процеси, що відбуваються нині у світі і, зокрема, Європі, кидають виклики світопорядку, що склався історично. Ці процеси впливають на державу, суспільство, громадян, взаємовідносини між ними. При цьому простежується тенденція до зменшення можливостей національних держав впливати на економічні процеси, яка пов'язана з появою транснаціональних корпорацій та банків. Вони вміло використовують прогалини у міжнародному праві і законодавствах національних держав в своїх інтересах. Вся їхня діяльність базується на принципі отримання максимального прибутку, без врахування національних інтересів та соціальних гарантіямй. Це проявляється в різноманітних формах вивозу капіталу: реєстрації дочірніх компаній, сплаті податків в офшорах. а також так звана «утєчка мозгов» тощо.

Певним чином обмежується контроль національної держави над внутрішньополітичними питаннями, що знаходить прояви в правовій сфері: міжнародне право отримує пріоритет над національним. Тобто обмежується суверенітет державної влади, оскільки право держави на використання узаконеного насильства по відношенню до своїх громадян сьогодні можна оскаржити в міжнародних інстанціях.

Держава поступово втрачає монополію і в інформаційній сфері, оскільки постійно зростає кількість інформаційних потоків. Завдяки новітнім інформаційним технологіям і комунікаційним мережам кордони для розповсюдження інформації стають все більш прозорими. Це робить суспільство незахищеним від негативних впливів, які несе в собі такий об'єм інформації через складність контролювати її зміст, в повній мірі впроваджувати цензуру. Інформація, разом з фінансами та інтелектуальним капіталом стає важливим ресурсом політичного тиску, що є особливо актуальним для сучасної України, оскільки багатші та впливовіші держави за допомогою інформації, можуть легше формувати суспільну думку, а отже й поведінку, не лише на рівні національної держави, а й на глобальному рівні. Звідси й експансія стандартизованих західних культурних цінностей, які чомусь стають еталоном, зразком для наслідування.

Глобалізація стає одним із визначальних факторів життя країн світу, послаблюючи можливості суверенної держави впливати на процеси всередині країни.

Разом із обмеженням можливостей національної держави багато в чому ставиться під сумнів функціонування системи соціальних прав і гарантій соціальної безпеки, що історично склалися на базі національного законодавства. Держава вже не завжди може бути реальним гарантом забезпечення соціальних прав і свобод. В такій ситуації ми спостерігаємо системні порушення трудового законодавства транснаціональними корпораціями, що призводить до скорочення робочих місць, переносу виробництва та капіталу на території інших держав, другорядність соціальних прав на основі національного законодавства перед позанаціональними домовленостями. В таких обставинах державі доводиться реформувати законодавство в галузі соціального забезпечення в бік скорочення

витрат, що може мати негативні наслідки для суспільства, а саме призводити до соціальних конфліктів та економічної нестабільності.

Отже, вирішення на національному рівні всіх проблем та викликів сьогодення, які постають перед суспільством унеможливлюється в епоху глобалізації. Для розв'язання цих суперечностей необхідна активна співпраця всіх учасників міжнародних відносин, яка не завжди є можливою через різний вектор стратегій та планів їхніх дій щодо вирішення актуальних питань розвитку сучасного суспільства. Результатом взаємодії та боротьби цих різнопланових підходів і є ті кардинальні зміни сучасного світу, які пов'язуються з процесом глобалізації. Зміни стосуються всіх та кожного з учасників процесу, призводячи до їх взаємозалежності та взаємовразливості, що робить актуальним принцип взаємної відповідальності.

Принцип взаємної відповідальності є сполучною ланкою у забезпеченні партнерських відносин в суспільстві (держави, її суб'єктів, державних органів, посадових осіб та громадян) і передбачає гарантії відповідальності та захисту фундаментальних прав людини, затверджує вільні умови розвитку окремої особистості та всього суспільства в сучасній демократичній державі,. Таким чином, досягнення партнерських взаємовідносин є не привілеєм, а умовою нормального життя.

Скоробогатько А.М. (м. Київ)
skorobogatko.antonina@yandex.ru

Врахування потреб людини у мотивації до волонтерської діяльності – суттєвий чинник соціального здоров'я й розвитку суспільства

Волонтерство у світі розглядається як особлива сфера діяльності, що включає різні форми взаємодопомоги, яка здійснюється добровільно на користь суспільства. Але допомога людині невідривна від роботи із спільнотами та прошарками до яких вона належить. У той же час, не можна вирішувати суспільні проблеми поза проблемою соціального самопочуття конкретної людини. Серед потреб самореалізації особистості, особливо тієї, що сягнула рівня пост матеріальних цінностей (Р.Інглхарт) є така потреба, як допомога іншому. Ми не зможемо побудувати суспільство стабільного розвитку та солідарних взаємин, що є таким важливим, з огляду на сучасні політичні, економічні, технологічні реалії, поза потягом особи до такої допомоги.

На сьогодні питання волонтерства в Україні є надзвичайно актуальним, оскільки наша держава стоїть лише на порозі свого економічного та соціального розвитку. Формування руху добровольців є одним зі шляхів розв'язання багатьох проблем сучасного суспільства. Волонтерство направлене на покращення стану навколишнього середовища, розвиток культури, науки та мистецтва, допомогу тим верствам населення, котрі цього потребують. Водночас, і для самих добровольців волонтерська діяльність є надзвичайно корисною, оскільки забезпечує можливість реалізувати себе в різних сферах суспільної діяльності, набути практичних навичок, отримати нові знання та досвід, що обов'язково стануть у нагоді в подальшому житті.

Потреби суспільства у волонтерстві можна поділити на індивідуальні та колективні. Індивідуальні потреби полягають у підвищенні якості життя та умов

формування особистості, урізноманітненні суспільного становища індивіда, формуванні волонтерського відношення до інших, особистому зростанні, спілкуванні, знайомству з новими людьми, пошуку друзів, бажанні допомоги людям та відчути свою необхідність. Колективними потребами у добровільній діяльності є сприяння сталому розвитку, здоров'ю та добробуту суспільства, відповідність впливу особистої діяльності на громадськість і навколишнє середовище, врахування інтересів інших у власній діяльності, дотримання високих стандартів у виробничій діяльності, роботі з персоналом, інтеграція в практику волонтерських відносин, покращення стану навколишнього середовища, створення довірливих взаємовідносин між підприємництвом і суспільством тощо [1, с.72].

Питання мотивації людини до волонтерства залишається відкритим. Врахування потреб та мотивів забезпечать кращу організацію добровільного руху, успішність та результативність волонтерської діяльності [2, с.37].

Під мотивацією розуміють сукупність чинників, що спонукають людину до певної діяльності. Мотиви до волонтерства повинні бути спрямовані на задоволення як індивідуальних, так і колективних потреб. Пропонувати зайнятися волонтерською діяльністю, слід враховуючи специфіку потреб окремого індивіда. При появі волонтера в організації в першу чергу слід пам’ятати, що людина прийшла зі своїми власними переконаннями та потребами, тому спочатку треба задовільними їх, а вже потім розкривати всі можливості та переваги діяльності волонтерської групи [2, с.38]. На сьогодні існують спеціальні психодіагностичні методи, що дозволяють виявити причини, що викликають бажання займатися волонтерством [2, с.39].

На формування потреб та мотивів досить сильно впливає соціальне середовище, тому покращення якості життя як благоотримувачів, так і добровольців є одним із важливих мотивів до волонтерської діяльності. Часто каталізаторами, які підштовхують до участі у волонтерстві є релігійні переконання. Можливість кар’єрного зростання також є важливим мотивом, хоча іноді для наших співвітчизників це є незрозумілим. А от у багатьох західних та американських організаціях вказаний у резюме волонтерський досвід завжди позитивно виділяє кандидата серед інших при вступі до престижного навчального закладу чи працевлаштуванні [2, с.39].

Проаналізувавши різні підходи до мотивації волонтерів, можна зробити висновок, що найвагомішим мотивом до волонтерської діяльності є бажання надати допомогу іншим, що водночас пов’язано із задоволенням власних потреб в певній соціально-допустимій нормі [2, с.39].

Список використаних джерел:

1. Крапівіна Г.О. Волонтерство: інноваційна форма соціально-трудових відносин та нестандартна форма зайнятості/ Г.О. Крапівіна// Вісник Донецького університету економіки і права. — 2013. — № 1. — С. 70 — 78.

2. Лях Т.Л. Види мотивації до волонтерської діяльності/ Т.Л. Лях// Вісник Запорізького національного університету. — 2011. — № 2(15). — С. 37 — 41.

Фесюк О.В. (м. Київ)
fesiukosinlk@mail.ru

Біотероризм як глобальна загроза фізичному і соціальному здоровю людства

Психогенний чинник фізичних захворювань вже ніким не ставиться під сумнів. Але у цивілізованій державі загального добробуту, за умови правильної організації системи соціальної допомоги, соціального простору, узвичаєної культури спілкування, навіть люди з фізичними вадами здатні відчувати себе здоровими у соціальному відношенні, а відтак – не просто миритися із життям, а жити – працювати плідно і з задоволенням. У той же час, і фізично нормальна людина у соціально репресивному, девіантному оточенні буде позбавлена можливостей прояву й розвитку функцій соціального здоровя. Одним з механізмів спотворення психофізіологічного профілю особистості є страх, а конкретніше – страх перед загрозою, що їй вкрай важко протистояти, бо вона паразитує як на недоліках суспільного устрою, так і на самій сутності технологічних новацій: страх перед біотероризмом.

На початку XXI століття біотехнологія, як один із найбільш перспективних наукових напрямків, набула бурхливого розвитку, що пов'язано з можливостями впливати на живі організми, у тому числі і на організм людини (трансплантація органів та тканин, дослідження генному, спроби клонування, винайдення нових ефективних ліків від хвороб, які раніше погано або зовсім не лікувалисята ін.), створенням модифікованих рослин, біологічний синтез цінних речовин і продуктів. З одного боку біотехнологія сприяє вирішенню багатьох проблем соціального значення, а з іншого – досягнуті знання можуть бути використанні з лихими намірами у військовій промисловості, у так званому біотероризмі.

Основою біотероризму, що є новою тактикою політичної боротьби, є створення токсинів, біологічноактивних речовин, мікроорганізмів та їх свідоме використання як біологічної зброї проти людей, тварин чи рослин, що може спричинити великі соціальні збитки, негативно позначитися на економіці всієї країни, або ж, взагалі, мати непередбачувані наслідки для людства.

Соціальні, політичні та ін. аспекти тероризму висвітлювалися у працях В.Ф.Антипенка, О.В.Богданова, В.В.Василевіча, П.І. Гришаєва та ін.

Негативне застосування сучасних біотехнологій зазначається у деяких положеннях документу «Глобальна контртерористична стратегія ООН» прийнятому Генеральною Асамблеєю ООН у 2006 році. За пропозицією Генерального секретаря ООН розробляється єдина програма, яка має не допустити використання сучасних біотехнологій для боротьби проти людства.

В рамках Конвенції прийнятої Шанхайською організацією співробітництва (ШОС) йдеться про боротьбу з біотероризмом, що є видом тероризму взагалі.

У 1972 році була створена Конвенція про заборону біологічної та токсичної зброї (КБТЗ), яка забороняє використання чи створення біологічної зброї. Україна, як сторона-учасниця КБТЗ, зобов'язана дотримуватися усіх положень даної Конвенції.

На міжнародному семінарі, організованому Інтерполом (міжнародна поліцейська організація, якій належить провідна роль у вирішенні проблем біотероризму) у Києві 2006 року, було наголошено про високу небезпеку загрози

біотероризму та необхідність розробки правової бази для протидії «біологічним злочинам».

Загалом, правовою основою боротьби з біотероризмом є Закон України від 20.03.2003р. «Про боротьбу з тероризмом».

Хибною є думка щодо повної відсутності проведення робіт зі створення біологічної зброї в Україні, оскільки розробки біологічної зброї для ураження сільськогосподарських рослин та тварин проводилися за часів СРСР низкою НДІ України за секретною програмою «Екологія».

Бути підготовленим до протистояння біотероризму означає спроможність подолання спалахів інфекцій, а також запобігання масштабної цивільної паніки, дезорганізації населення та державного управління. Україна повинна мати затверджений стратегічний план дій та перелік заходів, які необхідно здійснити у випадку настання загрози біологічного чи хімічного тероризму, а також необхідно створити орган виконавчої влади щодо вирішення проблем «біологічних злочинів». Разом із тим, оскільки біотероризм є загрозою глобального характеру, то і рішення її – питання міжнародної співпраці.